Programmaverantwoording

2013

0.0 Aanbieding

Landgraaf, 23 mei 2014

Aan de Gemeenteraad van Landgraaf,

Conform artikel 197 van de Gemeentewet bieden wij u hierbij de programmaverantwoording 2013 aan.
Deze programmaverantwoording omvat het jaarverslag, de jaarrekening en de bijlagen.

De procedure verloopt als volgt:
1. de auditcommissie adviseert over de programmaverantwoording;
2. de programmaverantwoording wordt besproken in de oordeelsvormende raadsvergadering van 10 juni 2014,
3. de programmaverantwoording wordt vastgesteld in de besluitvormende raadsvergadering van 24 juni 2014.

De auditcommissie zal van haar bevindingen een verslag met een advies aan de de gemeenteraad uitbrengen.

Burgemeester en wethouders van Landgraaf,

Secretaris, Burgemeester,

0.1 Inhoudsopgave

		Pagina
0.0	Aanbiedingsbrief	1
0.1	Inhoudsopgave	2
Hoofdstuk 1 : Inleiding		5
1.1	Kerngegevens	6
1.2	Leeswijzer	7
1.3	Rekeningresultaat	8
1.4	Ontwikkelingen na balansdatum	11
1.5	Bestemming van het resultaat	12
1.6	Algemene taakstellingen	13
1.7	Financiele positie	14
Hoofdstuk 2 : Jaarverslag		15
2.0	Inleiding	16
2.1	Bestuur en organisatie	17
2.2	Programma's	19
2.2.1	Programma 1- Bestuur	19
2.2.2	Programma 2 - Ruimte en herstructurering	24
2.2.3	Programma 3 - Leefbaarheid in de wijk	33
2.2.4	Programma 4 - Werken	40
2.2.5	Programma 5 - Burgers en dienstverlening	48
2.2.99	Algemene baten en lasten	56
2.3	Paragrafen	63
2.3.1	Paragraaf lokale lasten	63
2.3.2	Paragraaf bedrijfsvoering	67
2.3.3	Paragraaf financiering	78
2.3.4	Paragraaf verbonden partijen	83
2.3.5	Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	86
2.3.6	Paragraaf grondbeleid	88
2.3.7	Paragraaf weerstandsvermogen	90

		Pagina
Hoofdstuk 3 : Jaarrekening		**95**
3.1	Overzicht baten en lasten 2013	96
3.2	Rekeningresultaat 2013	98
3.3	Analyse directe baten en lasten	99
3.4	Analyse indirecte baten en lasten	108
3.5	Algemene baten en lasten	117
3.6	Mutaties in reserves	129
3.7	Balans per 31-12-2013	131
3.8	Waarderingsgrondslagen	134
3.9	Toelichting op de balans	136
Bijlagen		**155**
I	Overzicht personele sterkte	156
II	Rente-omslagberekening	157
III	Overzicht van geactiveerde uitgaven	158
IV	Overzicht van restant-kredieten per 31-12-2013	165
V	Overzicht bouwrekeningen grondcomplexen	172
VI	Overzicht reserves en voorzieningen	176
VII	Overzicht opgenomen langlopende geldleningen	187
VIII	Overzicht gewaarborgde geldleningen	188
IX	Overzicht verbonden partijen	190
X	Conversietabel programma's /beleidsvelden / producten	241
XI	Lijst met afkortingen	247
XII	SiSa-verantwoordingsbijlage 2013	249
XIII	Toelichting begrotingsoverschrijdingen conform het verslag van bevindingen 2013 van de accountant	260
XIV	Controleverklaring 2013 van de accountant	262
Vaststelling		**264**

Hoofdstuk 1

Inleiding

1.1 Kerngegevens

Onderdeel		Werkelijk 01-01-2012	Begroot 01-01-2013	Werkelijk 01-01-2013	Werkelijk 01-01-2014
A Sociale structuur					
aantal inwoners		38 079	37 850	37.908	37 560
waarvan	van 0 tot en met 17 jaar	6 488	6 356	6 350	6.173
	van 18 tot en met 64 jaar	24 083	23 746	23.785	23 412
	65 jaar en ouder	7 508	7.748	7 773	7.975
aantal periodieke bijstandgerechtigden		1 034	985	1 044	1 066
waarvan	personen beneden 65 jaar	974	925	977	1 000
	personen van 65 jaar en ouder	60	60	67	66
aantal uitkeringsgerechtigden ing.de IOAW, IOAZ en BZ		51	51	48	49
aantal tewerkgestelden in sociale werkgemeenschappen		615	603	580	539
B Fysieke structuur					
oppervlakte gemeente		2468 ha	2468 ha	2468 ha	2468 ha
waarvan	binnenwater	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha
	historische stads- of dorpskern	42 ha	42 ha	42 ha	42 ha
aantal woonruimten		18.727	18 722	18 764	18 759
waarvan	woningen	17 788	17 679	17 820	17 815
	wooneenheden	31	31	31	31
	woonwagens	29	29	29	29
	recreatie woningvoorraad	0	0	0	0
	bijzondere woongebouwen	879	983	884	884
oppervlakte verharde wegen in m^2		1 480 410	1.480 410	1 471 100	1.420 495
waarvan in m^2	landbouwwegen	138.266	138 266	138 110	107 913
	woonstraten	721 978	721 978	718 768	705.847
	buurtontsluitingswegen	228 964	228 964	227 191	225 966
	ontsluitingswegen	251.364	251 364	249.660	249 814
	industriewegen	20 778	20.778	20 778	21 937
	(vrijliggend) fietspad	119 060	119 060	116 593	109 018
aantal ha openbaar groen		284 ha	284 ha	284 ha	284 ha

C Financiele structuur		Werkelijk 01-01-2012	Begroot 01-01-2013	Werkelijk 01-01-2013	Werkelijk 01-01-2014
exploitatie-uitgaven		124 526 694	103 601 520	123 246 947	127 403.446
opbrengst belastingen		-14 263 773	-15 252 006	-14 662 937	-15 021 415
waarvan	algemene belastingen	-6 867.000	-7 204 163	-7.010 364	-7 134 860
	milieuheffingen	-7 396 772	-8.047 843	-7 652 573	-7.886 556
algemene uitkering uit gemeentefonds		-40 146 178	-38 174 220	-39.593.416	-38 369 160
boekwaarde geactiveerde kapitaaluitgaven		62 654 995	72 733.104	61 057 681	62 575 547
eigen vermogen		67 587 300	64 416 284	68 121 234	67 334 127
voorzieningen		4 173 873	3 831 405	4.113 694	4 393 771
vaste schuld		10 387 118	8 603 770	8 603 770	6.820 423
waarvan	voor woningbouw	559.284	279 642	279 642	0
		p inwoner	p inwoner	p inwoner	p inwoner
exploitatie-uitgaven		3 270	2 737	3 251	3 392
opbrengst belastingen		-375	-403	-387	-400
algemene uitkering uit gemeentefonds		-1.054	-1 009	-1 044	-1 022
boekwaarde geactiveerde kapitaaluitgaven		1 645	1.922	1 611	1 666
eigen vermogen		1 775	1 702	1 797	1 793
voorzieningen		110	101	109	117
vaste schuld		273	227	227	182

1.2 Leeswijzer

Deze programmaverantwoording bestaat uit 3 delen t.w. een Inleiding, het jaarverslag en de jaarrekening. Verder zijn diverse overzichten en specificaties integraal als bijlage in de programmaverantwoording opgenomen.

In de **inleiding** wordt een samenvatting gegeven van het bedrijfsresultaat, de realisatie van taakstellingen en een beeld van de financiele positie.

In het **jaarverslag** hebben wij de antwoorden op de 'w'-vragen zoals die in de programma-begroting zijn gesteld als uitgangspunt genomen nl. wat willen wij bereiken, wat gaan wij daarvoor doen, wat gaat het kosten en wat zijn de risico's en hebben we gezocht naar een zo transparant mogelijke verbinding tussen deze vragen en de financiele afrekening daarvan. Daarbij hebben wij uiteraard de wettelijke bepalingen die voor de programmaverantwoording zijn vastgesteld zo goed mogelijk nageleefd en treft u in deze verantwoording specifieke voor de jaarrekening voorgeschreven financiele toelichtingen aan die bij de programmabegroting niet of minder nadrukkelijk aan de orde zijn gesteld.

De indeling van de programmaverantwoording in het jaarverslag bestaat voor elk programma uit de volgende onderdelen
- De structuurgegegens over het programma (naam en nummer van het programma, wie zijn de verantwoordelijke portefeuillehouders en welke sectoren en staven voeren dit uit)
- Omschrijving : een omschrijving van het programma
- Doelen : wat wilden we bereiken binnen het programma?
- Doelen : Wat hebben we inmiddels bereikt op de doelen van het programma?
- Effectindicatoren voor 2013
- Toelichting score en kleur effectindicator
- Activiteit : Wat wilden we gaan doen in 2013?
- Acitiviteit : Wat hebben we daarvoor gedaan in 2013?
- Prestatie-indicatoren en de toelichting hierop
- Toelichting score en kleur prestatie-indicator
- Exploitatie . toelichting op de financiéle realisatie

Het antwoord op de 4e W vraag hebben we niet gevoegd per programma maar getotaliseerd in de paragraaf weerstandsvermogen en risico's. In de verantwoordingsstukken over 2013 zal dit per programma plaatsvinden.
De scores op de effect-indicatoren komen deels voort uit de Parkstadmonitor.
Deze monitor wordt tweejaarlijks uitgevoerd. In dit geval betreft dit cijfers over 2013.
Cijfers die eind 2013 aan ons bekend zijn gesteld. In een incidenteel geval blijkt dat een enkele indicator niet is gemeten. In die gevallen dat dit aan de orde is hebben wij de desbetreffende indicator niet meer opgenomen.

In het onderdeel **jaarrekening** zijn overzichten en financiele analyses van de exploitatie en de balans uitgewerkt en toegelicht.

De **bijlagen** bevatten specificaties van diverse financiele onderdelen uit de jaarrekening.
De bijlagen bevatten ook een overzicht van de beoordeling van diverse specifieke uitkeringen in het kader van het 'principe van single-information en single-audit (SiSa). Op grond van deze in 2006 ingevoerde regelgeving wordt 'voor een aantal specifieke uitkeringen geen afzonderlijke accountantsverklaring meer vereist, maar dient de verantwoordingsinformatie als onderdeel van de jaarrekening te worden verantwoord.
Het aantal specifieke uitkeringen dat volgens dit "SiSa-principe" verantwoord moeten worden wordt door het rijk jaarlijks verder uitgebreid.
Deze sisa-bijlage treft u aan vanaf pagina 249.

1.3 Rekeningresultaat

Nadat de primitieve begroting is vastgesteld, is de gemeenteraad gedurende het dienstjaar 2013 via twee raadsrapportages uitvoerig geïnformeerd over de voortgang van de begrotingsuitvoering. Naar aanleiding van deze raadsrapportages en via enkele separate besluiten is de begroting van 2013 meerdere malen bijgesteld. Het bedrijfsresultaat is als volgt:

Lasten — **RESULTATENREKENING 2013** — **Baten**

Rekening 2012	Begroting 2013 Primitief	Begroting 2013 Bijgesteld	Rekening 2013		Programma	Rekening 2012	Begroting 2013 Primitief	Begroting 2013 Bijgesteld	Rekening 2013
€	€	€	€			€	€	€	€
8 285 417	7 774 351	7.842.629	7 826 473	01	Bestuur	-1.239 593	-146 940	-201 940	-207 037
14 372.472	9 362 340	15 388 275	10 530 485	02	Ruimte en herstructurering	-10 222.039	-5 240 304	-11.632 866	-6 249.952
23 559.149	22 247 329	29 665 798	28 657.989	03	Leefbaarheid in de wijk	-12 542 601	-10 801 051	-17 108 226	-15 401 194
22 700 252	22 752 085	25 090 906	22 422 726	04	Werken	-19 713 486	-18 931 531	-21 333 176	-18 673 119
41 175 848	37.065 736	39 904 254	38 157 198	05	Burgers en dienstverlening	-21 351 356	-15 687 600	-18 634 837	-17 827 357
13 153 808	4 399 679	16.847 643	19 808 575	99	Algemene baten en lasten	-58 034 619	-52 794 094	-65 828 460	-68 833.856
0	0	0	0		Saldo	-143.253	0	0	-210 930
123 246 947	103 601 520	134 739 505	127 403 446		TOTALEN	-123 246 947	-103 601.520	-134 739 505	-127 403 446

Het geraamde resultaat na de tweede raadsrapportage was € 195.320 voordelig en dit saldo is verrekend met de algemene reserve. Hierdoor was het begrotingssaldo na bijstemming nihil.

Het werkelijke resultaat van de jaarrekening 2013 is € 210.930 nadelig en wordt in hoofdstuk 3 op onderdelen geanalyseerd.

Op programma en beleidsveldniveau treffen we de volgende afwijkingen (> € 30.000) met de bijgestelde begroting 2013 aan

Programma en beleidsveld		Product		Verschil
1	**Programma bestuur**			
101	Bestuurlijke ondersteun+samenw	632002001	101 Bezwaar, beroep , klachten	-237.584
103	Sturing en verantwoording	600006003	103 Rekenkamer(functie) alg.	31 858
2	**Programma ruimte en herstructurering**			
201	Ruimtelijke structuur	663810001	201 Ruimtelijk beleid	-283 706
201	Ruimtelijke structuur	663810009	201 WOP NL algemeen	229.750
201	Ruimtelijke structuur	663810010	201 WOP NL Surinameplein	-72 406
201	Ruimtelijke structuur	663810011	201 WOP NL Heiveld	-31.211
201	Ruimtelijke structuur	663810012	201 WOP NL Lichtenberg	-60 614
204	Mobiliteit	661214001	204 Parkeerbeleid+maatregelen	33.847

Programma en beleidsveld		Product		Verschil
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661320102	205 Fresh 1 Grondverw.	710 100
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661320103	205 Fresh 1 Sloop+saner.	170.900
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661320104	205 Fresh 1 Aanleg infra	366 700
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661320111	205 Fresh 1 Beheerskst.	175.500
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661320114	205 Fresh 1 Rentelst.	94 300
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661320115	205 Fresh 1 Onvoorzien	121.700
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661320119	205 Fresh 1 Verk.VS BTW-bel.	-1.639 200
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661820001	205 Verwerving+beheer panden	-94.229
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661820001	205 Verwerving+beheer panden	87 709
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661830001	205 Verwerving+beheer gronden	-497.497
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661830302	205 Kakert Grondverw.	78 842
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661830303	205 Kakert Sloop+saner	106.249
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661830304	205 Kakert Aanleg Infra	358.025
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661830309	205 Kakert Voorb.toez.int	48 110
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661830324	205 Kakert Bijdr derden	874.995
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661830402	205 Waubach Grondverw.	2.512 371
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661830403	205 Waubach Sloop+saner	-35.661
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661830422	205 Waubach Verk niet won.b.	-1.437.000
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661830972	205 Opb.groen Verk niet won b	77.253
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661830973	205 Opb.groen Verk BTW-onb.	-35.435
205	Verwerving+beheer onroer zaken	Div.	Verrekening met investeringen en voorraden	-1 586.829
206	Duurzaamheid	663541001	206 Monumenten	71 339
206	Duurzaamheid	663541002	206 Eerherstel slot Schaesberg	-31.655
3	**Programma leefbaarheid in de wijk**			
302	IBOR	663722001	302 Beleid waterhuishouding	116.989
303	Beheer zwart	651210001	303 Wegen-trottoirs-sleuven	533 661
304	Beheer groen	651560001	304 Openbaar groen	52.291
305	Beheer blauw	651722002	305 Lasten riolering	113.709
306	Beheer inrichtingselementen	651210004	306 Inritten	-30 613
306	Beheer inrichtingselementen	651210005	306 Openbare verlichting	-62.142
307	Beheer accommodaties onderwijs	661443002	307 Acc Eyckhagencollege.huisv	1.058 520
308	Beheer accommodaties sport	661530001	308 Acc.Sporthal Baneberg	-40.494
308	Beheer accommodaties sport	661531005	308 Acc complex Ter Waerden	-58 337
310	Reiniging	651210007	310 Gladheidsbestrijding	-135.890
311	Afvalstoffeninzameling	650721001	311 Lst afvalstoffeninzameling	120 997
311	Afvalstoffeninzameling	650725001	311 Baten afvalstoffenheffing	-134.568
313	Recreatie in de wijk	651560003	313 Kermissen	-42.377
4	**Programma werken**			
402	Toerisme en evenementen	661140003	402 Wielerronde	40 000
403	Reintegratie (werken)	643623001	403 Wet inburgering	-35.599
403	Reintegratie (werken)	643623002	403 WI-participatie	133 926
404	Sociale werkvoorziening	662611001	404 Sociale werkvoorziening	129.153
405	Onderwijs	643480001	405 Leerlingenvervoer	224.679
405	Onderwijs	662480003	405 OAB projecten gemeente	31.703
5	**Programma burgers en dienstverlening**			
501	Vergunningverlening	642823001	501 Leges bouwvergunningen	158 474
502	Inkomensondersteuning	662610001	502 Uitvoeringskst WWB ISDBOL	121.825

Programma en beleidsveld		Product		Verschil
502	Inkomensondersteuning	662610002	502 WWB-I Inkomensvoorziening	574.269
502	Inkomensondersteuning	662610002	502 WWB-I Inkomensvoorziening	76 696
502	Inkomensondersteuning	662610003	502 BBZ	56.785
502	Inkomensondersteuning	662614002	502 Bijzondere bijstand	-110 444
502	Inkomensondersteuning	662614003	502 Armoedebeleid	40.000
502	Inkomensondersteuning	662614004	502 Kwijtschelding gem.belast.	-72.669
502	Inkomensondersteuning	662620001	502 Schuldhulpverlening	-35.532
503	Burgerzaken	641004007	503 Baten rijbewijzen	34.715
505	Jeugd, gezin+gezondheidszorg	662714002	505 GGD basispakket	-43.796
505	Jeugd, gezin+gezondheidszorg	662715003	505 Centrum Jeugd & gezin	220.393
506	Indiv maatsch ondersteuning	643622000	506 WMO-algemeen	77 909
506	Indiv.maatsch.ondersteuning	643622003	506 PGB	330.306
506	Indiv.maatsch ondersteuning	643622004	506 Ondersteunende begeleiding	38 390
506	Indiv maatsch ondersteuning	643622005	506 Pakketmaatreg materieel	50 000
506	Indiv.maatsch.ondersteuning	643622008	506 Eigen bijdrage WMO	134.036
506	Indiv maatsch ondersteuning	643652002	506 CVV coll vraagafh vervoer	-106.562
506	Indiv.maatsch.ondersteuning	643652003	506 Vervoer AWBZ	43.416
506	Indiv.maatsch ondersteuning	643652004	506 Roerende voorzieningen	-33 739
506	Indiv maatsch.ondersteuning	643652005	506 Rolstoelen	-126.768
506	Indiv.maatsch.ondersteuning	643652008	506 OH woonvoorzieningen	-32 667
509	Sport	662530001	509 Sportbeleid algemeen	58 002
99	**Algemene baten en lasten**			
	(extra) Afschrijvingen			496.405
	Personele lasten			313.308
	Algemene uitkering uit het gemeentefonds			398 627
	Opbrengsten uit aandelen en obligaties			76.759
	BTW-compensatiefonds			-163.184
	Overige algemene lasten			839 290
	Overige algemene baten			-436.017
	Afwikkelingsverschillen van voorgaande dienstjaren			181.271
	Saldo stortingen in diverse reserves			-1.119 365
	Saldo onttrekkingen aan diverse reserves			-4 832.489
	Per saldo diverse kleinere verschillen			459.302
Totaal				-210.930

In hoofdstuk 2, het jaarverslag, wordt per programma een toelichting gegeven op het gevoerde beleid.

In hoofdstuk 3, de jaarrekening, worden de financiele verschillen geanalyseerd en verder toegelicht.

1.4 Ontwikkelingen na balansdatum

Gebeurtenissen en ontwikkelingen met financiele consequenties over het jaar 2013 die optreden na afloop van het dienstjaar, maar voor het definitief opmaken van de jaarstukken, zijn verwerkt in deze jaarrekening.
Gevolg is dat deze financiele verwerkingen dus ook deel uitmaken van het bedrijfsresultaat.
Er zijn daarom géén onverwachte ontwikkelingen over 2013 te melden die na de balansdatum zijn opgetreden.

1.5 Bestemming van het resultaat

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat de bestemming van het resultaat niet functioneel, dus niet op het niveau van programma en beleidsveld mag plaatsvinden.
De bestemming van het resultaat dient plaats te vinden via een speciaal daarvoor ingestelde functie (980).

De bestemming van het resultaat is een bevoegdheid die toekomt aan de gemeenteraad.
De auditcommissie zal de jaarstukken onderzoeken en naast een verslag van bevindingen tevens een advies aan de gemeenteraad voorleggen omtrent de bestemming van het totale nadelige exploitatiesaldo.

1.6 Algemene taakstellingen

De algemene taakstellingen omvatten ombuigingsmaatregelen die nog nader geconcretiseerd worden. Dit gebeurt door het verlagen van lasten of het verhogen van baten op nog nader te bepalen producten.

Omschrijving	Primitieve begroting 2013	Geconcretiseerd	Niet geconcretiseerd
1 Algehele formatiereductie	114 000	114.000	0
2 Formatieafbouw	300.000	300.000	0
3 Verlagen overige indirecte apparaatskosten	21 000	21 000	0
4 Taakstelling inkoop & aanbesteding (ADC)	125 000	0	125 000
5 Consumpties bij evenementen raadhuis meer marktconform	2 600	0	2 600
Totaal	562.600	435.000	127.600

Toelichting:

1. Incidenteel gerealiseerd door onderuitputting op de personele budgetten.

2. Incidenteel gerealiseerd door onderuitputting op de personele budgetten.

3. Deze taakstelling is al in 2012 volledig structureel gerealiseerd echter na opstellen begroting 2013.

4. In het 1e kwartaal 2013 is t.b.v. de taakstelling inkoop besparingen een Europese aanbesteding opgestart. In het 2e kwartaal 2013 is AEVES gestart met fase 1, inventariseren van de mogelijke besparingen. Concretisering van besparingen zal in fase 2 plaatsvinden. In 2013 is nog geen besparing in fase 2 terechtgekomen.

5. Op de producten kunstzinnige activiteiten en representatie college is weliswaar samen € 1.700 meer bijdrage van derden (verkoop consumpties) binnengekomen, maar daar staan ook weer hogere lasten tegenover. Per saldo is deze taakstelling niet gerealiseerd.

1.7 Financiële positie

Om een indruk te verschaffen in de financiele positie van gemeente Landgraaf wordt hieronder ingegaan op de financieringsstructuur en de liquiditeitspositie.

Financieringsstructuur

Met de term financieringsstructuur wordt in de literatuur zowel de samenstelling van het vermogen als de samenstelling van de activa bedoeld.

Bij de samenstelling van het vermogen gaat het hoofdzakelijk om het aandeel van het eigen vermogen en van het vreemde vermogen in het totale vermogen.
De verhouding tussen beide grootheden wordt aangeduid als de solvabiliteit, waarmee inzicht verkregen wordt in het weerstandsvermogen van de gemeente.
De ontwikkeling van de solvabiliteit wordt in onderstaande tabel uitgedrukt.

Ultimo	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Eigen vermogen	29,7	65,8	59,9	67,6	68,1	67,3	
Vreemd vermogen [1]	15,4	13,4	11,4	9,8	8,3	6,8	x € 1 miljoen
Solvabiliteit	193,6%	490,7%	523,1%	687,7%	818,4%	987,0%	

Als gevolg van de aandelenverkoop Essent in 2009 is het eigen vermogen fors gestegen en daarmee ook de solvabiliteit. In 2013 daalt het eigen vermogen weliswaar, doch de daling van het vreemd vermogen is procentueel groter. Daardoor neemt de solvabiliteit ook in 2013 toe.

Bij de samenstelling van de activa gaat het hoofdzakelijk om de vraag, welk gedeelte van de activa op lange termijn is geinvesteerd (vaste activa) tegenover het gedeelte, dat op korte termijn is geinvesteerd (vlottende en overlopende activa).
Per ultimo 2013 bedragen de vaste activa in totaliteit € 80,9 miljoen en de vlottende en overlopende activa samen € 16,1 miljoen.

Omdat de waarde van de activa op lange termijn beduidend hoger is dan het langlopend vreemd vermogen (€ 6,8 miljoen) kan gesteld worden dat er sprake is van een gezonde financieringsstructuur.

Liquiditeitspositie

Ten aanzien van de liquiditeitspositie wordt in de praktijk vaak gewerkt met de current ratio, welk verhoudingsgetal bedoeld is om na te gaan in hoeverre de organisatie in staat is te voldoen aan betalingsverplichtingen op korte termijn.
De current ratio wordt berekend door de verhouding van vlottende / overlopende activa en het kort vreemd vermogen te bepalen.
Per ultimo 2013 bedragen de vlottende / overlopende activa € 16,1 miljoen en het kort vreemd vermogen € 18,4 miljoen. Een en ander resulteert in een current ratio van 0,88 hetgeen aangeeft dat gemeente Landgraaf met vlottende middelen nagenoeg aan alle kortlopende schulden kan voldoen.

[1] Bij de berekening van de solvabiliteit blijven de doorverstrekte woningbouwleningen buiten beschouwing.
Bij de balansopstelling vallen de woningbouwleningen onder het langlopend vreemd vermogen.

Hoofdstuk 2

Jaarverslag

2.0 Inleiding

Met het jaarverslag 2013 leggen wij verantwoording af over hetgeen wij binnen de kaders van de begroting 2013 hebben gerealiseerd. Met kaders worden zowel doelen, activiteiten alsook budgetten bedoeld zoals deze door de raad zijn geaccordeerd In het vervolg daarop is met de 1e en 2e raadsrapportage 2013 een tussentijdse verantwoording afgelegd waarbij daar waar nodig de financiele kaders zijn bijgesteld

Met zowel de 1e als de 2e raadsrapportage gaven wij een verwachting af voor het einde van het jaar Daarbij baseren wij ons op de reeds behaalde resultaten in de periode t/m maart en t/m september In het jaarverslag 2013 wordt een eindverantwoording afgelegd over de voortgang van de meerjarig te behalen doelstellingen en de daarbij behorende activiteiten voor het jaar 2013

Met de voortschrijdende jaarlijkse activiteiten beogen we ook maatschappelijke effecten te bewerkstelligen. Via de Parkstadmonitor worden de maatschappelijke effecten tweejaarlijks gemeten Voor het jaarverslag 2013 hebben we gebruik gemaakt van de Parkstadmonitor 2013 die in het 1e kwartaal 2014 door de gemeente Heerlen is opgesteld.

Voor wat betreft de voortgang van de bezuinigingen die in de (meerjaren)begroting zijn verwerkt zal conform vorig jaar een overzicht worden opgenomen in de 1e raadsrapportage van 2014

Op het einde van de programma's treft u de financiele overzichten aan die bij dat programma behoren Als toelichting op die financien is op hoofdlijnen beschreven wat uit financieel oogpunt het meest relevant is voor het betreffende programma We volgen hierbij het principe dat de afwijkingen worden verklaard vanuit de meest actuele door de Raad vastgestelde begrotingscijfers (lees de kolom bijgestelde begroting 2011)

Voor een uitgebreidere cijfermatige analyse achten wij de jaarrekening het meest geeigende instrument en we hebben in dit jaarverslag niet willen proberen die informatie in extenso te herhalen

Tenslotte, met de start van de nieuwe organisatie per 1 januari 2014, zijn er geen sectoren meer en daarmee ook geen sectorhoofden meer Tot en met 2013 waren de sectorhoofden tevens verantwoordelijk voor een of meerdere programma's Met ingang van 2014 is programmaverantwoordelijkheid vervallen. Daarvoor in de plaats is een aantal afdelingshoofden aangewezen als "coördinerend afdelingshoofd" Zij stemmen de activiteiten binnen een programma op elkaar af en rapporteren over de voortgang middels de raadsrapportages en het jaarverslag Ook voor het jaarverslag 2013 hebben de coordinerende afdelingshoofden al hun bijdrage geleverd.

2.1 Bestuur en organisatie

Gemeenteraad 2010 – 2014 - samenstelling per ultimo 2013		
Politieke partij	**Fractievoorzitter**	**Leden**
CDA	E J H Dreissen-Embrechts	D A E Arends E J.H Dreissen-Embrechts J M J Reumkens
GBBL	P J C Mevissen	T Embregts L E Extra P J H C Glenz N J H Heuvelmans J.W Logister P.J C Mevissen W J van Oosteroom A J M Schiffelers E.J Snippe-Schleipfenbauer P.A G A Willemsen – Naedenoen
Democraten Landgraaf	H G F van de Burgt	H.G F van de Burgt
Groen Links	A J.M P Ancion	A J.M P. Ancion
Fractie Huth	G J J Huth	G J J Huth
PvdA	R. Reichrath	R Reichrath B J M Smeets M A W M van Rijt H.A C P van der Veen
SP	B A L Rewinkel	B A L Rewinkel M van Caldenberg
Vrije Liberalen	P P H. Cremers	P P H Cremers
Fractie Teheux	M.H K.M. Teheux	M H K M. Teheux
VVD	B W H Lambie	B W.H Lambie
Ambtelijke organisatie Griffie		
Griffier		F.H.T M Aerts
P.l.v Griffier		T J W G. Dortu

College van Burgemeester en Wethouders 2010 -2014 – portefeuilleverdeling ultimo 2013		
Collegelid	**Portefeuille**	**Taakgebieden**
Burgemeester R J.H. Vlecken	Bestuur	Internationale betrekkingen, Communicatie & promotie, Dienstverlening (traditioneel en digitaal) OOV(wettelijke taak) ICT Juridische Zaken
Wethouder H.M.H Leunessen	Welzijn	Accommodatiebeleid- en beheer Jeugdbeleid Volksgezondheid WMO Welzijn Ouderenbeleid Kunst en Cultuur Speeltuinen

College van Burgemeester en Wethouders 2010 -2014 – portefeuilleverdeling ultimo 2012		
Collegelid	**Portefeuille**	**Taakgebieden**
Wethouder G G J Janssen	Wijkgericht Werken	Verkeer en vervoer Milieu Wijkgericht werken Openbare ruimte Water Afval Toezicht en handhaving Openbare speelgelegenheden
Wethouder P J J Verbraak	Sociale zaken	Personeel en organisatie ISD BOL Armoedebeleid incl kredietbank Arbeidsmarktbeleid / WSW Evenementen Parkstad Limburg AB
Wethouder A Dritty	Ruimtelijke ontwikkeling	Financien Ruimtelijke Ontwikkeling Grondzaken Economie Toerisme Parkstad Limburg DB
Wethouder H E J Erkens	Economische zaken	Volkshuisvesting Woonwagenzaken Monumenten en archeologie Markten en kermissen Onderwijs Bouwen Inburgering Emancipatie Sport
Ambtelijke organisatie ultimo 2013		
Gemeentesecretaris	H Rijvers	
Algemeen Directeur	E Debie	
Strategie en coordinatie	H Rijvers	Strategie & regionale vraagstukken
Concerncontrol	J Smolenaars	Control, Financien, P&O en ICT beleid
Staf Diensten	E Debie	Bestuurlijk en juridische zaken Facilitair bedrijf Financieel beheer Informatievoorziening
Sector Publiekszaken	E Debie (Dienstverl) H.Rijvers	Servicedesk & Burgerzaken Zorg en Welzijn Vergunningen
Sector Wijkgericht Werken	H Rijvers	Toezicht en handhaving Beheer openbare ruimte Ingenieursbureau Wijkcoordinatie
Sector Maatschappelijke en Ruimtelijke ontwikkeling	H Rijvers	Ruimtelijke ontwikkeling Grondzaken & economie Maatschappelijke ontwikkeling

2.2. Programma's

In dit hoofdstuk geeft het college de raad inzicht in hetgeen er in het jaar 2013 is gerealiseerd Het college legt daarmee verantwoording af aan de raad Met deze verantwoording wordt de planning en control cyclus voor 2013 afgesloten

Er is bewust voor gekozen om de financiele toelichting (3eW) in het jaarverslag op hoofdlijnen te houden De details inclusief analyse van eventuele verschillen staan immers in het onderdeel jaarrekening De in dit hoofdstuk opgenomen scores van de indicatoren betreft, daar waar het indicatoren zijn uit de Parkstadmonitor, metingen uit 2013. De indicatoren in de Parkstadmonitor worden slechts tweejaarlijks gemeten

2.2.1

Soort	Jaarverslag
Programma	1 - Bestuur
Coordinerend afdelingshoofd	R van den Boom
Portefeuillehouder(s)	R. Vlecken en T Ancion
Periode	2013

Omschrijving

Programma *Bestuur* omvat de volgende onderdelen:

- Bestuurlijke ondersteuning en samenwerking
- Openbare orde en veiligheid
- Sturing en verantwoording

Beleidskader Programma	Actualiteit
Verordening op Raadscommissies	2007
Beleidsnotitie wet Bibob gemeente Landgraaf januari 2009	2009
Pact van Parkstad	2009
Evenementennota	2012
Meerjarenbeleidsplan 2012-2018 Veiligheidsregio Zuid Limburg	2012
Regionaal Risicoprofiel 2012 Veiligheidsregio Zuid Limburg	2012
Regionaal Crisisplan 2012 Veiligheidsregio Zuid Limburg	2012

Doelen : Wat willen we bereiken

1 De gemeenteraad en het college van B&W zijn herkenbaar als politiek bestuur Het besluitvormingsproces is transparant en de gemeenteraad vormt het podium waar het debat plaatsvindt
2 Vooruitgang in de bestuurlijke (eu)regionale samenwerking.
3 Een veilig Landgraaf
4 Een gezonde financiele huishouding in de toekomst

Doelen : Wat hebben we inmiddels bereikt

De raad en het college van B&W hebben in een werkconferentie gesproken over een ander besluitvormingsproces en besloten om een nieuw vergadermodel en werkstructuur voor de raad te introduceren na benoeming van de nieuwe raad in april Dit leidt tot een transparanter besluitvormingsproces, waarbij de raad een zichtbaarder podium wordt voor het voeren van een debat

Het Pact van Parkstad is geevalueerd er zijn uitgangspunten benoemd aan de hand waarvan een nieuwe samenwerkingsvorm in voorbereiding is

De financiele huishouding van de gemeente Landgraaf is gezond dankzij de strikte begrotingsdiscipline die raad en het college zichzelf opleggen Dat wil echter niet zeggen dat eind 2013 al sprake is van structureel begrotingsevenwicht Alleen door in de toekomst diezelfde begrotingsdiscipline te continueren zal de financiele huishouding gezond blijven

Effectindicatoren voor 2013	Norm	Score
1 1 Waardering over gemeentebestuur (rapportcijfer)	6,4	6,4
1 2 % Besluitvorming voldoende transparant	30	24
3 1 % Onveiligheidsgevoelens	30	nog niet beschikbaar
4 1 Repressief financieel toezicht door de Provincie	ja	gerealiseerd

Toelichting score en kleur effectindicator

1 2 T o v de meting in 2011 (26%), is het % bij de meting in 2013 licht gedaald naar 24% T o v het Parkstadgemiddelde van 21% steken we positief af

3.1 De gegevens zijn op dit onderdeel nog niet bekend.

Activiteit: Wat zouden we daarvoor doen en wat hebben we gedaan in 2013

1.01 Implementatie van een nieuw politiek podium.

Op 8 april is de werkgroep uit de raad op werkbezoek naar Geldrop Mierlo geweest en op 14 mei naar Peel en Maas Vervolgens heeft er een werkconferentie van de raad plaatsgevonden op 12 september Er is in september gekozen voor een nieuw vergadermodel dat zal worden geimplementeerd vanaf april 2014

1.02 *Voorbereiden gemeenteraadsverkiezingen 2014.*

In het vierde kwartaal zijn de voorbereidingen m b t de gemeenteraadsverkiezingen 2014 van start gegaan in december hebben zich drie nieuwe partijen laten registreren In totaal zullen 11 partijen meedoen aan de gemeenteraadsverkiezingen

1.03 Uitvoeren reguliere activiteiten op het gebied van bestuurlijke ondersteuning en samenwerking.

Belangrijkste ontwikkeling op dit moment zijn de voorbereidingen van de besluitvorming rondom de IBA en rondom de organisatie van Parkstad Limburg De besluitvorming over de IBA is genomen in de raadsvergadering van oktober, waarbij besloten werd om in de IBA te participeren Het Dagelijks Bestuur van Parkstad heeft inmiddels een besluit genomen t a v. de opschaling van de GBRD naar de BsGW Implementatiedatum is 1 januari 2014 Het Pact van Parkstad is geevalueerd

1.04 Uitvoeren reguliere activiteiten op het gebied van sturing en verantwoording.

De vaste P&C producten zijn ook dit jaar weer gerealiseerd De jaarrekening 2012 is goedgekeurd door de accountant De raad heeft de kadernota inclusief de daarin opgenomen ombuigingsvoorstellen vastgesteld, maar heeft daarbij wel het initiatief genomen om zelf met alternatieve ombuigingsvoorstellen te komen teneinde de meest ongewenste ombuigingsvoorstellen, zoals opgenomen in de kadernota, niet over te hoeven nemen Die alternatieve ombuigingsvoorstellen zijn tegelijkertijd met de begroting aan de Raad aangeboden De Raad heeft in de commissievergadering van 22 oktober en de Raad van 7 november 2013 gedebatteerd over die voorstellen en daarin haar keuze gemaakt

1.05 Intensiveren bekendheid gemeente Landgraaf binnen het politieke en bestuurlijke spectrum.

In de afgelopen periode heeft Landgraaf zich bestuurlijk nadrukkelijker geprofileerd door actieve participatie in diverse gemeenschappelijke regelingen en overleggen Dit heeft o.a geleid tot het benoemen van Landgraafse collegeleden op enkele bestuursfuncties en bestendiging van de rol van de bestuurders in tal van verbanden, zoals VNG, VLG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) , RUD Zuid Limburg, RD4 en WOZL

2.01 Voldoende faciliteren van bestuurders ter bevordering van de regionale samenwerking.

Beleidsmatig en financieel worden bestuurders ondersteunt in hun rol binnen gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden. Uitschieter in de afgelopen periode was de ondersteuning aan de portefeuillehouder WSW in het kader van de problematiek van aflopende jaarcontracten binnen WOZL Anderzijds is de ondersteuning aan de burgemeester in het kader van zijn nieuwe rol, a g v de invoering van de nieuwe Politiewet, gecontinueerd

2.02 Invulling geven aan de bestuursopdracht tot samenwerking met gemeente Brunssum.

Tijdens de gezamenlijke raadsbijeenkomst van 15 maart is het rapport KplusV gepresenteerd aan de raden In dat rapport zijn de verschillende vormen van samenwerking beoordeeld aan de hand van een tiental criteria Het rapport is input geweest voor de raad voor het richtingendebat in april 2013 De gemeenteraad heeft vervolgens opdracht gegeven variant 3 (de 100% variant) uit te werken In haar vergadering van 17 december 2013 heeft de gemeenteraad unaniem ingestemd met de vorming van een nieuwe gemeenschappelijke regeling voor de ambtelijke bestuursdienst Landgraaf - Brunssum

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score
2 02 1 Notitie m b t toekomstperspectief Parkstad Limburg waarin o.a een evaluatie van het pact van parkstad en de ontwikkelingen rondom de WGR-plus status	2013		gerealiseerd
2 02 2 Rapportage m b t de voortgang inzake de samenwerking met de gemeente Brunssum	2x per jaar	1	2
De eerste rapportage (het onderzoek KplusV organisatieadvies) is in maart aan de raad uitgereikt De tweede rapportage is gevolgd in december			

3.01 Vervullen en doorontwikkelen van de regierol in de veiligheidsketen.

Het integrale veiligheidsplan is opgesteld en via het college in het eerste kwartaal van 2013 aan de gemeenteraad voorgelegd en geaccordeerd Het uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid is in samenspraak met partners uitgewerkt en vastgesteld OOV heeft in het collectief van de veiligheidspartners (politie, Veiligheidsregio, maatschappelijke instellingen) een duidelijk geaccepteerde plaats als regisseur in veiligheidsvraagstukken

3.02 Binnen de gemeentelijke organisatie voortzetten van de noodzakelijke acties met het oog op de regionale crisisbeheersing, o.m. door opleiding, training en oefeningen van functionarissen.

In het vierde kwartaal heeft het college het Uitvoeringsprogramma (planning operationele uitvoering van het Integraal Veiligheidsplan) vastgesteld Aanwijzing van gemeentelijke functionarissen die participeren in de regionale organisatie van de Veiligheidsregio heeft plaats gevonden Er is door die aangewezen functionarissen deel genomen aan een uitvoerig regionaal opleidingsprogramma

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score
3 02 1 Uitgaande van inwerkingtreden wetswijziging in 2013 binnen 12 maanden integraal veiligheidsplan opgesteld	12 Maanden		Gerealiseerd
3 02.2 Adequaat opgeleide en geoefende medewerk(st)ers van de gemeente Landgraaf in de regionale crisisorganisatie (regionale en lokale taakinvulling)	2013		gerealiseerd
Aanwijzing van gemeentelijke functionarissen die participeren in veiligheidsregio heeft plaatsgevonden; Regionaal wordt de opleiding van deze functionarissen opgepakt Dit is geen locale rol meer			

3.03 Participeren in de veiligheidsregio (plannen, opleiden, trainen, oefenen) met implementatie in de gemeentelijke organisatie.

Door de regionalisering van de rampenbestrijding is de lokale crisisbeheersingsorganisatie smaller geworden Voor de nog resterende taken zijn er mensen aangewezen We participeren hierin

3.04 Uitvoeren reguliere activiteiten op het gebied van openbare orde en veiligheid, waaronder de activiteiten van het Veiligheidshuis, met bijzondere aandacht voor de lokale veiligheidszorg.

Over 2013 kan ten aanzien van sluiting en waarschuwingen met betrekking tot drugspanden worden gemeld dat

er ten opzichte van 2012 eenzelfde lijn te zien is 10 sluitingen zijn gerealiseerd en voor 19 panden is een waarschuwing uitgegaan Het aantal sluitingen en waarschuwingen is overigens afhankelijk van de inzet (opsporing en informatie) van de politie Ten aanzien van de jeugdgroep kunnen we melden dat de aanpak opgezet in 2012 (mei) als succesvol kan worden beschreven De lokale driehoek (burgemeester/politie/OM) als opdrachtgever heeft op basis van het evaluatierapport besloten om de inzet van alle partners nog tenminste 1 jaar voort te zetten Dit jaar zijn 2 bijeenkomsten geweest Continuering van integrale aanpak blijft noodzakelijk

De dagelijkse zaken inzake oov zijn opgepakt en afgehandeld Nadruk daar lag vooral op terrein van openbare orde en overlast en bestuurlijke aanpak drugsoverlast

In 2013 is deelgenomen aan regulier periodiek overleg met alle partners in het Veiligheidshuis Er zijn 13 huisverboden opgelegd Daarvan is 4 maal besloten tot een verlenging In 2013 is tevens een overleg gestart tot fusie van de veiligheidshuizen Kerkrade en Heerlen Aan de overleggen daarover is deelgenomen
De looptijd van het project cameratoezicht is inmiddels verstreken Continuering van het cameratoezicht vindt niet plaats

De gemeente voorziet in de wettelijke plichten voor de opvang van gedomesticeerde zwerfdieren en huisdieren De locatie in Born van de Dierenbescherming Limburg is in het najaar van 2013 gerealiseerd Aansluitend is gestart met de aanpassing van de locatie Heerlen Deze blijft in gebruik als opvang in eerste termijn (maximaal twee weken) voor dieren uit Parkstad Na die termijn worden dieren overgeplaatst naar de centrale locatie in Born

4.01 Opstarten en begeleiden nieuwe ombuigingsronde a.g.v. de aanvullende bezuinigingen vanuit het Rijk.

De begroting 2014 is sluitend gepresenteerd De in de ontwerpbegroting nog aanwezige taakstelling is aan de hand van het debat over de alternatieve ombuigingsvoorstellen geconcretiseerd Meerjarig is nog een stevig tekort aanwezig dat in de begrotingscyclus 2015 zal moeten worden gedicht

4.02 Doorzetten maatregelen voor realisatie nog niet hard gerealiseerde ombuigingen 2011 en 2012 en voorgestelde maatregelen Kadernota 2013.

Voor wat betreft de voortgang van de "oude" ombuigingen verwijzen we naar de bijlage

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score	
4 02.1 % geraamde bezuinigingen in begrotingsjaar gerealiseerd	100 %	100%	100%	

De geraamde bezuinigingen zijn volledig gerealiseerd Daar waar een bezuiniging vertragingheeft opgelopen is dekking gevonden vanuit de reserve frictiekosten Daar waar een oudeombuiging structureel niet haalbaar is gebleken (brandkranen) is een autonome ontwikkelingopgenomen in de kadernota

4.02 2 % geraamde bezuinigingen structureel gerealiseerd	100%	Zie bijlage	64%	

Voor wat betreft het % structureel gerealiseerde bezuinigingen verwijzen we naar de bijlage bij de 1e rarap in 2014.We plaatsen hierbij wel de kanttekening dat een deel van die bezuinigingen als autonome ontwikkeling is teruggekomen in het te dekken saldo Dat betekent dat de bezuiniging zelf niet of niet volledig is gerealiseerd.

Wat heeft dat gekost

Exploitatie	Primitieve Begroting 2013	Bijgestelde Begroting 2013	Realisatie 2013 t/m periode
Directe lasten	6.547 332	6 573 084	6.622.764
Indirecte lasten	1 216 545	1 216.545	1 155 811
Kapitaallasten	10 474	0	
TOTAAL LASTEN	7.774 351	7 789.629	7.778 575
Baten	-87 664	-102 664	-118 768
SALDO (exclusief Resultaatbestemming)	7 686.687	7 686 965	7 659 807
Toevoegingen		53.000	47 898
Onttrekkingen	-59.276	-99 276	-88 269
SALDO RESULTAAT BESTEMMING	-59 276	-46 276	-40 371
Saldo na resultaatbestemming	**7.627.411**	**7.640.689**	**7.619.436**

Toelichting financieel

Algemene toelichting financiën

Het saldo na resultaatbestemming is in de realisatie afgerond € 21 000 positief ten opzichte van de bijgestelde begroting Onder de lasten is een storting in een voorziening voor lopende juridische procedures opgenomen van € 275.000 In de jaarrekening staan de details opgenomen

Risico

In relatie tot het programma bestuur zijn in de begroting 2013 de volgende risico's opgenomen.

1) Kans op stagnerende (Eu)regionale samenwerking door uiteenlopende ideeen bij andere gemeenten (PM)
2) Hogere kosten Veiligheidshuis als gevolg van gewijzigde indeling politieregio waardoor opzet Veiligheidshuis wijzigt € 25 000
3) Niet halen bezuinigingstaakstellingen, verliezen status repressief toezicht op begroting (PM)
4) Hogere bijdrage brandweer a g v verliezen hoger beroep inzake overtreding Arbeidstijdenbesluit inzet vrijwilligers (PM)
5) Wegvallen reclameopbrengsten uit abri's, reclamezuilen etc a g v beeindiging contract RBL (€ 20 000)

De ontwikkelingen ten aanzien van de risico's gedurende 2013 is als volgt

Ad1) Stagnatie bij (Eu)regionale samenwerking heeft zich weliswaar niet in 2013 voorgedaan, maar is nog steeds actueel

Ad 2) Eind 2013 is nog niet duidelijk of indeling wijzigt, risico is daarom nog actueel

Ad 3) Het risico van het niet halen van de bezuinigingstaakstelling en dientengevolge het verliezen van de status repressief toezicht is niet opgekomen Dit omdat de raad de begroting 2014 ondermeer door de door de raad geinitieerde extra beleidsalternatievencyclus (tussen kadernota en begrotingsbehandeling) sluitend heeft gekregen

Ad 4) De hogere bijdrage i r.t de brandweer is in 2013 niet opgekomen en ook niet meer actueel

Ad 5) De wegvallende reclameopbrengsten zijn meerjarig verwerkt in de meerjarenbegroting 2014 - 2017 Het risico ad € 20 000 is daarom niet meer actueel

2.2.2.

Soort	Jaarverslag
Programma	2 - Ruimte & herstructurering
Coordinerend afdelingshoofd	F Geurts
Portefeuillehouder(s)	T Ancion, K Regterschot en M Dreissen
Periode	2013

Omschrijving

Programma *Ruimte & herstructurering* omvat de volgende onderdelen:

- Ruimtelijke structuur
- (Her) structurering woningbouw
- (Her) structurering centra
- Mobiliteit
- Verwerving+beheer onroerende -zaken
- Duurzaamheid

Beleidskader Programma	Actualiteit
Regionaal Verkeers- en Vervoersplan (RVVP)	2007
Structuurvisie PSL	2009
Herstructureringsvisie	2009
Bestemmingsplannen	div
Parkeernota	2008
Grondnota	2009
Mobiliteitsplan	2009
Integraal Stedelijk waterplan	2010
Erfgoedverordening	2011
Structuurvisie	2011
Nota woonwagenbeleid	2011
Wijkontwikkelingsplan Nieuwenhagen-Lichtenberg	2012
Welstandsnota	2012
Erfgoednota	2012
Beleidsnota Externe Veiligheid	2012

Doelen : Wat willen we bereiken

1 Versterking van de eigen identiteit en ruimtelijke structuur

2 Een mooie, aantrekkelijke, levendige of juist rustige omgeving

Doelen : Wat hebben we inmiddels bereikt

In 2013 is -in samenwerking met Heem Wonen en de bewoners van de wijk Ubach over Worms- een wijkontwikkelingsplan vastgesteld voor deze wijk Doel is ook hier, om door het treffen van fysieke *maatregelen, in combinatie met een sociaal programma, de wijk Ubach over Worms toekomstbestendig* te maken en te werken aan de verbetering van de leefbaarheid en veiligheid in die wijk In Nieuwenhagen-Lichtenberg is het wijkontwikkelingsplan al volop in uitvoering Het project Surinametuin is inmiddels gerealiseerd en de overige prioritaire projecten (park Lichtenberg-Bartokring, Heiveld, Gulpers, Oude Landgraaf, de Voort) zijn in voorbereiding In 2014 zal in al deze gebieden worden gestart met de uitvoering en daarmee is tevens voldaan aan de belangrijkste subsidievoorwaarde. start voor 2015 Alle particuliere woningen die noodzakelijk zijn voor de realisering van deze plannen zijn verworven en worden in het eerste

kwartaal van 2014 gesloopt

Daarnaast is voor het herstructureringsgebied Achter de Haesen een aanzienlijke subsidie verkregen van de provincie Limburg, waardoor de buurthuiskamer kan worden gerealiseerd, het park kan worden aangelegd en tevens de hele infra in de buurt kan worden vernieuwd De verwachting is dat de leefbaarheid in de buurt Achter de Haesen door al deze investeringen een forse impuls zal krijgen Juli 2013 was de maand waarin alle bestemmingsplannen geactualiseerd moesten zijn. Aan die actualiseringslag was al enkele jaren gewerkt en met een forse eindspurt in de eerste helft van 2013 is het gelukt om alle plannen voor 1 juli 2013 actueel te hebben

Ook de centra in Landgraaf zijn volop in ontwikkeling In 2013 is in Op de Kamp het raadhuisplein opgeleverd en in Schaesberg is de Markt en de tweede fase van het centrumplan opgeleverd In Ubach over Worms is gestart met de bouw van de eerste fase van het nieuwe winkelcentrum De verwachting is dat door al deze fysieke maatregelen er een belangrijke bijdrage is geleverd aan de levensvatbaarheid van onze 3 centra.

In het dossier Buitenring heeft de provincie een doorbraak bereikt bij de Raad van State op grond waarvan met de aanleg van delen van de Buitenring kan worden gestart In dat verband is tevens nadere overeenstemming bereikt met de gemeenten omtrent de financiering van de weg In het kader van die afspraken heeft Landgraaf een subsidie van 1,75 miljoen euro verworven voor de realisering van een rotonde op het Steenen Kruis. Er is helaas nog geen zicht op aanleg van de Randweg Abdissenbosch / L42n Wel heeft het lobbytraject ook hier tot resultaat geleid, in die zin dat de weg thans opgewaardeerd lijkt te worden tot Bundesstrasse.

De nieuwe welstandsbeleidsnota is in 2013 vastgesteld, inclusief een lijst met beeldbepalende panden

De restanten van de kasteelhoeve en de kasteelruine zijn in het voorjaar van 2013 middels de aanleg van 2 dammen toegankelijk gemaakt Met behulp van de inzet van medewerkers van Nedcar is het plangebied voorzien van een omheining en is de kasteelruine veilig gemaakt Ook zijn er enkele subsidies verworven Eind 2013 waren er maar liefst circa 60 vrijwilligers, leerlingen en Nedcarmedewerkers bij het project betrokken en werd er met diverse onderwijsinstellingen samengewerkt

Tot slot is het vermelden waard dat er in 2013 maar liefst 90 000 m2 hemelwater is afgekoppeld van het riool, waarmee een wezenlijke bijdrage is geleverd aan de doelstellingen uit ons ISW.

Op het terrein van duurzaamheid is in mei het besluit genomen betreffende het project 'energieneutrale openbare verlichting' Dit project kan nu al op veel animo rekenen bij inwoners getuige de ruim 500 huishoudens die zich al op voorhand hebben aangemeld Het traject van aanbesteding is in 2013 nog gestart

Effectindicatoren voor 2013	Norm	Score	
2 1 Waardering algemene kwaliteit woonomgeving	8	7,3	
2 2 Woningwaardering	8	7,9	
2 3 Waardering verkeersvoorzieningen in de buurt	7	6,5	

Toelichting score en kleur effectindicator

2 1 In 2007 was de score nog 7,5 We zien dat die score in de daarop volgende jaren geleidelijk afneemt 7,4 in 2009, 7,3 in 2011 en nu dus stabiel op 7,3 Mogelijke verklaring hiervoor is, dat we de afgelopen jaren steeds meer zijn geconfronteerd met de gevolgen van de demografische ontwikkeling (toenemende leegstand, stagnatie in woningbouwplannen, aanzetten tot herstructurering met bijbehorende leegstand en sloop) Dit kan alles bij elkaar bijdragen in een minder positieve beleving Als dat klopt, dan zal in de volgende periode de gewenste stijging ook zichtbaar moeten worden, want 2014 wordt het jaar dat er op tal van herstructureringslocaties nieuwe ontwikkelingen tot stand komen, parken worden aangelegd en de infra wordt verbeterd (Achter de Haessen, Lichtenberg, Heiveld)

2 2 De ambitie is niet gerealiseerd, het verschil is echter marginaal Wel is er een verbetering zichtbaar ten opzichte van eerdere jaren, toen de score op 7,8 lag

2 3 Op dit vlak is de ambitie weliswaar niet gerealiseerd, maar er is wel sprake van een duidelijk zichtbare verbetering ten opzichte van 2011, toen de score nog 6,1 was Dat was ook de laagste score in jaren (6,7 in 2007, 6,2 in 2009 en 6,1 in 2011) Mogelijke verklaringen hiervoor zijn: de openstelling van de volledige Binnenring in 2011, de realisering van grote delen van de ruggengraat, de uitvoering van grootschalige reconstructies (o a Moltweg, Hompertsweg, Kakertsweg, rotonde Hoofdstraat-Einsteinstraat), het realiseren van diverse kleinere verkeersmaatregelen, kortom het gedurende meerdere jaren gestaag werken aan de uitvoering van de beleidslijnen zoals vastgelegd in het gemeentelijke Mobiliteitsplan

Activiteit: Wat zouden we daarvoor gaan doen en wat hebben we gedaan in 2013

1.1 Bestemmingsplannen actualiseren c.q. beheersverordeing opstellen.

In maart zijn 2 beheersverordeningen vastgesteld voor de gebieden Buitengebied Noord-West en Schaesberg-Zuid Ook het bestemmingsplan voor Snowworld is in maart door de raad vastgesteld In april is het bestemmingsplan Einsteinstraat 3, 5 en 7 vastgesteld In juni zijn de volgende bestemmingsplannen / beheersverordeningen vastgesteld Gravenrode, Dormigveld, Helseviersweg, Mondo Verde, Megaland, Nieuwenhagen-Lichtenberg en Eykhagenbos Voor de in het kader van het WOP Nieuwenhagen-Lichtenberg aangewezen prioritaire projecten (Heiveld, Lichtenberg, KIA, Gulpers, Oude Landgraaf) zijn postzegelbestemmingsplannen opgesteld Deze zijn in december vastgesteld

Prestatie indicatoren voor 2013		Norm	Score vorige rapportage	Score	
1 1 1	Bestemmingsplan/ beheersverordening Nieuwenhagen vastgesteld	2013	Vastgesteld	Vastgesteld	
1.1 2	Bestemmingsplan/ Beheersverordening Gravenrode vastgesteld	2013	Vastgesteld	Vastgesteld	

1.10 Uitvoeren erfgoednota, waaronder het vaststellen van de cultuurhistorische waardenkaart en de archeologische verwachtingenkaart.

De concept cultuurhistorische waardenkaart is opgesteld De archeologische verwachtingenkaart is in concept gereed en wordt op dit moment gedigitaliseerd Er is een besluit genomen n a v. de onderhoudstoestand van de Petrus & Pauluskerk in Schaesberg Onder voorwaarde van cofinanciering door het bisdom is door de gemeente een financiele bijdrage toegekend in de restauratiekosten Daarnaast is een subsidieaanvraag ingediend bij de provincie Limburg, die heeft eveneens een bijdrage toegekend

Prestatie indicatoren voor 2013		Norm	Score vorige rapportage	Score	
1.10 1	Opening voor publiek van het project "Eerherstel kasteel Schaesberg"	Juni 2013	Eiland is bereikbaar	Eiland is bereikbaar	
	In het voorjaar is ervoor gezorgd dat het eiland bereikbaar is door de aanleg van 2 aarden wallen Het permanent openstellen voor bezoekers is echter nog niet mogelijk Het hoeveterrein moet daarvoor eerst worden bestraat en de torenrestanten zijn pas eind 2013 geconsolideerd				

1.11 Continueren van het project "Eerherstel Kasteel Schaesberg".

De restanten van de kasteelhoeve en de kasteelruine zijn in het voorjaar van 2013 middels de aanleg van 2 stuks dammen toegankelijk gemaakt. Met behulp van de inzet van medewerkers van Nedcar is het plangebied voorzien van een omheining, aan het groen binnen de afrastering is onderhoud gepleegd, de bouwblokken van de toekomstige ambachtsgebouwen en de kinderboerderij zijn uitgezet, de kasteelrestanten zijn gescand, de kasteelruïne is veilig gemaakt, de losliggende stenen zijn verwijderd en de restanten zijn met kalkmortel gefixeerd, de kelder van de kasteelruine is opgeschoond en er heeft archeologisch onderzoek plaatsgevonden

Voor 2014 is ook een aantal andere concrete werkzaamheden in voorbereiding, zoals het bestraten van het hoeveterrein, het publiekstoegankelijk maken van de ruïne, het fixeren van de restanten van de kasteeltoren middels een stalen hulpconstructie, het bouwen van het bezoekerscentrum, het opgraven van de brugrestanten, het voorbereiden van de herbouw van de brug naar de hoeve, het inrichten van een historische groentetuin en het uittekenen van de ambachtswerkplaatsen

De Stichting Landgoed Slot Schaesberg is in augustus 2013 opgericht In april is € 34 400,- aan subsidie van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) en in december 2013 € 80 000,- aan subsidie van het fonds voor cultuurparticipatie binnen gehaald

Eind 2013 zijn circa 60 vrijwilligers, leerlingen en Nedcarmedewerkers bij het project betrokken en wordt er met diverse onderwijsinstellingen samen gewerkt

1.2 Opstellen en uitvoeren wijkontwikkelingsplannen.

WOP N-LDe Voort 2013 is gebruikt om de planvorming voor de herinrichting van het gebied af te ronden De

bewoners zijn benaderd en hun wensen zijn zo veel mogelijk verwerkt in het ontwerp Het definitief ontwerp is vastgesteld Op basis hiervan wordt het bestek gemaakt en wordt het plan aanbesteed Uitvoering vindt plaats in 2014

Heiveld Het architectonisch ontwerp van het zorgcomplex Heiveld is opgesteld en door de welstandscommissie geaccordeerd Voor de nieuwbouwwoningen in fase 1 (nieuwbouw langs Irenestraat en Beatrixstraat vanaf Beuteweg tot aan ingang huidige speeltuin) is een aanvraag omgevingsvergunning ingediend Er is een concept anterieure overeenkomst (exploitatieovereenkomst) opgesteld ten behoeve van de economische onderbouwing van fase 1 Gestart is met de planvorming voor de openbare ruimte (infra en groen), waarbij bewoners actief zijn betrokken d.m v wenskaarten alsook middels een informatieavond

Surinametuin de aanleg is afgerond De feestelijke opening heeft in mei 2013 plaatsgevonden

Lichtenberg-Bartokring in het eerste kwartaal is een internetenquête georganiseerd, hier hebben circa 50 bewoners aan deelgenomen De resultaten zijn meegenomen bij de verdere planuitwerking Het maken van het definitieve parkontwerp is aanbesteed en gegund Bij het ontwerpen is gebruik gemaakt van de resultaten van de internetenquête Een deel van de deelnemers nam ook actief deel aan workshops ten behoeve van het parkontwerp In december is het voorlopig ontwerp opgeleverd

WOP Ubach over Worms De gebiedsanalyse is afgerond en op basis hiervan is een gebiedsvisie opgesteld en een gebiedsexploitatie De stukken zijn in oktober vastgesteld door uw raad

Achter de Haesen Eind 2012 is een subsidieaanvraag bij de provincie Limburg ingediend Begin 2013 heeft de provincie laten weten dat de voorlopige aanvraag is goedgekeurd Er is een definitieve aanvraag ingediend en daarop heeft de provincie positief beschikt (€ 0,68 mln) De aanbesteding van de buurthuiskamer heeft plaatsgevonden en is gegund, vanwege een tegenvallend aanbestedingsresultaat heeft de provincie op ons verzoek een aanvullende subsidie toegekend Met de realisering wordt in maart 2014 gestart De overige plannen (aanleg park en opwaardering infra) zijn in overleg met de buurt vormgegeven Uitvoering hiervan vindt in 2014 plaats

Prestatie indicatoren voor 2013		Norm	Score vorige rapportage	Score	
1 2 1	WOP-NL Heiveld voorlopig ontwerp park gereed	2013	In uitvoering	VO gereed	
1 2 2	WOP-NL Lichtenberg-Bartokring voorlopig ontwerp gereed	2013	In uitvoering	VO gereed	
1 2 3	WOP-NL: Kleikoeleweg/Paradisstraat ontwerp gereed	2013	Schetsontwerp gereed	Ontwerp gereed	
1 2 4	WOP Ubach over Worms opgesteld	2013	Gereed	Gereed	
1 2 5	WOP Schaesberg aanbesteed	2013	In 2014	In 2014	
	In verband met beperkte ambtelijke capaciteit doorgeschoven naar 2014				

1.3 Voeren van overige planologische procedures.

Er zijn diverse overige planologische procedures gevoerd / gestart, waarvan hier met name wordt genoemd het leeuwenverblijf Mondo Verde, het zorgcomplex op het RKONS-terrein, Lotersbergweg en Surinametuin

1.4 Herstructureren woningbouw (o.a. parkaanleg Achter de Haesen).

Voor het project Achter de Haessen hebben we een provinciale subsidie verworven, die zal worden gebruikt voor het realiseren van een buurthuiskamer in AdH en voor de aanleg van het park Met de al gereserveerde middelen zullen we de bestaande infra in het plangebied vervangen Het bestek voor de aanleg van het park c q de realisering van de infra is gereed en het werk zal in maart 2014 worden aanbesteed, nadat de woningen in het gebied zijn gesloopt en we de noodzakelijke bodemonderzoeken hebben verricht We begeleiden de plannen voor de buurthuiskamer, met de bouw hiervan wordt in maart 2014 gestart We hebben in februari 2013 overeenstemming met de woningcorporaties bereikt over de prestatieafspraken voor 2013 en 2014 HEEMwonen ontwikkelt in overleg met de gemeente plannen voor de herstructurering van het gebied rondom Lotersbergweg (Schaesberg) en de Jos Peeterstraat (Waubach) De parkaanleg in het Middengebied van de Kakert is nagenoeg afgerond De oplevering is vertraagd doordat er op een locatie nader bodemonderzoek heeft moeten plaatsvinden hetgeen heeft geleid tot sanering van een klein deel van het plangebied Voor het zorgcomplex op het RKONS-terrein is een planologische procedure gevoerd, vergunning is inmiddels verleend

Prestatie indicatoren voor 2013		Norm	Score vorige rapportage	Score	
1 4 1	Achter de Haesen-Centraal park aanbesteed	2013		Bestek gereed	
	Het bestek is nagenoeg gereed, maar we hebben nog geen bodemonderzoeksresultaten. Dit onderzoek kan pas worden verricht nadat alle woningen in het plangebied zijn gesloopt De sloop door Heemwonen is vertraagd, naar wij begrepen door problemen bij de asbestsanering. Na de sloop zal direct bodemonderzoek worden verricht (omstreeks maart 2014) waarna het project aanbesteed kan worden				
1 4 2	Kakert-groenvoorzieningen gereed	2013	In uitvoering	Gereed	
1 4 3	Aantal gerealiseerde woningen	59	34	30	

Verwachte toevoeging was		Gerealiseerde toevoeging is	
RKONS	20	CP Schaesberg	21
Bousberg	10	Prinssenstraat	8
CP Schaesberg	21	Charles Frehenstraat	1
Prinssenstraat	8		
totaal	59	totaal	30

De gemeente heeft hier geen invloed op (markt/economische omstandigheden)

1 4 4	Aantal aan woningvoorraad onttrokken woningen	132	38	46	

Verwachte sloop was		Gerealiseerde sloop is:	
CP Waubach	39	CP Waubach	38
Heiveld*	25	Steenenkruis	6
terrein Gulpers*	5	Markt S'berg, Lidl	2
Paredisstraat*	43		
Nieuwenhagerheidestraat	12		
Rotscherweg	2		
Steenenkruis	6		
totaal	132	totaal	46

De sloop in het WOP-gebied Nieuwenhagen-Lichtenberg is door HEEM Wonen uitgesteld i.v m het verkrijgen van een compensatiebijdrage in kader van de verhuurdersheffing De woningen die in verband met de aanleg van de Buitenring moeten worden onttrokken zullen op zijn vroegst in september 2014 worden gesloopt Tijdens overleg met MNO Vervat op 19-11-2013 is op spoed aangedrongen MNO erkent dat de sloop urgent is, maar door de aanwezigheid van de steenmarter kan er niet gesloopt worden in de periode april - september

1 4 5	Aantal onttrokken geplande woningen aan de plancapaciteit	12	12	12	
	Het betreft 12 hellingwoningen op de locatie RKONS				

1.5 Versterken centra.

Centrummanagement vormt nog steeds een waardevol instrument om de contacten en de informatie – uitwisseling tussen de drie winkelcentra en de gemeente te onderhouden Signalen vanuit de centra, zowel

collectief als individueel, kunnen zodoende snel worden opgepakt Een en ander is onontbeerlijk om de leegstand zoveel als mogelijk tegen te gaan en mogelijke, nieuwe initiatieven te stimuleren Voor wat betreft centrum Schaesberg is afgelopen jaar het verzoek ontvangen voor vestiging van LIDL in het voormalige pand Super de Boer.In winkelcentrum Op de Kamp is de voormalige C 1000 getransformeerd in Jumbo, ook heeft er een upgrading van de reeds gevestigde Plus plaatsgevonden De winkel van VVV/ANWB is in het afgelopen jaar gesloten Er is voor Op de Kamp een nieuw steunpunt ingericht in reisbureau van der Biesen Voor wat betreft het centrumplan Waubach is er gestart met de realisatie van het centrumplan In de Kerkstraat is een nieuwe winkel in kinderkleding geopend Ten aanzien van bedrijfsterrein Abdissenbosch wordt getracht het project Fresh Valley te effectueren Op bedrijfsterrein Strijthagen is bij tankstation Minli een steunpunt ingericht van VVV.

Prestatie indicatoren voor 2013		Norm	Score vorige rapportage	Score	
1 5 1	Centrum Ubach over Worms start bouw	2013	gestart	gestart	
1 5 2	Centrum Schaesberg fase 2 gereed en herinrichting Markt opgeleverd	2013	Gereed	Gereed	
1 5 3	Centrum Nieuwenhagen Raadhuisplein e o opgeleverd	2013	Gereed	Gereed	

1.6 Herstructureren bedrijfsterrein Abdissenbosch-deelplan 2.

De grondexploitatie Fresh Valley fase 1 is eind september 2013 door de raad geaccordeerd. Met de feitelijke realisatie zal in 2014 worden gestart Zie ook programma 4 onder "upgraden en herstructureren bedrijventerreinen

1.7 Waarborgen Landgraafse belangen bij de aanleg van de Buitenring.

De definitieve uitspraak van de RvS over het Inpassingsplan is uitgesteld tot eind 2014. Wel heeft de RvS de schorsing die ze had ingesteld naar aanleiding van de ingediende voorlopige voorzieningen voor een deel opgeheven De RvS heeft toestemming gegeven om het wegdeel ten noorden van Brunssum en Heerlen aan te leggen en ook kan de rotonde "Avantis" aangepast worden Daarnaast staat ze het vervolg van de aanleg van natuurcompensatie toe Er is een financieringsovereenkomst gesloten en de gronden die de Provincie nodig heeft voor de aanleg van de Buitenring zijn overgedragen

1.8 Lobbyen gericht op herprioritering L42n.

Het lobbytraject heeft ertoe geleid, dat de weg in Duitsland opgewaardeerd lijkt te worden tot Bundesstrasse

1.9 Voorbereiden aanleg Randweg Abdisschenbosch.

Zolang er geen duidelijkheid is over de L42n wordt er met de planvoorbereiding van de Randweg niet gestart

2.1 Uitvoeren mobiliteitsplan, o.a. door reconstructie Steenen Kruis.

Op basis van een onder bewoners gehouden enquête is er een definitieve keuze gemaakt in het ontwerp van het Steenen Kruis Er komt een 3½-taks rotonde hetgeen betekent dat ook de Nieuwenhagerstraat op de rotonde wordt aangesloten maar wel slechts in 1 rijrichting De uitwerking van het schetsontwerp tot een definitief ontwerp en de besteksvoorbereiding is opgestart Van de Provincie is een definitieve subsidiebeschikking ontvangen ter hoogte van €1 75 mln De aangekochte panden zijn gesloopt Het rijksmonumentale wegkruis is in depot geplaatst en zal na realisatie van de rotonde worden herplaatst

Prestatie indicatoren voor 2013		Norm	Score vorige rapportage	Score	
2 1 1	Reconstructie Steenen Kruis gestart	2013		gestart	
	De voorbereidingen voor deze reconstructie zijn opgestart De woningen zijn eind 2013 gesloopt.				

2.2 Uitvoeren maatregelen woonwagenbeleid.

Geen nieuwe ontwikkelingen

2.3 Administratief-juridisch beheren van gemeentelijke eigendommen.

Het zorgvuldig en efficient administratief beheren van gemeentelijke eigendommen is een doorlopend proces De eigendomskaarten met alle gevestigde rechten en aan- en verkopen zijn volledig gedigitaliseerd en worden half-jaarlijks bijgewerkt. Controle op de kaarten geschied door GEO/grondzaken In 2013 hebben twee verkoopronden

openbaar groen plaatsgevonden

2.4 Uitvoeren nota onrechtmatig grondgebruik.

Er hebben gesprekken plaatsgevonden met de bewoners van de buurten de Streep en Schaesberg-Centrum die zonder toestemming gronden van de gemeente in gebruik hebben Daarnaast zijn er nog 13 lopende dossiers in behandeling die betrekking hebben op de buurten/verspreid liggende locaties

Prestatie indicatoren voor 2013		Norm	Score vorige rapportage	Score	
2 4 1	Aantal onderzochte buurten	4		2	

Vanwege de zeer arbeidsintensieve dossiers in relatie tot de beschikbare capaciteit is de norm in de begroting 2014 aangepast naar 2 buurten per jaar

2.5 Toepassen welstandsbeleid.

De welstandsnota is in mei 2013 vastgesteld door uw raad

2.6 Uitvoeren gebiedsontwikkeling buitengebied Ubach over Worms.

In maart 2013 is tijdens de boomfeestdag 5,9 ha, bos en hoogstambomen aan de zuidwestkant van het Rimburgerbos aangeplant zijn voorbereidingen getroffen voor de aanplant van 1,1 ha, hoogstamboomgaarden oostkant Rimburg, deze worden voorjaar 2014 aangeplantConclusie is dus dat we voor dit plantseizoen de voorgenomen inrichting half november/december niet hebben gehaald, doordat de voorbereiding van de aanplant meer tijd in beslag heeft genomen dan gepland De aanplant is doorgeschoven naar het (vroege) voorjaar 2014 De aanplant natuurcompensatie vanuit het project Buitenring zal ook in het voorjaar 2014 plaatsvinden Het gaat om ca 3,5 ha bos

Prestatie indicatoren voor 2013		Norm	Score vorige rapportage	Score	
2 6 1	Aantal hectare gerealiseerde nieuwe natuur	16 ha	deels uitgevoerd	5,9	

Voor een toelichting, zie hierboven onder 2 6

2.7 Uitvoeren maatregelen Integraal Stedelijk Waterplan.

BBB Gravenrode is grotendeels uitgevoerd en nagenoeg gereed In het voorjaar 2014 worden nog enkele afrondende werkzaamheden verricht Diverse afkoppelmaatregelen (Europaweg Noord, Namiddagsche Driessen en Wachtendonkstraat) zijn voorbereid en bewoners zijn hierover geinformeerd De uitvoering is in april 2013 gestart Het werk is opgeleverd

Prestatie indicatoren voor 2013		Norm	Score vorige rapportage	Score	
2 7 1	Aantal gerealiseerde verbetermaatregelen hydraulisch (Wachtendonckstraat, Namiddagsche Driessen, Grensstraat, Europaweg)	4	3	3	

De 4 verbetermaatregelen zijn in een aanbesteding op de markt gezet Voor 3 maatregelen is ook opdracht verstrekt Voor de maatregel aan de Grensstraat is geen opdracht verstrekt omdat de voorgestelde oplossing niet is geaccordeerd Hiervoor wordt een alternatief uitgewerkt

2 7 2	Aantal gerealiseerde maatregelen basisinspanning.	2	1	2	
2 7 3	Aantal m2 hemelwater afgekoppeld	5 000	91 000	91 000	

Hemelwater afgekoppeld van de gemengde riolering in 2013

1	Herinrichting Gravenrode	12 000	m2
2	Gebied Namiddagsche Driessen	40 673	m2
3	Gebied Europaweg Noord	27.885	m2
4.	Raadhuisplein	2 500	m2
5	Wachtendonckstraat	8 700	m2

2.8 Uitvoeren activiteiten gericht op duurzaamheid, zoals bv. duurzaam inkopen.

Er is een raadsvoorstel voorbereid voor het energieneutraal maken van onze openbare verlichting Dit voorstel is in mei door de raad aangenomen Daarna is gestart met de voorbereiding van de uitvoering Belangstellenden zijn door ons geregistreerd (eind 2013 ca. 500 geregistreerde belangstellenden) De eerste fase van de aanbesteding is in december 2013 gestart

Prestatie indicatoren voor 2013		Norm	Score vorige rapportage	Score
2 8 1	Duurzaam inkopen	50 %		
	Hoewel het onze ambitie is om duurzaam in te kopen, is het scoren van deze indicator moeilijk Verschillende definities van duurzaamheid en het niet op uniforme wijze vastleggen van alle inkopen maakt het berekenen van de indicator moeilijk omdat de uitkomst arbitrair is We zullen proberen om in de komende tijd de definitie van de indicator te herformuleren op een wijze waarop de duurzaamheidambitie wel in cijfers kan worden uitgedrukt Om die reden is deze indicator in 2014 vervallen			

Wat heeft het gekost

Exploitatie	Primitieve Begroting 2013	Bijgestelde Begroting 2013	Realisatie 2013 t/m periode
Directe lasten	6 589 432	9 823 163	4 616.088
Indirecte lasten	1 557 170	1 557.170	1 486 034
Kapitaallasten	257 012	1 104 159	702 752
TOTAAL LASTEN	8 403 614	12 484 492	7 004 874
Baten	-5 227 289	-9 118 302	-4 371.370
SALDO (exclusief Resultaatbestemming)	3 176.325	3 366 190	2 633.504
Toevoegingen	958 726	2.903 783	3 525 611
Onttrekkingen	-13 015	-2 514.564	-1.878.583
SALDO RESULTAAT BESTEMMING	945 711	389 219	1 647 028
Saldo na resultaatbestemming	**4.122.036**	**3.755.409**	**4.280.532**

Toelichting financieel

Het verschil tussen bijgestelde begroting en de realisatie op het saldo na bestemming bedraagt afgerond ruim € 0,5 mln De grootste afwijkingen zijn terug te vinden in lagere directe lasten (€ 5,2 mln), lagere baten (€ 4,7 mln) Dat de lasten lager zijn dan verwacht is het gevolg van achterblijvende lasten op Fresh Valley fase 1 en winkelcentrum Waubach Bij de lagere baten speelt naast de ontwikkelingen bij Fresh Valley 1 en het winkelcentrum Waubach ook nog de Kakert een rol De baten Fresh Valley komen uit grondverkoop en die zullen pas later binnenkomen Voor verdere details verwijzen wij u naar de analyse in het onderdeel jaarrekening

Risico

Ten aanzien van het programma Ruimte en Herstructurering zijn de begroting 2013 de volgende risico's opgenomen

1) Geen leges kunnen heffen indien bestemmingsplan niet actueel is (€10 000)
2) Planschade (€ 10 000)
3) Claims ten gevolge van stopzetten bouwplannen (PM)
4) Vertraging in uitvoering herstructureringsplannen (PM)
5) Buitenring (PM)
6) Excessieve kosten erfgoedonderzoeken archeologie (PM).
7) Cofinanciering door overige overheden Randweg komt niet tot stand (€ 3,5 mln)

De ontwikkelingen in 2013 ten aanzien van deze risico's is als volgt

Ad 1) Alle bestemmingsplannen zijn digitaal en actueel Daarmee is dit risico ad € 10 000 niet meer actueel

Ad 2) In de 2013 is weliswaar geen planschade claim opgekomen, niettemin is dit risico nog actueel

Ad 3) Er zijn in 2013 in dit kader geen claims gehonoreerd, desalniettemin kunnen er nog volgen

Ad 4) Vertraging in uitvoering herstructureringsplannen, geen nadelige effecten in 2013, maar nog steeds actueel

Ad 5) De vertraging i r t de Buitenring is inderdaad opgetreden, maar heeft niet geleid tot hogere financiele kosten. Om de vertraging niet verder te laten oplopen, heeft de Raad van State ingestemd met de aanleg van enkele onderdelen van de Buitenring,

Ad 6) Excessieve kosten i r t erfgoedonderzoeken archeologie zijn niet opgekomen en zijn ook niet meer actueel

Ad7) Eind 2013 is door de raad besloten de reserve Randweg te laten vrijvallen Als toch nog tot aanleg wordt besloten zullen dan middelen worden vrijgemaakt Concreet betekent dit dat wanneer de weg wordt aangelegd, hiervoor nog dekking moet worden gevonden De beleidskeuze is opgeschort , het risico is nu niet meer actueel

2.2.3.

Soort	Jaarverslag
Programma	3 - Leefbaarheid in de wijk
Coordinerend afdelingshoofd	Tom Hanssen
Portefeuillehouder(s)	K Regterschot, M Dreissen , T Ancion en R Vlecken
Periode	2013

Omschrijving

Programma *Leefbaarheid in de wijk* omvat de volgende onderdelen:

- Burgerparticipatie
- IBOR
- Beheer zwart
- Beheer groen
- Beheer blauw
- Beheer inrichtingselementen
- Beheer accommodaties onderwijs
- Beheer accommodaties sport
- Beheer accommodaties overig
- Reiniging
- Afvalstoffeninzameling
- Handhaving en toezicht
- Recreatie in de wijk

Beleidskader Programma	Actualiteit
Afvalinzamelplan	2004
Beheervisie geintegreerd bosbeheer 2005-2010	2005
Visiedocument Toekomstbestendig Accommodatiebeleid	2008
Huisvestingsplan Onderwijs	2008
Integraal Stedelijk Waterplan (ISW)	2010
Beheersplan openbare verlichting	2011
Gladheidbestrijdingsplan	2012
Visie integraal beheer openbare ruimte	2012
Integraal handhavingsbeleid 2012-2015	2012
Integraal Toezicht en handhavingsprogramma	2012
Algemene Plaatselijke Verordening	2012

Doelen : Wat willen we bereiken

1 Burgers zijn betrokken bij hun woon- en leefomgeving
2 Een schone, hele, veilige prettige en vitale woon- en leefomgeving
3 Een vraaggericht voorzieningenniveau binnen de beschikbare middelen

Doelen : Wat hebben we inmiddels bereikt

Ook in 2013 zijn wij onverminderd doorgegaan met het faciliteren van buurtoverleggen c.q buurtverenigingen / belangenverenigingen In de reguliere buurtoverleggen en andere overleggen met burgers is de eigen verantwoordelijkheid van de burger blijvend benadrukt Daarbij is m n aandacht geweest voor het meer

verantwoordıng nemen om problemen, behoeften of wensen onderlıng aan de orde te stellen ten eınde hıertoe bıj (directe) buurtbewoners draagvlak te creeren Steeds meer zıjn de burgers (al of nıet georganıseerd) nauw betrokken bıj de beleıdsvoorbereıdıng, - realısatıe en evaluatıe van gemeentelıjke projecten De ınbreng ıs voor burgers en belangenverenıgıngen duıdelıjk zıchtbaar ın de uıtwerkıng van plannen en projecten Met betrekkıng tot het ıntegraal beheer van de openbare ruımte kan worden vastgesteld dat ın een tıjd met krımpende budgetten ten gevolge van bezuınıgıngen het steeds moeılıjker wordt om een acceptabele kwalıteıt van onderhoud en beheer van de openbare ruımte te realıseren De mate van tevredenheıd van de burger ıs tot 2011 fors afgenomen In de parkstadmonıtor 2013 is echter een herstel te zıen op vrıjwel alle thema's Deze trend wordt met name toegeschreven aan het ıntensıef betrekken van de burger bıj voorbereıdıng en uıtvoerıng

Met behulp van beeldkwalıteıtsplannen hebben we ıntegraal beheer effectıef en efficıent en mıddels standaarden vorm en ınhoud geven 2013 was het laatste jaar waarin budget beschikbaar was voor het wegwerken van achterstallig groot onderhoud aan wegen, de verwachtıng is dat de achterstalligheıd de komende jaren weer snel zal toenemen

In 2013 zıjn ca 4% van de armaturen vervangen voor energıezuınige LED armaturen, voor het eerst zıjn ook masten hoger dan 6,5 meter voorzıen van LED armaturen

Het onderhoud van de gemeentelıjke accommodatıes ıs op basıs van het door de raad vastgestelde onderhoudsnıveau uıtgevoerd Ook hier staan de budgetten verder onder druk. Met de beschikbare mıddelen ıs planmatıg onderhoud niet meer mogelıjk en zıjn we door gegaan met slechts correctıef onderhoud

Uıtbreıdıng Eıjkhagen met in totaal 18 lokalen, fase één 10 lokalen en fase twee 8 lokalen, is gereed

In het Integraal Handhavıngsbeleıd 2012-2015 ıs communıcatıe en voorlıchtıng als ınstrument voor preventıeve handhavıng opgenomen Burgers zıjn in 2013 actıef geïnformeerd over onder meer verscherpte controle op ıllegaal dumpen van afval, regelgevıng en controles op het gebruık van vuurwerk en het verscherpt toezicht en handhaven op foutief parkeren bıj scholen De actıes tegen verkeersoverlast bij scholen zıjn uıtgevoerd samen met de polıtıe Vanaf november hebben de Bıjzondere Opsporıngsambtenaren en de toezıchthouders samen met de politie het Donkere Dagen Offensıef uıtgevoerd In het kader hıervan zıjn op bepaalde tıjden en rısicoplaatsen waar crımınelen vaker toeslaan verscherpte controles uıtgevoerd Bouwcontroles en mılıeucontroles zıjn ın 2013 uıtgevoerd op basıs van het Integraal handhavıngsuıtvoerıngsprogramma

Effectindicatoren voor 2013	Norm	Score	
1.1 Percentage ınwoners dat zıch medeverantwoordelıjk voelt voor de leefbaarheıd ın de buurt	85	83	
2.1 Mate van tevredenheıd van de burger over het beheer en onderhoud ın de buurt	6,0	6,5	
3 1 Percentage ınwoners dat tevreden is met buurtvoorzıenıngen	60	61	

Toelichting score en kleur effectindicator

1 1 Het percentage ınwoners dat zıch mede verantwoordelıjk voelt voor de buurt ıs toegenomen van 81% ın 2011 naar 83% Deze lıcht stijgende trend ıs waarschijnlıjk te danken aan het ıntensıef betrekken van burgers bıj de inrichtıng en uıtvoerıng van werkzaamheden ın de buurt Het is nu de taak deze trend vast te houden en verder te zoeken naar wegen om burgers te betrekken bıj voorbereıdıng en uıtvoerıng

2 1 Ondanks de ıngrijpende bezuınigingen op het onderhoud ıs de mate van tevredenheıd toegenomen van 5,4 bij de laatste meting in 2011 naar 6,5 in 2013 Als reden voor de stijging zıjn aan te merken de ınzet van extra financiele mıddelen dıe afgelopen jaren zijn ıngezet voor het wegwerken van achterstalligheıd aan wegen en de omvorming van de openbare verlichtıng naar LED verlichtıng De verwachtıng ıs dat ook het intensief betrekken van burgers als buurtdeskundige bıj ontwikkelıng en realısatıe de lage score een positieve wendıng heeft gegeven

3 1 Dit percentage is het gemıddelde van de percentages bewoners die tevreden zijn over 13 buurtvoorzıenıngen aanbod en over bereıkbaarheıd van winkels voor de dagelıjkse boodschappen, speelmogelıjkheden, straatverlichtıng, groenvoorzıenıng, openbaar vervoer, onderhoud wegen, basısonderwijs, jongerenvoorzıenıngen, parkeergelegenheıd, sportvoorzıenıngen, buurthuızen en kınderopvang/peuterspeelzalen ın de buurt.De, ın relatıe tot de buurgemeenten, ruım boven gemıddelde scores betreffen het aanbod en de bereıkbaarheıd van wınkels, de straatverlichtıng en het aanbod van basısonderwijs Laag scoren de speelmogelijkheden ın de buurt en de aanwezigheıd van buurthuızen Het ontbreken van jongerenvoorzıenıngen ın de buurt scoort opvallend laag De score ıs weliswaar gestegen van 54% ın 2011 naar een bovengemiddelde score van 61% maar er zal geïnvesteerd moeten worden om de lage scores te verbeteren

Activiteit: Wat zouden gaan we daarvoor doen en wat hebben we gedaan in 2013

1.1 Stimuleren van zelforganisatie door bewoners en bedrijven.

In de reguliere buurtoverleggen en andere overleggen met burgers is de eigen verantwoordelijkheid van de burgers steeds aan de orde gesteld Zij zijn getriggerd om zelf meer verantwoordelijkheid te nemen om problemen, behoeften en wensen onderling aan de orde te stellen ten einde hiertoe bij de (directe) buurtbewoners draagvlak te creeren Daar waar nieuwe buurtorganisaties of initiatieven vanuit de buurt zijn ontplooid is en zal dit blijvend gestimuleerd en ondersteund worden In de buurt Oud Nieuwenhagen (Heiveld) en Eikske is geparticipeerd in een project onder de buurtbewoners om te bezien in hoeverre bewoners open staan om hulpvragen uit de buurt ter sprake te brengen en onderling op te lossen inzet eigen kracht c q buurthulp

1.2 Faciliteren van de buurtorganisaties.

Buurtorganisaties zijn gefaciliteerd in hun taakuitvoering door kosten voor organisatie- en apparaatskosten (via de woonconsumentensubsidie) te dekken Hiermee zijn zij in staat gesteld om in contact te blijven met hun leden/achterban, met als resultaat dat problemen, vragen en/of wensen uit de buurt zijn opgehaald en vraagstukken, oplossingen etc vanuit de gemeente aan de orde zijn gesteld

1.3 Betrekken van burgers en belangenorganisaties bij de beleidsvoorbereiding, -realisatie en-evaluatie.

Steeds meer zijn burgers (al of niet georganiseerd) nauw betrokken bij de beleidsvoorbereiding, -realisatie en evaluatie van gemeentelijke projecten Dit varieerde van de definitieve invulling van een speelplek voor de allerjongsten tot reconstructie van een straat, buurt of buurt-/wijkpark en de totstandkoming van een WijkOntwikkelingsPlan De invulling van deze burgerparticipatie kan echter wel verschillen Zo zijn bijvoorbeeld middelen als (internet)enquêtes, bewonersavonden en workshops ingezet om te achterhalen wat er bij de burgers leeft en hoe zij tegen bepaalde zaken aankijken Ter illustratie kan genoemd worden dat bewoners nauw betrokken zijn geweest bij het opstellen van het Wijkontwikkelingsplan Ubach over Worms, de rioolreconstructie Heiveld, de wegreconstructie Lichtenberg, de herinrichting van De Voort en het buurtpark en buurthuiskamer in Achter de Haesen

2.1 Door middel van frequent overleg burgers medeverantwoording laten nemen voor het beheer en onderhoud.

Via melddesk hebben burgers rechtstreeks melding gedaan van gebreken, tips of wensen in/van/over de openbare ruimte Zoveel als mogelijk is de uitvoering n a v de melding met de melder afgestemd Nieuwe inrichtingen van straten, buurten of pleinen zijn afgestemd met de bewoners waardoor zij zich mede verantwoordelijk voelen voor de openbare ruimte Bewoners en belangengroepen zijn zoveel als mogelijk betrokken bij het beheren van de openbare ruimte, in de buurtoverleggen zijn de resultaten van de inbreng besproken

2.2 Uitvoeren van inventarisaties van de onderhoudstoestand en het opstellen var beleidsplannen met betrekking tot het beheer en hierbij behorende kwaliteitsniveaus, o.a. het bomenbeleidsplan.

De bomennota is eind 2013 voltooid en wordt in het eerste kwartaal 2014 aan de Raad gepresenteerd De vervolgstappen uit de "to do" list van de nota komen vanaf 2015 in uitvoering nadat he onderhoudkwaliteitsniveau is vastgesteld

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score
2 2 1 Bomennota	2013		Ontwerp gereed
Het ontwerp is in 2013 opgeleverd en is ter vaststelling aangeboden voor de raad van maart 2014			
2 2 2 ISW	2013	ontwerp gereed	2013

2.3 Onderhouden en beheren van de openbare ruimte.

Groen

Het onderhoud groen is uitgevoerd conform planning Het gemeentelijk werkbedrijf heeft de pilot groen uitgevoerd in het gebied Strijthagen, Klinkerkwartier, Achter de Haesen en Schaesberg centrum Het nieuwe groenbeheersysteem is geimplementeerd. De VTA (veiligheidinspectie bomen) is uitgevoerd, incl de daaruit voortvloeiende maatregelen

Blauw

De werkzaamheden m b t waterbeheer voortkomend uit de integrale planning, zijn conform planning uitgevoerd en opgeleverd Er zijn diverse riolen gerelined (in samenwerking met gemeente Kerkrade), maatregelen ten behoeve van het oplossen van knelpunten m b.t wateroverlast zijn uitgevoerd, o.a Jagerspad, Sperwerweg, Brandhofstraat, Exdel.

Inrichtingselementen
De actie m b t het verwijderen van overbodige verkeersborden en paaltjes is afgerond Er zijn 413 borden verwijderd, dit is ca 10% van het totaal Het verwijderen van de overbodige verkeersborden en paaltjes levert geen directe besparing op Het percentage armaturen dat voorzien is van energiezuinige LED verlichting is gestegen naar 11%

Zwart
De werkzaamheden voor de uitvoering van het onderhoud aan wegen is conform planning uitgevoerd 2013 was het laatste jaar van het wegwerken van achterstallig onderhoud Er is een nieuwe, wettelijk verplichte, wegenlegger ontwikkeld De verkeerslegger is in de raad van september 2013 vastgesteld In de legger is onder andere de onderhoudsplicht voor wegen en daaraan verbonden kunstwerken vastgelegd

Reiniging
De winterperiode heeft ongekend lang aangehouden waardoor de gladheidbestrijding is uitgevoerd tot in de maand april Het vegen van de wegen is conform planning op het vastgestelde kwaliteitsniveau uitgevoerd.Er is rattenoverlast geweest vanwege het onvoldoende dichten van huisaansluitingen van gesloopte panden De eikenprocessierups heeft, vanwege de lange winter, nauwelijks tot overlast geleid

Afval
WOZL en Stichting werkbedrijf Landgraaf verwijderen klein zwerfvuil in de openbare ruimte Groot zwerfafval en aangetroffen dumpafval wordt door eigen dienst opgehaald Met uitzondering van de cluster Lichtenberg, Markiesstraat voorzien in 2014, zijn alle verzamelcontainers ondergronds gebracht In 2013 betroffen het Markt Schaesberg, Wentholtstraat en Jan de Witplein

2.4 Realiseren van reconstructies en groot onderhoud waarbij bewoners participeren, bijvoorbeeld Heiveld e.o. en de reconstructie van een gedeelte van de wijk Lichtenberg (omgeving Curacaostraat in het kader van het WOP).

De brug aan de Hofstraat is gerealiseerd conform planning.De reconstructie Lichtenberg is voorbereid en uitgevoerd Voor het project reconstructie Heigank is het voorlopige projectplan gemaakt Aanbesteding en uitvoering vinden plaats in 2014 De voorbereidingen zijn in gang gezet voor reconstructie van de Nieuwenhagerstraat en Lindestraat in 2015

Prestatie indicatoren voor 2013		Norm	Score vorige rapportage	Score	
2.4 1	Uitvoeren reconstructie Heiveld	2013	in uitvoering	in uitvoering	
2 4 2	Uitvoeren reconstructie Heigank voorbereiding 2013 uitvoering 2014	2013	voorlopig ontw fase	ontwerpfase	
2 4 3	Uitvoeren reconstructie Lichtenberg, Baronstraat e.o	2013	in uitvoering	afgerond	
2 4 4	Uitvoeren reconstructie Hompertsweg	2013	afgerond	afgerond	
2 4 5	Afronding Kasteelweg	2013	in voorber.	in voorber.	
	Het bereiken van overeenstemming met de eigenaren in het plangebied heeft meer tijd gevergd dan was ingeschat Planning is nu dat uitvoering vanaf maart 2014 zal plaatsvinden.				
2 4 6	Afronding buffer Gravenrode	2013	in afrondende fase	afgerond	
2 4 7	Afronding Moltweg	2013	afgerond	afgerond	

2.5 Burgers en bedrijven informeren en adviseren over wet- en regelgeving en andere

activiteiten op het gebied van toezicht en handhaving.

In het Integraal handhavingsbeleid 2012-2015 is communicatie en voorlichting opgenomen als instrument ten behoeve van preventieve handhaving Daarnaast is in de bijlage van dit document een plan van aanpak communicatie opgenomen In 2013 is met name gecommuniceerd over
- De mogelijkheid van toezicht op woningen tijdens vakantie,
- Handhaving bij nieuwe laad- en losplaats aan de Hoofdstraat,
- Verkeerscontroles rondom scholen samen met politie,
- Aanwijzing van toezichthouders op de Drank- en Horecawet,
- Controles op de brandveiligheid bij horecagelegenheden tijdens carnaval,
- Voorlichting over het verplicht aanbrengen van een huisnummer
- De stabilisering van de luifel in op de Kamp
- Illegaal aanplakkenControles op hondenoverlast
- Het verplaatsen van de weekmarkt van de Dorpstraat terug naar het Raadhuisplein, zie ook programma 4
- Het illegaal inzamelen van oude metalen

2.6 Terugdringen van overlast in de openbare ruimte, mede door gebiedsgerichte controles op hondenpoep, verkeersoverlast bij scholen, zwerfvuil en dumpafval.

Toezichthouders en Buitengewoon Opsporingsambtenaren voeren dagelijks controles uit in het publiek domein om overlast en hinder terug te dringen en zoveel mogelijk te voorkomen Klachten die binnen komen worden direct geregistreerd in de melddesk, dagelijks opgepakt en zo snel mogelijk afgehandeld Er is in alle gevallen een terugkoppeling naar de melder gebeurd De reguliere controles in 2013 hadden met name betrekking op:
- verkeersoverlast bij scholenparkeerhinder en de blauwe zone,
- illegale dumpingenonregelmatigheden in het buitengebied-
- bepalingen uit de APVwoonoverlastdrugspanden

Naast de reguliere controles zijn in maart en in september gerichte acties tegen verkeersoverlast bij scholen uitgevoerd Dit in nauwe samenwerking met de politie Daarnaast is er toezicht gehouden tijdens een aantal evenementen zoals Pinkpop, Pinkpop Classic, de voetbalwedstrijd Roda JC/ Beerschot en het Claydrum festival en hebben bij een groot aantal evenementen geluidmetingen plaatsgevonden

2.7 Uitvoeren van integraal toezicht en handhaving bij particulieren, bedrijven en openbare ruimte.

Integrale milieucontroles zijn uitgevoerd op basis van het vastgestelde handhavingsuitvoeringsprogramma 2013 In 2013 zijn 136 van de 140 geplande controles uitgevoerd Daarnaast is het restant van 2012 in 2013 weggewerkt. Het toezicht bij bedrijven vindt steeds integraal plaats Dit betekent dat er slechts een controle plaatsvindt De toezichthouder neemt tijdens de controle alle van belang zijnde aspecten mee of hij laat zich bijstaan door een andere specialist zoals bijvoorbeeld de brandweer Zowel de integrale milieucontroles als de bouwcontroles zijn uitgevoerd op basis van een risicoanalyse

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score	
2 7 1 Aantal integrale controles c f handhavingsuitvoeringsprogramma	100 %	80%	97%	
In 2013 zijn 136 van de 140 milieucontroles uitgevoerd Daarnaast zijn nog 12 controles van het voorgaande jaar afgerond				

2.8 Organiseren en/of faciliteren van kleinschalige evenementen op wijkniveau.

Ondanks de slechte weersgesteldheid heeft er een succesvolle boomfeestdag plaats gevonden De contacten met o a kermisexploitanten, optochtcommissies en winkeliersverenigingen zijn constructief en succesvol verlopen Evenementen zijn naar tevredenheid tot stand gekomen Kleinschalige evenementen zijn gefaciliteerd met verkeersborden, afzethekken, vlaggen en masten

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score	
2 8 1 Aantal georganiseerde kermissen	3	3	3	
De kermissen in de drie kernen hebben plaatsgevonden				
2 8 2 Aantal gefaciliteerde evenementen, zoals als boomfeestdag, optochten, straatspeeldag etc.	>= 25		34	

3.1 Optimaliseren bezettingsgraad gemeentelijke (onderwijs) accommodaties, o.a. door het uitvoeren van de projecten KIA en de basisschool Schaesberg, de huisvesting voor de sociaal culturele organisaties in Schaesberg te optimaliseren alsmede het voorleggen van een gemotiveerde keuze voor een toekomstscenario voor het complex in de Bende en buitensportcomplex Heigank.

Optimaliseren bezettingsgraad gemeentelijke sportaccommodaties, onder andere gedaan door het voorleggen van een gemotiveerde keuze aan de raad tijdens het Richtingendebat voor een toekomstscenario voor het complex In de Bende en buitensportcomplex Heigank, mede op basis van het haalbaarheidsonderzoek voorzieningen cluster Park Heigank d d 14/11/2012 van Drijver & Partners Evenwichtige spreiding en instandhouding van levensvatbare scholen conform de wettelijke voorschriften Uitbreiding Eijkhagen met in totaal 18 lokalen (fase 1 zijnde 10 lokalen gereed en fase 2 zijnde 8 lokalen gereed) In voorbereiding is de aanpassing van de entree In het kader van de planvorming Brede School Schaesberg is de vergunningsprocedure in voorbereiding

De bezettingsgraad van de gemeentelijke accommodaties is verder toegenomen, onder andere door de huisvesting voor de sociaal culturele organisaties in Schaesberg te optimaliseren

Prestatie indicatoren voor 2013		Norm	Score vorige rapportage	Score	
3 1 1	Bezettingsgraad binnensportaccommodaties	>=50%	45%	45%	
	Er is veel vraag naar ruimte gedurende de piekuren (18 00 uur-22.00 uur door de week) en weinig vraag naar ruimte gedurende de daluren				
3 1 2	Bezettingsgraad buitensportaccommodaties	100 %	100%	100%	
	Buitensportaccommodaties worden in totaal verhuurd Aan één vereniging, niet op urenbasis.				
3 1 3	Afronding van de processtap prijs en contractvorming KIA	2013			
	Naar aanleiding van de uitkomst van het richtingendebat heeft het college besloten om te kiezen voor een KIA-klein Dit heeft tot gevolg dat de gunningsfase voor de selectie van de architect, bouwfysisch adviseur en constructeur opnieuw wordt doorlopen. Ook de aanbestedingsprocedure van de installatieadviseur moet opnieuw opgestart worden				
3 1 4	Aanbesteding bouw basisschool Schaesberg	Juni 2013	Dec 2013	niet gereal	
	Planvoorbereiding en aanbesteding realisatie Brede School Schaesberg		december 2013		

3.2 Onderhouden en beheren van gemeentelijke accommodaties op het door de raad vastgestelde onderhoudsniveau (matig).

Onderhoud en beheer van gemeentelijke (sport) accommodaties wordt uitgevoerd op basis van het door de raad vastgestelde onderhoudsniveau, met uitzondering van onderwijsaccommodaties Deze zijn onderhouden conform de wettelijke voorschriften

Wat heeft dat gekost

Exploitatie	Primitieve Begroting 2013	Bijgestelde Begroting 2013	Realisatie 2013 t/m periode
Directe lasten	12 696 998	14.422 581	13 176 355
Indirecte lasten	4 120 165	4 120 165	3 824 370
Kapitaallasten	4 334 526	5 441 137	5 355 513
TOTAAL LASTEN	21 151 689	23 983.883	22 356 239
Baten	-8 613 245	-8 378 190	-8 568 154
SALDO (exclusief Resultaatbestemming)	12 538 444	15 605 693	13 788 084
Toevoegingen	1 095 640	5.681 915	6 301 750
Onttrekkingen	-2 187 806	-8 730 036	-6 833 040
SALDO RESULTAAT BESTEMMING	-1.092 166	-3 048 121	-531 290
Saldo na resultaatbestemming	**11.446.278**	**12.557.572**	**13.256.794**

Toelichting financieel

Algemene toelichting financiën

De gerealiseerde saldo na bestemming op het programma leefbaarheid in de wijk is € 0,8 mln nadeliger dan bijgesteld begroot Dat is voornamelijk het gevolg van lagere (directe) lasten in combinatie met minder onttrekkingen (€ 1,9 mln) en meer toevoegingen (€ 0,6 mln) aan reserves Lagere lasten zijn met name terug te vinden op de beleidsvelden beheer zwart (€ 0,3) en de accommodaties onderwijs (€ 1,1 mln) Deze beleidsvelden spelen ook een belangrijke rol in de lagere onttrekkingen De hogere toevoeging is toe te wijzen aan het beleidsveld beheer blauw. Voor verdere details verwijzen wij u naar de analyse in het onderdeel jaarrekening

Risico's

In de begroting 2013 zijn bij het programma Leefbaarheid in de wijk de volgende risico's opgenomen
1) Calamiteiten zwembad in de Bende t g v onderhoudstoestand (€ 250 000)
2) Schadeclaims als gevolg van het niet tijdig wegwerken achterstallig onderhoud wegen (€ 20 000)
3) Aansprakelijkheid bij ongevallen a g v gladheid (€ 50 000)
4) Schade door wateroverlast (€ 50 000)
5) Achterstallig onderhoud accommodaties t g.v bezuinigingen (€ 150 000)
6) Achterstallig onderhoud van de openbare infra t g v bezuinigingen (€ 550.000)

De ontwikkelingen ten aanzien van de risico's op dit programma in 2013 zijn als volgt

Ad 1) Er hebben zich geen calamiteiten bij het zwembad voorgedaan, niettemin is het risico nog actueel

Ad 2) Er zijn geen schadeclaims binnengekomen in relatie tot achterstallig onderhoud wegen Risico is nog actueel

Ad 3) De gemeente is niet aansprakelijk gesteld voor ongevallen i r t gladheid Risico nog actueel

Ad 4) Er is geen schade door wateroverlast ontstaan Risico nog actueel

Ad 5) Het achterstallig onderhoud accommodaties heeft geen nadelige fin effecten opgeleverd Risico nog actueel

Ad 6) Het achterstallig onderhoud wegen heeft geen nadelige fin effecten opgeleverd Risico is nog actueel

2.2.4.

Soort	Jaarverslag
Programma	4 - Werken
Coordinerend afdelingshoofd	C Goffin
Portefeuillehouder(s)	K Regterschot, B Rewinkel en T Ancion
Periode	2013

Omschrijving

Programma *Werken* omvat de volgende onderdelen:

- Economie
- Toerisme en evenementen
- Reintegratie (werken)
- Sociale werkvoorziening
- Onderwijs

Beleidskader Programma	Actualiteit
Overeenkomst Retour Parkstad Limburg	2002
Bestuursovereenkomst buro Voortijdig Schoolverlaten Parkstad Limburg	2004
Ontwikkelingsvisie Park Gravenrode (ZKA)	2008
Nota Vrijwilligersbeleid 2006-2009	2009
Uitvoeringsprogramma economie regio Parkstad Limburg.	2010
Uitvoeringsprogramma toerisme Parkstad Limburg	2010
Meerjarenbeleidsplan ISDBOL 2011-2014	2010
Lokaal beleidskader economie en toerisme	2011
Samenwerkingsovereenkomst VVE	2011
Beleidsnota Economie en Toerisme 2011-2014	2011
Evenementennota.	2012
Re-integratieverordening ISDBOL 2012	2012

Doelen : Wat willen we bereiken

1 Behouden en versterken werkgelegenheid
2 Versterken positie van leerlingen als het gaat om kansen op de arbeidsmarkt en sociale zelfredzaamheid
3 Zoveel mogelijk mensen leiden naar (regulier) werk

Doelen : Wat hebben we inmiddels bereikt

Met de versterking van de positie van leerlingen is door de inzet van VVE een start gemaakt Ons VVE-beleid en de uitvoering daarvan zijn blijkens inspectie van het ministerie van OCW goed op orde N a v deze inspectie zijn resultaatafspraken gemaakt en is aanvullend beleid ontwikkeld In 2013 is gestart met een pilot VVE-thuis, die vanwege de positieve ervaringen voor het jaar 2014 verlengd is Bureau VSV is erin geslaagd om 80% van de VSV-ers terug dan wel door te geleiden

In het kader van volwasseneneducatie hebben 26 Landgraafse deelnemers taal en rekenonderwijs gevolgd bij het Arcus-college.

Een van de kerntaken die ISD BOL uitvoert is bevorderen van uitstroom Hiervoor worden diverse instrumenten ingezet Via de pilot gemeentelijk werkbedrijf is de structuur gecreëerd om clienten met een afstand tot de arbeidsmarkt op een effectieve wijze te activeren en waar mogelijk terug te leiden naar de arbeidsmarkt In 2013 is met name uitvoering gegeven aan de groen pilot Evaluatie van deze pilot vindt in maart 2014 plaats Van de deelnemers (totaal 74) zijn 29 personen uitgestroomd naar werk en nog eens 4 zijn op een tijdelijk contract geplaatst Uit de jaarrekening van ISD BOL blijkt dat in totaal 74 personen uit Landgraaf zijn uitgestroomd naar

werk De economische omstandigheden hebben er toe geleid dat er in het afgelopen jaar in Landgraaf een daling van het aantal arbeidsplaatsen heeft plaatsgevonden, daarentegen is het aantal bedrijven in Landgraaf in 2013 gestegen

Er is aandacht geweest voor de herbestemming van leegstaande panden , de vestiging van LIDL in Schaesberg en een nieuwe winkel in kinderkleding in Waubach zijn hier voorbeelden van

Verder zijn nieuwe VVV steunpunten ingericht bij reisbureau van der Biesen en in Park Gravenrode bij Minli Bedrijven De winkel van VVV-ANWB in Op de Kamp is gesloten

2e fase centrumplan Schaesberg is afgerond en centrumplan Waubach is gestart Onderzoek naar gedeeltelijke herontwikkeling van het terrein Fresh Valley heeft plaatsgevonden

In samenwerking met ISD BOL is een pilot bij Grondverzetbedrijf Moonen gestart betreffende de inschakeling van WWB-ers

In 2013 zijn de grote evenementen zoals Pinkpop, Pinkpop Classic, de Red Bull Crashed Ice en Breakfast succesvol verlopen Een aantal evenementen vond plaats bij het Sport & Leisure Park. De Landgraafse evenementenkalender was daarnaast goed gevuld met kleinere buurtevenementen zoals straatfeesten, optochten en verenigingsfeesten

Effectindicatoren voor 2013	Norm	Score	
1 1 Aantal arbeidsplaatsen	11 500	10.196	
1 2 Aantal arbeidsplaatsen recreatie en toerisme	500	602	
3 1 % uitstroom naar werk, gerelateerd aan instroom uitkeringsgerechtigden.	26,2	36,8%	
3 2 Aantal uitkeringsgerechtigden	< 875	1000	

Toelichting score en kleur effectindicator

1 1 De economische omstandigheden hebben er toe geleid dat er in het afgelopen jaar in Landgraaf een daling van het aantal arbeidsplaatsen heeft plaatsgevonden

1 2 Toerisme neemt steeds nadrukkelijkere positie in binnen het Landgraafs economische en arbeidsmarktklimaat Ultimo 2012 bedroeg het aantal 582 Ten opzichte van 2013 blijft de stijging beperkt tot 20 arbeidsplaatsen De vermelde norm dateert van 2010 en is klaarblijkelijk niet aangepast

3.1 Exacte oorzaak goed resultaat niet bekend Mogelijk speelt de lager instroom dan geprognosticeerd hier een rol

3 2 De norm is vastgesteld in een periode van betere economische omstandigheden. Deze norm kan onder de huidige omstandigheden niet gehaald worden Niettemin is het aantal lager dan de eerder door ISD BOL geprognosticeerde 1075 uitkeringsgerechtigden

Activiteit: Wat zouden we daarvoor gaan doen en wat hebben we gedaan in 2013

1.1 Het beheren en uitbreiden van het relatienetwerk, bedrijfsbezoek, het acquireren en promoten van bedrijven.

De economische omstandigheden hebben er toe geleid dat er in het afgelopen jaar in Landgraaf een daling van het aantal arbeidsplaatsen heeft plaatsgevonden Faillissementen en bezuinigingen in de personele bezetting zijn hier mede de oorzaak van. Het is daarom positief dat het aantal bedrijven in Landgraaf verleden jaar is gestegen, hetgeen erop duidt dat het ondernemersklimaat in Landgraaf nog steeds als goed wordt ervaren Acquisitie en promotie, advisering, bemiddeling en het faciliteren van bedrijven zijn voorwaarden om een goede dienstverlening aan het bedrijfsleven te kunnen bieden Immers signalen uit het bedrijfsleven dienen snel en voortvarend te worden opgepakt teneinde de economische dynamiek te bevorderen Daarnaast hebben bedrijfsbezoeken, het onderhouden van de overlegstructuren en het relatienetwerk een belangrijke antenne functie om de randvoorwaarden voor een goed ondernemersklimaat zoveel als mogelijk te kunnen beïnvloeden

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score	
1.1 1 Organiseren ondernemersdag	2013		gerealiseerd in nov.	

1.2 Het versterken van de aantrekkingskracht en daarmee het economisch functioneren van de (winkel) centra en de bedrijfsterreinen door centrummanagement en bedrijventerreinmanagement.

Centrummanagement is een waardevol instrument om de contacten en de informatie–uitwisseling tussen de drie winkelcentra en de gemeente te onderhouden Signalen, zowel collectief als individueel, kunnen zodoende snel worden opgepakt Een en ander is onontbeerlijk om de leegstand tegen te gaan en mogelijke, nieuwe initiatieven te stimuleren Voor wat betreft centrum Schaesberg wordt de vestiging van LIDL voorbereid Het vernieuwde winkelcentrum en de openbare ruimte hebben de kwaliteit van het winkelcentrum sterk verbeterd en mede de basis gelegd voor nieuwe ontwikkelingen In winkelcentrum Op de Kamp is de voormalige C1000 getransformeerd in Jumbo en is Plus vernieuwd De winkel van VVV/ANWB is in het afgelopen jaar gesloten, er is een nieuw steunpunt ingericht in reisbureau van der Biesen De vernieuwing van het Raadhuisplein en omgeving is als positief ervaren en leidt er mede toe dat de eigenaresse van het winkelcentrum Op de Kamp maatregelen neemt om het winkelcentrum fysiek van een upgrading te voorzien Ook wordt het plein als verblijfsgebied intensiever gebruikt door bezoekers van het centrum Voor wat betreft het centrumplan Waubach is gestart met de realisatie van het centrumplan Dit leidt er mede toe dat nieuwe bedrijven overwegen zich straks in het vernieuwde winkelcentrum te vestigen In de Kerkstraat is een nieuwe winkel in kinderkleding geopend Ten aanzien van bedrijfsterrein Abdissenbosch wordt getracht het project Fresh Valley te effectueren Op bedrijfsterrein Strijthagen is bij tankstation Minli een steunpunt ingericht van VVV

1.3 Upgraden en herstructureren bedrijventerreinen (zie programma 2).

De raad heeft ermee ingestemd om samen met Fresh Valley, Limburgs Herstructureringsbedrijf (LHB) en de vastgoedeigenaar een realisatieovereenkomst aan te gaan Na instemming van alle partijen zal een gedeeltelijke herontwikkeling op het terrein Fresh Valley plaatsvinden, zal incourant vastgoed worden gesloopt en zal na sanering uitgifte van nieuwe kavels kunnen plaatsvinden Fresh Valley zal mede door deze aanpak in staat zijn nieuwe investeringen door te voeren Wij gaan ervan uit dat een en ander positieve gevolgen zal hebben voor de werkgelegenheid en het imago van het bedrijventerrein Abdissenbosch De werkzaamheden voor de upgrading van de Havikweg zullen in het tweede kwartaal 2014 starten.

1.4 Initiëren, faciliteren en stimuleren van initiatieven die bijdragen aan de toeristische en recreatieve ontwikkeling.

Het promoten en acquireren, het voeren van gesprekken met marktpartijen, het onderzoeken en mogelijk faciliteren van nieuwe initiatieven, de periodieke gesprekken en bedrijfsbezoeken met gevestigde ondernemers, met VVV Zuid Limburg en de afstemming binnen de regio inzake de toeristische en recreatieve ontwikkeling zijn uitgevoerde acties om het toeristisch profiel van Landgraaf te behouden en te versterken

1.5 Faciliteren en stimuleren van evenementen ter bevordering van economische spin-off en het imago van de gemeente, zoals Pinkpop, Megaloop, Wereldbeker Snowworld en Breakfest.

In 2013 zijn de grote evenementen zoals Pinkpop, Pinkpop Classic, de Red Bull Crashed Ice en Breakfest succesvol verlopen Het effect is een goede profilering van Landgraaf en economische spin-off De Landgraafse evenementenkalender was daarnaast goed gevuld met kleinere buurtevenementen zoals straatfeesten, optochten en verenigingsfeesten Deze kleinere buurtevenementen bevorderen de sociale cohesie die het fundament vormt voor een gemeente waarin het prettig wonen, werken en recreeren is

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score	
1 5 1 Aantal bovenregionale evenementen zoals Pinkpop en FIS Worldcup. Red Bull Crashed Ice, Pinkpop, Pinkpop Classic, Breakfest	4	4	4	

1.6 Doorontwikkelen Park Gravenrode.

Voor wat betreft de voortgang van Park Gravenrode kan worden gemeld dat het vernieuwde bestemmingsplan voor Wereldtuinen Mondo Verde inmiddels onherroepelijk is en het traject inzake de herijking van de vergunningen is afgerond Ten aanzien van het gebied Rouenhof blijft marktorientatie

noodzakelijk, echter het huidige economische klimaat is niet bevorderlijk voor investeringen in de leisure De vernieuwbouw van hotel - restaurant Winselerhof is gereed en na overdracht van de gronden is ook de boom – en wijngaard aangeplant Hotel – restaurant Overste Hof heeft is van eigenaar verwisseld en de nieuwe huurder heeft een eigentijdse invulling aan het complex gegeven Voor wat betreft kasteel Strijthagen worden er momenteel gesprekken met Natuurmonumenten gevoerd De verbouwing van de Watertoren met bijbehorende horeca – gelegenheid is nagenoeg afgerond Het project Landgoed kasteel Schaesberg is voortvarend ter hand genomen

2.1 Ondersteuning geven aan het onderwijsveld en voor- en vroegschoolse educatie.

De partners hebben in 2012 zowel de lokale VVE-convenant als de regionale convenant ondertekend Hiermee liggen de afspraken voor de uitvoering en de monitoring van VVE vast, waarbij de regionale monitoring wordt uitgevoerd door de universiteit van Maastricht Hierdoor is het mogelijk de lijn vanuit de evaluatie Moelejaan door te trekken naar het huidige VVE-aanbod Het koppel overleg (overleg tussen de school en de peuterspeelzaal m b.t VVE, waarin afstemming plaatsvindt van onder andere de thema's die zowel binnen de voor- als de vroegschool behandeld worden) heeft een goede impuls gekregen doordat gestart is met overleg tussen gemeente en alle koppels tezamen In de praktijk blijkt het echter lastig te zijn om deze samenwerking goed te verankeren Dat we met de vormgeving en uitvoering op de goede weg zitten blijkt uit het inspectierapport van het ministerie, dat overwegend positief is Uiteraard zijn er ook nog punten die verdere uitwerking behoeven Hieraan is in 2013 gewerkt, waarbij het belangrijkste punt, de resultaatafspraken, medio 2013 zijn vastgelegd Begin 2014 is daarnaast de aanvullende VVE - notitie, waarin de andere punten zijn opgenomen, vastgesteld De afspraken met Meander JGZ met betrekking tot de doorverwijzing naar doelgroepkinderen heeft in 2013 geleid tot 46 doorverwijzingen. Het grootste deel van deze kinderen is nog niet ingestroomd in VVE, aangezien de doorverwijzing geruime tijd plaatsvindt voordat de kinderen op basis van hun leeftijd kunnen deelnemen aan VVE In de eerste helft van 2013 hebben 15 doelgroepkinderen gebruik gemaakt van VVE

2.2 Terugdringen voortijdig schoolverlaten.

Deze taak is belegd bij bureau VSV Met name in het voortgezet onderwijs wordt deze taak ingevuld via de aanpak van BAS (Bewust Aanwezig op School) Ervaring is dat deze aanpak een sterke preventieve werking heeft en er ook voor zorgt dat scholen ongeoorloofd verzuim sneller melden Landelijk is de missie om het aantal voortijdig schoolverlaters terug te brengen naar maximaal 25.000 landelijk in 2016 Van het totaal aantal schoolverlaters van het voortgezet onderwijs is 1,4% VSV-er. Voor het MBO gaat het om een percentage van 5,7% (laatst beschikbare gegevens schooljaar 2011/2012 vanuit jaarverslag bureau VSV) Voor het VO ligt dit grotendeels in de lijn met voorafgaande jaren Voor het MBO is hier sprake van een daling t o.v het jaar daarvoor

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score	
2 2 1 % terug- of doorgeleide VSV-ers versus totaal aantal VSV-ers	>=50%	75%	80%	

In totaal zijn in 2013 48 jongeren uitgeschreven, zonder dat er binnen 4 weken een nieuwe inschrijving heeft plaatsgevonden Per saldo zijn van de 48 jongeren er 40 niet meer aangemerkt als VSV-er (10 afkomstig uit het praktijkonderwijs 8 onduidelijk of het om VSV-ers gaat , 22 omdat sprake is geweest van nieuwe inschrijving op een school Hiermee komt het percentage op 80%

2 2 2 % doelgroepkinderen in voorschoolse educatie	>=50%	29%	16%	

Het aantal doelgroepkinderen is voor 2013 berekend op 71 kinderen Dit is een fictieve berekening, gebaseerd op het aantal gewichten kinderen in het basisonderwijs afgezet tegen het totaal aantal 2 en 3 -jarigen Over de eerste helft van 2013 hebben 15 doelgroepkinderen aan het 4-dagdelig VVE deelgenomen Dit komt neer op bereik van 16%. In totaal hebben 54 kinderen deelgenomen aan 4-dagdelig VVE en 78 aan 2-dagdeling VVE De 2-dagdelig VVE wordt niet meegerekend aangezien dit niet onder de omschrijving van VVE valt Oorzaak voor het niet halen van het doel is enerzijds de fictieve stijging van het aantal doelgroepkinderen Anderzijds heeft de toeleiding vanuit JGZ in 2013 goed vorm gekregen, echter deze kinderen zijn op basis van leeftijd nog niet ingestroomd

---

3.1 Doelgericht reintegratie activiteiten ontwikkelen.

ISDBOL voert - op basis van het beleidsplan ISDBOL 2011-2014 de kerntaak 'Bevorderen uitstroom' uit De focus ligt hierbij op de kansrijken en de jongeren Begeleiding naar betaald werk staat voorop Daar

waar dat niet mogelijk is wordt ingezet op professionele diagnose waarmee clienten een passend traject geboden kan worden Jongeren worden bij voorkeur geschoold om ze een sterkere en duurzame positie op de arbeidsmarkt te geven Clienten die nog niet klaar zijn voor de arbeidsmarkt worden gestimuleerd en geactiveerd om in de maatschappij te participeren In dit kader worden de volgende activiteiten uitgevoerd

- doelgroep gericht re-integratieactiviteiten ontwikkelen, zelf uitvoeren/inkopen en inzetten,
- jongeren tot 27 jaar stimuleren terug te gaan naar school of begeleiden naar werk
- inzetten van premies in het kader van uitstroom naar werk
- matchen van vraag en aanbod van binnengehaalde vacatures met (potentiele) cliënten

In Landgraaf is - via de pilot voor het gemeentelijk werkbedrijf - de structuur gecreeerd om clienten - vanuit verschillende doelgroepen met een afstand tot de arbeidsmarkt - op een effectieve wijze te activeren en indien mogelijk terug te leiden naar de reguliere arbeidsmarkt In 2013 is uitvoering gegeven aan de pilot groen, die in maart 2014 geevalueerd is Tevens is per 1 juli 2013, als pilot collectieve voorzieningen in het kader van de WMO, de strijkservice, opgestart ISDBOL rapporteert via 2 beraps en het jaarverslag over de voortgang Uit de eerste berap 2013 blijkt dat op een deel van de activiteiten van de kerntaak bevorderen uitstroom de realisatie achterblijft op de prognose Het gaat hier met name om de werkgerelateerde activiteiten. Hier tekenen zich de gevolgen van de aanhoudende slechte arbeidsmarkt af, waarbij ook nog eens meer inspanningen nodig zijn om dit resultaat te bereiken De 2e berap 2013 laat bij een aantal activiteiten van de kerntaak bevorderen uitstroom betere resultaten zien, dit ondanks een moeilijke arbeidsmarkt In die zin is hier deels sprake van een kentering ten opzichte van de rapportage over de eerste twee maanden van 2013 Deze tendens is doorgezet, zoals uit de jaarstukken blijkt Dit wil niet zeggen dat alle gestelde doelen ook gehaald zijn Onderstaand is van enkele activiteiten de realisatie doel opgenomen t o v het gestelde doel Het doel staat steeds tussen haakjes Het betreft hier cijfers op BOL-niveau Uitstroom naar werk volledig 163 (200)Uitstroom naar opleiding jongeren 30 (20)Bevorderen flexibele arbeid· 213 (165) Specifieke cijfers voor Landgraaf zijn niet beschikbaar

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score	
3 1 1 Door ISDBOL vastgesteld pakket van reintegratievoorzieningen	2013	2013	2013	
Voor 2013 is een pakket van reintegratievoorzieningen vastgesteld.				

3.2 Ontwikkelen en uitvoeren van pilots i.h.k.v. de herstructurering LICOM NV.

Door het faillissement van Licom NV in 2012 en de daaropvolgende opbouw van de (uitvoerings)organisatie WOZL is de ontwikkeling van Pilots in een stroomversnelling gekomen (afstoten niet kerntaken Wsw, intensivering van 'binnen naar buiten'beweging, en de loon-/arbeidswaardebepaling van wsw-medewerkers) In 2012 is aan Licom Groen (nu Groen OZL BV) de opdracht gegund voor de niet chemische onkruidbestrijding. In het kader hiervan zijn op dit moment +/- 40 medewerkers van Groen OZL BV gedetacheerd in een drietal wijkteams Het gaat hierbij om Sw-medewerkers die afkomstig zijn vanuit een 'beschutte' werkomgeving en die - door middel van groepsdetachering - nu de beweging van 'binnen naar buiten' maken. De pilot buurtbeheer wordt In Landgraaf uitgevoerd via het gemeentelijk werkbedrijf Het onderzoek naar de toekomstige positionering van de binnen WOZL functionerende BV's (Groen OZL, Post OZL, Detacheringen OZL, Beschut OZL en Betere Buren) is lopende In oktober 2013 is overeenstemming bereikt tussen WOZL en de gemeente Brunssum over de overdracht van Betere Buren BV van WOZL aan Brunssum Medewerkers van Beschut OZL die - via groepsdetachering bij externe organisaties werkzaam zijn, komen onder begeleiding van Detacheringen OZL De pilot is gestart maar is, gelet op de omvang van deze organisatie, nog niet in 2013 afgerond Voor opdrachten waarvoor vanuit de bestaande Wsw-werknemersbestand onvoldoende kandidaten beschikbaar zijn, heeft WOZL het uitgangspunt dat hiervoor primair andere - onder verantwoordelijkheid van de gemeenten vallende - doelgroepen (Wwb, sluitende jongerenaanpak, Nuggers) in aanmerking moeten kunnen komen voor een werkplek Hiertoe is Werk OZL BV opgericht Medewerkers komen hier in tijdelijke (betaalde) dienst Voor Groen OZL wordt onderzocht welke werkzaamheden door gemeenten kunnen worden overgenomen (publieke opdrachten) Voor Landgraaf zal dit via het werkbedrijf plaatsvinden

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score	
3 2.1 Start van pilot m.b.t groenonderhoud.		2013	2013	
De Pilot is gestart				

3 2 2 Start van pilot m b t buurtbeheer De pilot is gestart		2013	2013	
3 2 3 Start van pilot m b t publieke detacheringen	2013	2013	2013	

WOZL onderzoekt de mogelijkheden voor de toekomstige ontwikkeling van Detacheringen OZL BV waarbij sprake zal zijn van hetzij overname van werk en mensen door gemeenten dan wel door vervreemding van de activiteiten naar de markt toe met hieraan gekoppelde voorwaarden voor de werkgelegenheid voor sw-medewerkers Voor Landgraaf zullen hierbij de uitgangspunten en voorwaarden voor het gemeentelijke werkbedrijf leidend zijn.

3.3 Uitwerken herstructurering WSW en voorbereiden op (naar verwachting) in te voeren WWnV.

De wet werken naar vermogen (WWmV) is komen te vervallen In plaats hiervan is op dit moment de Participatiewet in voorbereiding die per 2015 in werking zal treden Kern van de Participatiewet is vergelijkbaar met de WWnV Echter een aantal uitgangspunten is aangepast/vervallen Zie ook 3.4 Gelet hierop worden op dit moment de gevolgen van verschillende uitvoeringsscenario's onderzocht op maatschappelijke gevolgen, budgettaire gevolgen alsook gevolgen voor de bestaande Wsw-voorzieningen Door het in het voorjaar van 2013 gesloten 'sociaal akkoord' zijn de uitvoeringscontouren enigszins gewijzigd Uitgangspunt is nu dat op regionale schaal werkbedrijven worden opgericht, weliswaar onder regie en verantwoordelijkheid van gemeenten, maar nadrukkelijk ook in samenwerking met het bedrijfsleven De randvoorwaarden die hieruit voortvloeien zijn - ook in het in december 2013 gepresenteerde wetsvoorstel Participatiewet - op een aantal punten nog niet eenduidig beschreven (verplichting inrichten beschutte werkomgeving en condities waaronder) en zullen afhangen van het feitelijk (aangepast) en zullen in de loop van 2014 via (aanvullende) wetgeving nog vorm dienen te krijgen

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score	
3.3 1 Voorbereiden besluit toekomstige invulling sociale werkvoorziening o b v pilots	2014		Pilot gestart	

Zie ook 3 3 2 De uitkomst van de Pilots zal - in samenhang met de nog te ontvangen Participatiewet - worden vertaald naar een toekomstige invulling

3 3 2 Ontwikkelen beleidskader o b v (opvolger) WWnV	2013	2014	2014	

Het beleidskader zal in 2014 gereed zijn Door het in het voorjaar van 2013 gesloten Sociaal Akkoord, is het eerder ingediende wetsvoorstel herzien De invoering van de Participatiewet is in dit verband ook verschoven naar 1 januari 2015

3.4 Uitwerken decentralisatie opgave onderkant arbeidsmarkt.

Zie 3 3 Wsw De wet werken naar vermogen (WWnV) is vervallen en hiervoor in de plaats wordt nu de Participatiewet voorbereid (1-1-2015 in werking) De kern van de WWnV komt ook terug in de Participatiewet Echter een aantal uitgangspunten is aangepast/vervallen - In de participatiewet is niet langer sprake van een onderscheid op basis van achtergrond (handicap, andere oorzaken),- De Wsw houdt voor nieuwe gevallen op te bestaan Inwoners die vanaf 2015 een beroep doen op inkomensondersteuning en arbeidsbemiddeling komen in aanmerking hiervoor via de Participatiewet - Jongeren die duurzaam arbeidsongeschikt zijn, behouden het recht op een Wajong-uitkering - Voor inwoners die geïndiceerd worden voor een beschutte sociale werkomgeving, dienen gemeenten een beschutte werkplek te creëren Het in het voorjaar van 2013 afgesloten sociaal akkoord brengt hier weer wijziging in, maar laat een aantal randvoorwaarden hiervoor onbeantwoord (zie ook 3 3 wsw) Ook het in december 2013 gepresenteerde (aangepaste) wetsvoorstel Participatiewet gaat hier nog niet op in In 2013 zijn (regionaal) onderzoeken/pilots uitgevoerd gericht op

- objectieve en uniforme diagnosestelling en loonwaarde bepaling van clienten met een afstand tot de arbeidsmarkt,
- effectieve en uniforme ontwikkeling van vraaggerichte werkgeversdienstverlening gericht op het ontsluiten van de arbeidsmarkt voor inwoners met inkomensondersteuning
- verdere verankering en borging van 'social return on investment' waarbij bij opdrachtverstrekking aan marktpartijen eisen worden gesteld aan het bieden van werk aan doelgroepen met een afstand tot de arbeidsmarkt In 2013 is gestart met het gemeentelijk werkbedrijf waarmee gemeentelijke opdrachten eerst en vooral worden getoetst op - en waar mogelijk - worden gerealiseerd met de inzet van mensen

met een afstand tot de arbeidsmarkt

3.5 Ondersteunen en ontwikkelen activiteiten volwassenonderwijs t.b.v. (her)instroom naar regulier werk.

Met ingang van 2013 mogen de middelen volwasseneneducatie alleen nog maar ingezet worden voor de bestrijding van laaggeletterdheid, waaronder begrepen rekenen en digitale vaardigheden Ten behoeve van de uitvoering van volwasseneneducatie is, evenals in voorafgaande jaren, een productovereenkomst met Arcuscollege afgesloten Voor die doelgroepen waar dit mogelijk is, is het onderwijs vormgegeven rondom thema's, die aansluiten bij de belevingswereld van de deelnemers In 2013 hebben 26 personen aan educatie deelgenomen Deels hebben mensen ook meerdere cursussen gevolgd

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score
3 5 1 % gerealiseerde plekken t o v aantal te realiseren plekken volwasseneneducatie	100 %		

Met arcuscollege is afgesproken dat per kwartaal gerapporteerd wordt De rapportages tot en met het derdekwartaal zijn beschikbaar Hieruit blijkt dat 24 personen deelnemen, deels maken mensen gebruik van meerdere cursussen Van rijkswege is de systematiek veranderd, waardoor het niet meer mogelijk is om in te kopen op basis van trajecten De maatstaf is nu het aantal groepscontacturen, waarbij deze uren ingevuld worden met deelnemers uit heel Parkstad, en het aantal contacturen per cursus kan verschillen Gelet hierop kan deze indicator niet meer gemeten worden

4.1 Wat gaat het kosten

Exploitatie	Primitieve Begroting 2013	Bijgestelde Begroting 2013	Realisatie 2013 t/m periode
Directe lasten	21.896 527	23 157 997	20 561 416
Indirecte lasten	803 522	803 522	739 150
Kapitaallasten	8.286	6 487	6.485
TOTAAL LASTEN	22 708 335	23 968 006	21 307.051
Baten	-18 850 781	-19 682 313	-17 575 924
SALDO (exclusief Resultaatbestemming)	3 857.554	4 285 693	3 731 128
Toevoegingen	43.750	1 122 900	1 115 675
Onttrekkingen	-80 750	-1 650 863	-1 097 196
SALDO RESULTAAT BESTEMMING	-37 000	-527 963	18 479
Saldo na resultaatbestemming	**3.820.554**	**3.757.730**	**3.749.607**

Toelichting financieel

Algemene toelichting financiën

Het programma werken laat op het saldo na bestemming maar een geringe afwijking zien tussen bijgestelde begroting en de realisatie Niettemin zijn de directe lasten bijna € 2,6 mln lager dan begroot Belangrijkste onderdelen zijn hierin de uitvoering van de wet inburgering (€ 1,0 mln), de sociale werkvoorziening (€ 1,2 mln) en het leerlingenvervoer met € 0,3 mln Daar staat tegenover dat de baten lager zijn (€ 2,1) door minder ontvangen subsidies in relatie tot de sociale werkvoorziening alsmede vanuit de wet inburgering Lasten inburgering zijn afhankelijk van het aantal inburgeraars dat zich vestigt in Landgraaf , aantallen zijn lager dan verwacht Bij leerlingenvervoer is medio van het jaar de verordening aangepast en stringent toegepast De vraag is daardoor minder met als gevolg lagere lasten De WSW bijdrage is lager dan begroot en aangezien deze 1op 1 wordt doorbetaald zijn de lasten ook lager

Verder zijn i r t de bij de directe lasten genoemde beleidsvelden minder onttrekkingen (€ 0,5) aan reserves noodzakelijk. Voor verdere details wordt verwezen naar het onderdeel jaarrekening

Risico's

In de begroting 2013 zijn voor het programma Werken de volgende risico's opgenomen

1) Overschrijding budget leerlingenvervoer (€ 50 000)
2) Financiele gevolgen WWnV (PM)
3) Grote exploitatietekorten bij Licom NV (€ 450 000)

In relatie tot deze risico's hebben zich in 2013 de volgende ontwikkelingen voorgedaan

Ad 1) De gewijzigde verordening leerlingenvervoer is in de raad van juni 2013 vastgesteld Daarbij is ruim € 251 000 bijgeraamd Van deze bijraming is in 2013 € 38 000 daadwerkelijk ingezet

Ad 2) In de loop van 2012 is duidelijk geworden dat de WWnV niet doorgaat maar wordt vervangen door Participatiewet. De eerste contouren van de Participatiewet zijn nader toegelicht, de exacte gevolgen zijn nog niet bekend Het financiele risico is niet opgekomen Voor de WWnV is dit risico niet actueel, maar komt terug in de Participatiewet

Ad 3) Als gevolg van het faillissement van Licom NV in oktober 2012 is de situatie ingrijpend gewijzigd Eind oktober 2012 is een aantal activiteiten van Licom NV overgenomen door de deelnemende gemeenten en ondergebracht in afzonderlijke BV's onder WOZL In de Raadvergaderingen november 2012 en van juni 2013 zijn de 2e begrotingswijziging 2012 en de 1e begrotingswijzing 2013 van WOZL geaccordeerd Financieel gezien betekenden deze voor 2013 een bijraming van € 0,7 mln a.g v hogere exploitatieverliezen WOZL dan oorspronkelijk voorzien Daarmee is het risico opgekomen De verwachting is wel dat WOZL verder binnen deze bijgestelde begroting zal blijven

2.2.5.

Soort	Jaarverslag
Programma	5 - Burgers en dienstverlening
Coordinerend afdelingshoofd	Chris Goffin, Jos Drummen
Portefeuillehouder(s)	R Vlecken, T Ancion, B Rewinkel, H Leunessen
Periode	2013

Omschrijving

Programma *Burgers en dienstverlening* omvat de volgende onderdelen:

- Vergunningverlening
- Inkomensondersteuning
- Burgerzaken
- Verbetering dienstverlening
- Jeugd, gezin+gezondheidszorg
- Individuele maatschappelijke ondersteuning
- Collectieve maatschappelijke ondersteuning
- Educatieve kunstzinnige+culturele vorming
- Sport

Beleidskader Programma	Actualiteit
Nota Kunst en Cultuur	1998
Nota armoedebeleid	2007
Beleidsnota "ruimte om te lezen"	2007
Beleidsnota "Muziek en dans op maat voor meer burgers"	2007
Verordening leerlingenvervoer gemeente Landgraaf	2008
Meerjarenbeleidsplan ISDBOL 2011-2014	2010
Subsidieverordening vrijwilligersorganisaties Landgraaf 2009	2010
Beleidsregels i h k v bijzondere bijstand/ participatieregelingen	2010
Subsidieverordening professionele organisaties Landgraaf 2012	2011
Beleidsactualisatie en uitvoeringsprogramma sport 2011-2014	2011
Nota jeugdbeleid 2011-2014	2011
Nota gezondheidsbeleid 2012-2014	2011
Beleidsplan WMO 2012-2015	2011
Toeslagenverordening Wet werk en bijstand ISDBOL	2012
Afstemmingsverordening WWB/IOAW ISDBOL	2012
Verordening handhaving ISDBOL	2012
Verordening Wet inburgering gemeente Landgraaf 2012	2012
Verordening individuele voorzieningen WMO	2012

Doelen : Wat willen we bereiken

1 Efficiente, ontwikkelingsgerichte dienstverlening binnen de (regionale) beleidskaders, waarbij de klant centraal staat

2 Samen met de maatschappelijke partners en organisaties versterken van de preventieve en collectieve voorzieningen ter verhoging en optimalisering van de zelfredzaamheid en participatie van de (kwetsbare) burger alsmede het bevorderen van de sociale cohesie

3 Bieden van een vangnet voor kwetsbare doelgroepen (individuele voorzieningen)

Doelen : Wat hebben we inmiddels bereikt

Er is samen met de maatschappelijke partners en organisaties een start gemaakt met de decentralisatie sociaal domein In een viertal werkgroepen is gewerkt aan o a de integrale toegang en worden preventieve en collectieve voorzieningen ter verhoging en optimalisering van de zelfredzaamheid en participatie van de (kwetsbare) burger ontwikkeld Tevens is een begin gemaakt met het in kaart brengen van de informele steun en afstemming hiervan op de nieuwe taken Deze werkgroepen zullen in 2014 worden gecontinueerd Gestart is ook met de screening van uitkeringsgerechtigden die tot het zogenaamde granieten bestand van ISD BOL gerekend worden. Er zijn 300 personen gescreend en evaluatie hiervan is voorzien in april 2014 Voorzichtige conclusie is dat maar een beperkt aantal inzetbaar is in welke vorm dan ook Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen om van start te gaan met een sluitende aanpak, waarbij ook de nieuwe instroom aan de "onderkant" wordt toegeleid naar een activiteit, die past bij de persoon Naast de reguliere mogelijkheden die er al waren wordt hierbij ook gekeken naar wat iemand in zijn eigen buurt kan betekenen Voor wat betreft de integrale toegang sociaal domein is een pilot voorbereid voor de wijk Ubach over Worms Deze zal in maart 2014 starten In dat kader zijn ook gesprekken gevoerd met de zorgverzekeraar om toe te treden tot de pilot Uitsluitsel daarover vindt op 1 maart 2014 plaats

Teneinde te komen tot een juiste monitoring van gegevens rondom de toegang is een Wmo-werkplaats onder begeleiding van de Zuyd Hogeschool uitgewerkt

Voor de transitie jeugdzorg zijn Regionale Transitiearrangementen (RTA's) vastgesteld door de Raad In het 1e kwartaal van 2014 zullen deze RTA's verder worden verdiept

Er hebben werkbezoeken bij jeugdorganisaties plaatsgevonden en er zijn twee pilots gestart (gezinscoach en lokale toegang BJZ) om te kunnen experimenteren en voor te kunnen bereiden op de decentralisatie.

Er heeft een herindicatie hulp bij het huishouden, -plaats gevonden onder 1400 clienten Daarmee is een ombuiging van ruim 1,4 miljoen euro gerealiseerd (feitelijk effect herindicering voor zorg in natura en persoonsgebonden budget) Tevens is de kanteling verder doorgevoerd en is een strijkdienst ondergebracht bij het werkbedrijf.In 2013 is de koersbepaling armoedebeleid en schuldhulpverlening vastgesteld

Met Welsun en andere samenwerkingspartners zijn afspraken gemaakt om te komen tot een sluitend netwerk van signalering en ondersteuning van inwoners met schulden In 2013 hebben Welsun en de Kredietbank Limburg een pilot uitgevoerd om door middel van een integrale gezamenlijke intake schuldhulpverlening deze effectiever en efficienter vorm te geven Daarnaast is Welsun in 2013 gestart met een pilot sociale advocatuur om mensen met schulden, waar mogelijk snel en effectief, door te kunnen begeleiden naar schuldsanering

ISD BOL voorkomt met een aantal instrumenten dat mensen een beroep (moeten) gaan doen op een uitkering Ultimo 2013 heeft dit ertoe geleid dat 1000 personen een WWB-uitkering hebben Dit is minder dan ISD BOL in de 2e berap heeft geprognosticeerd Toen werd nog uitgegaan van 1075 uitkeringen(10% stijging) Beginstand 2013 was 977 personen Ten opzichte van eind 2013 een stijging van 2,35%

In 2013 is na een zorgvuldig proces van inspraak de geactualiseerde visie op de externe dienstverlening en het Klant Contact Centrum (KCC) door het college vastgesteld Dit document is het richtsnoer voor de inrichting van de dienstverlening en het KCC voor de komende jaren Vanuit deze visie zijn in de 2de helft van 2013 door de algemeen directeur de 'Kaders, keuzen en aandachtspunten bij de vorming van de afdeling KCC' vastgesteld Dit document is het kader voor de operationele inrichting van het KCC conform de visie Visie en kaders zijn in 2014 opgepakt.

Het belangrijkste concrete resultaat in 2013 is de vorming van een Landgraafs 'telefoon-KCC' Vanaf maart 2013 komen alle externe telefoontjes binnen bij een groep 1ste-lijns 'KCC-medewerkers' die de klantvraag zoveel mogelijk direct afhandelen Als dat niet mogelijk is, wordt de klant 'warm' doorverbonden met de betreffende medewerker of bestuurder of wordt een terugbelnotitie - die binnen één werkdag afgehandeld moet worden - gemaakt Deze 'pilot' voldoet volledig aan de doelstelling, is succesvol gebleken en daarom in het KCC vanaf 2014 geformaliseerd

Effectindicatoren voor 2013	Norm	Score	
1 1 Waardering gemeentelijke dienstverlening	7	6,9	
2 1 Aantal personen dat beroep doet op individuele WMO voorzieningen, uitgedrukt in % inwoners	4 %	7,8%	
2 2 % toegekende WMO-beschikkingen in relatie tot aantal afgegeven beschikkingen	85 %	68%	
2 3 % burgers actief als vrijwilliger	28	29,33	

Toelichting score en kleur effectindicator

1 1 Landgraaf scoort met een 6,9 nog steeds bovengemiddeld

2 1 2946 personen maakten op 31-12-2013 gebruik van een of meerdere individuele voorzieningen Het aantal inwoners per 31 december is 37 573

2 2 Het aantal toegekende beschikkingen bedroeg 1588. Het aantal afgegeven beschikkingen bedroeg 2339 (inclusief beeindigingsschikkingen).

2 3 Uitgesplitst over de 3 kernen
Schaesberg 30%
Nieuwenhagen 32%
Ubach over Worms 26%
In Landgraaf zijn naar verhouding meer mensen als vrijwilliger actief dan gemiddeld in Parkstad (PL = 27%)

Activiteit: Wat zouden we daarvoor gaan doen en wat hebben we gedaan in 2013

1.1 De noodzakelijke activiteiten ontplooien op de terreinen informatievoorziening, ICT, medewerkers, processen en inrichtingsconcept KCC.

Telefoon Vanaf 18 maart zijn we gestart met een pilot "verbetering telefonische bereikbaarheid" De resultaten zijn van dien aard dat deze wijze van inrichting van het kanaal telefonie als uitgangspunt is opgenomen voor de inrichting van de nieuwe afdeling KCC Informatiehuishouding:In 2012 is het ICT-beleidsplan 2012 -2015 door het college vastgesteld en als voortvloeisel daarvan de informatiearchitectuur voor de dienstverlening door het MT Deze informatiearchitectuur (frontoffice, midoffice en backoffice) kan nu geoperationaliseerd worden Een kerngroep heeft gewerkt aan de voorbereiding van een aanbesteding voor Klantcontactsysteem, Zaakgericht Werken Systeem en een nieuw Gegevensmagazijn Deze aanbesteding is gestart in het vierde kwartaal Implementatie is vervolgens voorzien in het tweede kwartaal van 2014 Processen

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score	
1 1 1 % klanten KCC dat komt op afspraak	>= 10%	12,7%	12,5 %	

De norm in 2012 was 5% Nu is die 10% Verdubbeld dus Het eerste kwartaal waren de bezoekersaantallen nog niet zo hoog en dus de wachttijden ook beperkt, waardoor mensen (misschien) minder geneigd waren een afspraak te maken.De publiciteit rondom het maken van een afspraak werd pas weer vanaf april opgeschroefd Vanaf dat moment werd 2-wekelijks hier aandacht aan besteed

1 1 2 % e-dienstverlening ten opzichte van traditionele dienstverlening	>= 20%	15,6%	14,4 %	

Het was de bedoeling het aantal e-formulieren in 2013 uit te breiden De norm is daar ook op aangepast (ook kijkend naar de score van vorig jaar) van >5% naar >20% In 2013 is een nieuwe e-formulieren generator besteld, maar de implementatie ervan is doorgeschoven naar 2014 In afwachting daarop zijn geen nieuwe formulieren in de oude omgeving ontwikkeld en blijft het percentage enigszins achter op de prognose

1.1 3 % afgehandelde meldingen	98%	98%	99,9 %	

Op 5315 meldingen betreffende de openbare ruimte, zijn in 2013 slechts 2 meldingen niet afgehandeld

1.2 Verstrekken producten en diensten aan burgers, o.a. paspoorten, rijbewijzen, meldingen.

Met betrekking tot de voor Burgerzaken specifieke producten, zoals paspoorten en rijbewijzen, hebben zich geen noemenswaardige zaken voorgedaan De in het eerste kwartaal waargenomen daling in de aangifte voor huwelijk en geregistreerd partnerschap was het gevolg van het faillissement van de Overste Hof en de verbouwing van de raadszaal In de volgende kwartalen is dit effect weer geneutraliseerd Het totaal is vergelijkbaar met eerdere jaren Feit blijft dat er weinig invloed kan worden uitgeoefend op het aantal te voltrekken huwelijken

1.3 Verstrekken van vergunningen waaronder principeverzoeken, Wabo, Drank- en Horecawet (DHW) en evenementenvergunningen.

Alle aanvragen worden, op een enkele na, (meestal ruim) binnen de wettelijke termijn afgehandeld.

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score	
1 3.1 Aantal verleende evenementenvergunningen	>= 99	169	209	

Verstrekte vergunningen: (peildatum: 31-12-2013)	Aantal:
financiele verantwoording kienen	614
Ontheffingen RVV (Reglement Verkeersregels en verkeerstekens)	97
Evenementen	209
Kapvergunningen	136
Overigen (APV, containers, etc)	376
Totaal:	**1.432**

Het aantal verleende vergunningen DHW, APV waaronder evenementen, kapvergunningen, mededelingen en vergunningen Kansspelen, en ontheffingen RVV over 2013 bedroeg (inclusief meldingen) 818, plus 614 kienverantwoordingen In vergelijking met het jaartotaal 2012 1450 (incl kienverantwoordingen), zodat er sprake is van stabiliteit Het aantal verstrekte vergunningen evenementen inclusief meldingen op jaarbasis is 209 voor heel 2013 De norm wordt hiermee ruimschoots gehaald

1 3.2 Aantal verleende Wabo vergunningen >= 218 153 262

Over 2013 zijn 262 wabo vergunningen afgegeven, opgebouwd uit 379 deelvergunningen plus 190 meldingen en 100 principe-verzoeken verleend Groei zat er met name in het aantal verleende kapvergunningen + ca 40% t o v 2012, wabo vergunningen + 13% De grootste groei zat bij het aantal meldingen van 72 naar 190 Dit ligt met name aan de sloopmeldingen Vorig jaar is halverwege het jaar de sloopmelding gekomen in plaats van de sloopvergunning Daarnaast is er het effect van veel sloopactiviteiten door krimpregio

1.4 *Verzorgen inburgeringstrajecten.*

In 2013 is er nog slechts sprake geweest van uitloop van reeds daarvoor gestarte trajecten Inburgeringstrajecten zijn een aflopende zaak

1.5 Uitvoering geven aan de gemaakte afspraken op het terrein van dienstverlening in Parkstad Limburg- verband (Parkstad Limburg heeft Antwoord).

In 2012 heeft de projectorganisatie Parkstad Limburg heeft Antwoord de opdracht gekregen een Telefonisch Service- en Informatiecentrum (TSIC) voor Parkstad Limburg te ontwerpen Het inrichtingsplan is medio 2013 opgeleverd. De gemeente Landgraaf heeft zich - naast Heerlen en Kerkrade - kandidaat gesteld voor de uitvoering van het TSIC als centrumgemeente voor de hele regio De toewijzing aan een van de kandidaat-gemeenten heeft wegens bestuurlijk politieke complexiteit in 2013 niet plaatsgevonden

1.6 Doorontwikkelen en promoten digitale dienstverlening.

Werken op afspraak Het aantal producten waarvoor en de tijdstippen waarop een afspraak kan worden gemaakt zijn in 2013 (weer) uitgebreid Mede door extra communicatie hierover aan onze burgers, is van deze mogelijkheden meer gebruik gemaakt en hebben we de streefnorm inmiddels behaald Uitbreiding van dit aanbod had betrekking op producten en diensten van de domeinen Burgerzaken en vergunningen Website:De website krijgt steeds meer de status van het 'hart van onze informatievoorziening', alle productinformatie en procedureregels worden op de website opgenomen en beheerd Daarmee vormen ze voor de burger én de medewerker van de gemeente de authentieke bron voor de dienstverlening Deze vernieuwde visie op de informatievoorziening heeft een meerjarige doorontwikkeling van de website tot gevolg (o a méér een transactioneel dienstverleningskanaal)

2.1 Versterken en verbreden van de algemene en collectieve voorzieningen op het gebied van gezondheidszorg, jeugd en gezin.

Concretisering van het uitvoeringsprogramma gezondheid, park Ter Waerden en pilots jeugd liggen op schema

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score
2 1 1 Lokaal uitvoeringsprogramma gezondheidszorg gereed	2013		Vertraagd

Realisatie was voorzien in het tweede kwartaal Richting raad is aangegeven dat het programma in het eerste kwartaal van 2014 verder wordt geconcretiseerd en geactualiseerd

2 1 2 Park ter Waerden opgeleverd 2013 Gerealiseerd

In 2013 opgeleverd

2 1 3 Besluitvorming doorontwikkeling kanteling WMO n a v pilots	2013	Gerealiseerd	

Concept pilot gezinscoach en pilot toegang samen met medewerkers Bureau Jeugdzorg gestart in september 2013.

2.1 Versterken en verbreden van de algemene en collectieve voorzieningen op het gebied van WMO en ouderen.

De besluitvorming omtrent het aanpassen van het pakket hulp bij het huishouden (HbH) is in het tweede kwartaal afgerond door het vaststellen van de "nieuwe nadere regels Wmo" In de periode van 21 mei tot 1 september zijn op basis van deze regels 1400 huisbezoeken afgelegd bij Wmo-clienten met een indicatie HbH. Tijdens deze bezoeken is met de clienten een keukentafelgesprek gevoerd Daarnaast is de indicatie HbH (schoonmaken van de woning, boodschappen doen en strijken) herbeoordeeld Het doen van de boodschappen is uit het pakket HbH verwijderd, omdat hiervoor een algemene voorziening in Landgraaf is Ook het strijken is uit het pakket verwijderd, omdat hiervoor via het werkbedrijf een strijkservice is opgezet In het najaar 2013 is tevens een werkgroep slimme arrangementen onder regie van de gemeente, met deelname van een groot aantal maatschappelijke partners gestart Vanuit deze werkgroep worden de wijkpunten ingericht Eerste wijkpunt dat gerealiseerd wordt is Heereveld.

Subsidieverordening vrijwilligersorganisaties is aangepast Een begin is gemaakt met kunsteducatie via diverse programma' s als doorlopende leerlijn geintroduceerd in primair onderwijs (Klinkend Perspectief, Kunstmenu)

Conform planning zijn de subsidies voor 2013 voor de sportverenigingen vastgesteld en uitgekeerd Er hebben diverse sportorientatie-activiteiten op het basisonderwijs en vervolgonderwijs plaatsgevonden, waaronder de jaarlijks terugkerende jeugd sport- en cultuurdag voor groepen 7 en 8. Ook de overige activiteiten, genoemd in het uitvoeringsprogramma sport, zijn als gepland uitgevoerd

2.2 Toegankelijkheid collectieve voorzieningen voor kwetsbare doelgroepen versterken.

In 2013 zijn haalbaarheidsonderzoeken uitgevoerd ten behoeve van de invoering van een strijkservice alsmede een boodschappendienst

De Gehandicaptenraad neemt deel aan het burgerpanel, het evenemententeam en de gebruikersgroep KIA Tevens wordt de Gehandicaptenraad betrokken bij de plannen rondom een prikkelarme kermis en wordt de gehandicaptenraad betrokken bij de reconstructie Heigank De Gehandicaptenraad staat ook rechtstreeks in contact met de afdeling beheer openbare ruimte. Doel van al deze overleggen is het bevorderen van de inclusieve samenleving gestoeld op de beginselen van agenda 22 van de VN Kortom het bij de beleidsvorming rekening houden met mensen met een beperking, zodat hij/zij zo optimaal mogelijk kunnen meedoen aan de samenleving

De Zorgwijzer Landgraaf is een digitaal informatieportaal, bereikbaar via de gemeentelijke website, waar burgers zelfstandig een oplossing voor hun probleem op het gebied van wonen, welzijn en zorg kunnen vinden In 2014 zal hier publicitair extra aandacht aan gegeven worden en de zorgwijzer zal verder geoptimaliseerd worden

2.3 Stimuleren bewustwording eigen verantwoordelijkheid burgers o.a. door communicatie en informatievoorziening.

De wmo-bijlage verschijnt vier maal per jaar en wordt ook ingezet voor de bewustwording van burgers over de veranderingen op het gebied van zorg en ondersteuning In het kader van samen voor elkaar in de buurt wordt inmiddels in twee buurten (Oud-Nieuwenhagen en het Eikske) door een aantal organisaties onder regie van de gemeente het actief burgerschap gestimuleerd Dit wordt gedaan middels het bijeen brengen van buurtbewoners, het betrekken van het verenigingsleven in de buurt en het bevragen van buurtbewoners wat zij voor de buurt of buurtbewoner zou kunnen en willen doen In het kader van eenzaamheid is er een plan van aanpak opgesteld op basis van input van een groot aantal maatschappelijke organisaties uit Landgraaf. Kern van dit plan van aanpak is bewustwording In 2014 zullen een aantal themabijeenkomsten met verenigingen en organisaties worden gehouden in het kader van de bewustwording

2.4 Subsidieverstrekking aan verenigingen en maatschappelijke organisaties.

Met de informatie die vanuit de aanwezige maatschappelijke organisaties is aangedragen rondom het thema eenzaamheid (uitkomsten netwerkbijeenkomst) wordt door een aantal organisaties, onder regievoering van de gemeente, gewerkt aan een actieplan eenzaamheid Het subsidieproces loopt volgens planning

2.5 Stimuleren en faciliteren van lokaal vrijwilligerswerk.

Zie onder 2 3 In het kader van mantelzorgondersteuning is subsidie verleend aan organisaties die onder het overkoepelende orgaan (Centrum voor individuele zorgondersteuning parkstad) vallen, zoals stichting Ruggensteun, Steunpunt voor Mantelzorgers, stichting Horizon en stichting Buddyzorg

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score	
2 5 1 % vrijwilligers t o v Landgraafse bevolking	>= 23 %		29 3	

3.1 Verstrekken WMO voorzieningen, waaronder huishoudelijke hulp, vervoersvoorzieningen.

In 2013 zijn alle meldingen in het kader van de Wmo en alle Wmo aanvragen behandeld conform de uitgangspunten van de kanteling De participatieladder is daarbij het uitgangspunt, nl. eigen kracht eerst, vervolgens de inzet van de sociale omgeving en de inzet van algemene en collectieve voorzieningen voordat een individuele Wmo-voorziening wordt geïndiceerd Maatwerk staat daarbij centraal Alle meldingen en aanvragen zijn binnen de daarvoor gestelde termijnen afgehandeld Medio 2013 zijn alle clienten met de indicatie Hulp bij het huishouden geherindiceerd middels een keukentafelgesprek De participatieladder is daarbij toegepast In 2013 kunnen clienten gebruik maken van de strijkservice, als algemene voorziening

3.2 Verstrekken inkomensvoorzieningen aan burgers (uitvoering ISD BOL).

Insteek is voorkomen dat mensen een beroep moeten doen op een bijstandsuitkering Instrumenten hierbij zijn kansrijken zoveel als mogelijk tegen te houden bij de poort, strikt handhaven van wetten en regels, het bestrijden van fraude en voorkomen dat mensen vanuit een WW-uitkering doorvallen naar de WWB

In de begroting 2013 is ISD BOL uitgegaan van een afname van het klantenaantal met 6,5% in 2013 Gaandeweg 2013 is echter gebleken dat dit doel niet gehaald zal worden In plaats van een afname werd, gelet op de instroom over de eerste maanden van 2013, de landelijke ontwikkelingen en de aanhoudende recessie, uitgegaan van een stijging van het klantenaantal met 10% Dit betekent een verwachte stijging van het aantal Landgraafse klanten van 977 (begin 2013) tot 1075 (eind 2013)

Uit de jaarcijfers van ISD BOL blijkt dat de ontwikkeling van de klantaantallen achter is gebleven bij de prognose BOL breed is gemiddeld sprake geweest van een stijging met 3,64% Voor Landgraaf ligt dit percentage onder dit gemiddelde, namelijk op 2,35% Het aantal Landgraafse WWB-ers op 31-12-2013 bedraagt 1000

Prestatie indicatoren voor 2013	Norm	Score vorige rapportage	Score	
3 2 1 % aanvragen dat niet leidt tot uitkering, uitgaande van goede informatie en communicatie.	>= 45%	43,36%	45%	

jaarrekening 2013	niet jongeren	jongeren
Aantal aanvragen levensonderhoud	**112**	**273**
aantal aanvragen dat niet leidt tot uitkering	**42**	**142**
In percentage.	**37,5%**	**52%**

Gewogen percentage is **44,75%** Afgerond is dit 45%

3 2 2 Uitstroom % door handhaving	>= 10%	22%	22%	

jaarrekening 2013)	
Fraude-onderzoeken totaal	**48**
- uitkering beëindigd	**22**
- Uitkering aangepast	**4**
- Uitkering ongewijzigd	**22**
Uitstroom naar - Werk- Opleiding	**74/ 3**
Totale uitstroom	**99**

Het % uitstroom door handhaving (uitstroom a g v handhaving afgezet tegenover totale uitstroom a g v inspanningen door ISD BOL) bedraagt op basis van de jaarrekening 22% (in de 2e berap was dit percentage gelijk, in de 1e berap was dit 43%)

3 2 3 Aantal toekenningen bijzondere bijstand	<= 2300	2181	2431	

Bijzondere bijstand, aantal toekenningen:	Per 31 dec. 2013
(Bron ISD BOL)	Jaarrekening
maatschappelijke participatie	740
chronisch zieken	108
schoolkosten	129
collectieve ziektekostenverzekering	209
langdurigheidstoeslag	672
budgetbeheer	30
bewindvoering	272
overige bijzondere bijstand	271
Totaal:	**2431**

* Hierin zitten ook het aantal toekenningen collectieve ziektekostenverzekering (IzaCura), budgetbeheer, bewindvoering, en hh hulp Deze zijn niet uitgesplitst aangeleverd voor de 2e rarap

3 2 4 Aantal personen dat gebruik heeft gemaakt van het voortraject van Welsun dat heeft geleid tot schuldhulpverlening <= 70 47 84

De instroom bij Welsun bij Welsun over 2013 bedroeg 250 casussen Welsun heeft 84 trajecten Aanmelding en Intake en Basistraject SHV aangemeld bij de Kredietbank Limburg Daarnaast zijn 44 aanmeldingen Budgetbeheer doorgeleid *Dit is een hoger aantal dan gemiddeld over de afgelopenjaren. De* norm wordt hiermee overschreden Daarnaast zijn 15 casus doorgeleid i v m de uitgevoerde pilot sociale advocatuur

3 2 5 Aantal toekenningen SMI >= 11 17 17

Over 2013 zijn in totaal 17 aanvragen kinderopvang SMI verwerkt bij ISDBOL Dit is exclusief de overige aanvragen kinderopvang Hierbij ging het om 10 aanvragen

Wat heeft dat gekost

Exploitatie	Primitieve Begroting 2013	Bijgestelde Begroting 2013	Realisatie 2013 t/m periode
Directe lasten	33 988 670	36.460 629	35 000.662
Indirecte lasten	2 505 103	2 505 103	2.218 020
Kapitaallasten	58 366	53.636	53 631
TOTAAL LASTEN	36 552.139	39.019 368	37 272 312
Baten	-14 627.885	-17.330 163	-17 302 699
SALDO (exclusief Resultaatbestemming)	21 924 254	21 689 205	19 969 614
Toevoegingen	513.597	884 886	884 886
Onttrekkingen	-1.059 715	-1 304 674	-524 658
SALDO RESULTAAT BESTEMMING	-546 118	-419 788	360 227
Saldo na resultaatbestemming	**21.378.136**	**21.269.417**	**20.329.841**

Toelichting financieel

Algemene toelichting financiën

De werkelijke directe lasten zijn 1,46 mln. lager dan begroot € 949 000 aan per saldo lagere uitgaven aan uitkeringen WWB (€ 927 000) en BBZ (€ 144 000). Daardoor waren de uitvoeringskosten (gedeeltelijk) ook lager (€ 104 000) Aan bijzondere bijstand werd meer uitgegeven evenals aan kosten voor beschermingsbewind, per saldo € 226.000 Aan de reserve inkomensdeel WWB I hoefde daardoor minder

onttrokken te worden De ingezette kanteling van de Wmo heeft nog tot extra mindere uitgaven geleid, inclusief de kosten voor het opzetten van de strijkservice, en, naast de al gedane stortingen in de algemene reserve, per saldo € 341 000 Daarnaast waren minder 'exploitatieafhankelijke' onttrekkingen uit reserves nodig Verder was de meeropbrengst aan leges € 160 000,-, bij raadsbesluit van 19 december 2013 zijn deze t g v de algemene reserve gebracht Bleek voorfinanciering 2013 van het CJG niet nodig i v m latere oplevering van de nieuwbouw, en zijn de transitiekosten over 2012, i v m de nieuwe werkwijze bij de GGD ZL, in 2013 alsnog betaald In de jaarrekening staan de details opgenomen

Risico

Voor het programma Burgers en dienstverlening zijn de volgende risico's in de begroting 2013 opgenomen

1) Stijging lasten voorzieningen Wmo a.g v stijging kosten, aantal aanvragen en teruglopen toegekende budgetten (€ 100 000)
2) Tekort budget WWB-i deel (€ 360 000)
3) Individualisering van de samenleving en ombuigingen kunnen leiden tot het teruglopen van vrijwilligerswerk
4) Exploitatietekort Kredietbank Limburg (€ 25 000)
5) Budgetoverschrijding bijzondere bijstand

Ad 1) Stijging lasten voorzieningen Wmo a g v. stijging kosten aantal aanvragen en teruglopen toegekende budgetten, Middels ombuigingen binnen de Wmo-budgetten hulp bij het huishouden (Zorg in natura en Persoonsgebonden budget) zijn deze opgevangen en is het netto-overschot 2013 gestort in de algemene reserve Voor 2014 e v jaren zijn deze netto bedragen al (deels) opgenomen in de programmabegroting 2014

Ad 2) Zoals vermeldt in de 1e en 2e raadsrapportage 2013 komt Landgraaf m b t WWB-I - deel niet in aanmerking voor een MAU-uitkering en valt de gemeente terug in de IAU-uitkering, waarbij een risico geldt van 10% van het WWB-BUIG budget (I-deel) Gezien de verhoging van de BUIG tot € 15,2 mln en de iets lagere lastenontwikkeling dan begroot, komt dit risico in 2013 niet op, en blijft het tekort binnen de kaders van de begroting en loopt de gemeente geen additioneel risico Voor 2013 is op basis van de huidige cijfers ook een IAU niet aan de orde omdat het tekort dat voor rekening van de gemeente komt onder de 10% grens zal liggen De centrale Raad van beroep heeft hierover uitspraak gedaan.

Ad 3) Nog geen effecten merkbaar, in tegendeel het aantal vrijwilligers ligt in Landgraaf hoger dan het gemiddelde in Parkstad

Ad 4) Exploitatietekort Kredietbank € 25 000, De bijgestelde prognose 2013 laat een neerwaartse bijstelling van het exploitatieresultaat zien Met name veroorzaakt door onderuitputting van de DVO's bij andere gemeenten (Dit geldt niet voor Landgraaf) Voor 2013 gold een 'winstwaarschuwing', dat wil zeggen dat er sterke aanwijzingen waren dat het definitieve resultaat over 2013 aanmerkelijk lager zou zijn dan begroot Verwacht nadeel voor Landgraaf € 35 000

Ad 5) Budgetoverschrijding bijzondere bijstand, daarmee komt het genoemde risico in de 2e rarap ter grootte van € 30 000 op Binnen de budgetten bijzondere bijstand en armoedebeleid kon dit worden opgevangen

2.2.99

Soort	Jaarverslag
Programma	9 - Algemene baten en lasten
Coordinerend afdelingshoofd	J. Smolenaars
Portefeuillehouder(s)	T Ancion
Periode	2013

Omschrijving

Programma *Algemene baten en lasten* omvat de volgende onderdelen:

- Algemene baten en lasten

Wat heeft het gekost

Exploitatie	Primitieve Begroting 2013	Bijgestelde Begroting 2013	Realisatie 2013 t/m periode
Directe lasten	1 432 489	1 122.121	5 498 421
Indirecte lasten	546 781	2 251.357	946 039
Kapitaallasten	555 305	215 986	215 907
TOTAAL LASTEN	2.534 575	3 589 464	6 660 367
Baten	-50 470 901	-49.695 178	-53 655 396
SALDO (exclusief Resultaatbestemming)	-47.936 326	-46 105 714	-47 095 029
Toevoegingen	1.865 104	13 258.179	13 148 209
Onttrekkingen	-2.323 193	-16 133.282	-15 178 460
SALDO RESULTAAT BESTEMMING	-458 089	-2 875 103	-2 030 252
Saldo na resultaatbestemming	**-48.394.415**	**-48.980.817**	**-49.025.281**

Algemene toelichting financiën

De algemene baten en lasten bestaat uit de volgende onderdelen
A Algemene dekkingsmiddelen
B Onvoorzien
C Overige baten en lasten

Navolgend een toelichting per onderdeel

A. Algemene dekkingsmiddelen
De gemeente heeft ter dekking van de kosten die zij maakt het uitoefenen van haar taak, diverse (algemene) dekkingsmiddelen ter beschikking Deze zij te verdelen in
- de algemene uitkering, de omvangrijkste algemene inkomstenbron,
- de gebonden lokale heffingen, niet algemeen
- de niet gebonden lokale heffingen, algemeen
- specifieke uitkeringen, niet algemeen
- overige eigen inkomsten (OEM), dit zijn voor Landgraaf met name inkomsten uit aandelenbezit/obligatieleningen, algemeen

Algemene uitkering
De omvang van de algemene uitkering 2013 is op basis van de informatie beschikbaar medio oktober 2013 in de 2e raadsrapportage bijgesteld naar € 37.970 533. Dit is inclusief een correctie van € 14 830 nadelig over voorafgaande

jaren. De gerealiseerde omvang van de algemene uitkering 2013 bedraagt € 38 369 160, een verschil van € 398 627 t o v bijgesteld Voor dit verschil is een viertal oorzaken aan te geven

1) De december circulaire 2013 is vanwege het verschijningsmoment niet in de begroting 2013 verwerkt In de december circulaire zijn extra middelen i r t de uitvoering van inburgering ter grootte van € 23 032 beschikbaar gesteld
2) In tegenstelling tot hetgeen gebruikelijk is, is in deze decembercirculaire ook het accres aangepast Dit heeft een positief op de omvang van € 193 184
3) Van een aantal maatstaven zijn de aantallen op basis van nieuwe CBS gegevens aangepast Het betreft met name aantallen i r t bijstand. Per saldo een voordeel van € 63 047
4) Tenslotte heeft het ministerie nog enkele positieve correcties op voorgaande jaren toegepast, € 119 364

Navolgend een toelichting op het verschil tussen de primitieve en bijgestelde omvang van de algemene uitkering 2013

Omschrijving (taak)mutatie	Primitief Begroot 2013	Bijgesteld 2013	Realisatie 2013	Verschil
Meicirculaire 2012	38 178.224			
Overige circulaires 2013				
- aframen KO doelgroep ouders		-92 333		
- invoeringskosten Jeugdzorg		81 076		
- budget CJG		17 976		
- budget WMO		198 744		
- extra middelen armoede		53 500		
- accres 2012/2013		-859.200		
- autonome ontwikkelingen		441 821		
- eigen inkomsten (WOZ waarde)		-36.371		
- overig		1 926		
Totaal		**-192.861**		
Correcties voorgaande jaren		-14.830	104.534	119 384
Omvang algemene uitkering				
Per eind 2013 excl voorg jaren	38 178.224	37.985 363	38 264 626	279 243
Per eind 2013 incl voorg jaren	38 178 224	37 970 533	38 369.160	398 627

Lokale heffingen waarvan de besteding gebonden is
De kosten gerelateerd aan het in stand houden van het rioolsysteem alsmede de inzameling van huishoudelijk afval mogen voor maximaal 100% in rekening worden gebracht bij de burgers Dat betekend concreet dat de middelen die daarvoor worden ontvangen ook enkel en alleen mogen worden besteed aan riolen en afvalstoffeninzameling In Landgraaf wordt 100% van de kosten riolen en afvalstoffeninzameling in de tarieven verdisconteerd De opbrengst van deze heffingen worden verantwoord onder de beleidsvelden van programma 3

Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is
Landgraaf heeft in 2013 de volgende niet gebonden lokale heffingen geind

Opbrengst niet gebonden lokale heffingen	Primitief Begroot 2013	Bijgesteld 2013	Rekening 2013	Meer/minder opbrengst
Onroerende zaakbelasting	6 704 059	6 720 059	6 687 693	-32 366
Hondenbelasting	370 378	367 678	365 952	-1.726
Precariobelasting	25 116	31 116	27 602	-3 514
Toeristenbelasting	104.610	104 610	81 711	-22 899
Totaal niet gebonden lokale heffingen	7 204 163	7 223 463	7 162.958	-60 505

De minderopbrengst op de opbrengst onroerende zaak belasting alsook v w b precario zijn het gevolg van een groter effect vanuit bezwaarschriften als ten tijde van de 3e kwartaalrapportage 2013 verwacht. De lagere opbrengst

toeristenbelasting 2013 is het gevolg van fors minder overnachtingen en dat zowel bij de campings als ook bij de hotels

Verdere toelichting op de genoemde belastingen is terug te vinden in de paragraaf lokale lasten

Dividend
Vaak vanuit het verleden heeft de gemeente Landgraaf aandelen in het bezit van NV's of BV's Het is met name aandelenbezit vanuit gemeentelijke nutsbedrijven Met het aandelenbezit in combinatie met stemrecht bij algemene aandeelhoudersvergaderingen zijn de bedrijven vaak verbonden partijen Specifiek info over verbonden partijen is terug te vinden in de paragraaf verbonden partijen alsmede de bijlage verbonden partijen in deze programmaverantwoording

Of een verbonden partij dividend uitkeert is enerzijds afhankelijk van het beleid dienaangaande en anderzijds van het jaarrekeningresultaat De begrote opbrengst dividend wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van de verwachtingen per onderneming In de begroting 2013 zijn de volgende dividenden geraamd

Omschrijving deelneming	Begroting 2013	Bijgesteld 2013	Realisatie 2013	Meer/minder opbrengst
Attero	30 510	30 571	30 571	0
Bank Nederlandse gemeenten	35 625	61.538	61 538	0
CBL vennootschap BV	0	0	0	0
Claim staat vennootschap BV	0	0	0	0
Enexis				
- dividend	468 000	466 775	466.775	0
- rente aandeelhouderslenigen	255 911	255 911	331 787	75 876
Extra zekerheid vennootschap BV	0	0	0	0
Bodemzorg Limburg BV	0	0	0	0
NV Aangewezen Luchtvaartterrein Maastricht Aachen Airport	0	0	0	0
NV Industriebank LIOF	0	0	0	0
NV Reinigingsdienst Rd4	37 519	5.744	5 744	0
NV Waterleidingsmaatschappij Limburg	0	0	0	0
Verkoop Vennootschap BV	0	24.459	24 459	0
Vordering op Enexis BV	0	0	0	0
Totaal dividend 2013	827.565	844 998	920 874	75 876

Zoals uit het voorgaande overzicht valt af te leiden zijn de te ontvangen dividenden in het lopende jaar bijgesteld. Uitzondering hierop vormt de rente aandeelhouders Enexis De rente wordt ontvangen over in 2009 verstrekte zogenaamde aandeelhouders leningen In een aantal fases worden deze afgelost Daar zijn in de meerjarenraming momenten aan gekoppeld Afwijkingen op deze planning leiden tot afwijkingen in de renteopbrengsten en die zij niet meer tijdig verwerkt in de begroting 2013

Ten aanzien van een tweetal deelnemingen zijn nieuwe ontwikkelingen

Attero
In de afgelopen periode is een overnamekandidaat gezocht voor Attero Deze is inmiddels gevonden in Recycleco BV, een aan Waterland Private Equity investments BV gelieerde partij De Aandeelhouderscommissie alsook de directie hebben de verkoop met een positief advies voorgelegd aan de aandeelhouders
De aandeelhouders zullen afzonderlijk moeten besluiten of de aandelen worden overgedragen Zodra 80% van de aandelen wordt overgedragen is de verkoop een feit Uiterlijk 5 mei moet besluitvorming hebben plaatsgevonden

NV Aangewezen Luchtvaartterrein Maastricht Aachen Airport
De luchthaven Maastricht Aachen Airport leidt al enkele jaren verlies De verkoop aan het consortium Omniport/ Dura Vermeer heeft daar helaas geen verandering in gebracht Met het doel de luchthaven wat financiele armslag te geven is het plan opgevat om de aandelen NV ALT MAA om niet over te dragen aan de provincie Daarmee gaan het beheer en de daarmee gepaard kosten eveneens over naar de provincie Limburg Verder zal te zijner tijd het resterende eigen vermogen van de NV ALT MAA ter beschikking worden gesteld van de MAA Dit ter dekking van extra securitykosten etc Inmiddels is bekend dat de provincie Limburg de luchthaven wil overnemen voor een symbolisch bedrag Vervolgens nog 2 jaren exploiteren en tegelijkertijd een nieuwe exploitant zoeken

Rente opbrengst belegging
Een eigenschap van een obligatielening is dat er gedurende de looptijd een vaste rentevergoeding wordt uitbetaald Het kan wel voorkomen dat de daadwerkelijke uitbetaling van de couponrente vertraagd plaats vind Voor een

tranche is dit het geval Daarom is een balanspost opgenomen van € 124 000 Voor 2013 is de renteopbrengst obligatieleningen begroot op € 819.000 Inclusief de balanspost zal de realisatie ruim € 819 000 bedragen

Op het einde van 2016 zal de 1e tranche (looptijd 7 jaar) ter grootte van € 5 mln worden afgelost Dat heeft tot gevolg dat de rentevergoeding met ingang van 2017 zal dalen In de meerjarenraming 2014-2017 is hiermee al rekening gehouden. Deze aflossing heeft geen effect meer op de algemene reserve

Saldo financieringsfunctie
Rentebaten wegens uitzettingen van gelden worden separaat als saldo financieringsfunctie In de wetenschap dat de liquiditeiten vanuit de verkoop Essent aandelen in de loop van 2013 zouden worden ingezet voor de financiering van de gemeentelijke uitgaven is primitief geen raming opgenomen Vanuit bijstelling kapitaallasten is € 2 000 geraamd en gerealiseerd Als de gemeente nog overtollige liquide middelen ter beschikking zou hebben zouden de nadelen van het schatkistbankieren hier tot uitdrukking komen De renteopbrengst die schatkistbankieren zal opleveren ligt immers (nog) lager dan bij een spaarrekening bij een bank

Overige algemene dekkingsmiddelen
De posten structurele ruimte B en de bespaarde rente zijn 2 restposten die onder de overige algemene dekkingsmiddelen worden verantwoord De post structurele ruimte B is een stelpost ter dekking van onvoorziene structurele uitgaven (excl. kapitaallasten) Primitief is deze voor 2013 begroot op € 27 685. Er is in 2013 geen beroep op deze stelpost gedaan.

De gemeente zet reserves en voorzieningen in als financieringsmiddel Hiermee daalt de behoefte aan extern financiering en dus bespaart de gemeente op externe rentekosten Toch wordt deze rente gezien als kostenpost en toegerekend aan de activa en via de kapitaallasten werkt deze rente door in de exploitatie In de exploitatie ontstaat daardoor een voordeel dat t/m 2010 geheel in de algemene reserve werd gestort In 2011 en ook in 2012 is deze storting een vast bedrag ad € 750 000,- geworden Bij de vaststelling van de meerjarenraming 2013 heeft de raad besloten deze storting tot en met 2016 stop te zetten ten gunste van de exploitatie (dekking meerjarige tekorten begroting 2013). Met ingang van 2017 zal deze storting weer worden geraamd

B. Onvoorzien
Primitief is de stelpost Onvoorzien geraamd op € 124.343 Gedurende het jaar 2013 is voor in totaal € 90 285 een beroep gedaan op de stelpost Navolgend de afzonderlijke posten

Satelliet radarwaarnemingen	€ 16 680
Asbestsanering Rechtstraat	3 650
Aanvulling dubieuze debiteuren	25 000
Schadeclaim huisnummering	4 955
Juridische kosten Bousberg	40 000
Niet ingezet in 2013	€ 34.058

C. Overige algemene baten en lasten
Naast de bij A en B genoemde specifieke algemene baten en lasten navolgend een overzicht van de overige algemene baten en lasten gevolgd door een korte toelichting, daar waar van toepassing

Omschrijving	Begroting 2013	Rekening 2013	Afwijking
A : Algemene dekkingsmiddelen			
- algemene uitkering	37 970 533	38 369 160	398 627
- niet gebonden lokale heffingen	7 223 463	7 162 462	-61 001
- dividend (incl rente Enexis)	844 998	921 757	76 759
- renteopbrengsten belegging	819 000	819 942	942
- saldo financieringsfunctie	2 000	2 111	111
- bespaarde rente	1 447 564	1 447 564	0
C: Overige algemene baten	1 387 620	4 932 401	3 544 781
Totaal algemene baten	49 695 178	53 655 396	3 960 218
B: Onvoorzien	34 058	0	34 058
C: Overige algemene lasten	3 555 406	6 560 367	-3 004 961
Totaal algemene lasten	3 589 464	6 560 367	-2 970 903
Saldo algemene baten en lasten	**46.105.714**	**47.095.029**	**989.315**
Resultaatbestemming			
- onttrekkingen aan reserves	16 133 282	15 178 460	-954 822
- stortingen in reserves	-13 258 179	-13 148 209	109 970
Saldo alg. baten en lasten na stortingen en onttrekkingen reserves	**48.980.817**	**49.125.281**	**144.464**

Afkoopsom BLG financiering
20 jaar geleden is het Bouwfonds Limburgse Gemeenten (BLG) verkocht aan SNS REAAL Daarbij is een voor een periode van 20 jaar oplopende afkoopsom overeengekomen De laatste tranche daarvan is in 2012 ontvangen De afgelopen jaren is deze afkoopsom jaarlijks in de algemene reserve gestort Zodoende verliep dit budgettair neutraal Nu bij het stoppen van de afkoopregeling met ingang van 2013 is ook de storting in de algemene reserve gestopt. Budgettair heeft dit geen gevolgen maar wel voor de omvang van de algemene reserve vanwege het wegvallen van de jaarlijkse storting

Totaal overzicht algemene baten en lasten
Voor de volledigheid een samenvattend overzicht van de algemene baten en lasten 2013 Daarmee wordt ook de aansluiting zichtbaar met het totaal overzicht lasten en baten per programma dat hierna is opgenomen

	2013	2013	
A : Algemene dekkingsmiddelen			
- algemene uitkering	37 970 533	38 369 160	398 627
- niet gebonden lokale heffingen	7 223 463	7 162 462	-61 001
- dividend (incl rente Enexis)	844 998	921 757	76 759
- renteopbrengsten belegging	819 000	819 942	942
- saldo financieringsfunctie	2 000	2 111	111
- bespaarde rente	1 447 564	1 447 564	0
C: Overige algemene baten	1 387 620	4 932 401	3 544 781
Totaal algemene baten	49 695 178	53 655 396	3 960 218
B: Onvoorzien	34 058	0	34 058
C: Overige algemene lasten	3 555 406	6 660 367	-3 104 961
Totaal algemene lasten	3 589 464	6 660 367	-3 070 903
Saldo algemene baten en lasten	**46.105.714**	**46.995.029**	**889.315**
Resultaatbestemming			
- onttrekkingen aan reserves	16 133 282	15 178 460	-954 822
- stortingen in reserves	-13 258 179	-13 148 209	109 970
Saldo alg. baten en lasten na stortingen en onttrekkingen reserves	**48.980.817**	**49.025.281**	**44.464**

Overzicht lasten en baten per programma

Exploitatie	Primitieve Begroting 2013	Bijgestelde Begroting 2013	Realisatie 2013 t/m periode
1 - Bestuur	7 686 687	7 686 965	7.659 807
2 - Ruimte & herstructurering	3 176 325	3 366.190	2.633 504
3 - Leefbaarheid in de wijk	12 538.444	15 605 693	13 788 084
4 - Werken	3.857.554	4.285 693	3 731 128
5 - Burgers en dienstverlening	21 924.254	21 689 205	19 969.614
9 - Algemene baten en lasten	-47 936 326	-46.105 714	-46 995 029
SALDO (exclusief Resultaatbestemming)	1 246.938	6 528 032	787 108
SALDO RESULTAATBESTEMMING	-1.246 938	-6.528 032	-576 178
Saldo na bestemming	**0**	**0**	**210.930**

De jaarrekening 2013 sluit met een nadelig saldo van € 210 930 Voor verder detail, de analyse hoe dit resultaat tot stand gekomen is, verwijzen wij u naar het onderdeel jaarrekening.

Risico's

Vanuit de algemene baten en lasten zijn voor de begroting 2013 de volgende risico's onderkend

Risico's algemene baten en lasten:	Begroot mogelijk fin effect Structureel	Incidenteel	Fin effect in 2013
1 Algemene/specifieke uitkeringen	3 000.000		Vervallen
2 Vordering Mondo Verde		600 000	Vervallen
3 Verstrekte garanties en leningen	684 034		-
4 Invordering algemeen		25 000	53 603
5 Belegging verkoopopbrengst Essent		5 000 000	-
6 Taakstelling RUD		160 000	160 000
7 Schatkistbankieren		pm	-
8 Wet HOF		pm	-
Sub totaal	3 684 034	5 785 000	213 603
Weerstandsbehoefte 2013 totaal	**€**	**9.469.034**	**€ 213.603**

1) Het risico i r t algemene uitkering/specifieke uitkeringen heeft te maken met bezuinigingen die het Rijk vanuit het Regeerakkoord zouden moeten worden gerealiseerd Lange tijd was het onduidelijk op welke manier dit zou gebeuren. Die kennis is er nu wel en de bezuinigingen gaan niet via de algemene uitkering/specifieke uitkering lopen Het risico is daarmee vervallen In 2014 is een risico van € 570.000 opgenomen i.r t herverdeeleffecten herijking gemeentefonds Uit eerste voorlopige informatie zou Landgraaf voor het 1e deel van de herijking als voordeelgemeente uit de bus komen

2) In relatie tot de vordering Mondo Verde is t l v de jaarrekening 2012 een voorziening gevormd van € 389 000 Het risico is daarmee vervallen

3) Door Landgraaf zijn in 2013 geen nieuwe gemeentegaranties of leningen verstrekt In 2013 zijn geen problemen naar voren gekomen bij de lopende garanties en leningen

4) Bij invordering algemeen is meer aan oninbare vorderingen opgekomen dan verwacht Ten laste van de algemene reserve is de voorziening dubieuze debiteuren aangevuld

5) De marktwaarde van de obligatieportefeuille zit momenteel boven de aankoopwaarde. Dit is een signaal dat de kapitaalmarkt na de turbulentie van de afgelopen jaren structureel weer tot rust is gekomen Eind 2016 zal een eerste tranche van obligatieleningen worden afgelost

6) De taakstelling op de Regionale Uitvoeringsdienst is in 2013 niet gerealiseerd en zal ook in de toekomst niet gerealiseerd worden De taakstelling is in 2013 afgeraamd ten laste van de algemene reserve Voor de jaren 2014 en verder is de taakstelling RUD onderdeel geworden van het begrotingstekort Dat de taakstelling niet te realiseren is, heeft enerzijds te maken met het feit dat de taakstelling een generieke basis heeft en anderzijds door de beperkte overheveling van taken die vanuit Landgraaf is doorgevoerd

7) Schatkistbankieren heeft enkel gevolgen als er overtollige geldmiddelen beschikbaar zijn Vooralsnog is dat bij de gemeente Landgraaf niet het geval

8) Op Europees niveau is bepaald dat het EMU-tekort van het hele land maximaal 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag zijn. Het aandeel van gemeenten, provincies en waterschappen gezamenlijk mag maximaal 0,5% van het BBP bedragen Voor Landgraaf komt dit uit op een EMU-tekort van € 4.786 000 Gemeente Landgraaf mag in een jaar maximaal € 4 786 000 meer uitgeven dan dat de gemeente aan inkomsten ontvangen. Het EMU tekort is eind 2013 uitgekomen op € 5.628 000 Een overschrijding met ruim € 800 000 Heeft dit nu gevolgen ? Dit is afhankelijk hoe de groot het EMU saldo bij de overige gemeenten is Zolang het het EMU saldo voor alle gemeenten samen onder de norm blijft van 0,5% van het Bruto Binnenlands Product is er geen probleem Is er een overschrijding kan dat generieke gevolgen hebben voor alle gemeenten De omvang is vooraf niet in te schatten

2.3 Paragrafen

2.3.1. Paragraaf lokale lasten

Bedrijfsvoering Gemeenschappelijke Belasting en RegistratieDienst GBRD)

Financiële bijdrage GBRD
De dienstverlening van de GBRD aan de gemeente Landgraaf is vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO) Op basis van dit DVO brengt de GBRD een bijdrage in rekening van in totaal € 1 009 688,- Deze bijdrage is onderverdeeld in:

Bijdrage 2013 Landgraaf aan GBRD	Begroot	Realisatie	Verschil
DVO	835 607	853 833	-18 226
Diftar	86 636	86.636	0
Cyclorama's	5 219	5 219	0
Uitvoering BAG	*65 000*	*64.000*	*1 000*
Subtotaal uitvoering GBRD	**992.462**	**1.009.688**	**-17.226**
Invorderingskosten	60.000	76 730	16 730
Totaal uitvoering GBRD 2013	**932.462**	**932.958**	**-496**

De hogere realisatie op het DVO is specifiek toe te wijzen aan de uitvoering van de WOZ Daar staat tegenover dat de invorderingskosten zoals deze op wettelijke basis in rekening worden gebracht bij de wanbetalers, bijna € 17 000 hoger

Het resultaat van de GBRD over 2013 nog niet bekend Enig resultaat zal in de jaarrekening van de Stadsregio Parkstad Limburg worden verwerkt

Met ingang van de 2014 is de uitvoering en heffing van gemeentelijke belastingen en heffingen overgedragen aan de Belastingsamenwerking Gemeenten en waterschappen (BsGW)

Tarieven
Gemiddeld zijn de prijzen in Nederland in 2013 ten opzichte van 2012 met 2,53 % gestegen Lokaal heeft de gemeente Landgraaf de tarieven van heffingen en belastingen met 1,75% geindexeerd De tarieven voor afvalstoffen –en rioolheffing zijn hierbij uitgezonderd omdat deze gebaseerd zijn op 100% kostendekkendheid

Uitvoering belasting en heffing
Hoewel 2013 een bijzonder jaar was vanwege alle perikelen rondom het instappen bij BsGW, heeft de GBRD daar van te voren reeds op geanticipeerd en haar planningen zodanig ingericht, dat de afspraken in de DVO als gebruikelijk konden worden gerealiseerd De aanslagoplegging is niet alleen volgens planning verlopen, zelfs het percentage dat in het 1e kwartaal werd opgelegd was in 2013 nog hoger dan voorafgaande jaren (99%)
Alleen de laatste kohieren die we normaal opleggen in december werden om praktische redenen niet meer opgelegd Deze zijn opgelegd vanuit de BsGW

Het proces van bezwaarafhandeling werd tijdelijk opgeschort vanwege de migratie van systemen waardoor de gemiddelde doorlooptijd iets langer werd dan u voorheen van de GBRD gewend was, maar de termijnen in de DVO werden niet overschreden

De processen van kwijtscheldíng, inning en invordering en oninbaar verklaring zijn regulier verlopen

Uiteraard zijn in 2013 extra uitgaven gedaan die samenhangen met de overgang naar BsGW en die derhalve onder projectkosten, (personele)frictiekosten, of desintegratie te scharen zijn. De reguliere bedrijfsvoering kon binnen de totale begroting worden uitgevoerd, ondanks dat sommige posten (fors) overschreden werden

Hierbij kan gedacht worden aan de post onvoorzien voor de uitbetaling van de proceskostenvergoedingen en de inhuur personeel c q advocaatkosten in verband met een 3-tal juridische procedures personeel, terwijl anderzijds de rente-inkomsten lager waren Dat e e.a. toch op te vangen is binnen de totale begroting, heeft met name te maken met de effecten van de Diftar op de combi die in de begroting op dit onderdeel (nog) niet bijgesteld was

Risico's

Aantal bezwaren en vergoeding van proceskosten
De in 2012 reeds geconstateerd toename van bezwaren op de WOZ waarden heeft zich in 2013 versterkt doorgezet Men gokt op een (gedeeltelijke) honorering van het bezwaar zodat de proceskosten en taxatieverslagen kunnen

declareren bij de gemeente Vooralsnog heeft de GBRD de kosten binnen haar eigen begroting weten op te vangen Het aantal bezwaren groeit nog steeds en kan ertoe leiden dat de gemeente in 2014 of volgende jaren de rekening gepresenteerd krijgt vanuit BsGW

Gevolgen economische crisis kwijtscheldíng en oninbaarheid
Anticiperend op de gevolgen van de economische crisis en de effecten hiervan op kwijtschelding is het budget kwijtscheldíng in 2014 opgehoogd Mogelijk dat het lichte herstel dat zich aftekent het beroep op de kwijtschelding wat kan temperen

De oninbaarheid is grilliger. Landelijk is de trend dat het aantal belastingplichtigen die de schulden niet meer kunnen voldoen, schrikbarend toeneemt Met name bij faillissementen van groot zakelijk gerechtigden kunnen de financiele gevolgen groot zijn Ook hier kan het lichte herstel van de economie het risico lager uitkomen

Vervallen van rente-inkomsten
Voor 2013 heeft de GBRD aangekondigd dat de rentebaten naar verwachting met € 80 000 zouden dalen E e a zou binnen de begroting worden opgevangen Tot nog toe zijn geen signalen ontvangen dat dit niet gelukt is

Samenwerking projectkosten
Ten laste van het resultaat 2012 van Parkstad Limburg is een reserve gevormd Of er projectkosten zijn opgekomen en in welke mate de gevormde reserve voldoende is om deze kosten af te dekken zal moeten blijken uit de jaarrekening 2013 van Parkstad Limburg

Kosten software aanpassingen door opstelling BsGW
De GBRD heeft ervoor gekozen om geen aanslagen meer in 2014 op te leggen Dat heeft tot voordeel dat geen kosten meer hoeven te worden gemaakt i r t SEPA en aansluitingen op landelijke voorzieningen Een kohier over 2013 zou worden opgelegd via BsGW. O a de migratie naar Oracle 11 is dan niet nodig Scheelt een fors bedrag aan desintegratiekosten Echter tot nog toe weigert de directie van BsGW om aanslagen 2013 (exclusief Diftar 2013) via BsGW op te leggen BsGW beroept zich op het gegeven dat ze nog nooit aanslagen uit een erfenis hebben opgelegd In feite zijn het echter nieuwe aanslagen Een en ander kan grote financiele gevolgen hebben en tot een groot afbreukrisico leiden wegens verkeerde aanslagen en verkeerde/niet te duiden betalingen Het ontbreekt de GBRD aan middelen om hun tot e e.a te dwingen

De GBRD heeft geen eigen risicobuffer/weerstandsvermogen
In het voorgaande zijn diverse risico's aangegeven Risico's die uiteindelijk kunnen leiden tot tekorten op de begroting van de GBRD De GBRD heeft als onderdeel van Stadsregio Parkstad Limburg geen eigen weerstandsvermogen opgebouwd De Stadsregio Parkstad Limburg heeft tot op dit moment geen financiele restrisico's opgegeven Of de genoemde risico daadwerkelijk een nadelig financieel effect hebben gehad zal moeten blijken uit de jaarrekening 2013 van Parkstad Limburg

Opbrengst belastingen en heffingen
De GBRD heeft op basis van de verordeningen belastingen en heffingen 2013 de volgende belastingen en heffingen voor de gemeente Landgraaf geind:

Opbrengst belastingen en heffingen 2013
in €

Belasting en heffingsoort	Begroting 2013 bijgesteld	Rekening 2013	Vorige jrn	Totaal	Meer/minder opbrengst
OZB eigenaren	5 842 171	5.878 730	-3 017	5.875 713	33 542
OZB gebruikers	877 888	813.188	-1 208	811 980	-65 908
Afvalstoffenheffing	4 133 701	4 040.042	22 212	4 062.254	-71.447
Rioolheffing eigenaren	1 529 730	1 530 700	209	1.530 909	1 179
Rioolheffing gebruikers	2 360 412	2 357.179	-665	2 356 514	-3 898
Hondenbelasting	367 678	368 856	-2 903	365 953	-1 725
Precariobelasting	31 116	26 138	1 464	27 602	-3 514
Toeristenbelasting	104 610	81.711	-2 349	79 362	-25 248
Totaal belastingen en heffingen	**15.247.306**	**15.096.544**	**13.743**	**15.110.287**	**-137.019**

Onroerende zaak belasting
De opbrengst onroerende zaken is ten opzichte van de bijgestelde begroting 2013 ruim € 32 000 lager Dit is met name het gevolg van lopende bezwaren m b t wonen in instellingen Die bezwaren zijn als gevolg van een rechterlijke uitspraak nadeliger uitgevallen.

Afvalstoffenheffing
De aanslag diftar 2013 is inmiddels via BsGW opgelegd aan de huishoudens in Landgraaf Voor de verwachte netto-opbrengst ad € 1 187 000 is in 2013 een balanspost opgenomen Rekeninghoudend met de reeds ontvangen afvalstoffenheffing en de balanspost is in 2013 ruim € 93.000 minder ontvangen Dit heeft alles te maken met het nog steeds dalende aanbiedgedrag van de huishoudens Met nog € 22 000 aan opbrengsten uit voorgaande jaren resteert er per saldo een tekort van € 71 000

Rioolheffing
De opbrengst rioolheffing is met de bijraming op basis van de 3e kwartaalrapportage van de GBRD ad € 163 000 nagenoeg volledig gerealiseerd De bijgeraamde opbrengst is in de reserve riolen gestort

Hondenbelasting
De Hoge Raad heeft bepaalt dat het opleggen van hondenbelasting niet discriminerend is De Hoge Raad acht het ook niet nodig dat de gemeente een relatie legt tussen de opbrengst van de hondenbelasting en de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan de vervuiling door honden
De GBRD heeft gedurende het jaar controles ingezet in de wijken waar m n de afmeldingen zijn gestegen ten opzichte van andere wijken E e a resulteert in een opbrengst die nagenoeg gelijk is aan de begrote omvang

Precariobelasting
Op basis van de 3e kwartaalrapportage is de opbrengst precariobelasting 2013 met € 6 000 bijgeraamd Naar nu blijkt is dat te optimistisch geweest Ingediende en toegekende bezwaren hebben de opbrengst lager laten uitkomen

Toeristenbelasting
Het aantal overnachtingen in het derde kwartaal 2013 is ten opzichte van het derde kwartaal 2012 flink gedaald Het aantal overnachtingen bij de meeste campings is achtergebleven ten opzichte van het vorig jaar Ook Snowworld laat een vermindering van het aantal overnachtingen zien Overste Hof heeft in het derde kwartaal nog een doorstart, maar ook hier minder overnachtingen De verwachting is dat over het 4e kwartaal 2013 nog € 19 300 aan toeristenbelasting kan worden opgelegd Hiervoor is een balanspost opgenomen

Overige belastingenmaatregelen

Leges
Het onderzoek dat moet leiden tot onderbouwing van de leges is afgerond. Uitgangspunt voor de onderbouwing is de Handreiking kostentoerekening leges en tarieven De handreiking is opgesteld door het ministerie van binnenlandse zaken in samenwerking met Deloitte Daarin is aangegeven welke kosten wel en niet mogen worden toegerekend

Per product waarvoor leges in rekening wordt gebracht is gekeken naar tijdbesteding vanuit de organisatie, overhead en bijkomende materialen c q kosten zoals extern advies Uit de inventarisatie en daarop doorgevoerde berekeningen kan worden geconcludeerd dat de legestarieven in Landgraaf over het algemeen lager zijn dan de kosten die de gemeente maakt Dit heeft tot gevolg dat wanneer de gemeente zou streven naar 100% kostendekkende tarieven, de legestarieven op onderdelen fors zouden moeten stijgen Alhoewel dit in eerste instantie wel de wens was van het college en de raad, is dit even opgeschort Eerst zal duidelijk moeten worden of het leveren van de producten niet efficienter en daarmee goedkoper kan. Daartoe zouden de processen die leiden de totstandkoming van de diverse producten moeten worden onderzocht Dit is een verantwoordelijkheid van de betrokken afdelingen Echter gezien de ontwikkeling om te komen tot één bestuursdienst voor de gemeenten Brunssum en Landgraaf is besloten om deze processen hierin mee te nemen en te beoordelen

Kwijtschelding
Het budget ten behoeve van de kwijtschelding in 2013 is begroot op € 326 931,- Met ingang van 2014 is dit bedrag verhoogd naar € 397 000 Dit vanwege de forse stijging van de kwijtschelding in 2012 In 2013 is exclusief de kwijtschelding op de diftar 2013 voor € 339 600 beroep gedaan op de kwijtschelding Voor de kwijtschelding diftar 2013 is een balanspost opgenomen van € 60 000 Totaal bedraagt de gerealiseerde kwijtschelding daarmee € 399 600

Vergelijkend overzicht belastingen en heffingen

Om een goede vergelijking te maken tussen de Parkstad gemeenten voor wat betreft de woonlasten wordt gebruik gemaakt van de gegevens van het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden) Jaarlijks telt het COELO een digitale atlas van de woonlasten samen Zoals bekend verschilt de belastingheffing qua omvang maar ook qua manier waarop Om die reden zijn dit gemiddelde waarden Het gemiddelde is als volgt opgebouwd

- onroerende zaal belasting per gemiddelde WOZ waarde,
- afvalstoffenheffing voor een meerpersoonshuishouden,
- rioolheffing voor een meerpersoonshuishouden

Gemeente	Gemiddelde woz-waarde woningen 2013	Woonlasten per belastingjaar in €									
		2010	%mutatie t.o.v. 2009	2011	%mutatie t.o.v. 2010	2012	%mutatie t.o.v. 2011	2013	%mutatie t.o.v. 2012		
Brunssum	€ 133 099	€ 711	-3,8%	€ 727	2,3%	€ 712	-2,1%	€ 717	0,7%		
Heerlen	€ 122 475	€ 699	-3,3%	€ 704	0,7%	€ 700	-0,6%	€ 708	1,1%		
Kerkrade	€ 130 000	€ 671	3,7%	€ 664	-1,0%	€ 665	0,2%	€ 657	-1,2%		
Landgraaf	€ 149 980	€ 664	-2,1%	€ 678	2,1%	€ 683	0,7%	€ 729	6,7%		
Nuth	€ 199 625	€ 746	5,9%	€ 751	0,7%	€ 733	-2,4%	€ 726	-1,0%		
Onderbanker	€ 166 535	€ 747	5,1%	€ 777	4,0%	€ 791	1,8%	€ 810	2,4%		
Simpelveld	€ 155 930	€ 744	0,6%	€ 786	5,6%	€ 698	-11,2%	€ 718	2,9%		
Voerendaal	€ 203 192	€ 707	5,8%	€ 704	-0,4%	€ 708	0,6%	€ 691	-2,4%		

De gemiddelde woonlast landelijk i.r t de genoemde onderdelen bedroeg in 2013 € 697 Landgraaf ligt daar met € 729 ruim € 30 boven en komt in de score op plek 260 van 408 gemeenten Belangrijkste oorzaak is terug te voeren op de ingezette inhaalslag vanuit het ISW Een inhaalslag om tijdig te anticiperen op noodzakelijke vervangings-investeringen in de gemeentelijke waterhuishouding Die inhaalslag is ook een landelijke trend alleen vooralsnog minder sterk dan in Landgraaf

2.3.2 Paragraaf bedrijfsvoering

Conform artikel 14 van het Besluit begroting en verantwoording dient de paragraaf bedrijfsvoering inzicht te verschaffen in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering De volgende indeling wordt gebruikt,

- *organisatieontwikkelingen* (O),
- personeelsbeleid & formatiezaken (P),
- ICT inbegrepen de verbetering dienstverlening (burgers op 1);
- planning en control (F),
- facilitaire zaken inbegrepen huisvesting (H).

Daar waar de begroting vooral inzage geeft in de voorgenomen doelen en activiteiten geeft het jaarverslag inzage in hetgeen daadwerkelijk is bereikt en gerealiseerd
Streven is om het algemeen jaarverslag zo integraal mogelijk te maken Daarom nemen we in deze paragraaf ook de kerninformatie op. Uit het juridisch-, I&A- en sociaal jaarverslag hierin op

Organisatieontwikkelingen

Wat hebben we concreet gedaan in 2013?

In 2009 heeft de uitwerking van de (fijn)structuur van de nieuwe sectoren Publiekszaken, Wijkgericht Werken en Maatschappelijke en Ruimtelijke Ontwikkeling vorm gekregen Basis hiervoor lag in het visiedocument 'De toekomst in eigen hand' uit 2007 Een aantal punten dat bij de verdere uitwerking aandacht verdiende is opgepakt, een aantal punten heeft meer tijd gevraagd Door diverse ontwikkelingen was medio 2012 de tijd rijp om de vervolgstap te zetten in de afronding van de reorganisatie van de primaire sectoren Alvorens die vervolgstap te zetten bestond wel de behoefte aan een korte evaluatie van die zaken die in 2009 zijn ingevoerd Die evaluatiefase hebben we in het 3e kwartaal van 2012 uitgevoerd De resultaten van deze evaluatie zijn samen met het rapport reorganisatie staven, ontwikkelingen rondom KCC en ontwikkelingen buiten onze gemeente als input gebruikt voor fase 2 waarin we tot een voorstel zijn gekomen voor de gewenste organisatiestructuur Gekozen is voor een directiemodel met 2 directieleden, de gemeentesecretaris en de algemeen directeur en 8 afdelingen die rechtstreeks ressorteren onder de directie In 2013 is vervolgens fase 3 uitgewerkt waarin we die nieuwe organisatiestructuur hebben geïmplementeerd met inbegrip van alle personele maatregelen die dat met zich meebrengt De nieuwe organisatiestructuur is formeel per 1 januari 2014 van kracht geworden Hierbij is het wel belangrijk om te beseffen dat daarmee de ontwikkelingen niet "af" zijn of stil zullen staan Daar waar dat nodig is zal de organisatie flexibel moeten zijn en zich steeds weer aan nieuwe ontwikkelingen moeten aanpassen

** Regionaal telefonisch service en informatiecentrum (TSIC)*
De gemeenten in de stadsregio Parkstad Limburg hebben afgesproken samen te werken op het terrein van de burgergerichte dienstverlening onder de titel "Parkstad Limburg heeft antwoord© Concreet wordt er dit jaar projectmatig gewerkt aan een inrichtingsplan voor een gezamenlijk telefonisch service en informatiecentrum(TSIC) In de afgelopen maanden is onderzocht op welke wijze zo'n telefonisch centrum er organisatorisch uit zou moeten zien, welke ICT infrastructuur er benodigd is en welke technische voorzieningen getroffen moeten worden om de telefooncentrales met elkaar te kunnen laten communiceren Dit onderzoek heeft geleid tot een concreet inrichtingsplan dat in oktober 2013 gereed is gekomen. De gemeenten Landgraaf Kerkrade en Heerlen hebben zich opgegeven om de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het TSIC op zich te nemen In het portefeuillehouderoverleg van 12 december 2013 zijn echter over de keuze van de uitvoeringsorganisatie geen besluiten genomen De afspraak is gemaakt dat gemeenten zich primair uitspreken over de deelname aan het TSIC Tot dusver heeft nog geen enkele gemeente een definitief besluit genomen

** Regionale Uitvoeringsdienst*
De gemeenschappelijke regeling RUD Zuid Limburg is op 1 januari 2013 in werking getreden ter behartiging van de belangen van de deelnemers ter zaken van de uitvoering van taken van vergunningverlening, toezicht op en handhaving van het omgevingsrecht Voor Landgraaf betekent dit dat de wettelijke basistaken zijn overgegaan naar deze uitvoeringsdienst Het betreft hoofdzakelijk een aantal milieutaken Vanaf 1 juli 2013 is de RUD Zuid Limburg daadwerkelijk operationeel Omdat er op dat moment nog geen goedgekeurd Sociaal Plan en geen arbeidsvoorwaardenregeling was voor de medewerkers zijn deze om die reden nog niet geplaatst in de RUD De diensten zijn vooralsnog vanuit de bestaande organisaties geleverd, maar wel vanuit de RUD aangestuurd Streven is er op gericht dat op 1 juli 2014 een volledig ingerichte RUD Zuid Limburg operationeel zal zijn De zogenaamde wettelijke basistaken worden dus nu uitgevoerd vanuit de RUD waarbij de bevoegdheden overigens bij het College van burgemeester en wethouders blijven

** Samenwerking ICT*
Het project Parkstad IT nadert zijn voltooiing De colleges van Brunssum, Heerlen, Kerkrade Landgraaf en Onderbanken hebben besloten toe te treden tot Parkstad IT, onder voorbehoud van het bereiken van overeenstemming met de vakbonden over de overgang van medewerkers en de goedkeuring van de gemeenteraden

De beoogde ingangsdatum is 1 juli 2014 De gemeente Voerendaal wil in principe in 2015 toetreden. Verwacht wordt dat ook Nuth op termijn toetreedt De komende maanden zullen de voorbereidende activiteiten worden afgerond Verwacht wordt dat de GR nog voor de zomer getekend kan worden

** Bestuursdienst Brunssum Landgraaf*
In juni hebben beide gemeenteraden aan de colleges de opdracht verstrekt om een plan uit te werken om te komen tot één gemeenschappelijke bestuursdienst voor de gemeenten Brunssum en Landgraaf Dat plan is in december 2013 aan beide gemeenteraden voorgelegd In het bijbehorende raadsvoorstel werd aan de raden gevraagd in te stemmen met het besluit van zowel het college als de burgemeester om een gemeenschappelijke regeling aan te gaan met hun equivalent in Brunssum. Uw raad stemde daar unaniem mee in In Brunssum werden vergelijkbare besluiten genomen.

De stuurgroep en projectgroep hebben vervolgens de werkzaamheden in gang gezet om per 1 januari 2015 te komen tot een Gemeenschappelijke Bestuursdienst Landgraaf Brunssum

Wat zijn de risico's?
Doordat er verschillende organisatieontwikkelingen door elkaar heen lopen die onderlinge raakvlakken hebben, is het noodzakelijk dat er een gedegen centrale coordinatie plaatsvindt via het Directie overleg Van daar uit is in 2013 de focus gelegd op het verbeteren en structureren van de interne communicatie hieromtrent om daarmee te voorkomen dat de diverse ontwikkelingen uit de pas gaan lopen of elkaar onbewust en onbedoeld negatief beinvloeden. Er hebben in 2013 evenals in 2012 vrijwel maandelijks personeelsbijeenkomsten plaatsgevonden waarbij informatie gegeven is over de dominante (HRM) thema's Deze gingen allen vooraf aan een schriftelijk informatiebulletin dat via intranet aan de medewerkers gepresenteerd is

Personeelsbeleid & formatiezaken

Wat zouden we gaan doen in 2013?
De werkzaamheden die wie in 2013 zouden gaan doen worden toegelicht onder het kopje "Wat hebben we concreet gedaan in 2013?"

Wat hebben we concreet gedaan in 2013?

Het jaar 2013 heeft voor een groot deel in het teken gestaan van het wegwerken van het achterstallig onderhoud op de functiebeschrijvingen en –waarderingen Dit ter voorbereiding op het overgaan naar een generieke functiebeschrijvings- en waardering systeem HR21 Daarnaast is veel P&O capaciteit gestoken in alle werkzaamheden gekoppeld aan het afronden van de organisatie-ontwikkeling In het jaar 2013 is gewerkt aan de digitalisering en screening van de personeelsdossiers en het opmaken van de startnotitie strategische personeelsplanning gevolg door een plan van aanpak Ook zijn de noodzakelijke voorbereidende werkzaamheden in het kader van de werkkostenregeling uitgevoerd Er is een nieuwe risico inventarisatie en evaluatie (RI&E) opgesteld van een tweetal gebouwen Het plan van aanpak sturing en beheersing van de taakstelling op de formatielasten is besluitvorming technisch afgerond en direct verwerkt in de nieuwe organisatie die per 1 januari van kracht is geworden

Daaropvolgend is in het vierde kwartaal anticiperend op aanscherping van de fiscale regels hard getrokken aan het uitvoeren van vervroegde uitstroom hetgeen (op termijn) ook zal resulteren in fte vervroegde uitstroom

In het kader van het verbeteren van de kwaliteit van de P&O dienstverlening is a h v een aantal workshops gewerkt aan het verduidelijken van de rol en rolafbakening tussen P&O en management Daarnaast heeft een vlootschouw plaatsgevonden met het P&O personeel

Reguliere P&O activiteiten zijn gecontinueerd zoals het in standhouden en verbeteren van de interne leergang bedrijfsvoering, het verzorgen van advies en ondersteuning op HRM gebied en het initieren, begeleiden en monitoren van de taakstelling op de formatielasten

Prestatie indicatoren voor 2013		Norm	Score	
P1	Nota uitstroom	Vastgesteld	Niet vastgesteld	✗
P2	Nota belonen	Vastgesteld	Niet vastgesteld	✗
P3.	Nota vitaliteit	Vastgesteld	Niet vastgesteld	✗
P4	Nota functioneren en beoordelen	Vastgesteld	Niet vastgesteld	✗
P5	Personeelsdossiers	100% actueel	100%	✓
P6	Fase III Invoering	Afgerond	Niet afgerond	✗

Prestatie indicatoren voor 2013		Norm	Score	
	workforce			
P7	Werkkostenregeling	Ingevoerd	Invoering 1-1-2015	
P8	Taakstelling op de formatielasten	>=50% structureel gerealiseerd	Taakstelling100% structureel financieel gerealiseerd	
P9.	Ziekteverzuim %			
	- BOR	<=5%	- BOR 6,26%	
	- Overig*	<=4%	- Overig 4,56%	

** Bedoeld is de organisatie in zijn geheel inclusief BOR.*

P1 t/m 4 Zoals ook al aangegeven in de 2e raadsrapportage 2013 is de realisatie van deze beleidsnota's doorgeschoven vanwege prioriteitsstelling in de werkzaamheden De keuze om het proces functiebeschrijving en –waardering te doorlopen met maximale zorgvuldigheid, de harde mijlpaal om 1 jan 2014 de nieuwe organisatie te hebben staan en de wetenschap dat met de ambtelijke fusie met Brunssum het bestaande P&O beleidskader toch opnieuw op de schop zal moeten is debet aan de keuze om deze geplande prestaties niet te realiseren in 2013

P5 De personele dossiers zijn gedigitaliseerd en dossiers zijn gescreend op stukken die er (niet meer) in mogen

P6 De loonstroken zijn gedigitaliseerd De invoering van de automatische meldingen, de digitale verwerking van reisdeclaraties en de openstelling van het employee selfservice portaal (ESS) en management selfservice portaal is niet gerealiseerd omdat we eerst dienden te beschikken over protocollen ten aanzien van de rechten van gebruikers van het systeem opdat de bescherming van de persoonsgegevens optimaal is gewaarborgd Die protocollen zijn gereed

P7 De uiterste termijn van invoering van de werkkostenregeling is landelijk verschoven naar 1-1-2015. De voorbereidende werkzaamheden gericht op het monitoren van de omvang van de personele kosten die vallen onder de werkkostenregeling zijn uitgevoerd Naar het zich laat aanzien blijven we onder de norm

P8. De taakstelling opgenomen in de begroting is door vaststelling van het plan van aanpak sturing en beheersing taakstelling op de formatielasten in samenhang met de vaststelling van de nieuwe organisatie ook formatief en financieel administratief gerealiseerd Wel is het gevolg dat meer medewerkers boven de formatie worden geplaatst (direct of per 1 april 2015) Voor deze en bestaande mobiliteitskandidaten dienen oplossingen te worden gezocht binnen of buiten de gemeente Landgraaf

P9 De medewerkers van afdeling BOR verrichten fysiek zwaarder werk dan de rest van de organisatie Dit leidt ook tot een hoger ziekteverzuim dan de rest van de organisatie Mede omdat deze afdeling te maken had met enkele langdurig zieken is de norm niet haalbaar gebleken Voor de toelichting m.b t het ziekteverzuim voor de gehele organisatie wordt verwezen naar het *"sociaal jaarverslag 2013 op hoofdlijnen"* verderop in deze paragraaf

Welke personele middelen zijn in 2013 verbruikt?

De in onderstaande tabel opgenomen personele middelen betreft de personele middelen van de gehele organisatie.

	Primitieve Begroting	Bijgestelde begroting	Realisatie
1 Personeelsbudget salarislasten incl inhuur	€ 15.176 286	€ 16 476 873	€ 15 980 975
2 Overwerk, reis- en verblijfkosten, representatie etc	€ 454.581	€ 465.841	€ 673 161
3 Opleidingskosten	€ 321 161	€ 318 161	€ 280 762
4 Overige personele kosten op concernniveau (1)	€ 600 212	€ 592 918	€ 608 840
	€ 16.552.240	**€ 17.853.793**	**€ 17.543.738**

(1) o a werving & selectie, arbo, sec arbeidsvoorwaarden en organisatie ontwikkeling

Toelichting financiën

1 De onderuitputting heeft betrekking op de component inhuren wordt gerealiseerd door het inzetten van interne waarnemers bij vooral managementvacatures.

2 De overschrijding binnen deze categorieen komt met name naar voren bij de lasten m b t mobiele telefonie, Lidmaatschappen en abonnementen, wettelijke kosten inzake WW/ZW en stagiaires

Wat waren de risico's?

De verwachting was dat de kansen op werk voor het boven de formatie geplaatste personeel op korte termijn gering zouden zijn vanwege de regionale economische situatie met alle gevolgen voor de salariskosten die in de realisatie mogelijk hoger zouden uitvallen dan formatief geraamd Het arbeidsmarktrisico is uitgekomen Door echter actief gebruik te maken van het netwerk en in te zetten op regionale samenwerking met de op arbeidsbemiddeling

gespecialiseerde organisaties (IGOM & LIFT), door het toepassen van slimme tijdelijke constructies (detacheringen) en door terughoudend te zijn met invulling van vacatureruimte zijn we er toch in geslaagd de lasten voortkomend uit de boventalligheid terug te brengen Er is bij de 2e raadsrapportage zelfs voor € 200 000 formatiebudget gestort in de reserve frictiekosten
Door het strikt hanteren van eigen maatregelen zoals opgenomen in de nota werving en selectie, de nota re-integratie en mobiliteit en het flankerend beleid uit het sociaal statuut 2012 is de kans op werk voor het boven de formatie geplaatste personeel te vergroten De verwachting is dat per 1 april 2014 een aantal interne vacatures succesvol kan worden ingevuld door mobiliteitskandidaten

ICT, inbegrepen verbetering dienstverlening (burgers op 1)

Wat wilden we concreet in 2013 doen?

- Gefaseerd voldoen aan de webrichtlijnen (keurmerk drempelvrij "toegankelijkheid fase 2") door uitvoeren van audits en technische aanpassingen implementeren
- Implementeren en ontwikkelen van de basisregistraties Ondergrond (begin 2013), Grootschalige Topografie (wetgeving 2015-2016), het Handelsregister (half 2014) en de modernisering GBA
- Aansluiten op mijn overheid nl, uitbreiden elektronische formulieren, kennisbanken etc
- Een zakenmagazijn selecteren en implementeren waardoor voor voortgangsbewaking, workflow management en informatievoorziening op termijn gemeentebreed nog maar één systeem mag en kan worden gebruikt.
- Alle bedrijfsprocessen digitaliseren (continue proces)
- Verder wordt backoffice doorontwikkeld en gekoppeld aan Corsa
- Werken onder architectuur en met methodieken waarbij we ons conformeren aan landelijke standaarden (GEMMA-standaarden van KING)
- Applicatiesanering De gemeente Landgraaf beschikt nog over veel "kleinere" specialistische applicaties die voornamelijk decentraal beheerd worden Centraliseren van het beheer op deze punten en het reduceren van het aantal applicaties zal in 2013 opgestart worden
- Gefaseerd implementeren (na prioritering) van actiepunten vanuit vastgesteld integraal beveiligingsbeleidsplan De afronding hiervan wordt verwacht in 2015
- Actualiseren van het ict-beleid
- Oriénteren op mogelijkheden van Open source software

Wat hebben we concreet gedaan in 2013?

In 2013 heeft succesvolle hertoetsing plaatsgevonden op versie 1 van fase 1 m.b t de webrichtlijnen Landgraaf staat daarmee op de conformiteitenlijst van KING (*'pas toe of leg uit'*) In 2013 zijn de voorbereidingen getroffen om ook de elektronische formulieren te laten voldoen aan de webrichtlijnen

De basisregistraties zijn verplichte bouwstenen van het Nationaal Uitvoeringsprogramma (NUP) De basisregistratie ondergrond (BRO) heeft landelijk vertraging opgelopen De nieuwe deadline ligt nu op 1 januari 2015. In 2013 is toch al gestart met het inventariseren van de aanstaande wijzigingen en het herinrichten van gegevens Verder is gestart met het vervangen van het bodembeheerpakket, welke in 1ste kwartaal van 2014 geïmplementeerd zal worden
De deadline van de basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) ligt op 1 januari 2016 In 2013 zijn diverse stappen gezet om dit project tijdig gereed te krijgen zoals het opstarten van de samenwerking Parkstad GEO, het vaststellen van het projectplan door het college. De ontwikkelingen van de overige basisregistraties zijn op de voet gevolgd

In 2013 is stevig geïnvesteerd in de kwaliteit van de kennisbanken Uitbreiden van de elektronische formulieren heeft in 2013 echter op een laag pitje gestaan i v m het verwerven van een zaaksysteem evenals de vervanging van de formulierengenerator (gepland voor 2014)
Aansluiting op mijnoverheid nl is onderdeel van het zaakgericht werken en dient in samenhang met het te verwerven midoffice plaats te vinden De technische koppeling vanuit het zaaksysteem naar mijnoverheid nl kan pas plaatsvinden als het project midoffice is geïmplementeerd

Het projectteam Midoffice (t b v zakenmagazijn) heeft in 2013 een marktconsultatie uitgevoerd onder leveranciers en op basis daarvan een programma van eisen opgesteld Deze aanbesteding is in het kader van de ontwikkelingen GR Bestuursdienst in de wacht gezet

Het digitaliseren van de bedrijfsprocessen heeft plaatsgevonden door toepassing van de PDCA-cyclus Ook het onderzoek m b t. de vraag welke bedrijfsprocessen in het aan te schaffen zaaksysteem gedigitaliseerd kunnen worden, is afgerond

Om de backoffice te kunnen koppelen aan Corsa is in 2013 de sjablonengenerator Smart Documents geïmplementeerd Documenten worden zo digitaal onder de gewenste architectuur opgeslagen in het centrale Document Management Systeem (DMS) Dit proces loopt nog in 2014 door Gestart is met het voorbereiden van de

documentuitvoer uit de backoffice om deze dus ook niet meer op te slaan in het processysteem, maar ook in het centrale DMS

De landelijke standaard waaraan wij ons conformeren is vastgesteld en opgenomen in het programma van eisen en wensen t b v de lopende aanbestedingstrajecten zaaksysteem en gegevensmagazijn Het werken onder architectuur is zodoende in de verwerving geborgd

Bij de verwerving van het Midoffice is het reduceren van het aantal applicaties als uitgangspunt opgenomen Gefaseerd dient bepaald te worden welke applicaties onder de nieuwe inrichting niet meer benodigd zijn Het centraliseren van het beheer en verwerven van de applicaties is inmiddels afgerond

Diverse activiteiten uit de planning van het integraal beveiligingsplan zijn opgestart en uitgevoerd Het bewustwordingstraject bij het personeel heeft grote aandacht gehad Hiervoor zijn de afdelingsoverleggen bezocht Onderdelen van het Informatiebeveiligingsbeleid en –plan zijn gebruikt voor DigiD-audit, die in 2013 succesvol is afgerond

Het ICT-beleid is nog actueel en is als leidraad gebruikt bij een aantal ontwikkelingen rondom de bedrijfsvoering en verbetering dienstverlening Zie hiervoor het project midoffice, de ontwikkelingen rondom de samenwerkingsverbanden TSIC en PIT

Het oriënteren op mogelijkheden van Open source software is een continue proces en maakt onderdeel uit van Inkoop- en aanbestedingstrajecten

Prestatie indicatoren voor 2013		Norm	Realisatie	
I&A 1	Fase 2 t b v Keurmerk drempelvrij.	Geïmplementeerd	niet geïmplementeerd	✗
I&A 2	Basisregistratie Ondergrond	Geïmplementeerd	niet geïmplementeerd.	✗
I&A 3	Mijn overheid nl	Aansluiting	niet gerealiseerd	✗
I&A 4	Zakenmagazijn	Geïmplementeerd	niet geïmplementeerd	✗
I&A 5	Backoffice koppelen aan Corsa	Geïmplementeerd	niet geïmplementeerd	✗
I&A 6	Centraliseren beheer (gebruik/ noodzaak/ kosten) specialistische applicaties.	Afgerond	Afgerond	✓

Toelichting
1 Wel 2de succesvolle toets op fase 1 Eind 2014 stapt Landgraaf over op Webrichtlijnen 2 0.
2 Landelijk is de invoering opgeschoven
3 Houdt verband met de aanschaf van zaaksysteem in 2014
4 On-hold wegens GR Bestuursdienst Brunssum-Landgraaf
5 Randvoorwaarden digitaliseren ingevuld

Welke middelen waren hiervoor in 2013 nodig?
De kapitaal- en onderhoudslasten betreffen lasten die voortvloeien uit de realisatie van de verschillende projecten & activiteiten De exploitatielasten betreft lasten uit de dagelijkse ICT-bedrijfsvoering

Omschrijving	primitieve begroting 2013	bijgestelde begroting 2013	realisatie 2013
Kapitaallasten	€ 34 000	€ 5 700	€ 5 600
Onderhoudslasten	€ 38.000	€ 37.000	€ 0
Exploitatie	€ 1 529 000	€ 1 602 000	€ 1.597 000
Totaal	€ 1 601 000	€ 1 644 700	€ 1 639.600

De kapitaallasten die vanuit het ICT-plan 2011-2015 primitief waren vastgesteld voor het jaar 2013 zijn niet daadwerkelijk opgekomen De geplande investeringen zijn doorgeschoven naar 2014 en volgende jaren, waardoor ook de verwachte onderhoudslasten niet zijn opgekomen. De exploitatielasten i v m ICT-bedrijfsvoering zijn iets lager (€ 5 000) uitgevallen dan de bijgestelde begroting

Wat waren de risico's?

De ambities/wettelijke verplichtingen op I&A-gebied brengen voor Landgraaf een hoge werkdruk met zich mee Risico hierbij is dat gewenste/vereiste niveau en tijdstip mogelijk niet gerealiseerd worden Dit kan leiden tot eventuele sancties en tot een latere invoering van de hiermee beoogde verbeteringen en de gestelde doelen binnen het programma Dienstverlening

Planning en control

Wat wilden we concreet in 2013 doen?

- Doorvertalen financiele beheersverordening naar financiele instructie
- Actualiseren nota activa;
- Actualiseren nota reserves en voorzieningen Intensief (laten) communiceren en (laten) uitdragen PIJCOFAH kader binnen de leergang bedrijfsvoering.
- Zorg dragen voor financiele advisering en integrale PIJCOFAH toetsing op voorstellen ter besluitvorming voor raad en college
- Coordineren uitvoering onderzoeken 213A

Wat hebben we concreet gedaan in 2013?

De financiele beheersverordening is in 2013 door de raad vastgesteld en zou in 2013 worden doorvertaald naar een financiele instructie Die doorvertaling is uitgesteld vanwege enerzijds de extra niet geplande capaciteit die gestoken moest worden in de ondersteuning van de raadscommissie belast met het sluitend krijgen van de begroting (commissie Mevissen) en anderzijds de verwachte oprichting van de bestuursdienst Brunssum Landgraaf
In 2013 lag in de planning dat het activabeleid zou worden geactualiseerd Verder zou ook het reserve –en voorzieningenbeleid worden geactualiseerd Daar is in de loop van 2013 de nota verbonden partijen bijgekomen. Gekozen is om deze laatste 2 prioriteit te geven en het activabeleid naar 2014 te schuiven Die keuze is ingegeven door de langdurige uitval van een van de medewerkers De actualisatie van het activabeleid zal pas in 2014 zijn beslag krijgen
De geactualiseerde nota reserves en voorzieningen 2013 is in de raad van juni 2013 vastgesteld Daarbovenop is in de raad van september 2013 de geactualiseerde nota verbonden partijen vastgesteld
Op meerdere momenten in 2013 zijn PIJCOFAH onderwerpen in de leergang bedrijfsvoering onder de aandacht gebracht Verder onderwerpen de bedrijfsvoeringscontroller en de programmacontrollers in de praktijk de voorstellen aan een integrale toets.

Navolgend de stand van zaken in relatie tot de diverse in 2013 uit te voeren 213a onderzoeken

1. Beleidsnota	**Afdeling**	**Stand van zaken 2013**
Beleidsnotitie Wet Bibob	BCZ	Het rapport is geaccordeerd door de Directie met de kanttekening dat deze met een aantal aanpassingen kan worden doorgeleid naar het College hetgeen nog niet gebeurd is
Grondnota	ROG	Het rapport is door de Directie geaccordeerd en door het College vastgesteld De aanbevelingen hebben reeds ter inzage gelegen voor de raadsleden.
Nota vrijwilligersbeleid 2006 - 2009	MO	Vervallen Vanuit de vakafdeling is aangegeven dat de nota vrijwilligersbeleid achterhaald, niet meer actueel en bovendien onderdeel van het WMO-beleid is en als zodanig opgenomen in het WMO-beleidsplan 2012 -2015 In de vorm van een uitvoeringsprogramma is in 2013 aan het vrijwilligersbeleid en de mantelzorg uitvoering geven"
2. Onderzoeken	**Afdeling**	**Stand van zaken 2013**
Benchmark WMO en klanttevredenheidsonderzoek WMO	MO	Binnen Parkstad is dit onderzoek inmiddels uitgevoerd In oktober 2013 is het rapport aan het College voorgelegd en vervolgens doorgeleid naar de Raad
3. Knelpunten bedrijfsvoering	**Afdeling**	**Stand van zaken 2013**
Onderzoek toegankelijkheid FIS	PenC	Het onderzoek wordt geschrapt i h.k v de samenwerking Landgraaf Brunssum De applicatie FIS zal dan niet meer gebruikt worden maar een ander systeem

Prestatie indicatoren voor 2013		Norm	Realisatie
P&C 1	Nota activabeleid	Vastgesteld	Niet vastgesteld
P&C 2	Nota reserves- en voorzieningenbeleid	Vastgesteld	Vastgesteld
P&C 3	213A onderzoeken	Allemaal uitgevoerd	Aantal uitgevoerd
P&C 4	Financiele instructie	Vastgesteld	Niet vastgesteld

P1 Zoals al aangegeven in de 2e Raadsrapportage is deze nota niet gerealiseerd a g v langdurige uitval van een medewerker
P3 Zie voorgaande tabel
P4 Zoals aangegeven in 2e raadsrapportage is dit doorgeschoven i.v m prioritering ondersteuning raad bij het vinden van alternatieve ombuigingsalternatieven

Wat zijn de risico's?
Het idee om de raad via navigus vroegtijdig ontsluiting te geven tot beleidsmatige en financiele voortgangsinformatie is niet doorgevoerd vanwege de ontwikkelingen om te komen tot een bestuursdienst Brunssum Landgraaf Het hieraan gerelateerde bij de begroting genoemde risico dat dan mogelijk onbetrouwbare, niet vastgestelde informatie op straat zou komen te liggen is derhalve niet aan de orde geweest

Facilitaire zaken inbegrepen huisvesting

Wat wilden we concreet in 2013 doen?
1 - Volledige implementatie van het nieuwe sjablonensysteem i h k v de digitalisering
2 - *Starten met het digitaliseren van bouwplannen*
3 - Gedigitaliseerde bestuursprocessen, waaronder in ieder geval de collegeprocedure
4 - Een begin maken met het virtualiseren van de pc-werkplekken
5 - Het migreren van het oracle-platform naar versie 10
6 - Uitbreiden operationele facilitaire samenwerking met andere gemeenten
7 - Onderzoeken in hoeverre "Het Nieuwe Werken" een voor Landgraaf adequate en toekomstbestendige oplossing kan bieden in het kader van de ambtelijke huisvesting

Wat hebben we concreet gedaan in 2013?

1) Volledige implementatie van het nieuwe sjablonensysteem i h k v de digitalisering
Het project inzake het volledig implementeren van het nieuwe sjablonensysteem is in 2013 gestart en loopt momenteel nog Er is vertraging opgelopen door gebrek aan capaciteit voor deze omvangrijke klus Afronding wordt verwacht in het 2e kwartaal 2014

2) Starten met het digitaliseren van bouwplannen
In 2013 zijn de lopende bouwdossiers gedigitaliseerd, behalve de tekeningen Hiervoor wordt nog naar een structurele oplossing gezocht Het ontbreekt hiervoor m n. aan personele capaciteit Op dit moment wordt er aan een voorstel gewerkt om de bouwplannen op te schonen uit de periode 1982-1989 en tevens de geschoonde dossiers geheel of deels te (laten) digitaliseren Dit zal echter, gelet op de komende samenwerking, eerst afgestemd moeten worden met Brunssum alsmede ook met de vakafdelingen omdat hun wens om dit te digitaliseren nog niet duidelijk is

3) *Gedigitaliseerde bestuursprocessen, waaronder in ieder geval de collegeprocedure*
Basis inrichting t b v. gedigitaliseerde bestuursprocessen is in 2013 gereed gemaakt (functionaliteit klaar gezet en processen ingericht) De verwachting is dat de noodzakelijke aanpassingen gereed zijn in het 2e kwartaal 2014

4) Een begin maken met het virtualiseren van de pc-werkplekken
In combinatie met de overgang naar windows 7 is het besluit genomen om over te gaan naar virtuele werkplekken, mede gezien de ontwikkelingen binnen Parkstad Dit traject loopt door tot en met het 2e kwartaal 2014

5) Het migreren van het oracle-platform naar versie 10
Uitvoering hiervan binnen de ICT-samenwerking BOL opgepakt en nagenoeg afgerond De omgevingen die nog opgepakt moeten worden dienen eerst door de leverancier vrij te worden gegeven voor migratie

6) Uitbreiden operationele facilitaire samenwerking met andere gemeenten
Op het gebeid van de operationele samenwerking zijn er inzake facilitaire aanbestedingen een aantal aanbestedingen samen met de gemeente Brunssum gedaan In het kader van de bestuursdienst

zl dit de lijn worden voor de toekomst Daar waar we nu al samen mogelijkheden zien maken we daar gebruik van Denk aan aanbestedingen zoals koffieautomaten, papier en kantoorartikelen

7) Onderzoeken in hoeverre "Het Nieuwe Werken" een voor Landgraaf adequate en toekomstbestendige oplossing kan bieden in het kader van de ambtelijke huisvesting

Inzake "het nieuwe werken" zijn er weinig concrete stappen gezet Dit had vooral te maken met de reorganisatie die in 2013 de nodige capaciteit vroeg Desondanks is er achter de schermen hard gewerkt aan het realiseren van een aantal voorwaarde scheppende zaken waaronder het invoeren van windows 7
Het op afstand kunnen benaderen van de benodigde documenten en het digitaal afhandelen van procedures is opgestart en zal in 2014 verder gaan

Om een aantal knelpunten inzake huisvesting en arbo wetgeving op te lossen zijn er in 2012 ruim 50 ambtenaren verhuisd naar het Pucciniplein (Rabobank gebouw) Op dat moment werd er nog uitgegaan van een tijdelijke toevoeging van externe m2 die later in het KIA structureel zouden terugkomen
Hierdoor kwamen er in het raadhuis m2 vrij om een aantal interne verbouwingen mogelijk te maken. Deze verbouwingen vonden in 2013 plaats waaronder de verbouwing van de cirkel
In datzelfde jaar is er een keuze gemaakt om de ambtelijke m2 m u v van het KCC niet in het KIA te laten terugkomen Op dit moment voldoen de werkplekken van de medewerkers aan de arbo wetgeving en zijn er voldoende m2 per medewerker beschikbaar

Welke middelen waren hiervoor in 2013 nodig?

	primitieve begroting 2013	**bijgestelde begroting 2013**	**realisatie 2013**
Huisvesting	1 278.430	1 241.269	1.246 094
Facilitair	1 124 797	1 170 106	1 031 765
Totaal	2.403 227	2.411 375	2 277 859

Bedragen zijn inclusief kapitaallasten, exclusief ICT-middelen

Toelichting financien
De realisatie i v m huisvesting over 2013 is nagenoeg gelijk aan de bijgestelde begroting
Het voordeel op de facilitaire budgetten wordt met name gerealiseerd door een eenmalige bonus ad € 80 000 ontvangen van de leverancier van de mobiele telefonie Verder is er een positief saldo op de dienstverlening GBRD ad € 73 000

Wat zijn de risico's?
In 2016 loopt de huurovereenkomst af met de Rabobank en zullen de medewerkers van die locatie terugkeren naar het Raadhuis waardoor er op dat moment weer arbo knelpunten zullen ontstaan Een deel van die knelpunten zijn op te lossen door het flexibeler gebruiken van de huidige m2 en het meer delen van werkplekken en thuiswerken te stimuleren
Hiervoor zal er een huisvestingsconcept moeten worden uitgewerkt en zullen er personele regelingen moeten worden gemaakt Ook op het gebied van digitalisering en automatisering zal er een flinke slag moeten worden gemaakt Daar zijn we al geruime tijd mee begonnen, maar dit vergt de komen de jaren nog veel inspanning en tijd

In 2015 zal de bouwfase van het KIA starten Omdat het hier gaat om het aansluiten van een stuk nieuwbouw aan het bestaande Raadhuis zal dit ook enige overlast met zich meebrengen en zal er voor een aantal mensen wellicht ook tijdige huisvesting elders moeten worden gevonden

Algemeen juridisch, I&A en sociaal jaarverslag

Streven is het algemeen jaarverslag zo integraal mogelijk te maken Daarom wordt ook de kerninformatie uit het juridisch-, I&A- en sociaal jaarverslag opgenomen in het algemeen jaarverslag

Juridisch jaarverslag 2013

Bezwaarschriften
In 2013 is het totaal aantal nieuw bij de gemeente Landgraaf ingediende bezwaarschriften gestegen van 242 in 2012 naar 271 in 2013. Daarvan hadden 50 bezwaren betrekking op de WWB waarvan de uitvoering ligt bij ISD-BOL (in 2012 waren dat er 116) Voor wat betreft WWB-bezwaren betreft dit de periode tot en met 30 juni 2013 Sinds 1 juli 2013 is de behandeling van WWB-bezwaren overgegaan naar de medewerkers van ISD-BOL In 2013 werden tov 2012 relatief veel WMO -bezwaren (93) ingediend als gevolg van de herindicatie voor de huishoudelijke hulp (1400 gezinnen) Van de 199 in 2013 afgewikkelde bezwaren werd 14% gegrond verklaard, 39% ongegrond, 18% niet-ontvankelijk en 29% van de ingediende bezwaren werd uiteindelijk weer ingetrokken. In 70% van de gevallen werden

de bezwaren afgewikkeld binnen de wettelijke termijn van 18 weken, 25% binnen 18-28 weken, 4,5% binnen 28-52 weken en 1% (een zaak) duurde langer dan 52 weken Die lange duur had te maken met de poging om in onderling overleg tot een minnelijke schikking te komen Met betrekking tot de bij de rechtbank ingediende beroepen en verzoeken om voorlopige voorzieningen daalde het in 2013 ingediende aantal van 25 zaken ten opzichte van het aantal ingediende zaken in 2012 (42)

Ingebrekestellingen
In 2013 werden als gevolg van de wet Dwangsom 5 ingebrekestellingen ingediend wegens niet tijdig beslissen op een ingediend verzoek (dat was in 2012 21) In alle gevallen werd de vordering afgewezen omdat alsnog binnen de termijn werd beslist

Klachten
Het aantal klachten dat onder de werkingssfeer van de Algemene wet bestuursrecht valt daalde in 2013 ten opzichte van 2012 (in totaal 20) licht Over het jaar 2013 werden nl 16 klachten ingediend
Klachten over bijv losliggende stoeptegels vallen niet onder de klachtenregeling De klachten werden binnen de wettelijke termijn afgehandeld, waarbij op het einde van het jaar nog drie klachten ter behandeling open stonden In vier van de gevallen werd de klacht geheel of gedeeltelijk gegrond verklaard en in vier gevallen ongegrond verklaard Drie maal werd de klacht ingetrokken en twee maal buiten behandeling gelaten dan wel doorgezonden

Schadeclaims
In 2013 werden 47 nieuwe (civiele) claims ingediend bij de gemeente (in 2012 waren dat er 61) Over een periode van 5 jaar bezien is het aantal gemiddeld ruim 50 claims op jaarbasis Het aantal ingediende autoschades is in 2013 ten opzichte van 2012 gestegen van 11% naar 21% van het totaal aantal ingediende claims. Het aantal schades door ongevallen op het trottoir is in 2013 gedaald van 10% naar 6% van het totaal ingediende claims Het aantal schades door groen (met name bomen) is gestegen van 10% in 2012 naar 15% in 2013

Jaarverslag Inkoop en Aanbesteding 2013 op hoofdlijnen

In deze samenvatting worden de activiteiten op het gebied van inkopen en aanbesteden in het jaar 2013 beschreven

Ook in 2013 hebben weer diverse aanbestedingen plaatsgevonden, varierend van Europese aanbestedingen tot meervoudig onderhandse aanbestedingen, maar ook enkelvoudige uitnodigingen waarbij geen offertes in concurrentie worden aangevraagd De nu volgende aantallen betreffen de aanbestedingen die in 2013 zijn gemeld middels een meldingsformulier
Aantallen uitgevoerde aanbestedingen voor de gemeente Landgraaf Europese 9 st, Nationaal Openbare 4 st en onderhandse 39 st

Ook in 2013 zijn weer verschillende trajecten uitgevoerd waarbij niet is aanbesteed Het vigerende Inkoop en Aanbestedingsbeleid biedt echter mogelijkheden om niet te hoeven aanbesteden, de uitzonderingsmogelijkheden, welke 10 keer zijn gebruikt in dit jaar
De volgende uitzonderingsmogelijkheden zijn gebruikt

2 keer gebruik gemaakt van de uitzonderingsmogelijkheid specifieke deskundigheid monopolisme Thema's .
- Aanschaf deformatiemetingen van het aardoppervlakte
- Gebruiksrecht van de Gemeenschappelijke Voorziening Officiele Publicaties (GVOP)

1 keer gebruik gemaakt van de uitzonderingsmogelijkheid aanvullende opdracht Thema
- KIA projectadvieswerkzaamheden

5 keer gebruik gemaakt van de uitzonderingsmogelijkheid doorgeleiding naar andere aanbestedende dienst Thema's
- Externe ondersteuning, vakinhoudelijke begeleiding, inzake aanbesteding hulpmiddelen in het kader van de Wmo
- Aanbesteding WMO Hulpmiddelen uitgevoerd door de gemeente Heerlen
- Rioolrenovatie (relining) diverse locaties uitgevoerd door de gemeente Kerkrade
- Sloop WOP 14 aangekochte woningen in de WOP locaties
- Aanbesteding leerlingenvervoer uitgevoerd door de gemeente Heerlen

1 keer gebruik gemaakt van de uitzonderingsmogelijkheid financieel belang Thema .
- Sloop panden Schoolstraat Hovenstraat

1 keer gebruik gemaakt van de uitzonderingsmogelijkheid detacheren Thema
- Opstellen beheersverordening Nieuwenhagen Lichtenberg

Formatie-/bezettingsoverzicht	1-1-2013 Formatie in fte	1-1-2013 Bezetting in fte	31-12-2013 Formatie in fte	31-12-2013 Bezetting in fte	31-12-2013 Bezetting personen
Bureau S&C	3,39	4,28	3,39	6,42	7
Concern Control	11,70	8,66	11,70	8,66	11
Diensten	74,08	72,65	72,33	71,44	88
PuZa	41,55	39,51	43,85	40,13	50
WgW	60,55	60,31	60,55	59,31	62
MRO	46,45	44,71	46,45	44,73	49
Voorz Wao	1,50	0,44	1,50	0,44	1
Griffie	2,59	2,60	2,59	2,60	3
Concern Alg	-7,48	3,80	-7,48	3,80	4
Totaal	**234,33**	**236,96**	**234,88**	**237,53**	**275**

In 2013 sprake was van een verdere lichte daling van de formatie (2 14 fte) Dit is per saldo het gevolg van enerzijds de taakstelling op de formatie en anderzijds benodigde nieuwe formatie voor de uitvoering van nieuwe taken Dit met name op het gebied van de informatievoorziening en de zorg, daar waar de vergunningverlening iets terugliep
Door invulling van vacatureruimte was de bezetting ultimo 2013 iets (0 6 fte) hoger dan eind 2012 Als gevolg van het vastgestelde plan van aanpak sturing en beheersing taakstelling op de formatielasten zal de formatiebegroting zichtbaar verder afnemen omdat formatieplaatsen worden afgeboekt Zodra er definitieve duidelijkheid is over de extra formatieplaatsen t b v de te decentraliseren taken zal de formatie weer iets gaan toenemen De personele bezetting zal naar verwachting overeenkomstig minder snel dalen omdat we het boventallige personeel als mobiliteit kandidaat eerst succesvol herplaatst zal moeten worden Een deel van die herplaatsing zal plaats moeten vinden op de nieuwe formatieplaatsen ten behoeve van enerzijds openstaande reguliere vacatures door en anderzijds nieuwe decentrale taken

Totaal aantal personen bezetting :		2011	2012	**2013**	**2013**
		271	273	275	
	aantal mannen	144	146	147	53,45%
	aantal vrouwen	127	127	128	46,55%

aantal parttimers (alle contracten minder dan 1 fte)		2011	2012	**2013**	**2013**
		106	109	112	
	aantal mannen	12	15	18	16,07%
	aantal vrouwen	94	94	94	83,93%

Net als in de rest van Nederland is het aantal vrouwen dat parttime werkt significant hoger dan het aantal mannen Landelijk is het verschil iets minder groot dan bij gemeente Landgraaf, hier werkt circa een kwart van de mannen en tweederde van de vrouwen parttime Uit landelijk onderzoek blijkt weliswaar dat steeds meer mannen behoefte hebben om parttime te werken om daarmee de balans tussen werk en privé te laten verschuiven De daadwerkelijke verschuiving in Landgraaf verloopt echter slechts minimaal (3 mannen meer in vergelijking tot het vorig jaar) Het ziet er niet naar uit dat er in de komende jaren een drastische ommekeer bereikt zal worden in het aantal parttime werkende mannen ten opzichte van vorige jaren

Leeftijdsopbouw (in personen)	2013					
	mannen	%	vrouwen	%	samen	%
15-24 jaar	1	0,68%	0	0,00%	1	0,36%
25-34 jaar	6	4,08%	12	9,38%	18	6,55%
35-44 jaar	30	20,41%	34	26,56%	64	23,27%
45-54 jaar	61	41,50%	51	39,84%	112	40,73%
55-59 jaar	29	19,73%	24	18,75%	53	19,27%
60 jaar en >	20	13,61%	7	5,47%	27	9,82%
Totaal	**147**	**100,00%**	**128**	**100,00%**	**275**	**100,00%**
gemiddelde leeftijd ultimo 2013	**49,9**	jaar	**46,7**	jaar	**48,4**	jaar

De gemiddelde leeftijd van gemeente Landgraaf wordt door het relatief lage natuurlijke verloop en weinig nieuwe instroom a g v het beperkt aantal vacatures ieder jaar hoger De gemiddelde leeftijd is ultimo 2013 ruim 48 jaar (48,4) Vorig jaar was dit nog 47,7

	2011	2012	2013
Ziekteverzuimpercentage	5,12%	4,83%	4,56%

Over het jaar 2010 was er een hoog verzuimpercentage van 6 5 % In dat jaar zijn er dan ook diverse maatregelen getroffen om het verzuim te doen dalen, waaronder een nieuw gezondheidsmanagement beleid en een nieuwe werkwijze met de arbodienst Deze acties hebben naar onze inschatting mede geleid tot een verdere daling van het verzuimpercentage van 4,83% in 2012 naar 4,56% in 2013 Dit is tot op heden het laagste percentage gemeten over de laatste vijf jaren Voor de langere termijn streeft gemeente Landgraaf een doelstelling na voor het ziekteverzuimpercentage van minder dan 4% Niet te beinvloeden langdurig verzuim vanwege ernstige ziekte, kan het behalen van dit doel vertragen

2.3.3. Paragraaf financiering

Algemeen

De uitgangspunten voor het financiele beleid, waaronder de financiering, zijn vastgelegd in de "Financiele Beheersverordening 2013" die de gemeenteraad heeft vastgesteld 20 december 2012 Daarnaast heeft het college op 12 september 2006 een "besluit beleidsregels publieke taak 2006" vastgesteld en is op 3 maart 2009 het "Treasurystatuut gemeente Landgraaf 2009" door het college geactualiseerd In dit treasurystatuut zijn de beleidsmatige uitgangspunten, doeleinden, organisatorische en financiele kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie op het gebied van de financiering vastgelegd Landgraaf hanteert als algemeen uitgangspunt een risicomijdend financieringsbeleid dat volledig binnen de kaders van de wet Fido past

In deze paragraaf wordt aangegeven in hoeverre de bij de begroting vastgestelde uitgangspunten en plannen voor de treasury- of financieringsfunctie in 2013 zijn gerealiseerd

Voornaamste uitgangspunt is het beheersen van risico's. Hiervoor worden in de Wet Fido (Financiering decentrale overheden) twee kwalitatieve randvoorwaarden genoemd voor het financieringsbeleid, t w

- het aangaan en verstrekken van geldleningen en ook het verlenen van garanties is slechts toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak,
- tijdelijke uitzettingen en derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomsten door het lopen van overmatige risico's Dit betekent onder meer ook dat bankieren niet is toegestaan

Risicobeheer

Met risico's worden bedoeld renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitenrisico's, koersrisico's en debiteurenrisico's Om het risico in algemene zin in te perken dient de uitvoering van de financieringsfunctie alleen de publieke taak Op 12 september 2006 is daarom een "besluit beleidsregels publieke taak 2006" vastgesteld

Het beheersen van risico's komt tot uitdrukking via het gebruik van de instrumenten *kasgeldlimiet* en *renterisiconorm* Beide instrumenten hebben tot doel het renterisico te begrenzen dat verbonden is aan de financiering door middel van korte en lange schuld.

Rentensico op vlottende schuld
Om het renterisico op de netto vlottende schuld te beheersen mogen gemeenten voor hun financieringsbehoefte niet onbeperkt kort geld aantrekken Het aantrekken van kort geld is normaliter goedkoper dan lang geld, maar is ook sterker aan fluctuaties onderhevig De maximaal toegestane netto vlottende schuld wordt bepaald door de zgn *kasgeldlimiet* Voor 2013 heeft als kasgeldlimiet voor Landgraaf gegolden

(a)	Omvang van de programmabegroting per 1-1-2013	€ 103 602.000
(b)	Bij ministeriele regeling vastgesteld percentage	8,5 %
Toegestane kasgeldlimiet voor 2013 (a) x (b)		€ 8 806 000

De kasgeldlimiet wordt aan het begin van het dienstjaar vastgesteld en geldt voor het gehele jaar De kasgeldlimiet bedroeg de afgelopen jaren

Periode	Kasgeldlimiet
2009	€ 8.484.000
2010	€ 8 958 000
2011	€ 9.202 000
2012	€ 8 762 000
2013	€ 8 806 000

Elk kwartaal toetsen we de werkelijke liquiditeitspositie aan de kasgeldlimiet Als we de kasgeldlimiet gedurende twee achtereenvolgende kwartalen overschrijden melden we dit bij de provincie Overschrijden we de kasgeldlimiet drie kwartalen op rij dan moeten we via een plan van aanpak aantonen dat we de korte financiering terugbrengen binnen de norm van de kasgeldlimiet Uit dit plan kan blijken dat de overschrijding maar tijdelijk is, zodat we de overschrijding zonder maatregelen kunnen oplossen Is de overschrijding echter structureel dan zal dit moeten leiden tot het aflossen van kort geld c q het consolideren door middel van het aantrekken van vaste geldleningen.
Uit onderstaande tabel blijkt dat in 2013 een consolidatie in 2013 niet nodig is gebleken.

Periode	Gemiddelde netto vlottende schuld (- = overschot)	Kasgeldlimiet	Ruimte binnen de kasgeldlimiet
1e kwartaal 2013	€ + 8.958 000	€ 8 806.000	€ - 152 000
2e kwartaal 2013	€ + 10 078 000	€ 8 806 000	€ - 1 272 000
3e kwartaal 2013	€ + 8.258 000	€ 8 806.000	€ + 548 000
4e kwartaal 2013	€ + 7 917 000	€ 8 806 000	€ + 889 000

De liquiditeitsbehoefte is begin 2013 met ruim € 8 miljoen is gestegen Dit werd o m veroorzaakt door de bijdrage aan WOZL, aankopen onroerend goed Waubach en Wijkontwikkelingsplannen
Ter dekking is begin 2013 het niet belegde maar tijdelijke uitgezette geld (€ 7 miljoen) van de ontvangen gelden uit de verkoop van de aandelen Essent N V. ingezet Er is daardoor in 2013 nagenoeg het gehele jaar binnen de kasgeldlimiet met kort geld gefinancierd De verwachte behoefte aan liquide middelen baseren we op de liquiditeitenplanning, die we periodiek actualiseren In het 2e kwartaal is tijdelijk een kleine overschrijding van de kasgeldlimiet geweest Omdat uit de liquiditeitenplanning bleek dat de overschrijding maar tijdelijk zou zijn (hetgeen in de praktijk ook is gebleken) waren we niet genoodzaakt om te consolideren door middel van het aantrekken van vaste geldleningen *Vanuit die liquiditeitenplanning houden we rekening met een verder stijgende liquiditeitsbehoefte* in 2014

Rentensico op vaste schuld
De renterisiconorm is bestemd om het renterisico op de vaste schuld inzichtelijk te maken We streven naar een zodanige opbouw van de leningenportefeuille dat we het renterisico op de vaste schuld als gevolg van renteaanpassingen en herfinanciering van leningen voldoende beperken door een zo groot mogelijke spreiding van het renterisico op de vaste schuld over de jaren Daardoor werkt een wijziging in de rentestand vertragend door op de rentelasten en rentebaten in enig jaar

Het aantal variabelen
Voor het bepalen van het renterisico zijn twee variabelen van belang, n.l de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen van vaste schuld samen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Uit de navolgende berekening blijkt, dat Landgraaf ten aanzien van het renterisico ruimschoots binnen de wettelijk vastgestelde norm blijft

Berekening renterisico op vaste schuld	2011 werkelijk	2012 werkelijk	2013 begroot	2013 werkelijk
1 renteherziening op huidige vaste schuld	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2 aflossingen op huidige vaste schuld	€ 1 896 792	€ 1 503 706	€ 1 503 706	€ 1.503 705
3. renterisico op vaste schuld (1+2)	**€ 1.896.792**	**€ 1.503.706**	**€ 1.503.706**	**€ 1.503.705**
Berekening renterisiconorm				
4a begrotingstotaal per 1 januari	€ 129.358 512	€ 124 526.694	€ 103 601.520	€ 123 246.947
4b bij ministeriele regeling vastgesteld %	20	20	20	20
4. renterisiconorm (4a*4b/100)	**€ 25.871.702**	**€ 24.905.339**	**€ 20.720.304**	**€ 24.649.389**
** Toets renterisiconorm*				
3 renterisico op vaste schuld	€ 1 896 792	€ 1 503 706	€ 1 503.706	€ 1.503.705
4 renterisiconorm	€ 25 871 702	€ 24 905 339	€ 20 720 304	€ 24 649.389
5. ruimte onder renterisiconorm (4-3)	**€ 23.974.910**	**€ 23.401.633**	**€ 19.216.598**	**€ 23.145.684**

Kredietrisico's
Dit betreft de risico's op een waardedaling van verstrekte kredieten ten gevolge van het niet (tijdig) na kunnen komen van de verplichtingen door de tegenpartij. Om deze risico's te beperken worden leningen en garanties alleen verstrekt aan organisaties die voldoen aan de "uitvoeringsregels publieke taak ten behoeve van het verstrekken van leningen en garanties door de gemeente Landgraaf" In het navolgende overzicht zijn de verstrekte geldleningen weergegeven.

Omschrijving verstrekte geldlening	Rente %	Boekwaarde 1-1-2013	Aflossing 2013	Boekwaarde 31-12-2013	Jaar van laatste aflossing
Hestia groep.					
* gemeentelening Nieuwenhagen	4,60%	€ 124 497	€ 124 497	€ 0	2013
* doorverstrekte lening u/g	4,74%	€ 279 642	€ 279 642	€ 0	2013
Woningvereniging Ubach over Worms.					
* gemeentelening Ubach over Worms	4,33%	€ 77 568	€ 77 568	€ 0	2013
Gymvereniging Olympia	-	€ 5 000	€ 2 500	€ 2 500	2014
St Beheer tennispark Ter Waerden.	-	€ 2 000	€ 1 000	€ 1 000	2014
Schutterij St Joseph	-	€ 5 988	€ 1 996	€ 3 992	2015
PH Des	-	€ 12 000	€ 2 000	€ 10 000	2018
Sociale Krediet- en Schuldhulpverlening	-	€ 90 684	€ 0	€ 90 684	Afloss vrij
Vordering op vordering op Enexis B V	-	€ 5 472 584	€ 2 038 318	€ 3 434 266	2019
Totaal		**€ 6.069.963**	**€ 2.527.521**	**€ 3.542.442**	

- De doorverstrekte lening u/g betreft een lening, die onder gelijke condities aan de woningcorporatie werd doorverstrekt
- Op basis van het besluit "beleidsregels publieke taak geldleningen en garanties 2003" zijn in 2004 leningen verstrekt aan Gymvereniging Olympia en de stichting beheer tennispark Ubach over Worms, in 2006 aan de schutterij St Joseph en in 2008 aan PHDes Alle leningen dienen te worden afgelost in 10 jaarlijkse termijnen
- De sociale krediet- en hulpverlening betreft een in 2005 verstrekte achtergestelde lening aan de Kredietbank Limburg in verband met deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Kredietverlening en een aanvullende lening hiervoor in 2010
- Als onderdeel van de aandelenverkoop Essent ontstond in 2009 een nieuwe vordering, namelijk op Enexis B V. De vordering heeft het karakter van een verstrekte lening, een zogenaamde aandeelhouderslening De aflossingsmomenten liggen vast in een overeenkomst

Verder is aan de Stichting Sporthal Strijthagen in 1996 een lening verstrekt van € 340 335. Deze lening is in 2011 als financieel actief afgeboekt De openstaande vordering staat sinds 2011 op de balans als vordering onder debiteuren Voor de betaling van de laatste 2 termijnen van in totaal € 19.500,00 is een betalingsregeling getroffen.
Daarnaast stond de vordering van een deel van de rente en aflossingstermijnen op Mondo Verde BV de afgelopen jaren op de balans als vordering onder debiteuren Na het passeren van de koopakte in 2013 zijn deze vorderingen geheel afgeboekt

Naast deze verstrekte gelden heeft de gemeenteraad eind 2009 besloten tot een structurele uitzetting van € 20 miljoen van de ontvangen gelden bij verkoop van de aandelen Essent NV In totaal is begin december 2009 € 27 miljoen ontvangen van RWE Van deze € 27 miljoen is € 7 miljoen gereserveerd voor de gemeentelijke financiering in plaats van het aantrekken van een vasts geldlening en is € 20 miljoen belegd bij APG Investment Services (APG IS) Gekozen is voor looptijden van 7, 10 en 15 jaar Deze mix van looptijden levert een rendement op van 4,17% jaarlijks Op het einde van de looptijd valt telkens een deel van de belegging vrij en kan overwogen worden om verder te beleggen dan wel in te zetten voor de eigen financiering De gehele belegging is Fido en Ruddo proof Op wijzigingen in ratings van de afzonderlijke obligatieleningen zal APG-IS anticiperen

Liquiditeitenrisico's
Dit betreft de risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en meerjaren-investeringsplanning waardoor financiele resultaten kunnen afwijken van de verwachtingen De liquiditeitenplanning wordt periodiek geactualiseerd zodat tijdig op de te verwachten financieringsbehoefte kan worden geanticipeerd In de financieringsbehoefte wordt zoveel mogelijk voorzien door het aantrekken van kort geld In de begroting is voor zover nodig rekening gehouden met het aantrekken van nieuwe vaste financieringsmiddelen Als uitgangspunt hiervoor is de liquiditeitenplanning gekozen, waarin rekening is gehouden met de investeringsbudgetten en meerjaren-investeringsplannen Voor 2013 was rekening gehouden met een nieuwe lening van € 1 miljoen De financieringsbehoefte hebben we echter gedurende het hele jaar met kort geld kunnen financieren. Voor volledige uitvoering van de vastgestelde investeringsplannen zijn naar verwachting vanaf 2014 wel nieuwe vaste geldleningen noodzakelijk

Koersrisico's
Dit betreft het risico dat de financiele activa van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen De financiele vlottende activa van de gemeente omvatten rekening-courant gelden en eventueel daggelden en deposito's De vaste financiele activa bestaan enerzijds uit aandelenbezit en deelnames in gemeenschappelijke regelingen en anderzijds uit aan derden verstrekte leningen Onderstaand overzicht bevat de boekwaarden per 31-12-2013 van het aandelenkapitaal van de gemeente

Omschrijving	Aantal aandelen	Boekwaarde 31-12-2013
Bodemzorg Limburg BV	1 000	€ 454
NV Reinigingsdienst RD4	3 766	€ 17.089
NV Bank Nederlandse Gemeenten	41.301	€ 103 253
NV Industriebank Limburg	59	€ 6.693
NV Waterleidingmaatschappij Limburg	13	€ 58 991
Maastricht-Aachen Airport	107	€ 1
Licom NV	10 907	€ 2
Enexis Holding N V	610 198	€ 610 198
Vordering op Enexis	82	€ 82
Verkoop Vennootschap B V	82	€ 82
Vordering op Verkoop Vennootschap B V	305 100	€ 1 630 656
Attero Holding BV	1	€ 1
Publiek Belang Elektriciteit Productie B V.	1	€ 1
CBL Vennootschap B.V	82	€ 82
Claim Staat Vennootschap B.V	82	€ 82
Totaal		**€ 2.427.667**

De aandelen zijn opgenomen tegen verkrijgingsprijs Omdat er geen sprake is van op de beurs verhandelbare aandelen is het koersrisico beperkt tot een eventuele noodzakelijke afwaardering van de boekwaarde De tweede tranche van het aandelenkapitaal in Licom NV is in 2011 afgewaardeerd op € 1 Voor de eerste tranche was dit al gebeurd, zodat het totale aandelenkapitaal in Licom NV daarmee uitkomt op € 2

Inherent aan de verkoop van het aandelenbezit Essent N V is Landgraaf gelijk met de overige aandeelhouders ook aandeelhouder van een reeks van nieuwe (tijdelijke) rechtspersonen De verwachting is dat het aandeelhouderschap van Enexis, Attero en Publiek Belang Elektriciteit Productie B V structureel van aard zal zijn. Het overige aan de verkoop gerelateerde aandelenbezit zal met de afwikkeling van het verkoopproces, de komende jaren geleidelijk aan teruglopen

Debiteurenrisico's
Dit betreft het risico dat we vorderingen op debiteuren niet kunnen innen en dus moeten afboeken De gemeente kent duidelijk vastgelegde en vastgestelde invorderingsmaatregelen Vorderingen die we ook na een aanmaning niet kunnen innen, stellen we vanaf 2007 voor dwanginvordering in handen van de GBRD Periodiek heeft in 2013 overleg plaatsgevonden tussen de invorderingseenheid van de GBRD en de centrale financiele administratie over de afloop van debiteuren en de stand van de verhaalsmaatregelen. Hierover stelt de GBRD rapportages samen Ter afdekking van mogelijke oninbare vorderingen hebben we een voorziening gecreeerd Jaarlijks beoordelen we de debiteuren opnieuw en passen we de voorziening indien nodig aan In de (meerjaren)begroting hebben we een structurele storting in de voorziening dubieuze debiteuren opgenomen, die ook op basis van de adviezen van de GBRD toereikend is om de jaarlijkse noodzakelijke afboekingen te kunnen dekken.

Sinds de invoering van de WWB schenken we extra aandacht aan de debiteuren Sociale Zaken Zo vinden er bestandanalyses per debiteurengroep plaats en is een voorziening gecreeerd voor dubieuze debiteuren. Jaarlijks beoordelen we of de voorziening toereikend is om toekomstige oninbaarheid van vorderingen op te kunnen vangen

Leningenportefeuille
Jaarlijks lichten we het gehele leningenbestand door op mogelijkheden tot vervroegde aflossing of herfinanciering tegen lagere rente Afhankelijk van de aflossingsmogelijkheden van een lening, de rente van de bestaande lening, de boete bij vervroegde aflossing, de verwachte rente van een nieuwe lening bij herfinanciering en de ingeschatte financieringsbehoefte besluiten we een lening al dan niet vervroegd af te lossen of te herfinancieren Het verloop van het leningenbestand was in 2013 als volgt

	Boekwaarde 1-1-2013	Opname in 2013	Reguliere aflossing in 2013	Vervroegde aflossing 2013	Boekwaarde 31-12-2013
Leningen o/g gemeente	€ 8 324 128	€ 0	- € 1 503 705	€ 0	€ 6 820.423
Leningen o/g woningbouw	€ 279.642	€ 0	- € 279.642	€ 0	€ 0
Totaal gemeentelijke financiering.	**€ 8.603.770**	**€ 0**	**- € 1.783.347**	**€ 0**	**€ 6.820.423**

In 2013 zijn van het huidige leningenbestand geen leningen extra afgelost terwijl er ook geen renteherzieningen hebben plaatsgevonden

Kasbeheer
Dit betreft het beheer van saldi en liquiditeiten voor een periode korter dan één jaar
In overeenstemming met de bepalingen van het treasurystatuut worden de volgende uitgangspunten en limieten gehanteerd
- de kasgeldlimiet wordt niet overschreden;
- de toegestane korte termijnproducten zijn: rekening-courantkrediet, daggelden en kasgeldleningen;
- vastgestelde kredietlimieten op de diverse rekening-courantrekeningen,
- renteoptimalisering door compensatie bij de rekeningen bij de BNG;
- tijdelijke uitzetting van overtollige middelen via spaarrekeningen en deposito's

Als uitgangspunt geldt verder, dat zoveel mogelijk het contante geldverkeer wordt beperkt en de elektronische betaalvormen worden gestimuleerd Voor het beheer van de financiele middelen hield de gemeente Landgraaf een rekening-courant aan bij de N.V Bank Nederlandse Gemeenten, de Rabobank, en de ING-bank De rekening-courant bij de ING-bank is in 2013 beeindigd
De N V Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) fungeert als huisbank De gemeente verricht haar betalingsverkeer volledig via elektronisch bankieren bij de BNG

Economische verwachtingen en rentevisie[1]

Voor het onderhouden van een rentevisie en het daarmee tijdig kunnen inspelen op de rente- of kapitaalmarkt vindt periodiek overleg plaats met de BNG De BNG stelt voor korte en langere termijn een rentevisie op die wij volgen Op grond daarvan kan de volgende beschouwing worden gedaan

De Nederlandse economie is het laatste kwartaal van 2013 met 0,7% gegroeid
Deze relatief hoge groei was deels het gevolg van overheidsbeleid Er werd in het 4e kwartaal van 2013 fors geinvesteerd in bedrijfsauto's in anticipatie op de versobering van de fiscale bijstellingsregeling voor de aanschaf van deze auto's per 1 januari 2014 De private consumptie groeide met 0,1%, na een daling van 0,4% in het derde kwartaal De uitvoer nam het vierde kwartaal 2013 met 0,2% af, na een daling met 0,1% in het derde kwartaal. Vergeleken met een jaar geleden nam het bbp met 0,7% toe De Nederlandse economie groeide voor het eerst in lange tijd sterker dan de eurozone als geheel. In de meeste van de 18 eurolanden was sprake van een lichte groei van de bedrijvigheid

De rente voor langlopende leningen is in 2013 het eerste halfjaar constant gebleven en in het tweede halfjaar licht gestegen De rente voor een 20 jarige lineaire lening bedroeg aanvankelijk 2,8% en is daarna toegenomen tot een niveau van circa 3,0% eind 2013.

De ECB zal een ruim monetair beleid blijven voeren De lange rentetarieven zullen onder invloed van het gematigde economisch herstel naar verwachting gaan oplopen

---

1 *De economische verwachtingen en rentevisie zijn gebaseerd op het economisch beeld dat de BNG heeft gepubliceerd in februari 2014.*

2.3.4. Paragraaf verbonden partijen

In 2013 is het beleid ten aanzien van verbonden partijen geactualiseerd en vastgesteld door de raad Op enkele onderdelen is het beleid aangescherpt Zo zullen geen raadsleden meer zitting nemen in het Algemeen Bestuur van een verbonden partij In 2013 waren er nog 2 gemeenschappelijke regelingen waarbij raadsleden in het AB zitting hadden, Parkstad Limburg en ISD BOL In 2014 is de gemeenschappelijke regeling Parkstad aangepast en daarbij wordt het AB ingevuld door de burgemeesters van de Parkstad gemeenten Voor wat betreft ISD BOL zal na de gemeenteraadsverkiezingen 2014 gestreefd worden om geen raadsleden meer in het AB te plaatsen Dit zou overigens maar tijdelijk zijn omdat ISD BOL opgaat in de nieuwe bestuursdienst Brunssum Landgraaf

Een 2e belangrijke wijziging heeft betrekking op de voorwaarden waarop een verbonden partij onder verscherpt toezicht wordt geplaatst Eerder werden daarvoor met name financiele kengetallen gehanteerd In de praktijk werden echter ook andere factoren erbij betrokken zoals gemaakte afspraken en verwachtingen In feite werd een risicoanalyse gehanteerd als basis voor de afweging i r.t verscherpt toezicht In het geactualiseerde beleid is deze risicoanalyse dan ook verder uitgewerkt In het verlengde daarvan is eveneens duidelijker verwoord wat van een verbonden partij alsook van de gemeente in een situatie van verscherpt toezicht wordt verwacht Zie verder toepassing verscherpt toezicht in 2013

Voor de toekomst zal het beleid ten aanzien van verbonden partijen nog belangrijker worden Onlangs is door het Rijk besloten dat per 1 januari 2016 een limitatieve lijst van activiteiten vennootschapsplichtig worden Afhankelijk van de situatie en voorkeuren kan dat ertoe leiden dat een activiteit uit de gemeentelijke organisatie wordt overgeheveld naar een besloten vennootschap of stichting Het gevolg is dat nog meer dan nu middelen vanuit de gemeente worden doorgeschoven Daarmee wordt het belang van beleid en het naleven van dat beleid alleen nog maar groter

In dat kader zal door EY (huisaccountant Landgraaf) zowel in Landgraaf alsook een Brunssum een quickscan worden uitgevoerd Daarbij worden alle activiteiten en ontwikkelingen die van belang kunnen zijn i r t vennootschapsbelasting in kaart gebracht Dit zal een basis vormen bij de vraag hoe verder

Naast de ruim € 45 mln die naar de echte verbonden partijen wordt doorgeschoven, wordt ruim € 4 2 mln in de vorm van subsidies aan de professionele welzijnsinstellingen beschikbaar gesteld Beide cijfers hebben betrekking op de realisatie 2013 en zijn ontleend aan de tabellen in deze paragraaf In totaal wordt vanuit de gemeente Landgraaf bijna € 50 mln op een exploitatierekening van ruim € 126 mln doorgeschoven naar verbonden partijen incl de professionele welzijnsinstellingen Dat is 40%! Navolgend een overzicht van zowel publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) alsook de privaatrechtelijke verbonden partijen

Nr	Verbonden partij	Bijdrage exploitatie Begroot	Bijdrage exploitatie Realisatie	Dividend Begroot	Dividend Realisatie	Progr.	Verscherpt toezicht
1	Attero	n v t		€ 30 571	€ 30 571	3	Nee
2	Anti Discriminatievoorziening (Maastricht)	€ 13 716	€ 14 140			1	Nee
3	CBL Vennootschap B V	n v t				Alg B&L	Nee
4	Claim Staat Vennootschap B V	n v t				Alg B&L	Nee
5	Enexis Holding N V	n v t		€ 466 775	€ 466 775	Alg B&L	Nee
6	Extra Zekerheid Vennootschap B V	n v t				Alg B&L	Nee
7	GR/centrumgem Heerlen verslavingszorg	€ 101 823	€ 99 343			5	Nee
8	GR/centrumgem Heerlen Voortijdig Schoolverlaten	€ 119 217	€ 119 815			4	Nee
9	GR GGD Zuid Limburg	€ 618 674	€ 624 817			5	Nee
10	GR GGD Zuid Limburg Huiselijk Geweld	€ 10 000	€ 9 844			1	Nee
11	GR GGD Zuid Limburg bureau Halt	€ 23 163	€ 22 636			1	Nee
12	GR ISD BOL	€ 2 535 161	€ 2 136 485			4	Ja
		€ 19 618 580	€ 19 049 859			5	Ja
13	GR Kredietbank Limburg	€ 246 678	€ 282 028			5	Ja
14	GR Parkstad Limburg	€ 988 000	€ 988 000			1	Nee
	Uitvoering GBRD	€ 520 844	€ 536 209			3	Nee
	Uitvoering GBRD	€ 401 399	€ 414 446			Alg B&L	Nee
15	GR Rd4	€ 2 791 000	€ 2 911 864			3	Nee
16	GR Veiligheidsregio Zuid Limburg *	€ 2 212 831	€ 2 199 189			1	Nee
17	GR Werkvoorzieningschap Zuid Limburg	€ 17 006 211	€ 15 952 626			4	Ja
18	Licom N V	n v t				4	Ja
19	N V Industriebank LIOF	n v t				4	Nee
20	N V Aangewezen luchtvaartterrein MAA	n v t				4	Nee
21	N V BNG	n v t		€ 61 538	€ 61 538	Alg B&L	Nee
22	N V Waterleidingsmaatschappij Limburg	n v t				Alg B&L	Nee
23	Bodemzorg Limburg BV	n v t				2	Nee
24	NV Reinigingsdiensten Rd4	n v t		€ 5 744	€ 5 744	Alg B&L	Nee
25	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B V	n v t		€ -	€ -	Alg B&L	Nee
26	Stichting Gemeentelijk Werkbedrijf	n v t				3	(Ja)
27	Verkoop Vennootschap B V	n v t		€ 24 459	€ 24 459	Alg B&L	Nee
28	Vordering Enexis B V	n v t		€ -	€ -	Alg B&L	Nee
	Totaal	€ 47 207 297	€ 45 361 301	€ 589 087	€ 589 087		

*) Brandweer en GHOR zijn opgegaan in de GR Veiligheidsregio ZL

Professionele welzijnsinstellingen
Aan een aantal professionele instellingen worden eveneens middelen ter beschikking gesteld Deze middelen zetten zij in ter uitvoering van een aantal taken binnen de gemeente Zij zijn in feite geen echte verbonden partijen maar worden conform het vastgestelde beleid verbonden partijen wel zo gezien Belangrijkste reden is de omvang van de middelen die worden overgeheveld In 2013 zijn de volgende bijdragen ter beschikking gesteld

Nr.	Subsidieontvangers	Prg.	2013 Begroot	Realisatie
1	Bibliotheek	5	€ 822 157	€ 829 123
2	Sport & Leisurepark	5	€ 159.135	€ 159 135
3	Stg An d'r Put	3	€ 125 672	€ 125 000
4	Stg Meander Jeugdgezondheidszorg	5	€ 455 132	€ 437 323
5	Stg Movare	4	€ 56 294	€ 55 489
6	Stg Muziekschool	5	€ 393 487	€ 384 750
7	Stg Peuterwerk	5	€ 438 633	€ 429 635
8	Stg Vrije Academie Vazom	5	€ 107.846	€ 106 280
9	Stg Welsun	5	€ 1 669 458	€ 1 662.490
10	Stichting Dierentehuis Mijnstreek	1	€ 25 590	€ 28 917
	Totaal		**€ 4.253.404**	**€ 4.218.142**

Beleid ten aanzien van verbonden partijen
Ondanks het feit dat taken vanuit gemeenten worden weggezet bij publiekrechtelijk verbonden partijen, in de meeste gevallen zijn dat gemeenschappelijke regelingen, kunnen gemeenschappelijke regelingen terugvallen op de deelnemende gemeenten ingeval van financiele nood Voor de gemeenten is het daarom van belang dat er regelmatig toezicht plaats vindt op de wijze van uitvoering van de taak alsook de daarmee gemoeide middelen Met het in 2009 vastgestelde beleid ten aanzien van verbonden partijen heeft Landgraaf een eerste stap gezet om enerzijds aan de voorkant bij de totstandkoming, kaders te stellen en anderzijds ook kaders te stellen nadat de verbonden partij is opgericht (instandhouding) indien nodig aangevuld met verscherpt toezicht Met dit beleid is inmiddels enige jaren ervaring opgedaan en die ervaringen zijn de basis geweest voor het geactualiseerde beleid 2013.

Een van de belangrijke aanvullingen op eerder vastgesteld beleid betreft de communicatie in de richting van de raad Het beleid ten aanzien van verbonden partijen is immers vastgesteld Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering door de verbonden partijen alsook voor het door Landgraaf vastgestelde beleid Met andere woorden hoe wordt het beleid toegepast Met het vaststellen van het geactualiseerde beleid inzake de verbonden partijen zal die informatie zichtbaar worden gemaakt in de paragraaf verbonden partijen zoals deze in elk planning en control document is opgenomen Dit is met name van belang voor het geval er bij een verbonden partij verwachtingen zijn dat het echt mis kan gaan Met andere woorden als verscherpt toezicht moet worden toegepast Zie ook risico's i r t publiekrechtelijk verbonden partijen Verder is dit een centrale plek om ontwikkelingen ten aanzien van verbonden partijen te vermelden Zo zal ISD BOL als verbonden partij vervallen en als afdeling verder gaan in de bestuursdienst Brunssum Landgraaf

Risico's in relatie tot publiekrechtelijk verbonden partijen
Op basis van het geactualiseerde beleid verbonden partijen bestaat de mogelijkheid dat een verbonden partij op basis van een risicoanalyse onder verscherpt toezicht wordt geplaatst Daarbij treedt een aantal extra maatregelen in werking om de (financiele) risico's te beperken Voorbeelden van maatregelen zijn dat er meerdere tussenrapportages moeten worden opgesteld of dat er een periodiek geintegreerd bestuurlijk en ambtelijk overleg moet gaan plaatsvinden. Van belang hierbij is dat er meerdere deelnemende gemeenten zijn
Landgraaf kan dan wel besluiten om een verbonden partij onder verscherpt toezicht te plaatsen, als de andere deelnemers dit niet ondersteunen heeft dit geen effect

Toepassing verscherpt toezicht in 2013
In de begroting 2013 stonden op basis van het in 2009 vastgestelde beleid ten aanzien van verbonden partijen, 3 gemeenschappelijke regelingen onder verscherpt toezicht Het betrof

- Gemeenschappelijke regeling ISD BOL,
- Gemeenschappelijke regeling Kredietbank Limburg,
- Licom NV

De redenen om deze partijen onder verscherpt toezicht te plaatsen heeft in 2012 al plaatsgevonden op basis van een risicoanalyse in combinatie met de in het beleid vastgelegde normen

GR ISD BOL
In 2012 was het tekort op de BUIG al zo ver gedaald dat er Landgraaf over 2012 niet meer in aanmerking kwam voor de MAU Over 2013 is dit beeld verder bestendigd en is de gemeente Landgraaf voor het eerst een "voordeelgemeente", en er geen tekort op de uitkeringen in het kader van de WWB is opgetreden De oorzaak is echter niet zozeer een lagere last maar een substantieel hogere bijdrage BUIG Verwacht wordt dat dit meerjarig het geval zijn zal De BUIG blijft echter een aandachtsgebied dat zorgen baart, in 2014 zal een nieuw verdeelmodel worden geintroduceerd dat in 2015 in gaat De inhoud daarvan is momenteel nog niet bekend Inmiddels is het door Landgroep ingestelde beroep tegen de MAU afgewezen en is hoger beroep ingesteld De afloop hiervan is nog niet bekend

GR KBL
Over 2010 en 2011 heeft de KBL een positief exploitatieresultaat gehad 2012 is afgesloten met een negatief exploitatieresultaat van € 307 000 Dit is ten laste gebracht van het eigen vermogen Over 2013 is dit momenteel nog niet bekend, maar verwacht wordt dat dit in ieder geval niet positief zal zijn Door de verdergaande bezuinigingen (decentralisaties) van de rijksoverheid staat het gemeentelijke budget voor schuldhulpverlening onder druk Binnen de KBL wordt gezocht naar oplossingen (andere financieringsstructuur, uitbreiding- en reorganisatie productenpalet), maar in ieder geval is duidelijk dat het risico op tekorten weer toeneemt Dit betekent dat het verscherpte toezicht aan de orde blijft

WOZL
De activiteiten van de voormalige Licom NV zijn grotendeels ondergebracht in BV's die in de structuur onder het Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid Limburg vallen De gemeenten kunnen daardoor sterker sturen op de resultaten en ingrijpen indien nodig Verder is het faillissement van Licom nog niet afgerond, waarin de gemeente ook een groot belang heeft Gezien de grote bedragen vanuit de gemeente worden overgeheveld naar Licom, is het zaak WOZL sterk te blijven monitoren Regelmatig vindt overleg plaats waarbij zowel vakinhoudelijke alsook financiele specialisten aanwezig zijn Deze specialisten adviseren de bestuurders bij hun werkzaamheden
Het verscherpt toezicht zal vanuit Landgraaf in 2014 worden gecontinueerd

Gemeentelijk Werkbedrijf
In 2013 is het Gemeentelijke werkbedrijf van start gegaan als opvolger van Stichting 3XB. Alhoewel er geen specifieke reden / aanleiding is om het Werkbedrijf onder verscherpt toezicht te plaatsen is afgesproken met het bestuur om vanuit de gemeente nauw te kijken naar de performance van het Werkbedrijf Dit zal in 2014 verder vorm worden gegeven.

Risico's in relatie tot privaatrechtelijk verbonden partijen
Van een aantal van de privaatrechtelijke verbonden partijen wordt een jaarlijks dividend ontvangen Landgraaf ontvangt dividend vanuit het aandelenbezit in deze verbonden partijen Het structurele dividend wordt structureel opgenomen in de meerjarenramingen Naar aanleiding van ontwikkelingen binnen de verbonden partij of de markt waarin het bedrijf opereert, kan de dividendverwachting worden bijgesteld Zo is er in Europa al enige tijd overcapaciteit in de verbranding van restafval Verbonden partijen als Nv RD4 en Attero hebben daar last van en hun bedrijfswinsten staan onder druk In de meerjarenraming 2014-2017 is het te ontvangen dividend dan ook verlaagd Dit is een voorbeeld waarbij van tevoren duidelijk signalen zichtbaar waren. Het kan ook onverwacht zijn en dat kan leiden tot tekorten. Het is daarom van belang dividenden niet maximaal te ramen tenzij de bedrijfswinsten minder conjunctuurgevoelig zijn

2.3.5. Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen welke de gemeente in eigendom heeft, beheren we op een dusdanige wijze dat deze kapitaalgoederen hun functie op korte en lange termijn kunnen vervullen. Op korte termijn dient voldoende aandacht te zijn voor aspecten als veiligheid en risicoaansprakelijkheid, terwijl op langere termijn de duurzaamheid van het integraal onderhoud ertoe moet leiden dat er geen sprake is van kapitaalvernietiging ten gevolge van achterstallig onderhoud waardoor vervroegde vervanging duurder uitpakt dan adequaat onderhoud zou hebben gekost In het beheer van de openbare ruimte werken we met beeldkwaliteiten We stellen de Raad daarmee in staat om aan de hand van referentiebeelden met bijbehorende budgetten haar prioriteiten in het beheer te stellen
Bij de afdeling BOR wordt gewerkt conform de integrale beheervisie openbare ruimte 2012-2017 en met de daaraan onlosmakelijk verbonden handboeken groen, grijs wegen en blauw In de handboeken worden aanbevelingen gedaan en richtlijnen gegeven voor ontwerp, realisatie en beheer van de openbare ruimte Daarnaast wordt het beheer dagelijks getoetst aan de door de Raad vastgestelde beeldkeuzes, vastgelegd in de BOR-gids

Wegen
Het noodzakelijk onderhoud aan verhardingen (wegen, trottoirs, rijwielpaden, parkeerplaatsen) bepalen we aan de hand van de 2-jaarlijkse inspectiegegevens en een knelpuntenlijst van de buitendienst Op basis van deze gegevens prioriteren we in nauw overleg met de andere vakdisciplines en in relatie tot het beschikbare budget, het noodzakelijk onderhoud In de integrale beheervisie openbare ruimte zijn de varianten van onderhoud uitgewerkt.
Op basis van de CROW-normering (landelijk erkend normeringsysteem voor schadebeelden) en de door de gemeenteraad gekozen beeldkwaliteit onderhouden we het wegenareaal Uit de verkenning van financiele mogelijkheden bij beleidsalternatievenplan en financiele keuzes in de kadernota hebben we voor het jaar 2013 het onderhoud van woongebieden, buitengebieden en overige verhardingen op een laag niveau uitgevoerd, ook voor 2014 zal dit het geval zijn. De financiele situatie noodzaakt ons tot bezuinigingen op het onderhoudsniveau Wat betreft de wegen zullen we dat de komende jaren merken aan·

- De wegen die in het buitengebied aan het onderhoud zijn onttrokken,
- nog meer trottoirs buiten de woongebieden die in wegbermen zijn omgevormd

Groen
Het Groenstructuurplan (2003) geeft een lange termijnvisie (30 jaar, met actualisatie om de 10 jaar) op de gewenste ontwikkeling van het openbaar groen en de openbare ruimte binnen de bebouwde kom van Landgraaf In 2012 is de Integrale beheervisie openbare ruimte vastgesteld met daaraan gekoppeld het Maatregelenplan 2011-2015 Het effect van de uitgevoerde kostenbesparende maatregelen 2010-2014 conform door de raad opgedragen ombuigingen vormden de grondslag voor deze actualisatie
Een openbare aanbesteding op basis van door de raad vastgestelde beeldkwaliteiten heeft in 2010 plaatsgevonden Het resultaat is dat we met inbegrip van een aantal bezuinigingen, met de beschikbare middelen op het door de raad vastgesteld niveau het groen onderhouden Er is niets veranderd aan het werken met beeldbestekken anders dan dat een pilotgebied is onderhouden door de stichting Gemeentelijk Werkbedrijf Landgraaf Het eerste park voortgekomen uit de ontwikkelingen door de krimp is gerealiseerd
De bezuinigingen hebben naast het inboeten op de beeldkwaliteit van het reguliere groenonderhoud ook betrekking op de vervanging van groen Na aanbesteding is gebleken dat een gering deel van de beoogde vervangingen ten laste van het reguliere beheerbudget kan worden meegenomen Per saldo was en is het Groenbeheerplan dus volledig vertaald in de begroting, dat wil zeggen met inbegrip van de keuzes (lees bezuinigingen en ombuigingen)

In 2013 is een nieuwe bomennota gemaakt welke in het eerste kwartaal 2014 aan de Raad ter goedkeuring is aangeboden. De vertaling van de kwaliteit van het onderhoud aan bomen zal pas duidelijk worden nadat de Raad haar financiele keuzes heeft bepaald tijdens het richtingendebat voor de programmabegroting 2015 in oktober 2014
De financiele situatie noodzaakt ons tot bezuinigingen op het onderhoudsniveau. Wat betreft groen zullen we dat de komende jaren merken aan

- Verouderíng van de plantsoenen waardoor de structuur veranderd en kruidachtige zullen toenemen,
- Minder plantsoenen meer gazon en ruw gras,
- geen bomen in verharding toepassen en elimineren van locaties waar dat wel gebeurd is,
- zonering in beheer groen aanpassen naar kwaliteit basis,
- geen incidentele projecten meer entameren gericht op het in stand houden en versterken van leef- en groeigebieden van flora en fauna,

Blauw/Waterhuishouding
Het Integraal Stedelijk Waterplan (ISW) heeft een planperiode van 5 jaar (2010-2015), en is geactualiseerd in 2013, waarin we een forse inspanning leveren ten aanzien van de kwaliteit van het rioolstelsel en hieraan gelieerde voorzieningen De inspanning is noodzakelijk gelet op vigerende wettelijke bepalingen In 2011 zijn 2 optimalisatiestudies afgerond die de basis vormen voor de toekomstvisie op de waterstructuur in Landgraaf. De doorrekening van het ISW is onverkort vertaald in de programmabegroting 2014 waarbij rekening is gehouden met de, conform ISW noodzakelijk, berekende tariefsstijging Vanaf 2013 worden reconstructies, geïnitieerd door rioolvervanging, weer volledig gedekt uit rioolgelden De lasten voor duurzame onkruidbestrijding komen ten laste van

het ISW omdat in de KRW (kaderrichtlijn water) is bepaald dat gemeente de taak heeft grond- en oppervlaktewatervervuiling te voorkomen.

In 2012 is besloten te starten met een onderzoek naar de mogelijke samenwerkingsverbanden in Parkstad op het gebied van water In 2013 zijn resultaten geboekt op het gebied van samenwerking m b t het onderhoud en relinen van riolen Er zal onverkort verder worden gezocht naar samenwerking op het gebied van waterbeheersing.

Grijs/Elementenbeheer
Onder 'grijs' wordt verstaan het gemeentelijke areaal aan elementen in de openbare ruimte zoals lichtmasten, verkeersregelinstallaties(vri), verkeersborden, paaltjes, zitbanken, e d Voor een aantal van deze elementen zijn onderhoudsprogramma's beschikbaar, zoals voor verkeersregelinstallaties en openbare verlichting In 2013 zijn op een tweetal locaties de vri's verwijderd waarbij de weg ter plaatse is gereconstrueerd om de veiligheid en doorstroming te waarborgen. De consequenties van het beleidsplan openbare verlichting zijn vertaald naar de investeringslijst rekening houdend met de bezuinigingstaakstelling voor wat betreft de strikt noodzakelijke investeringen en vervangingen Stijgende energielasten en areaaluitbreiding van de openbare verlichting op de Euregioweg frustreert deze bezuinigingstaakstelling

In 2013 zijn voor het eerst masten hoger dan 6 mtr voorzien van LED armaturen Ten aanzien van de overige inrichtingselementen is in het kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte basis in de centra en ruggengraat en laag in de overige gebieden De vernielde brug aan de Hofstraat is in 2013 vervangen en onnodige verkeersborden en paaltjes zijn verwijderd

De financiele situatie noopt ons echter tot nog meer bezuinigingen op het onderhoudsniveau Wat betreft het grijs- en elementenbeheer zullen we dat de komende jaren merken aan
- het achterwege laten van planmatig onderhoud en vervanging van de openbare verlichting en alleen ingrijpen als dat uit veiligheidsoogpunt noodzakelijk is;
- het verwijderen van onnodig meubilair en slechts vervangen als het absoluut noodzakelijk is,
- het verder reduceren van het aantal verkeersregelinstallaties (VRI)
- Geen vervanging van armaturen (naar LED).

Gebouwen
Het in stand houden van de gemeentelijke gebouwen geschiedde jarenlang op basis van een meerjaren onderhoudsprogramma (MOP) per accommodatie Dit programma voorzag in een planning van het onderhoud, alsmede de vertaling daarvan in de benodigde middelen
De afgelopen jaren is echter sterk bezuinigd op de onderhoudskosten van de gemeentelijke gebouwen
Daarom is ingaande 2013 afgestapt van de systematiek van het meerjaren onderhoudsplan (kwaliteitsgestuurde planning) en zijn er jaarplanningen per gebouw beschikbaar (budgetgestuurde planning) op basis waarvan de prioritering van het uit te voeren onderhoud plaatsvindt Conform eerdere besluitvorming van de raad gebeurt dit op het niveau "matig"
De in de jaarplanning opgenomen werkzaamheden werden uitgevoerd.

Reiniging
De veegfrequentie van de openbare wegen is conform de ombuiging verlaagd tot 2x per jaar en 3x ten tijde van bladval

2.3.6. Paragraaf grondbeleid

Beleidskader
Het gemeentelijke grondbeleid is vastgelegd in de Grondnota De voor 2013 vigerende nota dateert uit 2009 Inmiddels is de nota geactualiseerd en begin 2014 door de raad vastgesteld In de Grondnota presenteren en analyseren we de ontwikkelingen op het gebied van grondbeleid, planontwikkeling en vermogenspositie in een samenhangend geheel Grondbeleid is een belangrijk instrument om beleidsdoelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, economie, milieu en maatschappelijke doeleinden te realiseren De ruimtelijke speerpunten concentreren zich op de verbetering van de woon- en leefkwaliteit in de centra en de openbare ruimte, herstructurering van buurten en bedrijventerreinen als ook op recreatie en toerisme en evenementen

Leidend voor deze keuzes zijn de prognoses met betrekking tot demografische) en de gewenste structuurversterking van de economie voor de komende 30 jaar Het woningbouwprogramma van onze gemeente maakt deel uit van de regionale woonvisie Parkstad Limburg Binnen het regionale samenwerkingsverband Parkstad zijn afspraken gemaakt over de invulling van een grote herstructureringsopgave, duidelijk is inmiddels welke gebieden aangewezen zijn voor ontdichting

Een belangrijk instrument voor de uitvoering van het grondbeleid is de Grondexploitatiewet (GREX) Doelstelling van de wet is een goede regeling voor kostenverhaal, binnenplanse verevening en locatie-eisen bij particuliere grondexploitatie Belangrijk daarbij is dat het stelsel rechtszekerheid biedt en speculanten niet meer de kans geeft het kostenverhaal te ontwijken De laatste jaren is een tendens zichtbaar dat de ontwikkelaars de risico's niet alleen willen dragen maar de gemeenten een aandeel in laten nemen In de wet blijft vrijwillige samenwerking voorop staan, in welke vorm dan ook, omdat gebleken is dat gemeenten en particuliere eigenaren daar de voorkeur aan geven

Verwerving en beheer
De gemeente voert een strategisch aankoopbeleid met betrekking tot onroerende zaken Het grondbeleid stemmen we af op de ruimtelijke ontwikkelingen De aankopen zijn als selectief aan te merken, omdat zij immers gericht zijn op de realisering van ruimtelijke plannen.
Onderdeel van het strategische aankoopbeleid is het op peil houden van de voorraad agrarische gronden in gemeentelijk bezit Bij gewenste ruimtelijke ontwikkelingen zijn agrariers vaak alleen bereid om de door de gemeente benodigde gronden in te brengen indien zij hiervoor ruilgronden terugkrijgen Voorts is een adequate voorraad agrarische grond noodzakelijk indien bij ruimtelijke plannen (bijvoorbeeld aanleg infrastructurele voorzieningen) een natuurcompensatieplan dient te worden opgesteld en uitgevoerd

Met betrekking tot de prijsvorming gaan we uit van een marktconforme benadering, met dien verstande dat de aankopen plaatsvinden binnen de vigerende wettelijke kaders Waar nodig passen we de Wet Voorkeursrecht Gemeenten en de Onteigeningswet toe

Bij de waardering van het gemeentelijke grondbezit is er een onderscheid tussen lopende grondexploitaties en de zogenaamde 'ijzeren voorraad' gronden De lopende grondexploitaties waarderen we volgens de historische verkrijgingsprijs waarop de bewerkingskosten en de opbrengst verkopen worden gesaldeerd Een positieve herwaardering van agrarische percelen (de 'ijzeren voorraad') is conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) niet meer toegestaan Het gevolg hiervan is dat de waarde van de grond in de balans niet in de pas loopt met de economische waarde ervan

Planontwikkeling
Bij ruimtelijke plannen maakt de gemeente een onderscheid tussen herstructureringslocaties en ontwikkelingslocaties Doelstelling van herstructurering is het kwalitatief verbeteren van de woonomgeving, de woningvoorraad en de centrum- en welzijnsfuncties Deze locaties worden vaak gekenmerkt door een versnippering van eigendomsposities, waardoor het voeren van een eigen grondexploitatie grote risico's met zich meebrengt In voorkomende gevallen kiest de gemeente ervoor om met een ontwikkelende partij een exploitatieovereenkomst aan te gaan Rendement en risico van de exploitatie dragen we zo beide over aan de exploitant waarbij de gemeente de kosten voor de te treffen voorzieningen van openbaar nut toch kan doorberekenen aan de exploitant

Om planvorming in deze tijd toch mogelijk te maken nemen we in voorkomende gevallen in herstructureringslocaties (centrumplannen) (deels) eigen grondexploitaties ter hand Binnen een ontwikkelingslocatie heeft de gemeente veelal al een substantiele eigendomspositie of kan zij haar positie binnen deze locatie versterken door gronden aan te kopen Het voeren van een eigen grondexploitatie brengt dan minder risico's met zich mee In die gevallen kan de gemeente de grondexploitatie zelf ter hand nemen Het ontwikkelrisico (denk aan de afzet van de uiteindelijk bouwrijp gemaakte kavels) blijft dan bij de gemeente evenals het becijferde rendement op de ontwikkeling De financiele vertaling van het risico (afzet en/of vertraging) wordt bij het opkomen ervan aan de Raad voorgelegd middels een bijgestelde exploitatieopzet.

Financieel kader
De saldi van de grondexploitaties worden verrekend met de reserve gerealiseerde winsten grondexploitaties De financiele afwikkeling van Schaesberg Centrum heeft inmiddels plaatsgevonden De grondexploitatie van het centrumplan Waubach is door de raad vastgesteld in december 2010 De boekwaarde van de exploitatie bedraagt per 31-12-2013 € 3 096 782,- Het tekort van deze exploitatie wordt ten laste van de reserve gerealiseerde winsten grondexploitaties gebracht Hiervoor is een voorziening gevormd Deze voorziening heeft ultimo 2013 een omvang van € 782 847
De grondexploitatie van Kakert-Midden sluit ultimo 2013 met een boekwaarde van de exploitatie ad € 455 772,- Voor het verwachte tekort van € 1 197 788,- is een voorziening gevormd ten laste van de reserve gerealiseerde winsten grondexploitaties.
In 2012 is de grondexploitatie van Abdissenbosch II beeindigd en is het restant van de voorziening (€ 881 594) teruggestort in de reserve gerealiseerde winsten grondexploitaties In 2013 heeft gemeente samen met externe partners de herontwikkelingsmogelijkheden van de locatie Fresh Valley / Benedik onderzocht De grondexploitatie Fresh Valley is in de raad van september 2013 vastgesteld en sluit op € 0 De boekwaarde van de exploitatie bedraagt per 31-12-2013 € 620,-

Daarnaast zijn er in het verleden forse bedragen ten laste van de reserve gerealiseerde winsten grondexploitaties gebracht ter financiering van Centrumplan Schaesberg, de Binnen- en Buitenring

Overzicht van de reserve gerealiseerde winsten

Ten gevolge van deze onttrekkingen plus de gerede verwachting dat de saldi van de grondexploitaties ook in de nabije toekomst onder druk blijven staan vanwege de veranderde volkshuisvestelijke inzichten, laat het weerstandsvermogen binnen de grondreserve in meerjarenperspectief een neerwaartse trend zien De financiering van herstructureringslocaties zal in de toekomst dan ook meer en meer gebaseerd zijn op de financiering uit het door de gemeente gevormde transformatiefonds Het saldo van de reserve gerealiseerde winsten grondexploitaties per 31-12-2013 € 2 369 932,-

2.3.7 Paragraaf weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen heeft inmiddels binnen de organisatie een belangrijke plek ingenomen Niet alleen ter dekking van mogelijke risico's die realisatie van beleid in de weg kunnen staan, maar ook in de afweging of het eigen vermogen kan worden ingezet voor het realiseren van beleid Bijvoorbeeld in het geval waar het gaat om het realiseren van een gebouw en het daarvoor instellen van een doelreserve ter dekking van structurele afschrijvingslasten De exploitatie wordt hiermee ontlast ten nadeel van het eigen vermogen De afweging of er nog voldoende buffer overblijft ter dekking van de risico's die de gemeente loopt versus de noodzaak om beleid realiseren komt steeds vaker voor Daarmee wordt het steeds belangrijker om goed inzicht te hebben en te houden hoe enerzijds zich het eigen vermogen ontwikkeld en anderzijds hoe de risico's zich ontwikkelen.

Het ministerie van Binnenlandse zaken zit met betrekking tot weerstandsvermogen ook niet stil Weerstandsvermogen is een momentopname Of een gemeente in staat is om risico's op te vangen is niet altijd afhankelijk van een moment maar eerder van de ruimte in de exploitatie om structurele (rente)lasten op te kunnen vangen. Immers het hebben van voldoende eigen vermogen wil niet zeggen dat er ook voldoende geld op de bankrekening staan Grote extra kosten die middels een reserve worden opgevangen moeten vervolgens middels het extra aantrekken van een lening worden betaald Die lening levert extra rentelasten op die in de exploitatie moet worden opgevangen Kunnen deze extra rentelasten in de exploitatie worden opgevangen? De VNG heeft een systematiek opgesteld waarmee de schuldquote van de gemeente kan worden bepaald Daarbij zijn ook normen aangegeven. Met andere woorden wat is een aanvaardbare schuldquote De schuldquote geeft inzicht in de verhouding tussen financieringslasten en (toekomstige) inkomsten c q. ruimte in de exploitatie Met ingang van begroting 2015 zullen wij u hierover meer informatie verstrekken

In 2013 is de begrote omvang van de risico's teruggelopen naar ruim € 15 mln De risico's 2014 bewegen zich weer omhoog En in 2015 worden de gemeenten verantwoordelijk voor de 3 gedecentraliseerde taken Daar zitten forse risico's aan vast Het streven baten en lasten i r t decentralisaties in evenwicht te houden zal waarschijnlijk een aanlooptijd vergen van rond 4 jaren Navolgend een overzicht van de begrote risico's en wat voor financieel nadeel daaruit voortgevloeid is. De voor 2013 ingeschatte geactualiseerde risico's ad € 10,8 mln. hebben € 1,2 mln aan nadelige effecten opgeleverd. Belangrijkste verschil in de risico's tussen begroot 2013 en eind 2013 geactualiseerd is het wegvallen van het risico i.r t de randweg Abdissenbosch Zie verder onder risico's

Omschrijving		2010		2011		2012		2013
Risico's begroot/actual.	€	9.562.000	€	16.464.338	€	16.704.667	€	10.802.627
Nadelige effecten risico's	€	2.143.545	€	4.924.712	€	2.217.790	€	1.224.000
% realisatie vs begroot		22%		30%		13%		11%

Weerstandscapaciteit

Reeds meerdere malen hebben onder druk van rijksbezuinigingen bij de gemeenten bezuinigingen plaatsgevonden Het gevolg daarvan is dat daar waar mogelijk, restantbudgetten zijn weggehaald Daar waar eerder nog binnen programma's incidenteel tegenvallers konden worden opgevangen, wordt nu steeds vaker een beroep gedaan op de algemene reserve Vaak zijn het ook nog tegenvallers/onvoorziene kosten die bij het inventariseren van de risico's niet naar voren zijn gekomen Daar komt bij dat t/m 2016 de extra stortingen in de algemene reserve zijn opgeschort De functie van de algemene reserve als belangrijkste "vrije"buffer binnen de weerstandscapaciteit komt daarmee onder druk te staan

De tendens dat er steeds meer doelreserves worden ingesteld heeft zich in 2013 voortgezet Inmiddels zit ruim € 12 mln in doelreserves Belangrijkste component is de doelreserve ten behoeve van het KIA ad € 8,5 mln Die wordt in 2014 iets kleiner omdat inmiddels gekozen is voor KIA klein Op basis van de huidige informatie zal het aantal doelreserves, die overigens gevormd worden ten laste van de algemene reserve in 2014 verder toenemen

De weerstandscapaciteit heeft qua opbouw een exploitatiedeel en een vermogensdeel Voor wat betreft de exploitatie is de ruimte van belang die ingezet kan worden om structurele financiële effecten op te vangen Het vermogensdeel heeft een functie voor wat betreft het incidenteel opvangen van financiele effecten van risico's of tegenvallers

In navolgend overzicht is de weerstandscapaciteit terug te vinden, specifiek voor het jaar 2013 Daarbij wordt ook per onderdeel aangegeven hoe e e a zich in 2013 heeft ontwikkeld

Weerstandscapaciteit	Begroting 2013	Rekening 2013
Weerstandscapaciteit exploitatie		
- OZB	€ -	€ -
- Rioolheffing	€ -	€ -
- Afvalstoffenheffing	€ -	€ -
- Leges en heffingen	€ 367 536	€ 367 536
Post (structureel) onvoorzien	€ 152 308	€ 61 743
Totaal weerstandscapaciteit exploitatie	**€ 519.844**	**€ 429.279**
Weerstandscapaciteit vermogen		
Algemene reserve	€ 21 060 941	€ 21 515 157
Bestemmingsreserves	€ 27 944 046	€ 28 894 730
Onderhoudsreserves/voorzieningen	€ -	€ -
Stille reserves	€ 1 700 000	€ 2 300 000
Totaal weerstandscapaciteit vermogen	**€ 50.704.987**	**€ 52.709.888**
Weerstandscapaciteit totaal	**€ 51.224.831**	**€ 53.139.167**
in % van de begroting	50%	42%

OZB, nool –en afvalstoffenheffing
Voor zowel riool als afvalstoffenheffing is in Landgraaf gekozen voor 100% kostendekkendheid Dat wil zeggen dat de kosten die de gemeente maakt voor de instandhouding van riolen en het verwijderen van huishoudelijk afval in z'n geheel in de tarieven zijn verwerkt Het gevolg hiervan is dat er geen "ongedekte" kosten in de exploitatie van Landgraaf zitten die alsnog middels een verhoging van de tarieven tot extra inkomsten zouden leiden De toegevoegde waarde van de riool en afvalstoffenheffing voor de weerstandscapaciteit is daarom nihil.

Voor wat betreft de OZB ligt het iets anders Er ligt geen relatie tussen OZB tarief of de inkomsten OZB met te maken kosten. De hoogte van het OZB tarief is een keuze van de raad Vanuit die keuze is het QZB tarief de laatste jaren enkel voor inflatie gestegen Verhoging voor meer dan inflatie kan een keuze zijn, maar die zal de raad dan nog moeten maken Macro gezien mogen de OZB tarieven in Nederland tot 3,75 % stijgen t o v het voorafgaande jaar Lokaal kan een hogere tariefstijging plaatsvinden Aangezien die keuze nu niet voor de hand ligt biedt ook de OZB geen extra ruimte in relatie tot de weerstandscapaciteit

Leges en heffingen
Tot nog toe is voor het onderdeel leges en heffingen i r t de weerstandscapaciteit een vergelijking opgesteld tussen toe te rekenen kosten en opbrengsten leges en heffingen De verwachting was om op basis van concrete onderbouwing in 2014 (meer) kostendekkende legestarieven te gaan hanteren Het onderzoek naar de onderbouwing van de leges is uitgevoerd maar het resultaat zou leiden tot op onderdelen forse stijgingen van legestarieven Het kostendekkend maken van legestarieven is opgeschort in afwachting van een beoordeling van de processen die leiden tot de afgifte van de producten waarvoor leges in rekening wordt gebracht Die beoordeling zal betrokken worden bij de oprichting van de bestuursdienst Brunssum Landgraaf

Voor wat betreft de bijdrage in de weerstandscapaciteit is hetzelfde bedrag als in de begroting aangehouden Dit omdat er nu geen zekerheid is hoeveel dekking de exploitatie 2013 i r t tot kostendekkende legestarieven zou kunnen bevatten Niettemin mag er van worden uitgegaan dat er ruimte is de legestarieven te verhogen mocht dit aan de orde zijn

Algemene reserve
De omvang van de algemene reserve eind 2013 is ten opzichte van de begrote omvang per begin 2013 licht (€ 0,5 mln) gegroeid Alhoewel het per saldo maar een geringe mutatie is zijn zowel de stortingen alsook onttrekkingen fors en dat zijn bijgestelde mutaties gedurende het jaar. De belangrijkste stortingen zijn

vrijval reserve randweg Abdissenbosch	€ 3 356 901	
restant bijdrage WOZL	€ 1.003 126	
vrijval reserve herbouw Bel de Ling	€ 248 529	
herverdeling Wmo	€ 213 161	
bijstelling kapitaallasten	€ 555 154	
uitvoering reserve –en voorzieningenbeleid 2013	€ 830 611	
overige (kleinere) toevoegingen	€ 233 360	
Totaal toevoegingen	€ 6 440 842	Primitief begroot € 81 079

De belangrijkste onttrekkingen		
Exploitatietekort centrumplan Schaesberg	€ 300 980	
Exploitatiekosten eerherstel slot Schaesberg	€ 250 000	
Exploitatiekosten kasteel Strijthagen	€ 61 571	
Ruimtevragen BAP 2013	€ 171 413	
Exploitatielasten diverse gebouwen	€ 146 756	
Lasten sociale werkvoorziening	€ 958 028	
Vorming doelreserve KIA	€ 8 500 000	
Aanvulling reserve onderhoud wegen	€ 800 000	
Extra afschrijvingen maatschap investeringen	€ 1 781 238	
Aframen taakstelling RUD	€ 160 000	
Overige onttrekkingen	€ 156 247	
Totaal onttrekkingen	€ 13 285 233	Primitief begroot € 1.003 000

De primitief begrote omvang per eind 2013 van de algemene reserve bedroeg € 20,1 mln Daarbij was er al vanuit gegaan dat per begin 2013 er al een overheveling naar de doelreserve KIA had plaatsgevonden Ten opzichte van de begrote omvang eind 2013 is de algemene reserve gegroeid met € 1,4 mln De onttrekkingen aan de algemene reserve exclusief de KIA onttrekking bedragen € 4 785 233 Daartegenover staan € 6 4 mln stortingen
De positieve mutatie is daarmee verklaard De meeste stortingen zijn overigens onttrekkingen aan bestemmingsreserves (€ 4,4 mln)

Bestemmingsreserves
In principe zijn alle reserves behalve de algemene reserve, bestemmingsreserve De laatste tijd is in de bestemmingsreserve een onderverdeling ontstaan, namelijk
- egalisatiereserves,
- doelreserves,
- onderhoudsreserves
- (overige) bestemmingsreserves.

Zonder verder in te gaan op de specifieke functies, doel –en onderhoudsreserves kunnen geen rol meer spelen in de weerstandscapaciteit Onttrekkingen aan dit soort reserves leiden immers tot verhoging van de exploitatielasten

Eind 2013 is € 28,9 mln aan bestemmingsreserves beschikbaar voor de weerstandscapaciteit De begrote omvang per eind 2013 zou € 28 mln zijn In tegenstelling tot eerdere jaren is de groei ten opzichte van de begrote omvang schijnbaar beperkt Echter nemen we de bij de algemene reserve reeds genoemde overhevelingen naar de algemene reserve (€ 4,4 mln) in ogenschouw dan is er wel degelijk nog groei

Stille reserves
Het verschil tussen de waarde waarvoor een bezit (b v gebouw) op de balans staat en de mogelijke verkoopwaarde wordt gezien als stille reserve Of dit waardeverschil daadwerkelijk wordt gerealiseerd, blijkt pas bij verkoop De omvang van de stille reserves kan wijzigen door aan of verkoop van activa Bij het opstellen van de begroting 2014 is de omvang van de stille reserves geactualiseerd Verkoop van eigendom en waardestijging van aandelenbezit BNG leiden per saldo tot een € 2,3 mln. aan stille reserves

Risico's
In de begroting 2013 zijn de risico's in relatie tot de programma's geschat op maximaal € 15,1 mln Iets lager dan het voorafgaande jaar Bijna € 9,5 mln daarvan had betrekking op algemene baten en lasten Het is inmiddels gebruikelijk om terug te kijken en te bezien in welke mate de risico's opgekomen zijn Zodoende wordt ervaring opgebouwd over het inschatten van restrisico's Verder kunnen hierbij ook nieuwe risico's naar voren komen of er kunnen risico's vervallen Deze info kan weer gebruikt worden bij het opstellen van de risico's voor het nieuwe begrotingsjaar 2015 Uit deze actualisatie blijkt dat de risico's nu eind 2013 uitkomen op € 10,8 mln Met een deel van de mutaties is al rekening gehouden bij de risico's van 2014

Risico's 2013

Risico omschrijving	Programma	Financieel effect in €			Dekking / info
		Begroot	Nieuw/mutatie	Rekening 2013	
Geen verdere samenwerking binnen de (eu)regio	Bestuur	nvt	nvt	€ –	Actueel
Hogere kosten Veiligheidshuis agv gewijzigde indeling politie regio waardoor opzet Veiligheidshuis wijzigt	Bestuur	€ 25 000			Actueel
Niet halen bezuinigheidstaakstelling	Bestuur	nvt		€ –	Actueel
Hogere bijdrage brandweer agv verliezen beroep inzake overtreding Arbeidstijdenbesluit inzet vrijwilligers	Bestuur	pm		€ –	Niet meer actueel
Wegvallen reclameopbrengsten uit Abri's reclamezuilen etc *agv beëindiging bestaand contract met RBL*	Bestuur	€ 20 000	€ 20.000-	€ –	Niet meer actueel
Geen leges kunnen heffen indien bestemmingsplan niet actueel is	Ruimte en herstructurering	€ 10 000	€ 10 000-	€ –	Niet meer actueel
Planschade	Ruimte en herstructurering	€ 10.000		€ –	Actueel
Claims als gevolg van stopzetten bouwplannen	Ruimte en herstructurering	pm		€ –	Actueel
Vertraging in uitvoering herstructureringsplannen	Ruimte en herstructurering	pm		€ –	Actueel
Buitenring	Ruimte en herstructurering	pm		€ –	Actueel
Excessive kosten erfgoedonderzoeken archeologie	*Ruimte en herstructurering*	pm		€ –	Niet meer actueel
Cofinanciering door overige overheden Randqweg komt niet tot stand	Ruimte en herstructurering	€ 3 500 000	€ 3 500 000-	€ –	Niet meer actueel
Calamiteiten zwembad In de Bende t g v onderhoudstoestand	Leefbaarheid in de wijk	€ 250 000		€ –	Actueel
Schadeclaims als gevolg van niet tijdig wegwerken achterstallig onderhoud wegen	Leefbaarheid in de wijk	€ 20 000		€ –	Actueel
Aansprakelijkheid bij ongevallen a g v gladheid	Leefbaarheid in de wijk	€ 50.000		€ –	Actueel
Schade door wateroverlast	Leefbaarheid in de wijk	€ 50 000		€ –	Actueel
Achterstallig onderhoud accommodaties t g v bezuinigingen	Leefbaarheid in de wijk	€ 150.000		€ –	Actueel
Achterstallig onderhoud van de openbare infra t g v bezuinigingen en keuzes ten aanzien van mogelijkheden *m b t herstel bovenbouw in het ISW*	Leefbaarheid in de wijk	€ 550 000		€ –	Actueel
Ombuiging op OV wordt nog niet volledig gerealiseerd omdat armaturen niet in één keer maar periodiek worden vervangen	Leefbaarheid in de wijk	pm	pm	€ 62.000	Actueel
Uitbreiding van masten en armaturen op Euregioweg en Buitenring drukken op OV budget	Leefbaarheid in de wijk	pm	pm	€ –	Actueel
Overschrijding budget leerlingenvervoer Verstrekking is vraagafhankelijk en kan in die zin niet worden gestuurd	Werken	€ 50.000		€ 38.000	Actueel
Financiële gevolgen Wet werken naar vermogen (WWNV)	Werken	pm		€ –	Gaat over op Participatiewet
Grote exploitatietekorten bij Licom NV / WOZL	Werken	€ 450.000		€ 700.000	Actueel
Stijging lasten voorzieningen Wmo a g v stijging kosten, aantal aanvragen en teruglopen toegekende budgetten	Burgers en dienstverlening	€ 100 000		€ –	Actueel
Tekort budget WWB Ideel	Burgers en dienstverlening	€ 360.000		€ 0	Niet meer actueel
Individualisering van de samenleving en ombuigingen kunnen leiden tot het teruglopen van vrijwilligerswerk	Burgers en dienstverlening	pm		€ –	Actueel
Exploitatietekort Kredietbank Limburg	Burgers en dienstverlening	€ 25 000		€ 35.000	Actueel
Budgetoverschrijding bijzondere bijstand	Burgers en dienstverlening	pm		€ 178.000	Actueel
Dienstverlening naar de burger onder invloed van zowel interne als externe factoren	Burgers en dienstverlening		pm		Actueel
Omgevingsvergunningen (dalende opbrengst vanwege meer vergunningsvrij)	Burgers en dienstverlening		pm		Actueel
Samenwerking Parkstad i r t dienstverlening	Burgers en dienstverlening		pm		Actueel
Algemene uitkering	Alg baten & lstn	€ 3.000 000		€ –	Niet meer actueel
Vordering Mondo Verde	Alg baten & lstn	€ 600.000	€ 600.000-	€ –	Niet meer actueel
Verstrekte garanties en leningen	Alg baten & lstn	€ 684 034	€ 3 593	€ –	Actueel, in 2014 dalend
Invordering algemeen	Alg baten & lstn	€ 25.000		€ 51 000	Actueel
Belegging verkoopopbrengst Essent	Alg baten & lstn	€ 5 000 000		€ –	Actueel
Taakstelling RUD	Alg baten &lstn	€ 160.000	€ 160.000-	€ 160.000	Niet meer actueel
Schatkistbankieren	Alg baten &lstn	pm		€ –	Actueel
Wet HOF	Alg baten &lstn	pm		€ –	Actueel
Totaal risico's 2013		**€ 15.089.034**	**€ 4.286.407-**	**€ 1.224.000**	

Korte toelichting op voorgaande overzicht Naast een korte omschrijving van diverse risico's en bij welk programma de risico's behoren bevat het overzicht met name financiele info Onder financieel effect begroot zijn de financiele restrisico's zoals deze zijn opgenomen in de begroting 2013 In de kolom nieuw/mutatie staan de restrisico's die vervallen/niet meer actueel zijn Tenslotte wordt in de kolom rekening 2013 zichtbaar gemaakt in welke mate het risico is opgekomen m a w als nadeel is verwerkt in de rekening 2013

Voor verdere detailinfo verwijzen wij u naar het onderdeel risico's bij het desbetreffende programma

Weerstandsratio

Bij de uitvoering van beleid komen risico's op Beheersmaatregelen beperken de nadelige financiele effecten van risico's Niettemin blijven er altijd nog restrisico's over Deze financiele restrisico's bepalen de omvang van de weerstandsbehoefte Tegenover de weerstandsbehoefte staat een financiele buffer (weerstandscapaciteit) om de restrisico's mochten deze zich voordoen, op te vangen De verhouding tussen weerstandsbehoefte en weerstandscapaciteit wordt uitgedrukt in de weerstandsratio

Bepaling Weerstandsratio	Begroting 2013	Realisatie 2013
Weerstandscapaciteit	€ 51 224 831	€ 53 139 167
Weerstandsbehoefte (=risico's)	€ 15 089 034	€ 10 802 627
Weerstandsratio totaal	3,39	4,92
Weerstandsratio (excl bestemmingsreserves)	1,40	1,99

Het streven is om de weerstandsratio rond 2 te handhaven Een ratio van 2 wordt als robuust aangemerkt Deze ratio geldt voor de weerstandsratio totaal, die in de realisatie op 4,92 uitkomt

Laten we de bestemmingsreserves als onderdeel van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing, dan resteert enkel de algemene reserve als buffer en dan is de ratio eind 2013 nog 1,99 (minimaal 1,00) De overweging om ook deze ratio te berekenen heeft te maken met het feit dat zodra bestemmingsreserves worden ingezet ter dekking van financiele effecten van risico's, beleidsaanpassingen (tijdelijk) noodzakelijk zullen zijn

In beide gevallen ligt de ratio boven de gestelde normen Oorzaak van de stijgingen t o v de begrote ratio's is de combinatie van stijging omvang reserves en forse daling van de risico's, waarbij met name het risico van de randweg Abdissenbosch het belangrijkste onderdeel is.

Hoofdstuk 3

Jaarrekening

3.1 Overzicht baten en lasten 2013

Met het vaststellen van de begroting 2013 heeft de raad het college van burgemeester en wethouders geautoriseerd tot het doen van uitgaven en inkomsten voor de per beleidsveld geraamde bedragen.

Ontwikkeling begroting in 2013

De primitieve begroting is in de loop van 2013 door middel van de navolgende begrotingsbijstellingen aangepast.

Wijzigings-nummer		Raming (lasten)
0	**Primitieve begroting**	**103.601.520**
1	Jaarrekening 2012 veiligheidsregio Zuid-Limburg	53.000
2	Eerherstel kasteel Schaesberg	250 000
3	Kasteelcomplex Strijthagen	457.340
4	1e raadsrapportage 2013 - algemene baten en lasten	192.192
5	1e raadsrapportage 2013 - programma 2	999 915
6	1e raadsrapportage 2013 - programma 3	439.984
7	1e raadsrapportage 2013 - programma 5	15.780
8	Exploitatie Fresh Valley fase 1	1.814.508
9	Overdracht opstal Casinolaan 6	51.000
10	Teruggaaf afvalstoffenheffing 2011	2 500
11	Uitbreiding gebouw Eijkhagen	1.350.000
12	Vrijval reserve randweg Abdissenbosch	3.321 505
13	2e begrotingswijziging 2012 WOZL	264 438
14	Verordening leerlingenvervoer	267.000
15	1e begrotingswijziging 2013 WOZL	431 624
16	Gemeentelijke bijdrage WOZL	393.228
17	1e Bestuursrapportage 2013 ISD BOL	2.188.877
18	2e Bestuursrapportage 2013 ISD BOL	-74 883
19	Armoedebeleid en schuldhulpverlening	81.329
20	Doorwerking begrotingswijzigingen 2012 naar 2013	9.561 931
21	Jaarrekening 2012	-388.790
22	Afschrijving investeringen met maatschappelijk nut	1.781.509
23	2e raadsrapportage 2013 - algemene baten en lasten	2 566 931
24	2e raadsrapportage 2013 - bijstelling kapitaallasten	-458.492
25	2e raadsrapportage 2013 - onderhoud gebouwen	832 711
26	2e raadsrapportage 2013 - exploitatie gebouwen	236.019
27	2e raadsrapportage 2013 - programma 1	2 000
28	2e raadsrapportage 2013 - programma 2	2 569.946
29	2e raadsrapportage 2013 - programma 3	179.333
30	2e raadsrapportage 2013 - programma 4	815 115
31	2e raadsrapportage 2013 - programma 5	1.114.568
	B&W - ramingswijzigingen	-320.104
	Technische wijzigingen	145.971
Totaal		134.739.505

Resultatenrekening 2013

In het navolgende overzicht zijn de baten en lasten over 2013 weergegeven.
Vermeld zijn de financiële resultaten van de primitieve begroting, de bijgestelde begroting en de realisatie 2013. Ter vergelijking is tevens de kolom rekening 2012 opgenomen.

Lasten — **RESULTATENREKENING 2013** — **Baten**

Rekening 2012	Begroting 2013 Primitief	Begroting 2013 Bijgesteld	Rekening 2013		Programma	Rekening 2012	Begroting 2013 Primitief	Begroting 2013 Bijgesteld	Rekening 2013
€	€	€	€			€	€	€	€
8 285 417	7.774 351	7 842 629	7 826 473	01	Bestuur	-1 239 593	-146 940	-201 940	-207 037
14 372.472	9 362 340	15 388 275	10 530 485	02	Ruimte en herstructurering	-10 222 039	-5 240.304	-11 632.866	-6 249 952
23 559 149	22 247.329	29 665 798	28 657 989	03	Leefbaarheid in de wijk	-12 542 601	-10 801 051	-17 108 226	-15 401 194
22 700 252	22 752 085	25.090 906	22 422 726	04	Werken	-19 713 486	-18.931 531	-21.333 176	-18 673 119
41.175 848	37 065 736	39 904 254	38.157 198	05	Burgers en dienstverlening	-21.351 356	-15 687 600	-18 634 837	-17 827 357
13 153.808	4 399 679	16 847 643	19 808.575	99	Algemene baten en lasten	-58 034 619	-52 794 094	-65 828 460	-68 833 856
0	0	0	0		Saldo	-143 253	0	0	-210 930
123.246 947	103 601 520	134 739 505	127 403 446		TOTALEN	-123 246 947	-103 601 520	-134 739 505	-127.403 446

3.2 Rekeningresultaat 2013

De bepaling van het exploitatieresultaat geschiedt ingevolge de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording voor 2013 als volgt.

Omschrijving	Begroting 2013 primitief	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
Totale baten programma's	-48.296 964	-55.330 557	-52.618 551	-2.712.006
Totale lasten programma's	97.483 291	108 237 346	100.682.955	7.554.391
Subtotaal programma's	49.186 327	52.906 789	48.064 404	4.842.385
Saldo algemene baten en lasten	-47.939 389	-46 378.757	-47 277.297	898.540
Resultaat voor bestemming	**1.246.938**	**6.528.032**	**787.108**	**5.740.924**
Saldo onttrekkingen / stortingen reserves	-1 246.938	-6.528 032	-576.178	-5 951 854
Resultaat na bestemming	**0**	**0**	**210.930**	**-210.930**

Na de laatste begrotingswijziging vertoonde de bijgestelde begroting een nadelig resultaat voor bestemming van € 6.528.032.
Door de geraamde stortingen in en onttrekkingen aan reserves was de begroting sluitend.
De realisatie laat een nadelig exploitatieresultaat voor bestemming zien van € 787.108.
De werkelijke verrekeningen met reserves resulteerden in een voordelig effect van € 576.178 zodat het resultaat na bestemming uitkomt op € 210.930 nadelig.

De analyse van dit resultaat kan in een aantal componententen worden onderverdeeld

Afwijkingen in directe baten en lasten op de programma's (zie de specificatie in hoofdstuk 3.3)			3.836.283
Afwijkingen in indirecte baten en lasten			
3.4.1	Uren naar investeringsprojecten	0	
3.4 1	Overhead naar riolen en reiniging	-20.793	
3 4.2	Rente	345	
3.4.2	Afschrijving	496.405	
3 4.3	Personele lasten	313 308	
3.4.4	Overige indirecte lasten en baten	180.322	
			969.587
Afwijkingen in de algemene baten en lasten (zie specificatie in hoofdstuk 3 5)			898.540
Afwijkingen in de mutaties in reserves (zie de specificatie in hoofdstuk 3.6)			-5.951.854
Diverse kleinere verschillen, per saldo			36.514
Totaal exploitatieresultaat			**-210.930**

3.3 Analyse directe lasten en baten

De lasten en baten worden zoveel mogelijk direct verantwoord op producten die door de raad zijn geclusterd in beleidsvelden en programma's.
Afwijkingen tussen de ramingen van de bijgestelde begroting en de werkelijk geboekte lasten en baten hebben een directe invloed op het resultaat van de rekening 2013 en worden hier gespecificeerd en toegelicht.

In hoofdstuk 2.2 van het jaarverslag is voor ieder programma een toelichting gegeven op het gevoerde beleid met een samenvatting van de financiele resultaten.
In dit onderdeel van de jaarrekening worden alle verschillen van directe lasten en baten met de bijgestelde begroting groter dan € 15.000 weergegeven en toegelicht.
Verschillen in de indirecte lasten en baten, zoals kapitaallasten, personele lasten, urentoerekening en algemene baten en lasten worden in de hierna volgende hoofdstukken apart toegelicht.

Programma en beleidsveld		Product		Verschil
1	**Programma bestuur**			
101	Bestuurlijke ondersteun+samenw	632002001	101 Bezwaar, beroep , klachten	-237.584
101	Bestuurlijke ondersteun+samenw	632005002	101 Ov bestuurl.samenw verband	16.079
102	Openbare orde en veiligheid	632120003	102 Veiligh.regio-oranje kolom	18 221
102	Openbare orde en veiligheid	632140007	102 OOV - overige maatregelen	28.594
103	Sturing en verantwoording	600006003	103 Rekenkamer(functie) alg	31.858
2	**Programma**			
	ruimte en herstructurering			
201	Ruimtelijke structuur	663810001	201 Ruimtelijk beleid	-283.706
201	Ruimtelijke structuur	663810002	201 Bestemmingsplannen	20 893
201	Ruimtelijke structuur	663810009	201 WOP NL algemeen	229 750
201	Ruimtelijke structuur	663810010	201 WOP NL Surinameplein	-72.406
201	Ruimtelijke structuur	663810011	201 WOP NL Heiveld	-31 211
201	Ruimtelijke structuur	663810012	201 WOP NL Lichtenberg	-60 614
201	Ruimtelijke structuur	663810016	201 WOP NL De Voort	23 373
202	(Her) structurering woningbouw	663820001	202 Beleid+planvorming woningb	-19 055
204	Mobiliteit	661214001	204 Parkeerbeleid+maatregelen	33.847
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661320102	205 Fresh 1 Grondverw	710 100
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661320103	205 Fresh 1 Sloop+saner	170.900
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661320104	205 Fresh 1 Aanleg infra	366.700
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661320111	205 Fresh 1 Beheerskst.	175.500
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661320114	205 Fresh 1 Rentelst.	94 300
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661320115	205 Fresh 1 Onvoorzien	121.700
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661320119	205 Fresh 1 Verk.VS BTW-bel.	-1.639.200
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661820001	205 Verwerving+beheer panden	-94 229
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661820001	205 Verwerving+beheer panden	87.709
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661830001	205 Verwerving+beheer gronden	-497.497
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661830302	205 Kakert Grondverw	78.842
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661830303	205 Kakert Sloop+saner	106.249
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661830304	205 Kakert Aanleg Infra	358 025
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661830309	205 Kakert Voorb toez.int	48.110
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661830324	205 Kakert Bijdr derden	874 995
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661830402	205 Waubach Grondverw	2.512.371
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661830403	205 Waubach Sloop+saner.	-35 661
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661830407	205 Waubach Nutsvoorz	-24.957
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661830422	205 Waubach Verk.niet won b	-1 437 000
205	Verwerving+beheer onroer zaken	661830972	205 Opb.groen Verk.niet won.b	77.253
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	661830973	205 Opb groen Verk.BTW-onb	-35 435

Programma en beleidsveld		Product		Verschil
205	Verwerving+beheer onroer.zaken	Div	Verrekening met investeringen en voorraden	-1.586.829
206	Duurzaamheid	663541001	206 Monumenten	71.339
206	Duurzaamheid	663541002	206 Eerherstel slot Schaesberg	-31.655
206	Duurzaamheid	663822001	206 Welstand	-25.189
3	**Programma leefbaarheid in de wijk**			
302	IBOR	663722001	302 Beleid waterhuishouding	116 989
303	Beheer zwart	651210001	303 Wegen-trottoirs-sleuven	533.661
304	Beheer groen	651560001	304 Openbaar groen	52.291
305	Beheer blauw	651722002	305 Lasten riolering	113.709
306	Beheer inrichtingselementen	651120001	306 Brandkranen	-28.337
306	Beheer inrichtingselementen	651210004	306 Inritten	-30 613
306	Beheer inrichtingselementen	651210005	306 Openbare verlichting	-62.142
307	Beheer accommodaties onderwijs	661421003	307 Acc. Speurneus huisv.	17 465
307	Beheer accommodaties onderwijs	661443002	307 Acc.Eyckhagencollege huisv	1.058 520
308	Beheer accommodaties sport	661530001	308 Acc Sporthal Baneberg	-40.494
308	Beheer accommodaties sport	661531005	308 Acc.complex Ter Waerden	-58 337
309	Beheer accommodaties overig	661630008	309 Acc An de Voegelsjtang	-18.402
310	Reiniging	651210007	310 Gladheidsbestrijding	-135 890
311	Afvalstoffeninzameling	650721001	311 Lst.afvalstoffeninzameling	120.997
311	Afvalstoffeninzameling	650725001	311 Baten afvalstoffenheffing	-134.568
313	Recreatie in de wijk	651560003	313 Kermissen	-42 377
313	Recreatie in de wijk	651580001	313 Speeltuinen	-15.764
4	**Programma werken**			
401	Economie	642311001	401 Baten marktgelden	-18.118
401	Economie	661310002	401 Promotie+acquisite EZB	22.038
402	Toerisme en evenementen	661140003	402 Wielerronde	40 000
402	Toerisme en evenementen	661560001	402 Regiobranding	28.690
403	Reintegratie (werken)	643623001	403 Wet inburgering	-35 599
403	Reintegratie (werken)	643623002	403 WI-participatie	133.926
403	Reintegratie (werken)	643630002	403 Vrijwilligerscentr L'grf	26 761
404	Sociale werkvoorziening	662611001	404 Sociale werkvoorziening	129.153
405	Onderwijs	643480001	405 Leerlingenvervoer	224.679
405	Onderwijs	662480003	405 OAB projecten gemeente	31 703
5	**Programma burgers en dienstverlening**			
501	Vergunningverlening	642823001	501 Leges bouwvergunningen	158.474
501	Vergunningverlening	642823002	501 Leges vrijstellingsproced	20 869
502	Inkomensondersteuning	662610001	502 Uitvoeringskst WWB ISDBOL	121.825
502	Inkomensondersteuning	662610002	502 WWB-I Inkomensvoorziening	574 269
502	Inkomensondersteuning	662610002	502 WWB-I Inkomensvoorziening	76.696
502	Inkomensondersteuning	662610003	502 BBZ	25.080
502	Inkomensondersteuning	662610003	502 BBZ	56.785
502	Inkomensondersteuning	662614002	502 Bijzondere bijstand	-110.444
502	Inkomensondersteuning	662614003	502 Armoedebeleid	40 000
502	Inkomensondersteuning	662614004	502 Kwijtscheldíng gem belast	-72.669
502	Inkomensondersteuning	662620001	502 Schuldhulpverlening	-35 532
503	Burgerzaken	641004007	503 Baten rijbewijzen	34.715
504	Verbetering dienstverlening	640003001	504 Lst.verbetering dienstverl	18 593

Programma en beleidsveld		Product		Verschil
505	Jeugd, gezin+gezondheidszorg	662714002	505 GGD basispakket	-43.796
505	Jeugd, gezin+gezondheidszorg	662715003	505 Centrum Jeugd & gezin	220 393
506	Indiv.maatsch ondersteuning	643622000	506 WMO-algemeen	77.909
506	Indiv maatsch.ondersteuning	643622002	506 Huishoudelijke hulp	25 315
506	Indiv.maatsch ondersteuning	643622003	506 PGB	330.306
506	Indiv.maatsch.ondersteuning	643622004	506 Ondersteunende begeleiding	38.390
506	Indiv.maatsch.ondersteuning	643622005	506 Pakketmaatreg. materieel	50.000
506	Indiv maatsch ondersteuning	643622008	506 Eigen bijdrage WMO	134 036
506	Indiv.maatsch.ondersteuning	643652002	506 CVV coll vraagafh vervoer	-106.562
506	Indiv maatsch ondersteuning	643652003	506 Vervoer AWBZ	43 416
506	Indiv.maatsch.ondersteuning	643652004	506 Roerende voorzieningen	-33.739
506	Indiv maatsch.ondersteuning	643652005	506 Rolstoelen	-126.768
506	Indiv maatsch.ondersteuning	643652006	506 Woningaanpassingen	23.535
506	Indiv.maatsch.ondersteuning	643652007	506 Verhuizingen	19.758
506	Indiv maatsch.ondersteuning	643652008	506 OH woonvoorzieningen	-32 667
506	Indiv.maatsch.ondersteuning	662650003	506 Kinderopvang SMI (ISDBOL)	22.906
507	Coll.maatsch ondersteuning	662620004	507 Prof maatschappelijk werk	20 595
507	Coll maatsch.ondersteuning	662622004	507 Pakketmaatregelen immat	15.629
508	Educ.kunstzinnige+cult vorming	662511001	508 Muzikale vorming	16 546
509	Sport	662530001	509 Sportbeleid algemeen	58.002
Totaal				3.836.283

Voor sommige posten vindt voor de genoemde afwijking tevens een verrekening plaats met een reserve en hebben deze verschillen geen invloed op het exploitatieresultaat.
Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording mogen deze verrekeningen met reserves niet meer plaatsvinden binnen de programma's/beleidsvelden maar gebeurt dit als resultaatbestemming (zie specificatie in hoofdstuk 3.6)

De toelichting op deze verschillen per beleidsveld is als volgt:

101 Bezwaar, beroep en klachten
Het negatieve saldo van afgerond € 237.600 is een gevolg van
- Lagere advieskosten en presentiegelden voor commissies en de ontvangst van een niet begrote vergoeding voor advocaatkosten,
- De vorming van een nieuwe voorziening "juridische zaken" ad. € 275.000.

101 Overige bestuurlijke samenwerkingsverbanden
Als gevolg van lagere representatiekosten en compensabele btw (VNG) is het saldo op dit product € 16.000 voordelig.

102 Veiligheidsregio - oranje kolom
Naast lagere studiekosten (€ 5.000) zijn ook de bijdrage voor bevolkingszorg en burgernet lager dan begroot (€ 13.000).

102 OOV - overige maatregelen
Het ontstane voordeel heeft grotendeels betrekking op lagere uitgaven voor het oplossen van incidenten en calamiteiten.

103 Rekenkamer (functie)
Het voordelig saldo van € 32.000 bestaat uit een niet begrote contributie voor de rekenkamer-commissie (nadeel € 11.000) en een begroot maar niet benodigd budget voor overige kosten (voordeel € 43.000).

201 Ruimtelijk beleid
De overschrijding van € 283.706 wordt grotendeels verklaard door de volgende posten:
- lagere uitgaven voor het wandelpad Gravenrode ad. € 29.000;
- hogere advieskosten ad. € 23.000,
- de ontvangst van niet begrote leges en bijdragen van derden ad. € 10.000;
- de correctie van de investering "herstructuring Schaesberg centrum" ad. € 301.024.

201 Bestemmingsplannen
Enkele uitbestede bestemmingsplannen zijn niet opgeleverd waardoor ook niet alle begrote kosten zijn opgekomen.

201 WOP NL algemeen
De onderschreiding houdt verband met lagere planologische advieskosten.

201 WOP NL Surinameplein
Het project is nog niet volledig gereed. De kosten 2013 zijn ca. € 41.000 hoger dan begroot.
De afrekening van het project met Parkstad vindt plaats na gereedmelding. Derhalve is nog niet de volledige subsidie ontvangen.

201 WOP NL Heiveld
Ten behoeve van het ontwerp en onderzoeken zijn voor het project kosten gemaakt van ca. € 37.000. Hierin is in de begroting nog niet voorzien, mede omdat deze kosten deels zijn opgekomen na het sluiten van de tweede raadsrapportage. Ten behoeve van de onderzoekskosten is een ISV subsidie ontvangen. Deze is in 2013 niet begroot.

201 WOP NL Lichtenberg
Ten behoeve van het ontwerp, voorbereiding en onderzoeken t.b.v. project Luichtenberg zijn kosten gemaakt van ca. € 60.000. Deze kosten zijn niet in de begroting opgenomen.

201 WOP NL De Voort
Er is een bijdrage ontvangen voor te nemen compensatiemaatregelen groenaanleg i.v.m. aanleg van een kavel. Deze bijdrage is niet in de begroting opgenomen.

202 Beleid en planvorming woningbouw
Woningcoorperatie Heemwonen lost jaarlijks af op een door de gemeente verstrekte geldlening.
Als gevolg hiervan daalt ook de rentevergoeding die de gemeente van Heemwonen ontvangt.
De aflossing 2012 is niet correct vertaald naar de geraamde rentebaat 2013 waardoor een negatief saldo van afgerond € 19.000 ontstaat.

204 Parkeerbeleid + maatregelen
Het batig saldo is een gevolg van lagere huurkosten voor parkeergarage Op de Kamp en parkeerterrein Gulpers (€ 75.000) en niet begrote belastingen (€ 6.000) alsmede niet begrote bijdragen aan de verening van eigenaars parkeergarage Schaesberg (€ 35.000).

205 Verwerving en beheer panden
Het negatieve verschil van € 94.000 is een gevolg van hogere exploitielasten ad. € 130.000 (energie, belastingen, onderhoud) minus de hogere vrijval van opgeheven onderhoudsreserves ad. € 36.000.
In de plaats van de opgeheven onderhoudsvoorzieningen Casinolaan 6, Schoolpad 14,
en Strijthagerweg 6 komt een nieuwe onderhoudsreserve "af te stoten panden".
De verrekening van aangekochte panden ten behoeve van de rotonde Steenkruis valt € 88.000 lager uit dan begroot.

205 Verwerving en beheer gronden (Fresh Valley fase 1, Kakert en Waubach)
Het negatieve resultaat op gronden die niet in exploitatie zijn, heeft grotendeels betrekking op de lagere verkoopopbrengst van gronden.

In 2013 vallen de voorzieningen voor verwachte tekorten van de exploitaties Kakert-midden en Waubach gedeeltelijk vrij omdat de toekomstige uitgaven waarschijnlijk lager zullen uitvallen.
De totale vrijval ten gunste van de exploitatie bedraagt € 1.100.000. Dit bedrag wordt gestort in de reserve gerealiseerde winsten grondexploitatie.

Voor de grondexploitaties geldt het BBV-voorschrift dat de inkomensten en uitgaven gedurende het jaar verantwoord worden op de hoofdfuncties 320 en 830. Storting in of aanwending van reserves met betrekking tot grondexploitaties verlopen via de resultaatbestemming.

206 Monumenten
Voor de restauratie van de Petrus en Paulus kerk is in 2013 als cofinanciering vanuit de gemeente aan het kerkbestuur een bedrag geraamd ad € 72.000. Het kerkbestuur heeft als opdrachtgever van de restauratie besloten, de restauratie in 2014 uit te voeren.

206 Eerherstel slot Schaesberg
Mede omdat het bezoekerscentrum in 2013 niet gerealiseerd is zijn de lasten € 141.000 lager dan begroot. Daartegenover staan lagere subsidies van € 207.000 en een niet begrote bijdrage door de Rijksdienst voor het Culturele Erfgoed (via het Nationale Restauratie Fonds) van € 34.000.

206 Welstand
De overschrijding is een gevolg van de niet begrote advieskosten voor het opstellen van welstandsbeleid.

302 Beleid waterhuishouding
De onderschrijding is grotendeels het gevolg van lagere advieskosten.

303 Wegen, trottoirs, sleuven
De kosten voor achterstallig onderhoud zijn lager uitgekomen dan begroot (€ 238.000).
Daarnaast zijn hogere bijdragen ontvangen voor herstratingswerkzaamheden (€ 140.000).
De onderhoudsvoorziening Eurpaweg wordt opgeheven omdat geen sprake is van planmatig onderhoud (€ 111.000).

304 Openbaar groen
Het batig verschil is onder andere een gevolg van lager onderhoudslasten voor natuurbeheer.

305 Lasten riolering
Waterhuishouding laat een positief beeld zien. De verschillen hebben géén budgettaire gevolgen omdat ze verrekend worden met de egalisatiereserve riolen.

306 Brandkranen
Het nadelig verschil is met name een gevolg van de niet begrote huur van brandkranen (€ 45.000).
Aan onderhoud is in 2013 € 17.000 minder besteed dan begroot.

306 Inritten
Het aantal aanvragen voor de aanleg van inritten is in 2013 lager dan verwacht.
De opbrengsten vallen hierdoor lager uit.

306 Openbare verlichting
Per saldo sluit openbare verlichting € 62.000 negatief.
Dit is een gevolg van hogere energielasten ad. € 125.000 en lagere onderhoudskosten van € 63.000.

307 Accommodatie Speurneus
Het voordeel ontstaat doordat onderhoud is doorgeschoven naar 2014.

307 Accommodatie Eijkhagencollege
De voorbereiding van fase 3 van de aanpassing van het gebouw heeft meer tijd gekost dan voorzien. Daardoor kon in 2013 nog niet gestart worden met de uitvoering. Aanbesteding en gunning vonden eind 2013 plaats.

308 Accommodatie sporthal Baneberg
De overschrijding van € 40.000 is een gevolg van de electra afrekening over oudere jaren en niet begroot onderhoud aan de verlichting en het scheidsrechterslokaal.

308 Accommodatie complex Ter Waerden
Het negatief saldo van € 58.000 is een samenstelling van lagere exploitatielasten ad. € 33.000 en een ten onrechte begrote bijdrage derden ad. € 81.000. De bijdrage wordt pas vanaf 2014 ontvangen.

308 Accommodatie An de Voegelsjtnag
Het nadelige saldo vloeit grotendeels voort uit de niet geraamde kosten van de concierge en onvoorziene uitgaven voor de lift en noodverlichting.

310 Gladheidsbestrijding
Een extreme winterperiode van januari tot en met april heeft geleid tot hogere kosten.

311 Laten afvalstoffeninzameling
Vanuit NEDVANG is € 149.158,83 terugontvangen over 2012 en doorbetaald aan RD4.
De begroting is hierop niet aangepast.
Daarnaast is de terugbetaling afvalstoffenheffing 2011 ca. € 50.000 lager uitgekomen dan geraamd.

311 Baten afvalstoffenheffing
Het verschil in baten afvalstoffenheffing heeft een tweetal oorzaken. De eerste oorzaak is het gevolg van correcties uit voorgaande jaren die in het lopende jaar worden verantwoord.
Het totaal bedrag aan correcties bedraagt € 42.000. De tweede oorzaak heeft een directe relatie met een reeds jaren optredend effect, namelijk dat de burgers steeds minder containers ter lediging aanbieden. Steeds verder gaande afvalscheiding leidt ertoe dat de hoeveelheid restafval terugloopt en daarmee het ledigingen. Minder opbrengst ledigingen € 93.000.

313 Kermissen
De oorzaak van de overschrijding is tweeledig. Enerzijds zijn de energielasten te laag begroot, anderzijds zijn de baten lager door de terugloop van het aantal inschrijvingen.

313 Speeltuinen
De overschrijding heeft grotendeels betrekking op een primitief begrote baat die in werkelijkheid niet opkomt.

401 Baten marktgelden
In 2013 is € 18.000 minder aan marktgelden ontvangen.

401 Promotie en acquisitie EZB
De bijdrage aan Parkstad Limburg inzake bedrijfsterreinenmanagement is op het product "promotie en acquisitie EZB" geraamd, maar op het product "voeren bedrijfsloket" geboekt.
Hierdoor ontstaat op "promotie en acquisitie EZB" een onderschrijding.

402 Wielerronde
In de begroting van 2013 is rekening gehouden met een uit te betalen subsidie van € 40.000.
Deze kosten zijn niet opgekomen.

402 Regiobranding
De bijdragen aan Parkstad Limburg inzake de VVV en toerisme zijn € 29.000 lager dan begroot.

403 Wet inburgering
Voor 2013 is uitgegaan van een te grote inschatting van lasten en daaraan gekoppelde baten.
Met name de afrekening van de oude regeling inburgering van circa € 465.000 is wel begroot, maar door het ministerie nog niet geefecctueerd.

403 WI-participatie
De voornaamste afwijkingen betreffen lagere lasten m.b.t. de inburgering van ca. 49.000.
Deze lagere lasten zijn afhankelijk van de werkelijke aanvragen en uitgezette trajecten.
Daarnaast is in de begroting geen rekening gehouden met rijksbijdragen en de bijdragen van ISD BOL.
Hierdoor wijken de baten af met ca. € 36.000.

403 Vrijwilligerscentrale Landgraaf
De onderschrijding van € 27.000 is grotendeels een gevolg van lagere advieskosten.

404 Sociale werkvoorziening
In 2013 zijn - in verband met de procedure bij de Ondernemingskamer - waarin Landgraaf samen met de gemeenten Brunssum, Onderbanken en Voerendaal samenwerkt in totaal ruim € 11.644,00 aan kosten opgekomen die nog niet waren begroot. Deze kosten betreffen de inzet (naar rato) van de hiervoor ingehuurde advocaat.
Daarnaast heeft in het kader van de voorbereiding op de overdracht van de groenwerkzaamheden naar het werkbedrijf Landgraaf een onderzoek plaatsgevonden door Oranjewoud. De hiermee gepaard gaande kosten ad. € 3.487 waren evenmin begroot.

De lagere lasten worden veroorzaakt doordat de Rijkssubsidie 2013 lager is dan begroot.
De rijkssubsidie wordt jaarlijks berekend en vertaald in taakstellende te realiseren arbeidsjaren wsw en wordt elk jaar in september definitief bepaald. Omdat een afwijkende taakstelling (ten opzichte van) begroot 1-op-1 leidt tot een afwijkende doorbetaling aan WOZL, treedt er per saldo geen verschil op.

Ter informatie
Over 2013 is voorlopig 524 Arbeidsjaren aan taakstelling toegekend en deze is in september 2013 verlaagd naar 520 Arbeidsjaren. Voor 2014 zijn ruim 525 arbeidsjaren toegekend (ad. € 26.000).

In 2013 is daarnaast ruim € 167.000 aanvullende Rijkssubsidie ontvangen (verhoging subsidie per arbeidsjaar 20134 € 90.405, verlening bonus begeleid werken 2011 € 77.190).
Deze aanvullende subsidie wordt eveneens 1-op-1 doorbetaald aan WOZL.

De lagere baten worden veroorzaakt doordat de Rijkssubsidie 2013 lager is dan begroot.
De rijkssubsidie wordt jaarlijks berekend en vertaald in taakstellende te realiseren arbeidsjaren wsw en wordt elk jaar in september definitief bepaald. Omdat een afwijkende taakstelling (tov) begroot 1-op-1 leidt tot een afwijkende doorbetaling aan WOZL, treedt er per saldo geen verschil op.

Ter informatie:
Over 2013 is voorlopig 524 Arbeidsjaren aan taakstelling toegekend en deze is in september 2013 verlaagd naar 520 Arbeidsjaren. Voor 2014 zijn ruim 525 arbeidsjaren toegekend (ad. € 26.000).

De terugontvangst heeft betrekking op de afrekening van WOZL over 2012. Behandeling van de jaarrekening 2012 van WOZL (incl. de hierbij behorende begrotingsaanpassing) heeft plaatsgevonden in de gemeenteraadsvergadering van 19 december 2012. De terugbetalingen betreffen de niet/minder bestede aan WOZL toegekende middelen voor de overname van activiteiten van Licom NV en de voorbereiding op de transitie wsw in 2012.

405 Leerlingenvervoer
De vervoerskosten 2013 zijn lager dan begroot.

405 OAB projecten gemeente
Er zijn in 2013 minder COS-trajecten gevoerd dan begroot.

501 Leges bouwvergunningen
Omdat de WABO-vergunning voor het centrumplan Waubach nog in 2013 is afgegeven ontstaat een voordeel van € 158.000.

501 Leges vrijstellingsprocedures
Deze meeropbrengst is te begrijpen in het kielzog van de meeropbrengst bouwvergunningen.

502 Uitvoeringskosten WWB ISD BOL
De afwijking wordt voornamelijk veroorzaakt door ruim € 16.000 lagere kosten voor onderzoek aanvraag MAU en ruim € 105.000 lagere uitvoeringskosten ISD BOL, onder andere als gevolg van het achterblijven van het aantal uitkeringsgerechtigden ten opzichte van de prognose.

502 WWB-I inkomensvoorziening
De lagere lasten worden voornamelijk veroorzaakt door het achterblijven van het aantal uitkerings-gerechtigden t.o.v. de prognose, waardoor de uitkeringslasten ca. € 500.000 minder zijn dan begroot. Het resterende verschil wordt veroorzaakt door de opboeking van nieuwe debiteuren ad. € 427.000 en de vrijval uit de voorziening debiteuren ad. € 76.000.
De lagere baat wordt veroorzaakt door afboeking van een nog openstaande balanspost ad € 350.000 inzake de MAU uitkering 2011. Deze was te hoog berekend.

502 BBZ
De afwijking in de lasten wordt grotendeels veroorzaakt door ca. € 120.000 lagere uitkeringslasten dan begroot a.g.v. minder uitkeringsgerechtigden / aanvragen en correcties m.b.t. het saldo debiteuren van ca. € 30.000.
De afwijking in de baten wordt grotendeels veroorzaakt door de lagere lasten, waardoor de baten ca. 100.000 lager zijn, alsmede door de boekingen van de afrekeningen BBZ 2010 en afboeking van een balanspost afrekening BBZ 2012 voor in totaal ca. 28.000. Daarnaast heeft een correctie plaatsgevonden m.b.t. de crediteur SZW ten bedrage van ca. € 59.000.

502 Bijzondere bijstand
De lasten bijzondere bijstand zijn vraaggestuurd en niet direct beïnvloedbaar. Als gevolg hiervan is er sprake van per slado een overschrijding van de lasten met ca. € 110.000.

502 Armoedebeleid
In 2013 zijn verscheidene lasten niet of in mindere mate opgekomen, waardoor de uiteindelijke lasten ca. € 40.000 lager zijn dan geraamd.

502 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen
Door een hoger aantal gehonoreerde aanvragen zijn de lasten in 2013 € 73.000 hoger dan geraamd.

502 Schuldhulpverlening
De kosten voor schuldhulpverlening zijn afgerond € 36.000 lager dan geraamd.

503 Baten rijbewijzen
De afdracht van geïnde rijksleges is niet begroot met als gevolg een negatief verschil van 28.000.
De baten van 2013 zijn te laag begroot met een positief verschil van € 63.000 tot gevolg.
Per saldo een onderschrijding van € 35.000.

504 Lasten verbetering dienstverlening
De programmakosten 2013 van "Parkstad Limburg geeft antwoord" zijn lager dan geraamd waardoor ook het Landgraafs aandeel hierin lager uitvalt. Daarnaast is in 2013 de afrekening ontvangen van de programmakosten 2012 van "Parkstad Limburg geeft antwoord".

505 GGD basispakket
Overschrijding van de lasten is een gevolg van niet geraamde transitiekosten 2012 van de GGD-ZL.

505 Centrum jeugd en gezin
De lasten zijn lager dan begroot als gevolg van de vertraagde nieuwbouw Centrum voor jeugd en Gezin en doordat voorfinanciering van de nieuwbouw niet hoeft.

506 WMO -algemeen
De naverrekeningen als gevolg van de wijziging indexering zijn op het produkt CVV evenals de uitgaven voor hulpmiddelen in natura zijn geboekt op de daarvoor bedoelde producten CVV respectievelijk roerende voorzieningen. Het begrote bedrag staat abusievelijk op "WMO-algemeen".

506 Huishoudelijke hulp
De onderschrijding wordt met name veroorzaakt door de lagere kosten van het ZIN-project.

506 PGB
Het voordeel van € 330.000 is een gevolg van een lager aantal toegekende PGB-budgetten, toekenning van een (gemiddeld) lager PGB en het toekennen van zorg in natura in plaats van PGB.

506 Ondersteunende begeleiding
In 2013 zijn geen kosten opgekomen.

506 Pakketmaatregelen materieel
In 2013 zijn geen kosten opgekomen.

506 Eigen bijdrage WMO
De optimalisering "eigen bijdragen wmo" heeft € 134.035 meer aan ontvangen eigen bijdragen opgeleverd dan begroot.

506 CVV collectief vraagafhankelijk vervoer
De tariefindexering van de regiotaxi zijn in 2013 aangepast. De hieruit voortvloeiende naverrekening is abusievelijk geraamd op de post WMO-algemeen. Verder is een aanvullende overeenkomst met regiotaxi Parkstad gesloten. Het budget hiervoor staat eveneens onder WMO algemeen.

506 Vervoer AWBZ
De onderschrijding is een gevolg van het afgenomen aantal tegemoetkomingen in vervoersvoorzieningen in 2013.

506 Roerende voorzieningen
De verstrekkingen in nature zijn abusievelijk begroot op de post WMO-algemeen terwijl wel de werkelijke kosten volgens IV3-voorschrift op dit product geboekt worden.

506 Rolstoelen
In 2013 zijn geen inkomsten ontvangen uit verkoop van rolstoelen en scootmobiels uit depot.

506 Woningaanpassingen
Als gevolg van minder aantal woningaanpassingen zijn de lasten € 23.535 lager.

506 Verhuizingen
Als gevolg van minder tegemoetkomingen aan verhuiskosten zijn de lasten € 19.758 lager.

506 Onderhoud woonvoorzieningen
De hogere lasten van € 32.667 zijn met name een gevolg van toegenomen onderhoudswerkzaamheden aan liften.

506 Kinderopvang SMI (ISD BOL)
De lasten voor kinderopvang op sociaal medische indicatie zijn in werkelijkheid € 22.906,- lager dan begroot.

507 Professioneel maatschappelijk werk
In 2013 is minder subsidie verleend aan de Stichting Welsun. Daarnaast is van de gemeente Brunssum een bijdrage ontvangen in de kosten voor het haalbaarheidsonderzoek fusie c.q. samenwerking stichting Welsun en CMWW.

507 Pakketmaatregelen immaterieel
In 2013 is minder gebruik gemaakt van begeleiding waardoor de lasten lager zijn.

508 Muzikale vorming
De onderschrijding is een gevolg van lagere (gevraagde) subsidieverleningen aan professionele instellingen.

508 Sportbeleid algemeen
De lasten van combinatiefunctionarissen Cultuur is in zijn geheel begroot op sport algemeen.
Op basis van BBV en IV3 voorschriften zijn de werkelijke lasten verdeeld over de functies sport, cultuur en onderwijs.

3.4 Analyse indirecte lasten en baten

De directe lasten en baten zijn rechtstreeks verantwoord op de door de raad vastgestelde programma's en beleidsvelden.
Een aantal lasten en baten wordt in eerste instantie verantwoord op een kostenplaats en vervolgens doorverdeeld naar de programma's en beleidsvelden.
Deze indirecte lasten en baten kunnen als volgt worden ingedeeld
uren- en overheadtoerekening, kapitaallasten, personele lasten en overige indirecte lasten en baten.

3.4.1 Uren- en overheadtoerekening

Urentoerekening:

In 2006 is een nieuwe systematiek ingevoerd voor tijdverantwoording, het zogenaamde capaciteitsmodel. Op grond van dit model zijn in de begroting voor iedere geraamde formatieplaats de netto productieve uren (1.500 uur voor een volledige formatieplaats) toegerekend aan de beleidsvelden en de algemene baten- en lastenposten.

Zowel voor de begroting als voor de realisatie wordt voor de urentoerekening hetzelfde capaciteitsmodel gehanteerd.

In het capaciteitsmodel worden zoveel mogelijk uren rechtstreeks toegerekend aan directe producten (beleidsvelden).
Dit neemt niet weg dat salarislasten en overhead, anders dan via de systematiek van tijdverantwoording en kostentoerekening, ook aan derden in rekening gebracht worden.

Volgens het capaciteitsmodel worden circa 75% van de uren toegerekend aan directe producten.

Deze verdeelsystematiek heeft tot gevolg dat de afwijkingen tussen de geraamde en werkelijk geboekte uren tot een minimum beperkt blijven.
Slechts op beleidsvelden die in de loop van het jaar beleidsinhoudelijk zijn gewijzigd of waar aanvullende capaciteit is toegevoegd zijn enkele verschillen opgetreden.
Dit betreft:

Toerekening uren aan	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
Openbare orde en veiligheid	250.023	185.023	65 000
Duurzaamheid	150 743	179 996	-29.253
Beheer blauw	131.117	78.403	52 714
Beheer inrichtingselementen	346 378	358.092	-11.714
Beheer accommodaties sport	57.276	57 276	0
Afvalstoffeninzameling	188.875	229.876	-41 001
Handhaving en toezicht	762 845	762 844	1
Reintegratie (werken)	259.160	362.731	-103 571
Inkomensondersteuning	28.244	48.244	-20 000
Indiv maatsch ondersteuning	673 425	921 312	-247.887
Coll.maatsch.ondersteuning	153.829	194.364	-40 535
Kostenplaatsen (beheer gebouw Emille Erensplein)	5.623 349	5.661 199	-37.850
Totaal	**8.625.264**	**9.039.361**	**-414.097**

De budgettaire gevolgen komen tot uitdrukking in de personele lasten op de kostenplaatsen en worden verklaard in hoofdstuk 3.4.3 "personele lasten".

Van 2008 tot en met 2011 is aanvullende capaciteit aangetrokken voor uitvoering van de rioleringsprojecten. De gemoeide personele lasten werden toegerekend aan de investeringen. Vanaf 2012 worden géén uren meer geactiveerd.

Overheadtoerekening:

Het capaciteitsmodel geldt eveneens als basis voor de toerekening van de overhead.

Omdat zoveel mogelijk uren direct aan beleidsvelden zijn toegewezen is ook het percentage aan overhead beperkt.

Alle overschrijdingen op kostenplaatsen, die niet het gevolg zijn van de inzet van aanvullende personele capaciteit werken door in de overheadtoerekening.
Deze worden toegelicht onder hoofdstuk 3.4.4 "overige indirecte baten en lasten".

In de begroting zijn aanpassingen van budgetten op kostenplaatsen in de loop van het jaar niet specifiek toegerekend aan producten en beleidsvelden, maar als saldo van kostenplaatsen opgenomen.
Bij de realisatie zijn alle baten en lasten van kostenplaatsen indien mogelijk wel toegerekend aan producten en beleidsvelden via de overhead.

De afwijking in de doorberekende overheadkosten heeft alleen gevolgen voor kostendekkende producten zoals afvalstoffenheffing en rioolrechten.

De budgettaire afwijking betreft

Toerekening overhead aan	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
Afvalstoffenheffing	523 952	584 582	60.630
Rioolrechten	578.563	497.141	-81.422
Totaal	1.102.515	1.083.735	-20.793

Omdat in 2013 minder overhead is doorberekend dan begroot ontstaat een budgettair nadeel van € 20.793.

3.4.2 Kapitaallasten

Tot de kapitaallasten rekenen we de rente- en afschrijvingslasten over geactiveerde uitgaven. Deze kapitaallasten worden in eerste instantie verantwoord op de kostenplaats "kapitaallasten" en vervolgens doorverdeeld naar de producten binnen de beleidsvelden en programma's.

Hierna worden de rente- en afschrijvingslasten verder uitgewerkt.

Rente:
De rente betreft alleen de rentelasten.
Rentebaten als gevolg van een tijdelijk overschot aan financieringsmiddelen zijn separaat verantwoord. Zie hiervoor hoofdstuk 3.5.4 "saldo van de financieringsfunctie".

In de behoefte aan financieringsmiddelen is in 2013 voorzien door optimaal gebruik te maken van kort geld. Hierdoor is het budget voor rente op kort geld bij de tweede raadsrapportage afgeraamd naar € 30.000. De werkelijk opgekomen rentelasten bedragen € 29.656.

De voorziene aantrekking van een nieuwe, langlopende lening kon ook in 2013 achterwege blijven. De raming van rente voor lang geld is daarom bij de tweede raadsrapportage verlaagd.

De rente over reserves en voorzieningen is bijgesteld voor de werkelijk berekende lasten.
De resultaten op rentelasten zijn als volgt

Omschrijving	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
Rente kort geld	30 000	29 656	344
Rente vaste geldleningen gemeenten	370.537	370.537	0
Rente vaste geldleningen woningbouw	13.255	13 255	0
Bespaarde rente reserves en voorzieningen	1.447 564	1.447 564	0
Totaal	1 861.356	1.861.011	345

De werkelijk verantwoorde rentelasten hebben in totaliteit een voordelige budgettaire invloed op het exploitatieresultaat van € 345.

Afschrijvingen:
De afschrijvingen kunnen worden verdeeld in reguliere en extra afschrijvingen.
Reguliere afschrijving wordt berekend aan de hand van een vast afschrijvingsplan, dat wordt opgesteld bij de votering van ieder investeringskrediet.
Extra afschrijving is (wettelijk) maar beperkt toegestaan.
Voor meer informatie hierover verwijzen we naar de toelichting op de balans.

In 2013 zijn de afschrijvingen één keer bijgesteld, namelijk bij de tweede raadsrapportage.
De primitief geraamde afschrijving wordt dan herberekend op basis van de werkelijke boekwaarden van de geactiveerde lasten per 01-01-2013. Het resultaat van de afschrijvingen is als volgt

Omschrijving	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
Afschrijvingen	2.814.451	2.770 470	43.982
Extra afschrijvingen	2 779.691	2.327 268	452 423
Totaal	5.594.142	5.097.737	496.405

De reguliere afschrijvingen zijn € 43.982 lager dan geraamd bij de tweede raadsrapportage.
De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn:

Omschrijving investering	Lagere afschrijving	Toelichting
Digitaal gemeentearchief	7 349	Lagere/vertraagde investering
Infrastructuur centrumplan Schaesberg	5.792	Lagere/vertraagde investering
Vereniging van de toekomst - Ter Waerden	22 482	Lagere/vertraagde investering
Reconstructie Moltweg	10.047	Lagere/vertraagde investering
Totaal	45.670	

Het lagere afschrijvingsbedrag heeft een positief budgettair effect op het exploitatieresultaat.

Extra afschrijvingen

Naast de reguliere afschrijvingen is in de jaarrekening 2013 een bedrag van € 2.327.268 aan lasten verwerkt wegens extra afschrijvingen.

Omschrijving extra afschrijvingen	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
Scannen+verfilmen archief 2009	3 691	3 474	217
Scannen+verfilmen archief 2010	972	918	54
OV 2011 - armaturen	135.177	135.177	0
OV 2012 - armaturen	101 133	101 133	0
Herinrichting Raadhuisplein	75.450	88 190	-12.740
Nieuw Carre Schaesberg	19.774	19.774	0
Herstructurering Schaesberg centrum	577.906	0	577.906
Binnenring	1 540.536	1.540 536	0
Planning randweg A'bosch	84 418	39.011	45 407
Gebiedsontwikkeling UoW	0	158 670	-158.670
WOP NL panden Kampstraat	86.000	86.000	0
WOP NL panden Markiesstraat	80 135	80 135	0
WOP NL panden Gatestraat	14.500	14.251	249
WOP NL panden Keizerstraat	60 000	60 000	0
Totaal	2.779.691	2.327.268	452.423

De afwijkingen ten opzichte van de geraamde extra afschrijvingen zijn grotendeels te verklaren door lagere uitgaven in 2013. De extra afschrijvingen komen ten laste van de exploitatie en maken dus deel uit van het resultaat voor bestemming.

De investering "herstructurering Schaesberg centrum" is in de begroting opgenomen als immaterieel actief. Gebleken is dat de gemoeide uitgaven niet voldoen aan de eisen van immateriele activa. Dit heeft ertoe geleid dat de uitgaven deels ten laste van de exploitatie zijn gebracht (€ 301.024) en deels als een investering in een materieel vast actief (€ 276.882) zijn teruggekomen. De begrote extra afschrijving op het immaterieel actief van € 577.906 komt te vervallen.
Een deel van de wegvallende afschrijvingslast wordt vervangen door uitgaven die nu rechtstreeks op de exploitatie drukken (€ 301.024). Deze lasten worden conform begroting gedekt door aanwending van de algemene reserve. Op de nieuw gevormde investering van € 276.882 wordt in 2013 nog niet afgeschreven.

Enkele (extra) afschrijvingen worden vervolgens gedekt via een aanwending van reserves.
Het betreft.

Omschrijving	Dekking uit reserve	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
Herinrichting Raadhuisplein	Reserve transformatie	88.190	88 190	0
Planning randweg Abdissenbosch	Reserve randweg Abdissenbosch	84 418	39 011	45 407
Binnenklimaat Speurneus Binnenklimaat Harlekijn Binnenklimaat De Wissel	Reserve binnenklimaat gebouwen	98.928	98.928	0
Accommodatie Voeegelsjtang	Reserve accommodaties 21e eeuw	38.397	38.397	0
Aanpassing voetvalcomplex Schaesberg	Reserve voetbalcomplex Schaesberg	75.066	75.066	0
Luchtbehandeling zwembad In de Bende	Reserve binnenklimaat gebouwen	39 854	39 854	0
Nieuwbouw Carré	Reserve nieuwbouw Carré	19 774	19.774	0
Papierbakken	Reserve papierbakken	26 414	26.414	0
Ondergrondse container	Reserve containers	12.335	11.700	635
WOP NL - Gatestraat	Reserve transformatie	14.500	14.251	249
WOP NL - Keizerstraat	Reserve transformatie	61 000	60 000	1.000
WOP NL - Kampstraat	Reserve transformatie	114.000	86.000	28 000
WOP NL - Markiesstraat	Reserve transformatie	160.635	80.135	80 500
Herstructurering centrum Schaesberg	Algemene reserve Reserve gerealiseerde winsten grondexploitatie	300 980 276 926	300 980 44	0 276.882
Gebiedsontwikkeling UoW	Reserve gerealiseerde winsten grondexploitatie	158 670	158 670	0
APV standaardset	Reserve APV standaardset	3 645	3 645	0
Managementsysteem Navigus	Reserve Navigus	8.000	8.000	0
OV 2011 - armaturen	Algemene reserve	135.177	135 177	0
OV 2012 - armaturen	Algemene reserve	101 133	101 133	0
Scannen archief 2009	Algemene reserve	3 691	3 474	0
Scannen archief 2010	Algemene reserve	972	918	0
Binnenring	Algemene reserve	1 540 536	1.540 536	0
Totaal		3.363.241	2.930.295	432.675

De totale effecten van alle stortingen in en aanwendingen van reserves en het gevolg op het rekeningresultaat zijn toegelicht in hoofdstuk 3.6.

3.4.3 Personele lasten

De salariskosten en overige kosten van primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden zijn verantwoord op de kostenplaatsen van de diverse afdelingen.
Op deze kostenplaatsen staan ook de decentrale budgetten voor overige personele kosten.
Daarnaast zijn centrale personeelsbudgetten ondergebracht op de kostenplaats bedrijfsvoering.

Een overzicht van de personele bezetting, gesplitst naar de diverse organisatieonderdelen is opgenomen in de bijlagen. De personele lasten over 2013 in relatie tot de begroting zijn als volgt:

Omschrijving	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
A Salariele vergoedingen eigen personeel	15 503 027	15 460 535	42 492
B. Personeel van derden	1.534.340	1.181 403	352 937
C Overige decentrale personele kosten	105.136	183.592	-78.456
Subtotaal decentrale personeelsbudgetten	*17.142 503*	*16.825 530*	*316.973*
D Centrale personeelsbudgetten	796 484	800 149	-3 665
Totaal	**17.938.987**	**17.625.679**	**313.308**

De diverse onderdelen kunnen als volgt verder uitgewerkt worden

A. Salariële vergoedingen eigen personeel	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
Schaalsalarissen huidig personeel	14 361.448	14.358.807	2.641
Salarislasten bestuur, voormaligen en overig eigen personeel	1.141.579	1.101 728	39 851
Totaal salariele vergoedingen eigen personeel	**15.503.027**	**15.460.535**	**42.492**

B. Personeel van derden	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
Uitzendkrachten en detacheringen	*1 534.340*	*1 181.403*	*352.937*
Totaal salariele vergoedingen eigen personeel	**1.534.340**	**1.181.403**	**352.937**

C. Overige decentrale personele kosten	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
Overwerkvergoedingen	74.968	103 732	-28 764
Beloningsdiff. en overige sec. arb voorw (incl FPU)	249.960	153.005	96.955
Stagiaires, WSW, WW lasten en ZW inkomsten	52 005	53 477	-1.472
Studiekosten	245 310	217 073	28.237
Reis- & verblijfkosten	84 824	92.524	-7.700
Overige personele kosten	26 763	21 597	5 166
Representatiekosten	12.627	6.674	5.953
Telefoonkosten	13 689	130 217	-116 528
Lidmaatschappen & abonnementen	66.850	97.218	-30.368
Overige goederen en diensten	29 950	34 807	-4 857
Advies en ondersteuning en vergoeding verleende diensten	31.205	69.820	-38.615
Vergoeding voor pers. en bijdragen van derden	-783 015	-796 550	13 535
Totaal overige decentrale personele kosten	**105.136**	**183.592**	**-78.456**

D. Centrale personeelsbudgetten	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
ICT Concernbeleid	46 416	41.498	4.918
Werving & selectie	19.064	3 377	15.687
Secundaire arbeidsvoorwaarden	124 676	113.778	10 898
Opleidingen	69.955	60.913	9 042
Functiewaarderingen	7.796	68.001	-60 205
Intern mobiliteitsbureau	343.478	342 491	987
Arbozaken	59 346	47.435	11.911
Organisatieontwikkeling	125.753	122 657	3 096
Totaal centrale personeelsbudgetten	**796.484**	**800.149**	**-3.665**

Met betrekking tot de raming en verantwoording van de personele lasten in de exploitatie kan het navolgende worden toegelicht.

<u>Salarissen</u>
De laatste afgesloten Cao heeft een looptijd van 1 juni 2011 tot en met 31 december 2012.
Deze cao heeft voor 2013 geen mutaties meer opgeleverd.
Zoals in de samenvatting te zien onderschrijden de salarislasten met om en nabij € 42.000.
Ook is € 253.000 minder ingezet voor inhuur van personeel.

<u>Overige personeelsbudgtetten</u>
De overige centrale en decentrale personeelsbudgetten tonen per saldo een overschrijding van € 82.000.
De totale personele lasten hebben daardoor een positief budgettair resultaat van € 313.000.

<u>Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)</u>
De 'Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector' (WNT) is op 1 januari 2013 in werking getreden. De WNT vervangt de 'Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde Topinkomens' (WOPT).
De WNT schrijft topfunctionarissen een maximaal inkomen voor. Voor overheidsorganisaties is in de WNT opgesomd wie als topfunctionaris moeten worden aangemerkt.
Bij gemeenten betreft het de algemeen directeur, de gemeentesecretaris en de griffier.

Jaarlijks vindt publicatie in de jaarrekening plaats van:
A. De bezoldiging van de topfunctionarissen (met dienstbetrekking en interim) ongeacht de hoogte,
B. De verrichte vergoedingen wegens beëindiging van het dienstverband aan de topfunctionarissen ongeacht de hoogte,
C. De onverschuldigde betalingen aan de topfunctionarissen (bezoldiging en beeindigingsvergoeding) inclusief motivatie van deze overschrijding;
D. De bezoldiging van overige functionarissen (met dienstbetrekking en interim)voor zover zij het bezoldigingsmaximum dat geldt voor topfunctionarissen overschrijden, inclusief motivatie van de overschrijding,
E. De verrichte vergoedingen wegens beeindiging van het dienstverband aan de overige functionarissen voor zover zij de geldende bezoldigingsnorm overschrijden, inclusief de motivatie van de overschrijding.

Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT) 2013

Topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen en toezichthouders

Naam orgaan of instelling waar functie wordt bekleed	Functie	Aard van de functie	Naam	Bruto Beloning	belastbare vaste en variabele onkosten vergoeding	Werkgevers deel van voorzieningen tbv beloningen betaalbaar op termijn / werkgeversdeel pensioen	Datum aanvang dienstverband in het boekjaar	Datum einde dienstverband in het boekjaar	omvang dienstverband in fte	Interim	motivering overschrijding norm
Gemeente Landgraaf	waarnemend gemeentesecretaris	topfunctionaris	Debie ESHJ	60 911	0	9 007	-	31-8-2013	1,00	nee	nvt
Gemeente Landgraaf	algemeen directeur	topfunctionaris	Debie ESHJ	28 277	0	4 503	1-9-2013	-	1,00	nee	nvt
Gemeente Landgraaf	waarnemend gemeentesecretaris	topfunctionaris	Rijvers JMC	71 041	0	10 736	-	31-8-2013	1,00	nee	nvt
Gemeente Landgraaf	gemeentesecretaris	topfunctionaris	Rijvers JMC	31 954	0	5 368	1-9-2013	-	1,00	nee	nvt
Gemeente Landgraaf	griffier	topfunctionaris	Aerts FHTM	76 771	0	11 647	-	-	1,00	nee	nvt

Overige functionarissen van wie de bezoldiging boven het WNT maximum ligt

Naam orgaan of instelling waar functie wordt bekleed	Functie	Bruto Beloning	belastbare vaste en variabele onkosten vergoeding	werkgeversdeel pensioen	Werkgevers deel van voorzieningen tbv beloningen betaalbaar op termijn	Datum aanvang dienstverband in het boekjaar	Datum einde dienstverband in het boekjaar	omvang dienstverband in fte	Interim	motivering overschrijding norm

Dit is in onze organisatie in 2013 niet van toepassing

Uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband

Topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen en toezichthouders

Naam orgaan of instelling waar functie wordt bekleed	Laatste Functie	Aard van de functie	Naam	Eerdere functie(s) tijdens dienstverband	Uitkeringen wegens beeindiging dienstverband	Jaar van beëindiging dienstverband	Interim	motivering overschrijding norm

Dit is in onze organisatie in 2013 niet van toepassing

Overige functionarissen

Naam orgaan of instelling waar functie wordt bekleed	Laatste Functie	Eerdere functie(s) tijdens dienstverband	Uitkeringen wegens beeindiging dienstverband	Jaar van beëindiging dienstverband	Interim	motivering overschrijding norm

Dit is in onze organisatie in 2013 niet van toepassing

Ten aanzien van interim-functionarissen die geen topfunctie vervullen heeft de gemeente Landgraaf gebruik gemaakt van de mogelijkheid die paragraaf 6 van de Beleidsregels toepassing WNT biedt inzake de volledige openbaarmaking van deze functionarissen Op basis van de Beleidsregels toepassing WNT (inclusief de wijziging van paragraaf 6 volgens besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 12 maart 2014 nr 2014 0000142706) kán en hoeft de gemeente Landgraaf niet volledig te voldoen aan de verplichting voor openbaarmaking van deze interim-functionarissen zoals voorgeschreven in artikel 4 2 lid 2c van de WNT (inclusief verwerking Aanpassingswet WNT)

3.4.4 Overige indirecte lasten en baten

Naast de kapitaallasten, personele lasten en de uren naar projecten worden via de kostenplaatsen nog overige (directe) lasten en baten in de vorm van doorberekende (indirecte) lasten aan de beleidsvelden toegerekend.

De voornaamste overige verschillen op de kostenplaatsen (lasten minus baten) die per saldo meer bedragen dan € 15.000 zijn:

Kostenplaats		Verschil
5 20.004	Kostenplaats bedrijfsvoering	-18.222
5.33 002	Kostenplaats huisvesting	67 716
5.33 003	Kostenplaats faciliteiten	37.104
5 51.005	Kostenplaats tractie	93 724
Totaal		**180.322**

Hieronder worden de verschillen toegelicht

5.20.004 Kostenplaats bedrijfsvoering
Per saldo sluit de kostenplaats bedrijfsvoering met een negatief saldo van afgerond € 18.000.
Belangrijkste oorzaak hiervan zijn hogere kosten van functiewaarderingen.
Daarnaast zien we lagere opleidingskosten en de ontvangst van het Landgraafs aandeel in het eigen vermogen van de per 1 januari 2013 opgeheven onderlinge verzekeringsmaatschappij OVO (Onderlinge Verzekeringen Overheid).

5.33.002 Kostenplaats huisvesting
De kostenplaats huisvesting geeft per saldo een voordeel van afgerond € 68.000.
De belangrijkste verschillen ten opzichte van de begroting zijn
- Een te hoge raming van incidentele lasten voor het pand Pucciniplein van circa € 60.000;
- Een BTW-raming van € 45.000 die niet opkomt omdat hieraan onbelaste huur ten grondslag ligt;
- Een niet geraamde huuropbrengst van € 77.000 inzake doorverhuur aan GBRD van een gedeelte van het pand Pucciniplein.
- Een hogere storting van afgerond € 113.000 in de onderhoudsvoorziening Emille Erensplein op basis van BBV-voorschriften.

5.33.003 Kostenplaats faciliteiten
Het positieve saldo van afgerond € 37.000 is een gevolg van lagere kosten voor telecommunicatie (€ 83.000), kantoorartikelen (€ 10.000) en dienstverlening aan GBRD en ISDBOL (€ 60.000 resp. € 33.000). Daarnaast zijn de kosten van ICT (€ 126.000) en schoonmaak (€ 10.000) hoger dan begroot.

5.51.005 Kostenplaats tractie
De kostenplaats tractie heeft een positief saldo van afgerond € 94.000.
Dit is een gevolg van de vertraagde vervanging van het wagenpark.

3.5 Algemene baten en lasten

De directe baten en lasten van de gemeente zijn gerubriceerd volgens door de raad vastgestelde programma's en beleidsvelden.
Daarnaast resteren diverse baten en lasten met een algemeen karakter.
Deze algemene baten en lasten worden in dit hoofdstuk weergegeven en geanalyseerd.

De algemene baten en lasten kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Omschrijving	Begroting 2013 primitief	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
Lokale heffingen (paragraaf 3 5.1)	-7.204.163	-7 223.463	-7 162.462	-61 001
Algemene uitkering (paragraaf 3 5.2)	-38.178 224	-37.970 533	-38 369 160	398.627
Opbrengsten uit aandelen en obligaties (paragraaf 3.5.3)	-827.565	-844 998	-921 757	76.759
Saldo van de financieringsfunctie (paragraaf 3.5.4)	-819.000	-821.000	-822.052	1 052
BTW-compensatiefonds (paragraaf 3.5 5)	0	-163.184	0	-163 184
Overige algemene lasten (paragraaf 3.5.6)	1 489.384	2.535.753	1.696.463	839 290
Overige algemene baten (paragraaf 3 5 6)	-1.194.840	-495.101	-59.084	-436 017
Onvoorziene uitgaven (paragraaf 3 5 7)	124 343	34 058	0	34.058
Afwikkelingsverschillen van voorgaande dienstjaren (paragraaf 3.5 8)	0	-10.410	-191.681	181 271
Overige algemene dekkingsmiddelen (paragraaf 3 5 9)	-1 329 324	-1.419 879	-1 447 564	27.685
Subtotaal stortingen	**-47.939.389**	**-46.378.757**	**-47.277.297**	**898.540**

De diverse algemene baten en lasten worden in dit hoofdstuk per onderdeel nader toegelicht.

3.5.1 Lokale heffingen

Hieronder wordt inzicht gegeven in de opbrengsten van de lokale heffingen, die tot de algemene dekkingsmiddelen worden gerekend.

De afvalstofheffing en rioolrechten zijn weliswaar ook lokale heffingen, maar deze hebben gebonden bestedingen en zijn verantwoord binnen het programma leefbaarheid in de wijk.

De opbrengsten lokale heffingen kunnen als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	Begroting 2013 primitief	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
931.001 OZB-gebruikers (inclusief inconvenienten)	-877 888	-827 888	-811.980	-15 908
932 001 OZB-eigenaren	-5.826 171	-5.892 171	-5.875 712	-16 459
936 001 Toeristenbelasting	-104 610	-104 610	-81 215	-23.395
937.001 Hondebelasting	-370.378	-367.678	-365 952	-1.726
939.001 Precariobelasting	-25.116	-31.116	-27.602	-3.514
Totaal	**-7.204.163**	**-7.223.463**	**-7.162.462**	**-61.001**

Tegenover deze opbrengsten aan lokale heffingen staan gemaakte kosten die onder de overige algemene baten en lasten (paragraaf 3.5.6) zijn vermeld.

Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de paragraaf "lokale lasten" in het jaarverslag onder hoofdstuk 2.3.1.

3.5.2 Algemene uitkering gemeentefonds

Het rijk stelt middelen aan de gemeenten ter beschikking met het doel een voor gemeenten gelijkwaardig voorzieningenniveau te realiseren.

De algemene uitkering is primitief geraamd op € 38.178.224. De bijgestelde begroting 2013, exclusief de decembercirculaire 2013 en inclusief een deel van de correcties 2011 en 2012 bedraagt € 37.970.533. De daling van € 207.691 kan als volgt verklaard worden

Omschrijving	Verschil
- Aframen kinderopvang doelgroep ouders	-92.333
- Invoeringskosten decentralisatie jeugdzorg	81.076
- Budget Centrum Jeugd en Gezin	17 976
- Budget Wmo	198.744
- Extra middelen armoede / schuldhulpverlening	53 500
- Acress 2012 en 2013	-859 200
- Autonome ontwikkelingen	441 821
- Eigen inkomsten (WOZ wrd)	-36 371
- Overige kleine correcties in taken	1.926
- Correcties 2011/2012	-14 830
Totaal	-207.691

In 2013 is zowel het accres 2013 alsook het accres 2012 gecorrigeerd. Dit is afwijkend van de gebruikelijke systematiek. Normaliter wordt het accress op basis van de voorlopige rekening van het Rijk gecorrigeerd in het jaar waarop dit betrekking heeft. Dit kan dan tot doorwerking in de latere jaren leiden.

Zonder de correcties op voorgaande jaren bedraagt de algemene uitkering 2013 € 37.985.363.

Na het opstellen van de 2e raadsrapportage 2013 is de decembercirculaire nog binnengekomen. Daarnaast zijn in het cluster sociaal diverse aantallen naar boven bijgesteld.
Dit leidt tot een hogere algemene uitkering.
Het begrotingstekort van € 6 mld. heeft tegen de verwachting in geleid tot een hogere algemene uitkering i.p.v. tot een lagere. Tussen de bijgestelde begroting 2013 en de realisatie is daardoor een verschil zichtbaar van in totaal € 398.629. Navolgend in detail de onderdelen:

Omschrijving	Verschil
- Correcties 2011/2012	119 365
- Mutaties aantallen cluster sociaal	63.047
- Uitvoeringskosten inburgering	23.032
- Hogere uitkeringsfactor (accres)	193 185
Totaal	398.629

Vanwege het late tijdstip in het jaar, zijn de bovengenoemde posten niet meer in de begoting verwerkt. De financiele middelen zullen daardoor ten gunste van jaarrekening 2013 tot uitdrukking komen.

3.5.3 Opbrengsten uit aandelen en obligaties

De gemeente bezit een pakket aandelen en aandelencertificaten van ondernemingen die overheidstaken uitvoeren.
Voor een specificatie wordt verwezen naar hoofdstuk 3.9 "toelichting op de balans".

De dividendopbrengsten over 2013 luiden als volgt:

Omschrijving		Begroting 2013 primitief	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
330.001	Dividend nutsbedrijven				
	Dividend Attero NV	-30.510	-30.571	-30 571	0
	Dividend Enexis BV	-468 000	-466 775	-466.775	0
	Rente Enexis BV	-255.911	-255.911	-331.787	75.876
	Vordering op Enexis	0	0		0
	Dividend PBE BV	0	0		0
	Dividend verkoop Vennootschap BV	0	-24 459	-25.342	883
721.001	Dividend NV Reinigingsdienst RD4	-37 519	-5.744	-5.744	0
913.002	Dividend NV Bank Nederlanse gemeenten	-35.625	-61.538	-61.538	0
Totaal		-827.565	-844.998	-921.757	76.759

Dividenden moeten verantwoord worden in het jaar waarin de algemene ledenvergadering van de uitkerende instantie de dividenden heeft vastgesteld.

In de primitieve begroting is de dividendopbrengst geraamd op basis van de werkelijke opbrengst over het voorgaande jaar in combinatie met de verwachte ontwikkelingen.
Bij de raadsrapportages is de dividendopbrengst bijgesteld.

Over 2013 wordt uiteindelijk € 76.759 meer aan opbrengsten ontvangen dan begroot.
De belangrijkste oorzaak hiervan is de hogere rentevergoeding door Enexis. De rentevergoeding is voorzichtig geraamd omdat niet geheel zeker is wanneer een aflossing vanuit Enexis plaatsvind.

3.5.4 Saldo financieringsfunctie

Ingevolge de richtlijnen van het BBV worden rentebaten wegens uitzettingen niet in het rente-omslagpercentage opgenomen, maar als separaat saldo verantwoord.

In 2013 zijn baten gerealiseerd wegens een tijdelijk overschot aan liquide middelen.

Omschrijving	Begroting 2013 primitief	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
911.001 Rente-kosten wegens uitzettingen korter dan 1 jaar	0	0	0	0
911 001 Rente-opbrengsten wegens uitzettingen korter dan 1 jaar	0	-2.000	-2 111	111
914 001 Rente-opbrengsten wegens uitzettingen langer dan 1 jaar	-819.000	-819.000	-819.942	942
Totaal	-819.000	-821.000	-822.052	1.052

Uit de opbrengst wegens verkoop van de aandelen Essent NV heeft de gemeente

1. Een bedrag ad € 7 miljoen tijdelijk uitgezet met de intentie om deze middelen in te zetten als financieringsmiddel in plaats van nieuw aantrekken van leningen.
   Van de oorspronkelijke € 7 miljoen resteerde op 1 januari 2013 nog € 4 miljoen.
   Op 22 januari 2013 is het deposito opgeheven.
2. Op 1 december 2009 is € 20 miljoen belegd in een garantiefonds opgezet door APG-IS.

Nadere informatie treft u aan in de paragraaf financiering van het jaarverslag.

3.5.5 BTW-compensatiefonds

De tekorten op het BCF over de jaren 2003 tot en met 2005 werden door een extra verlaging van de algemene uitkering over de jaren 2007 t/m 2010 vereffend met de gemeenten.

Met ingang van begrotingsjaar 2007 zijn mogelijke budgettaire effecten voortvloeiend uit betaalde BTW die wel of niet compensabel is, onderdeel van de begroting. Met andere woorden er vindt geen neutralisatie plaats. De reserve BTW compensatiefonds waarmee dit tot en met 2006 gebeurde, is vervallen en het saldo is toegevoegd aan de algemene reserve.

Het totaal aan compensabele BTW over het jaar 2013 is bij de belastingdienst gedeclareerd. Tegenover de reeds betaald compensabele btw (kosten) staat daardoor ook een gelijk grote vordering op de belastingdienst (baten).

In de begroting van 2013 zijn de compensabele BTW en de vordering op de fiscus abusievelijk niet gelijk aan elkaar. De geraamde compensabele BTW bedraagt € 765.589 en de geraamde vordering op de fiscus € 928.773, derhalve een verschil van € 163.184.

De werkelijk betaalde en uiteindelijk ook gedeclareerde compensabele BTW bedraagt € 4.873.072.

3.5.6 Overige algemene baten en lasten

I. Directe lasten

Omschrijving		Begroting 2013 primitief	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
330.001	Exploitatielasten nutsbedrijven	250	250	250	0
913 001	Exploitatielasten dividend BNG	0	0	0	0
922.001	Kosten reclamevoering	0	0	0	0
922.001	Extra storting in voorziening wethouderspensioenen	0	0	589.736	-589.736
922 001	Voormalige wethouders	163.689	163 689	151.754	11.935
922.002	Voormalig personeel	177 000	177 000	90.108	86.892
922.002	Kapitaallasten van voorgenomen investeringen in bedrijfsvoering (structurele ruimte A)	0	0	0	0
922 004	Kapitaallasten van nog niet gevoteerde investeringen	185 892	0	0	0
922 005	Stelpost reservering personele kosten	311 334	18 718	0	18.718
922 006	Stelpost overige lasten	28 231	-492	0	-492
922 010	Exploitatielasten algemene uitkering	121 589	0	0	0
930 001	Kosten WOZ	198 844	198.844	210.166	-11 322
940	Kosten heffing lokale lasten	202 555	232.943	204.281	28.662
940	Kosten invordering lokale lasten	100 000	100.000	254 778	-154.778
940	Kosten invordering belastingdebiteuren	0	0	0	0
960	Onverdeelde nadelige saldi van kostenplaatsen	0	1.644 801	195.391	1.449.410
Totaal		1.489.384	2.535.753	1.696.463	839.290

De voornaamste afwijkingen zijn

922.001 Extra storting in de voorziening wethouderspensioenen
De noodzakelijke omvang van de voorziening wethouderspensioenen wordt bepaald aan de hand actuariele berekeningen. Per 31-12-2013 was de omvang onvoldoende en is € 589.736 bijgestort.

922.001 Voormalige wethouders en
922.002 Voormalig personeel
De lagere last op de post voormalige wethouders ontstaat doordat enkele uitkeringen vanaf 2013 op de voorziening wethouderspensioenen drukken.
De post voormalig personeel bestaat uit drie delen namelijk FPU gewoon, FPU suppletie en FPU werkgeversbijdrage. FPU suppletie betreft het grootste deel van de raming. Hierin is een duidelijke ddaling zichtbaar waardoor minder lasten opkomen. Per saldo komen de drie FPU onderdelen positief uit.

922.005 Stelpost reservering personele kosten
Deze stelpost wordt gehanteerd voor het oplossen van personele knelpunten en diverse trajecten op het gebied van functiewaardering. In afwachting van de herwaardering van functies zijn met name op het gebied van functiewaardering minder lasten opgekomen dan begroot.

940 Kosten WOZ, kosten heffing lokale lasten
940 Kosten invordering lokale lasten
Voor de invordering van debiteuren is in 2013 een bedrag van € 30.388 geraamd op de product "Kosten WOZ en kosten heffing lokale lasten".
Dit budget had toegevoegd moeten worden aan het product "Kosten invordering lokale lasten".
De afboeking van oninbare vorderingen komt direct ten laste van de voorziening dubieuze debiteuren. Jaarlijks wordt de voorziening aangevuld voor het totaal aan afboekingen.
In 2013 werd conform begroting € 154.729 bijgestort. Daarbij komt een extra storting van € 100.000 zodat de voorziening per 31-12-2013 voldoende omvang heeft voor toekomstige uitnames.

960 Onverdeelde saldi van kostenplaatsen
Begrotingswijzigingen met betrekking tot kostenplaatsen leiden meestal niet tot een gedetailleerde aanpassing van ramingen op de programma's en beleidsvelden omdat dit zeer bewerkelijk is. In plaats daarvan worden de effecten van deze begrotingswijzigingen op "saldi van kostenplaatsen" geraamd. Bij de jaarrekening worden de kostenplaatsen op een paar posten na wel volledig doorberekend. De drie onverdeelde posten zijn:

1. Kostenplaats kapitaallasten
   Het onverdeelde saldo komt overeen met de sluitpost van de rente-omslagberekening.

2. Kostenplaats huisvesting
   Betreft de kosten van het pand Emille Erensplein 55.

3. Kostenplaats bovenformatief.
   De netto salariskosten van bovenformatief personeel.

II. Directe baten

Omschrijving		Begroting 2013 primitief	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
822.001	Afkoopsom BLG	0	0	0	0
922 001	Opbrengst reclamevoering	-86 664	-46 664	-57.671	11 007
922.001	Voormalige wethouders	0	0	-25	25
922.002	Voormalig personeel	0	0	0	0
922.006	Stelpost overige baten	-127 600	-127.600	0	-127 600
930 001	Bijdrage derden inzake WOZ	0	0	0	0
940 001	Invordering algemeen	0	0	-852	852
940 002	Opbrengst invordering garantiedebiteuren	-25.765	-25.765	-21 559	-4 206
940 003	Opbrengst overige debiteuren	-2.500	-2.500	-2 530	30
940 007	Opbrengst invordering belastingdebiteuren	-60.000	-60.000	-76 730	16 730
960	Onverdeelde voordelige saldi van kostenplaatsen	-892.311	-232.572	100 283	-332.855
Totaal		-1.194.840	-495.101	-59.084	-436.017

De voornaamste afwijkingen kunnen als volgt worden toegelicht.

922.06 Stelpost overige baten

Deze baat is opgebouwd uit 2 onderdelen.
Het eerste en grootste deel heeft betrekking op inkoopbesparingen die moeten resulateren uit het nog lopende onderzoek. In 2013 zijn nog geen inkoopbesparingen gerealiseerd.
Het tweede deel betreft een extra inkomsten van € 2.600 op consumpties raadhuis.
€ 1.000 hiervan is gerealiseerd, maar niet zichtbaar gemaakt in de begroting van 2013.

940.02 Opbrengst invordering belastingdebiteuren

Op basis van wetgeving mogen aan burgers die niet tijdig hun aanslagen betalen aanmanings en invorderingkosten in rekening worden gebracht. In eerder begroting zat deze opbrengst verdisconteert in de bijdrage perceptiekosten GBRD. Met ingang van 2013 is deze opbrengst apart zichtbaar gemaakt. Begroot is een bedrag van € 60.000 en gerealiseerd € 76.730.

3.5.7 Onvoorziene uitgaven

In de begroting van 2013 is een bedrag van € 124.343 opgenomen als post onvoorzien ter dekking van incidentele lasten. De raad heeft in de loop van 2013 diverse besluiten genomen om deze ruimte in te zetten ter dekking van diverse lasten.
In onderstaand overzicht is weergegeven op welke wijze de post onvoorzien is aangewend.

Raadsbesluit	Begrotings wijziging	Beleidsveld	Omschrijving	Bedrag
Primitieve begroting				124 343
	201301104	101	Kosten bureau AKD	-40.000
	201303109	306	Schadeclaims huisnummering	-4.955
	201303108	312	Asbestsanering Rechtstraat 27	-3.650
	201303106	312	Satellietradarwaarnemingen	-16.680
	201399006	999	Aanvulling dubieuze debiteuren	-25 000
Restant				**34.058**

De aanpassingen van de collegebesluiten zijn via de eerste en tweede raadsrapportage in de raadsvergadering van respectievelijk juni en december 2013 verwerkt.

3.5.8 Afwikkelingsverschillen voorgaande dienstjaren

In de begroting 2013 is geen afzonderlijk overzicht opgenomen van geraamde incidentele baten en lasten. Als zodanig kan bij de realisatie op de diverse programma's ook niet worden aangegeven in hoeverre de werkelijke lasten van incidentele of structurele aard zijn.
Wel vinden in de loop van 2013 afwikkelingen plaats die nog betrekking hebben op voorafgaande jaren en die allen incidenteel van aard zijn.
Voor zover deze incidentele verschillen afwikkelingen zijn van balansposten zijn deze verzameld onder het beleidsveld "Algemene baten en lasten".

Deze afwikkelingsverschillen bedroegen in 2013 per saldo € 191.681 aan batige afwikkelingen die als volgt gespecificeerd kunnen worden

Omschrijving	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
Afwikkeling balanspost 2010 exploitatielasten	0	-2.110	2.110
Afwikkeling balanspost 2010 exploitatie Broamelke	0	-6 323	6.323
Afwikkeling balanspost 2010 retourtrajecten	0	-8 908	8 908
Afwikkeling balanspost 2011 Porada	0	-1.785	1.785
Afwikkeling balanspost 2011 Zeevaarders	0	-3 800	3 800
Afwikkeling balanspost 2011 Hermanns	0	-3 800	3.800
Afwikkeling balanspost 2011 Koelen	0	-11.500	11.500
Afwikkeling balanspost 2011 opvang zwerfdieren	0	-4 674	4.674
Afwikkeling balanspost 2011 exploitatie Broamelke	0	-8.177	8.177
Afwikkeling balanspost 2011 project DD jeugd gezinszorg	0	-8 610	8 610
Afwikkeling balanspost 2011 kwijtschelding	0	-8 698	8.698
Afwikkeling balanspost 2011 subsidie maatwerkdeel	0	-3.975	3.975
Afwikkeling balanspost 2011 presentiegelden	0	-1.269	1 269
Afwikkeling balanspost 2011 risico claim	0	-23 500	23.500
Afwikkeling balanspost 2012 huur Puccinplein	0	-1.867	1.867
Afwikkeling balanspost 2012 evenementensubsidies	0	-2 100	2 100
Afwikkeling balanspost 2012 toeristenbelasting	0	2 349	-2.349
Afwikkeling balanspost 2012 subsidies	0	-3.795	3 795
Afwikkeling balanspost 2012 ambulante thuiszorg	0	14 255	-14 255
Afwikkeling balanspost 2012 ledenverlies bibliotheek	0	-8.962	8.962
Afrekening voorschot subsidie Meandergroep	0	-284	284
Afrekening subsidie Meandergroep	0	-3.402	3.402
Afrekening resultaat 2011 Halt	0	-2 393	2 393
Stimuleringsbijdrage World of Friends	0	-2 500	2.500
Afrekening subsidie World of Friends	0	10.790	-10 790
Missie Equador	-10.410	-10 410	0
Afrekening Charlemagne College, Brandenberg 2012-2013	0	-454	454
Gebruiksvergoeding Peuterwerk Landgraaf	0	-1 315	1 315
Inconveniententoeslag 2012 Enexis BV	0	-1.357	1.357
Degeneratiekosten 2012 Enexis BV	0	-6.698	6 698
Vergoeding onderhoud 2012 Raadhuisplein2 (Regiopolitie)	0	-11 346	11.346
Subsidie ontwikkeling competentieprofiel	0	-15.680	15 680
Afrekening resultaat 2012 GBRD	0	-49 398	49.398
Afwikkelingsverschil BTW 2012 algemene dienst	0	17	-17
Totaal	**-10.410**	**-191.681**	**181.271**

De gerealiseerde afwikkelingsverschillen zijn in de tweede raadsrapportage met € 10.410 bijgeraamd. Uiteindelijk zijn de afwikkelingsverschillen € 181.271 voordeliger dan geraamd.

3.5.9 Overige algemene dekkingsmiddelen

Tot de algemene dekkingsmiddelen rekenen we de berekende (bespaarde) rente over het eigen vermogen en de voorzieningen en een in de begroting opgenomen stelpost voor structureel onvoorziene uitgaven (ruimte B).

Omschrijving	Begroting 2013 primitief	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
914.002 Bespaarde rente (baat)	-1 357.009	-1.447 564	-1.447.564	0
922 003 Structurele ruimte B (last)	27.685	27.685	0	27.685
Totaal	**-1.329.324**	**-1.419.879**	**-1.447.564**	**27.685**

Volgens de beleidsuitgangspunten van de nota reserve- en voorzieningenbeleid wordt de bespaarde rente berekend over de reserves en voorzieningen. Deze rente resulteert niet tot een betalings-verplichting en wordt daarom weer ten bate van de exploitatie gebracht.
De omvang van de bespaarde rente wordt beinvloed door het verloop van de reserves en voorzieningen en wordt berekend over de werkelijke stand van de reserves en voorzieningen per 1 januari van het dienstjaar.
De raming is bij de 2e raadsrapportage bijgesteld.

Ter dekking van structureel onvoorziene uitgaven wordt in de begroting een stelpost voor dekkingsmiddelen opgenomen onder de noemer "structurele ruimte B".
Opkomende structurele lasten worden direct verantwoord op de producten binnen de beleidsvelden en programma's.
Ter dekking wordt de post structurele ruimte B daartoe telkens verlaagd.

3.6 Mutaties in reserves

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording mogen verrekeningen met reserves niet plaatsvinden binnen de programma's en beleidsvelden, maar gebeurt dit apart als *resultaatbestemming (functie 980)*.
De toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Stortingen in reserves		Begroting 2013 primitief	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
101	Bestuurlijke ondersteuning en samenwerking	0	0	0	0
102	Openbare orde en veiligheid	0	53 000	47 898	5.102
103	Sturing en verantwoording	0	0	0	0
201	Ruimtelijke structuur	811.072	918.104	845.127	72.977
202	(Her) structurering woningbouw	137 771	123 493	123 493	0
203	(Her) structurering centra	0	0	0	0
204	Mobiliteit	0	0	0	0
205	Verwerving en beheer onroerende zaken	9.883	1 841.062	2.533 321	-692.259
206	Duurzaamheid	0	21 124	23.670	-2 546
301	Burgerparticipatie	0	0	0	0
302	IBOR	0	186 790	0	186 790
303	Beheer zwart	900.033	4 171.531	4 256.927	-85.396
304	Beheer groen	0	0	0	0
305	Beheer blauw	114 101	493 402	1.049.622	-556 220
306	Beheer inrichtingselementen	0	0	0	0
307	Beheer accommodaties onderwijs	31 079	174 379	174 379	0
308	Beheer accommodaties sport	50 427	302 378	302.378	0
309	Beheer accommodaties overig	0	194.173	194.173	0
310	Reiniging	0	0	0	0
311	Afvalstoffeninzameling	0	0	165.008	-165 008
312	Handhaving en toezicht	0	0	0	0
313	Recreatie in de wijk	0	159 262	159 263	-1
401	Economie	0	0	0	0
402	Toerisme en evenementen	43 750	43.750	43 750	0
403	Reintegratie (werken)	0	50.000	52.269	-2 269
404	Sociale werkvoorziening	0	1.012.620	1.003 126	9.494
405	Onderwijs	0	16 530	16.530	0
501	Vergunningverlening	0	0	0	0
502	Inkomensondersteuning	360 097	425 040	425 040	0
503	Burgerzaken	0	0	0	0
504	Verbetering dienstverlening	0	0	0	0
505	Jeugd, gezin en gezondheidszorg	0	0	0	0
506	Individuele maatschappelijke ondersteuning	0	232 161	232 161	0
507	Collectieve maatschappelijke ondersteuning	153 500	227 685	227 685	0
508	Educatieve kunstzinnige en culturele vorming	0	0	0	0
509	Sport	0	0	0	0
999	Algemene baten en lasten	1.865 104	13.258 179	13.148 209	109 970
Subtotaal stortingen		**4.476.817**	**23.904.663**	**25.024.028**	**-1.119.365**

Er is derhalve voor een bedrag van € 1.119.365 meer gestort in reserves dan geraamd.
Deze hogere stortingen beinvloeden het exploitatieresultaat na bestemming nadelig.

Onttrekkingen aan reserves		Begroting 2013 primitief	Begroting 2013 na wijziging	Realisatie 2013	Verschil
101	Bestuurlijke ondersteuning en samenwerking	0	0	0	0
102	Openbare orde en veiligheid	-59 276	-99 276	-88 269	-11.007
103	Sturing en verantwoording	0	0	0	0
201	Ruimtelijke structuur	-11.000	-1.655 183	-971 429	-683.754
202	(Her) structurering woningbouw	0	0	0	0
203	(Her) structurering centra	0	-88 190	-88 190	0
204	Mobiliteit	0	0	0	0
205	Verwerving en beheer onroerende zaken	0	-349.586	-481.409	131.823
206	Duurzaamheid	-2 015	-421.605	-337.555	-84 050
301	Burgerparticipatie	0	0	0	0
302	IBOR	0	-196.790	0	-196 790
303	Beheer zwart	-1 600 000	-5.345 907	-4.956 413	-389.494
304	Beheer groen	-130.000	-180.000	-139.855	-40.145
305	Beheer blauw	0	0	0	0
306	Beheer inrichtingselementen	0	0	0	0
307	Beheer accommodaties onderwijs	-98.928	-1 363 553	-245.782	-1.117 771
308	Beheer accommodaties sport	-318.828	-744 655	-703.018	-41.637
309	Beheer accommodaties overig	-37.500	-313.950	-285.664	-28.286
310	Reiniging	0	-26 414	-26 414	0
311	Afvalstoffeninzameling	-2.550	-520.617	-457.319	-63.298
312	Handhaving en toezicht	0	0	0	0
313	Recreatie in de wijk	0	-38 150	-18 576	-19 574
401	Economie	0	-30.000	-21.336	-8.664
402	Toerisme en evenementen	-43 750	-43.750	-25.511	-18 239
403	Reintegratie (werken)	0	-183 823	-50 000	-133 823
404	Sociale werkvoorziening	-37.000	-1 126.290	-958.028	-168.262
405	Onderwijs	0	-267 000	-42.321	-224 679
501	Vergunningverlening	0	-3 645	-3 645	0
502	Inkomensondersteuning	-742.694	-699.160	-162.989	-536.171
503	Burgerzaken	0	0	0	0
504	Verbetering dienstverlening	-30.000	-30.000	-11 407	-18.593
505	Jeugd, gezin en gezondheidszorg	0	-2 025	0	-2 025
506	Individuele maatschappelijke ondersteuning	-69 000	-264.917	-195 917	-69 000
507	Collectieve maatschappelijke ondersteuning	-37.000	-114.771	-74.651	-40.120
508	Educatieve kunstzinnige en culturele vorming	-29.768	-29.768	-29.768	0
509	Sport	-151 253	-160 388	-46.282	-114 106
999	Algemene baten en lasten	-2 323.193	-16.133 282	-15.178 460	-954.822
Subtotaal onttrekkingen		**-5.723.755**	**-30.432.695**	**-25.600.206**	**-4.832.489**

In 2013 is voor een bedrag van € 4.832.489 minder onttrokken aan reserves dan geraamd. Deze lagere onttrekkingen beinvloeden het exploitatieresultaat na bestemming nadelig.

Per saldo heeft het bedrag van stortingen minus de onttrekkingen een negatief budgettair effect van € 5.951.854.

Saldo stortingen en onttrekkingen	-1.246.938	-6.528.032	-576.178	-5.951.854

Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de balans onder de passiva (hoofdstuk 3.9)

3.7 Balans

In dit hoofdstuk wordt de balans gepresenteerd en per onderdeel gespecificeerd en toegelicht.

3.7.1 Balans per 31 december 2013

ACTIVA	31-12-2012	31-12-2013
1. Vaste activa		
Immateriele vaste activa	20.000	15 000
Materiele vaste activa	52.540.053	56.496.965
Financiele vaste activa	26.866.972	24.432.926
	79.427.025	**80.944.891**
2. Vlottende activa		
Voorraden	2.000.875	2.685.594
Vorderingen	12.417.062	10.646.464
Liquide middelen	0	0
	14.417.937	**13.332.058**
3. Overlopende activa		
Overlopende activa	5.545.150	2.724.015
	5.545.150	**2.724.015**
TOTAAL ACTIVA	**99.390.112**	**97.000.963**
4. Niet uit de balans blijkende vorderingen / bezittingen:		
a. Afgeboekte debiteuren gegarandeerde geldleningen	1.293.791	1.114.373
	1.293.791	**1.114.373**

PASSIVA	31-12-2012	31-12-2013
5. Eigen vermogen		
Reserves	68.264.487	67.545.056
Resultaat vorig jaar / lopend jaar	-143.253	-210.930
	68.121.234	**67.334.127**
6. Voorzieningen		
Voorzieningen	4.113.694	4.393.771
	4.113.694	**4.393.771**
7. Schulden		
Langlopende schulden	8.632.913	6.850.001
Kortlopende schulden	13.956.720	14.276.100
	22.589.634	**21.126.100**
8. Overlopende passiva		
Overlopende passiva	4.565.550	4.146.965
	4.565.550	**4.146.965**
TOTAAL PASSIVA	**99.390.112**	**97.000.963**
9. Niet uit de balans blijkende verplichtingen:		
a. Gewaarborgde geldleningen	8.908.935	8.060.726
	8.908.935	**8.060.726**

3.7.2 Specificatie balans per 31 december 2013

ACTIVA	31-12-2012	31-12-2013
1. VASTE ACTIVA		
Kosten sluiten geldleningen/disagio	0	0
Kosten onderzoek en ontwikkeling	20.000	15.000
Immateriele vaste activa	**20.000**	**15.000**
Gronden en terreinen	5.378.234	2.790.600
Woonruimten	353.742	334.448
Bedrijfsgebouwen	20.444.107	21.133.777
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	23.031.661	25.180.215
Vervoermiddelen	35.000	35.000
Machines, apparaten en Installaties	3.025.022	2.876.002
Overige materiele vaste activa	272.287	4.146.922
Materiele vaste activa	**52.540.053**	**56.496.965**
Kapitaalvertrekking aan deelnemingen	610.526	610.526
Kapitaalvertrekking aan gemeenschappelijke regelingen	0	0
Kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen	186.483	186.483
Leningen aan woningbouwcorporaties	481.707	0
Leningen aan deelnemingen	5.472.584	3.434.266
Leningen aan overige verbonden partijen	0	0
Overige langlopende leningen	115.672	108.176
Overige langlopende uitzettingen	20.000.000	20.000.000
Bijdragen in activiteiten van derden	0	93.475
Financiele vaste activa	**26.866.972**	**24.432.926**
TOTAAL VASTE ACTIVA	79.427.025	80.944.891
2. VLOTTENDE ACTIVA		
Bouwgrond zonder exploitatie	0	0
Grond- en hulpstoffen	0	0
Grondexploitatie	1.986.143	2.672.539
Gereed produkt	14.732	13.055
Vooruitbetaalde voorraden	0	0
Voorraden	**2.000.875**	**2.685.594**
Vlottende vorderingen op andere publiekrechtelijke lichamen	5.244.306	7.861.352
Kasgeldleningen uitgeleend geld	4.000.000	0
Rekening courant niet financiele instellingen	0	0
Overige vorderingen	3.172.756	2.785.112
Overige uitzettingen	0	0
Vorderingen	**12.417.062**	**10.646.464**
Liquide middelen	0	0
Liquide middelen	**0**	**0**
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	14.417.937	13.332.058
3. OVERLOPENDE ACTIVA		
Overlopende activa	5.545.150	2.724.015
TOTAAL OVERLOPENDE ACTIVA	5.545.150	2.724.015
TOTAAL ACTIVA	99.390.112	97.000.963